KEHA-keskus
UF-centret

Alueelliset kehitysnäkymät

Syksy 2026

Timo Bergman, Kimmo Kari & Monika Stenholm (toim.)

KEHA-KESKUKSEN JULKAISUJA 5/2026

Alueelliset kehitysnäkymät, syksy 2026

Timo Bergman, Kimmo Kari & Monika Stenholm (toim.)

KEHA-keskuksen julkaisuja 5 | 2026
Alueelliset kehitysnäkymät, syksy 2026

KEHA-keskus
Työllisyys ja kotoutuminen, arviointi ja tiedolla johtaminen -yksikkö

Taitto: KEHA-keskus

ISBN 978-952-7624-41-8 (PDF)
ISSN 3087-6133 (verkkojulkaisu)
URN:ISBN:978-952-7624-41-8

www.keha-keskus.fi

Sisällysluettelo

Taustaa **3**

1. Yhteenveto **4**
1.1 Yleiskuva kaikkien alueiden tilanteesta ja näkymistä 4
1.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät kaikilla alueilla 4
1.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät kaikilla alueilla 5
1.4 Lisätietoja 6

2. Etelä-Karjala **7**
2.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 7
2.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 8
2.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 10
2.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 12

3. Etelä-Pohjanmaa **13**
3.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 13
3.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 14
3.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 17
3.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 18

4. Etelä-Savo **19**
4.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 19
4.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 20
4.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 23
4.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 24

5. Kainuu **25**
5.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 25
5.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 26
5.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 28
5.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 30

6. Kanta-Häme **31**
6.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 31
6.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 32
6.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 33
6.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 35

7. Keski-Pohjanmaa **36**
7.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 36
7.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 37
7.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 40
7.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 41

8. Keski-Suomi 42
8.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 42
8.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 43
8.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 46
8.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 48

9. Kymenlaakso 49
9.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 49
9.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 50
9.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 53
9.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 54

10. Lappi 55
10.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 55
10.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 56
10.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 59
10.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 61

11. Pirkanmaa 62
11.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 62
11.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 63
11.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 66
11.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 68

12. Pohjanmaa 69
12.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 69
12.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 70
12.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 73
12.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 75

13. Pohjois-Karjala 76
13.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 76
13.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 77
13.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 80
13.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 82

14. Pohjois-Pohjanmaa 83
14.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 83
14.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 84
14.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 87
14.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 88

15. Pohjois-Savo 90
15.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 90
15.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 91
15.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 94
15.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 96

16. Päijät-Häme 97
16.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 97
16.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 98
16.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 101
16.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 102

17. Satakunta 103
17.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 103
17.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 104
17.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 107
17.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 109

18. Uusimaa 110
18.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 110
18.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 111
18.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 114
18.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 116

19. Varsinais-Suomi 117
19.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä 117
19.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät 118
19.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät 121
19.4 Kehityssuuntia koskevat arviot 123

20. Kartat 124
20.1 Elinkeinoelämä ja yritystoiminta 125
20.2 Työttömyyden määrä 131
20.3 Työvoiman saatavuus 137

Kuvailulehti 143

Taustaa

Alueelliset kehitysnäkymät 2/2026 on elinvoimakeskusten alueidensa maakunnissa yhdessä muiden aluekehittäjien kanssa muodostama näkemys alueiden nykytilasta ja lähitulevaisuuden (6 kuukautta ja 12 kuukautta) näkymistä. Katsauksen arviot on tuotettu kuluvan vuoden syys-lokakuun aikana. Katsauksen on koonnut, toimittanut ja viimeistellyt Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) loka-marraskuun aikana.

KEHA-keskus on tuottanut raporttiin luvut taustaa ja yhteenveto sekä kartat ja avainluvut. Elinvoimakeskukset ovat puolestaan tuottaneet maakuntien yleiskuvan, elinkeinoelämän tilanteen ja näkymät, työmarkkinoiden tilanteen ja näkymät sekä kehityssuuntia koskevat +--arviot. Kaikki julkaisun tekemiseen KEHA-keskuksessa ja elinvoimakeskuksissa osallistuneet henkilöt löytyvät yhteenveto-kappaleen lisätietoja-osiosta.

Koska katsausta on laadittu vuodesta 2006 alkaen, se saavuttaa kuluvana vuonna 20 vuoden iän. Alueelliset kehitysnäkymät on ollut ja on edelleen keskeinen osa lyhyen aikavälin alue-ennakointia. Aluksi katsauksen laatimisesta vastasi kauppa- ja teollisuusministeriö, sittemmin työ- ja elinkeinoministeriö sekä vuoden 2026 alusta lähtien KEHA-keskus.

Kyseessä on ennen kaikkea laadullinen asiantuntija-arvio, jossa keskeisessä roolissa ovat aluekehittäjien ja yritysten kehittämisen parissa toimivien henkilöiden näkemykset. Laadullista arviota ovat tukeneet KEHA-keskuksen tuottama tilanne- ja tulevaisuuskuva, tilastotiedot sekä alueelliset kyselyt ja barometrit. Esimerkkeinä tästä toimivat Pk-yritysbarometri ja Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometri. Syksyn 2026 katsauksen valmistelun tausta-aineistona oli myös työ- ja elinkeinoministeriön kevään 2026 työmarkkinaennuste.

Alueellisten katsausten laatimisessa ovat tärkeässä roolissa alueilla toteutetut keskustelupaneelit, joissa osallistujat muodostavat yhteisen näkemyksen alueen nykytilasta ja tulevaisuudesta. Kehityssuuntia koskevat arviot kertovat maakuntien ja seutukuntien kehityksestä suhteessa kyseisen alueen nykytilanteeseen.

1. Yhteenveto

Taulukko 1. Valtakunnalliset avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto).

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	5 652 881	5 635 971	16 910	0,3 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	324 871	308 905	15 966	5,2 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	39 016	35 917	3 099	8,6 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	142 678	131 041	11 637	8,9 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	11,8	11,4	-	+0,4 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	33 433	34 212	-779	-2,3 %

1.1 Yleiskuva kaikkien alueiden tilanteesta ja näkymistä

Alueiden yleiskuva on syksyllä 2026 varovaisen myönteinen, mutta edelleen kaksijakoinen. Talouskehitys on monilla alueilla kääntymässä parempaan, mutta seuraavan vuoden aikana aiheuttavat eniten kansainväliseen toimintaympäristöön ja investointien toteutumiseen liittyvät epävarmuustekijät. Näitä tekijöitä ovat kansainvälinen turvallisuustilanne, geopoliittiset jännitteet, kauppapolitiikka, energian hinta ja heikko kysyntä.

Väestön ikääntyminen, syntyvyyden lasku ja työikäisen väestön väheneminen nousevat useissa maakunnissa keskeisiksi pitkän aikavälin kehityshaasteiksi. Samalla maahanmuuton merkitys alueiden väestö- ja työvoimakehityksen tukena korostuu yhä useammalla alueella. Lisäksi alueet näkevät, että osaavan työvoiman saatavuuden haasteet korostuvat tulevaisuudessa talouden ja työmarkkinoiden piristyessä.

Maakuntien kuuden kuukauden päähän suuntautuvissa yleiskuva-arvioissa elinkeinoelämä arvioidaan useimmiten nykyistä paremmaksi tai vähintään vakaaksi. Erityisesti investointien valmistelu, teollisuuden tilauskannat sekä energia- ja datakeskushankkeet tukevat lähiajan odotuksia. Työttömyyden osalta enemmistö maakunnista arvioi tilanteen vielä pysyvän ennallaan tai paranevan vain vähän. Talouden elpyminen ei vielä täysimääräisesti näy työmarkkinoilla. Työvoiman saatavuuden arvioidaan pysyvän pääosin ennallaan, vaikka kasvualoilla saatavuusongelmat alkavatkin jälleen nousta esiin.

Maakuntien enemmistö arvioi elinkeinoelämän olevan nykyistä paremmassa tilanteessa vuoden kuluttua. Positiiviset odotukset perustuvat investointien etenemiseen, teollisuuden toipumiseen sekä vihreän siirtymän hankkeisiin. Työttömyyden määrän odotetaan useilla alueilla vähenevän nykyisestä, vaikka kehitys on hidasta ja alueiden välillä eriytyvää. Työvoiman saatavuudesta muodostuu entistä suurempi haaste. Useiden maakuntien arvioissa saatavuus heikkenee vuoden aikajänteellä investointien ja väestökehityksen seurauksena.

1.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät kaikilla alueilla

Maakuntien arvioissa elinkeinoelämän näkymät ovat pääosin myönteisiä. Useilla alueilla on havaittavissa merkkejä elinkeinoelämän tilanteen asteittaisesta paranemisesta. Elinkeinoelämän keskeisimmät kasvutekijät liittyvät vihreään siirtymään, energiaan, datakeskuksiin, sähköistymiseen, puolustus- ja turvallisuussektoriin sekä suuriin teollisiin investointeihin. Näihin liittyviä hankkeita on käynnissä tai suunnitteilla lähes kaikissa maakun-

nissa. Lyhyellä aikavälillä kasvua hidastavat edelleen heikko kysyntä, kansainvälisen toimintaympäristön epävarmuus sekä kustannuspaineet. Maakunnallisten arvioiden perusteella elinkeinoelämän tilanteen odotetaan paranevan edelleen seuraavan 6–12 kuukauden aikana, jos investoinnit etenevät suunnittelusta toteutukseen.

Elinkeinoelämän näkymät ovat useilla alueilla aiempaa myönteisemmät. Useissa maakunnissa arvioidaan elinkeinoelämän kehityksen vahvistuvan lähivuosina, vaikka kasvu ei vielä ole laaja-alaista. Kehitys on kuitenkin kaksijakoista. Vientitoimialat ovat monin paikoin kotimarkkinakysynnästä riippuvaisia toimialoja vahvemmassa asemassa. Elinkeinoelämän kehitykseen liittyviä keskeisiä epävarmuustekijöitä ovat heikko kysyntä, kansainvälisen toimintaympäristön epävarmuus, kustannuspaineet sekä osin rahoituksen saatavuus.

Maakuntien elinkeinoelämän +--arvioissa valtaosa alueista arvioi elinkeinoelämän tilanteen paranevan lähimmän puolen vuoden aikana. Myönteisiä näkymiä tukevat erityisesti teollisuuden asteittainen elpyminen, investointihankkeiden eteneminen sekä vihreän siirtymän ja datakeskuksiin liittyvien hankkeiden valmistelu ja rakentaminen. Harvassa maakunnassa elinkeinoelämän tilanteen odotetaan heikkenevän.

Vuoden aikajänteellä elinkeinoelämän näkymä on nykytilannetta myönteisempi. Valtaosassa maakunnista elinkeinoelämän tilanteen arvioidaan paranevan seuraavan 12 kuukauden aikana. Myönteisiä näkymiä tukevat useilla alueilla energiaan, datakeskuksiin, teknologiaan, puolustussektoriin ja vihreään siirtymään liittyvät investointihankkeet. Samalla odotuksiin liittyy edelleen epävarmuutta, joka kytkeytyy muun muassa kansainvälisen toimintaympäristön ja kotimaisen kysynnän kehitykseen.

1.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät kaikilla alueilla

Työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat monilla alueilla edelleen korkealla tasolla. Maakuntien arvioiden mukaan työmarkkinatilanne pysyy lähikuukausina melko vakaana, mutta vuoden aikajänteellä näkymät ovat nykytilannetta myönteisemmät. Useissa maakunnissa työttömyyden odotetaan vähenevän vähitellen, samalla kun työvoiman saatavuushaasteiden arvioidaan kasvavan.

Työmarkkinoiden tilanne on monilla alueilla edelleen vaikea. Työttömyys on korkealla tasolla ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on useissa maakunnissa kasvanut tai pysynyt sitkeästi korkeana. Vaikka työvoiman saatavuusongelmat ovat monin paikoin lieventyneet johtuen muuten haasteellisesta tilanteesta työmarkkinoilla, useilla alueilla tunnistetaan edelleen osaajatarpeita tietyillä toimialoilla ja ammateissa. Maakuntien arvioiden perusteella työmarkkinoiden kehitys on kuitenkin vakaantumassa, ja näkymät ovat monin paikoin nykytilannetta myönteisemmät.

Maakuntien työmarkkinoita koskevissa +--arvioissa seuraavan kuuden kuukauden näkymä on pääosin vakaa tai varovaisen myönteinen. Useimmat alueet eivät odota työmarkkinatilanteeseen merkittäviä muutoksia seuraavan puolen vuoden aikana. Työttömyyden arvioidaan useilla alueilla vakautuvan, mutta selvää ja laaja-alaista laskua odotetaan vielä melko harvalla alueella. Osaavan työvoiman saatavuuden arvioidaan pysyvän pääosin ennallaan, vaikka osa maakunnista ennakoi saatavuushaasteiden vähitellen lisääntyvän.

Vuoden aikajänteellä työmarkkinanäkymä on nykytilannetta myönteisempi. Monissa maakunnissa työttömyyden arvioidaan vähenevän nykyisestä. Osaavan työvoiman kysynnän odotetaan vahvistuvan useilla alueilla ja työmarkkinatilanteen arvioidaan kehittyvän myönteiseen suuntaan. Samalla useat maakunnat arvioivat työvoiman saatavuuden heikkenevän seuraavan 12 kuukauden aikana.

1.4 Lisätietoja

Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus

Strategiapäällikkö Johanna Olsson

Itä-Suomen elinvoimakeskus

Strategiapäällikkö Reijo Vesakoivu
Ylitarkastaja Jaakko Honkalampi
Ennakointiasiantuntija Merja Toijonen

Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus

Erikoissuunnittelija Sanna Paakkunainen
Erikoistutkija Tarja Paananen

Keski-Suomen elinvoimakeskus

Johtava asiantuntija Päivi Hamarus
Koulutuspäällikkö Marja Pudas

Lapin elinvoimakeskus

Ylijohtaja Jaakko Ylinampa
Osastopäällikkö Marja Perälä

Lounais-Suomen elinvoimakeskus

Työmarkkina-asiantuntija Hannu Ahvenjärvi
Työelämäkoordinaattori Timo Vahtonen
Johtava yrityspalveluasiantuntija Pasi Ristilä

Pohjanmaan elinvoimakeskus

Tutkija Meeri Koski

Pohjois-Suomen elinvoimakeskus

Asiantuntija Jarkko Pietilä
Analyytikko Atte Laitinen

Sisä-Suomen elinvoimakeskus

Yritysanalyytikko Juha Salminen
Kehittämisasiantuntija Tero Salminen
Työllisyysasiantuntija Petri Lehtimäki

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus)

Johtava asiantuntija Timo Bergman
Tutkija Kimmo Kari
Tutkija Monika Stenholm

Uudenmaan elinvoimakeskus

Tutkija Linnea Alho
Tutkija Niko Pagkratis
Yksikön päällikkö Minna Helenius

2. Etelä-Karjala

Taulukko 2. Etelä-Karjalan maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto).

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	124 238	125 083	-845	-0,7 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	7 092	6 856	236	3,4 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	853	771	82	10,6%
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	2 149	2 277	-128	-5,6%
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	12,7	12,4	-	+0,3 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	415	344	71	20,6 %

2.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Etelä-Karjalan aluetalous on vahvasti teollisuusvetoinen. Vaikka sosiaali- ja terveyspalvelut ovat maakunnan suurin työllistäjä, teollisuus muodostaa alihankinta- ja palveluketjuineen huomattavan osan tuotannosta, viennistä, työllisyydestä ja investoinneista. Metsäteollisuus säilyy keskeisenä toimialana, mutta sen rakennemuutos heijastuu työllisyyteen, alihankintaan, kunnossapitoon ja logistiikkaan. Samalla elinkeinorakenne uudistuu uusien teollisten ja teknologiaan perustuvien investointien myötä. Kehitys painottuu Lappeenrannan seudulle, kun taas Imatralla vihreän teollisuuden hankkeiden pidemmät aikataulut ja riippuvuus investointipäätöksistä ylläpitävät epävarmuutta. Investointien aluetaloudelliset vaikutukset riippuvat hankkeiden etenemisestä, rahoituksen saatavuudesta ja infrastruktuurin riittävyydestä.

Lappeenrannan seudun elinkeinorakenne on Imatran seutua monipuolisempi. Molemmilla seuduilla yrityskanta koostuu kuitenkin pääosin mikro- ja pienyrityksistä sekä muutamista suurista teollisuusyrityksistä. Yritysrakenteen kaksijakoisuus lisää aluetalouden herkkyyttä suurten yritysten toimintaa koskeville muutoksille, samalla kun pienten yritysten rajalliset resurssit hidastavat kasvua ja uudistumista. Pk-yritysten kasvu- ja investointihalukkuutta heikentävät etenkin vaisu kysyntä ja toimintaympäristön epävarmuus. Kasvun esteinä korostuvat lisäksi kansainvälistymiseen, osaavan työvoiman saatavuuteen sekä osaamisen ja innovaatioiden kaupallistamiseen liittyvät haasteet.

Etelä-Karjalan vetovoima maan sisäisessä muuttoliikkeessä on säilynyt heikkona. Maakunnan väkiluku väheni tammi–kesäkuussa 2026 lähes 1 300 hengellä, ja väestö väheni kaikissa alueen kunnissa. Alkuvuoden lukuihin vaikuttaa opiskelijamuuttojen kausivaihtelu, mutta väestön väheneminen oli siitä huolimatta selvästi voimakkaampaa kuin edellisvuonna. Myös nettomaahanmuutto on jäänyt edellisvuotta vähäisemmäksi. Maahanmuutto lieventää väestön vähenemistä, mutta ei riitä korvaamaan luonnollista väestönvähennystä ja maan sisäistä muuttotappiota. Korkea työttömyys ja väestön väheneminen heikentävät kulutuskysyntää ja kuntatalouden näkymiä.

Lappeenrannan teknillinen yliopisto (LUT) on keskeinen Etelä-Karjalan osaamis-, innovaatio- ja aluekehitystoimija. Erityisesti Lappeenrannan seudulla yliopisto vahvistaa yritysten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa, tukee uuden yritystoiminnan syntymistä sekä edistää osaajien ja investointien houkuttelua alueelle. Yliopiston vahvuusalueet, kuten energiatekniikka, sähköistyminen, kiertotalous, puhtaat teknologiat, ohjelmistotekniikka ja teollisuuden digitalisaatio, vastaavat hyvin alueen uudistuvan elinkeinorakenteen tarpeisiin. Tutkimusympäristöt, pilotointimahdollisuudet ja yritysten kanssa toteutettavat yhteishankkeet tukevat uusien ratkaisujen kehittämistä, testaamista ja kaupallistamista. Yliopisto vahvistaa myös alueen kansainvälistä osaajapohjaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asettama työryhmä valmistelee itäisen Suomen erityistalousaluekokeilua ja sitä koskevaa lainsäädäntöä. Kokeilualueeksi on esitetty myös Imatran seutua, jossa alue kattaisi Imatran, Parikkalan, Rautjärven ja Ruokolahden. Tavoitteena on houkutella investointeja, parantaa osaavan työvoiman saatavuutta ja nopeuttaa hankkeiden käynnistymistä esimerkiksi yritysten verohuojennuksilla, investointikannustimilla, rahoitusjärjestelyillä ja lupamenettelyjen sujuvoittamisella. Alueista ja toimenpiteistä ei ole tehty lopullisia päätöksiä, ja toiminta voisi käynnistyä aikaisintaan vuonna 2028. Maakunnan rakennemuutosta tuetaan myös äkillisen rakennemuutoksen rahoituksella. Lisäksi Suomi on saanut Euroopan globalisaatiorahaston EGR:n muutostukea Etelä-Karjalan paperiteollisuudesta irtisanottujen uudelleentyöllistymisen tukemiseksi.

Suhdanteiden odotetaan kohentuvan vähitellen. Kuluttajien luottamuksen vahvistuminen tukee kulutuksen elpymistä, mutta esimerkiksi energian hinnan nousu sekä geopoliittiset ja kauppapoliittiset jännitteet hidastavat kehitystä. Ne lisäävät kustannuspaineita erityisesti teollisuudessa ja kuljetusalalla. Aluetalouden uudistumista tukevat käynnissä olevat datakeskus-, sähköistymis- ja teollisuushankkeet. Ne vahvistavat rakentamisen ja teknologiateollisuuden näkymiä, lisäävät paikallisten palvelujen kysyntää ja voivat laajentaa alueen yritys- ja osaamispohjaa.

2.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Etelä-Karjalan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat kohentuneet keväästä, mutta ovat edelleen koko maata heikommat. Suhdanneodotusten saldoluku oli −14, kun se koko maassa oli +10. Positiivista on, että yritysten kasvuhakuisuus on vahvistunut. Suhdannetilanteen ja kysynnän vaisuus näkyivät myös viimeisimmässä EK:n suhdannebarometrissa. Pk-barometrin mukaan yritysten rahoituksen saatavuus on hieman koko maata parempi, ja Finnveran rahoitus kasvoi alkuvuonna erityisesti teollisuudessa, investoinneissa ja omistajanvaihdoksissa. Varhaisen vaiheen yrityksiä tukee myös uusi alueellinen pääomasijoitusrahasto.

Tammi–elokuussa 2026 Etelä-Karjalassa pantiin vireille 44 konkurssia, mikä oli 14 prosenttia vähemmän kuin edellisvuoden vastaavana ajanjaksona. Konkurssien määrä väheni sekä Lappeenrannan että Imatran seutukunnassa. Eniten konkursseja pantiin vireille rakentamisen toimialalla, kun taas suurin vähennys kohdistui majoitus- ja ravitsemistoimintaan.

Etelä-Karjalan metsäteollisuuden tilanne on vaisu. UPM:n Kaukaan paperitehtaan sulkeminen johti mittaviin työpaikkamenetyksiin viime vuoden lopulla. Sopeuttamistoimet jatkuvat: UPM:n Lappeenrannan tutkimus- ja kehitysyksikköä koskevat muutosneuvottelut voivat johtaa enintään 25 työpaikan vähentymiseen, mutta tutkimustoiminta kuitenkin jatkuu alueella. Sellumarkkinoiden kehitystä rasittavat vientikysynnän heikkous ja tuotannon sopeutukset. Metsä Fibren Joutsenon sellutehdas on seissyt keväästä lähtien. Yhtiö on aloittanut muutosneuvottelut mahdollisista toistaiseksi voimassa olevista lomautuksista. Metsäteollisuuden supistukset heijastuvat logistiikkaan, kunnossapitoon ja muihin teollisuuden tukitoimintoihin, jotka ovat perinteisesti vahvoja Etelä-Karjalassa.

Alan näkymiin liittyy myös investointimahdollisuuksia ja raaka-ainehuollon epävarmuuksia. Stora Enson Imatralle suunnittelema saha on saanut ympäristöluvan, mutta investointipäätöstä ei ole tehty. Afrikkalaisen sikaruton vuoksi asetettuja metsätalousrajoituksia on lievennetty, mutta jäljellä olevat rajoitukset voivat edelleen vaikuttaa paikallisten puunkorjuuyritysten toimintaan ja puunhankinnan kustannuksiin. Vaikutusten laajuus riippuu epidemian etenemisestä ja rajoitusten kestosta.

Lappeenrannan biotekniikkakeskittymä kehittyy, mutta hankkeiden etenemiseen liittyy haasteita. Nordic Bioproducts Groupin mikrokiteistä selluloosaa valmistavan tehtaan tuotanto on käynnistynyt ennakoitua hitaammin, eikä tuotantomääriä ole julkistettu. Synbio Powerlabs rakentaa bioteknologian pilotointi- ja skaalausympäristöä, jonka ensimmäinen tuotantovaihe painottuu mykoproteiiniin. Laitoksen käyttöönotto on viivästynyt, eikä tuotannon käynnistymisestä ole vahvistettua tietoa. Solar Foods valmistelee Lappeenrantaan Solein-proteiinin teollisen mittakaavan tuotantolaitosta. Yhtiön tavoitteena on tehdä investointipäätös vuoden 2026 aikana ja käynnistää

tuotanto vuoden 2028 lopussa. Investoinnin arvioidaan työllistävän rakennusvaiheessa useita satoja henkilötyövuosia ja tuotantovaiheessa kymmeniä henkilöitä.

Tammi–elokuussa 2026 majoitusliikkeiden yöpymiset vähenivät Etelä-Karjalassa 7 prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajanjaksosta. Kotimaisten yöpymisten määrä laski, mutta ulkomaisten yöpymisten määrä nousi hieman. Seutukuntien kehitys eriytyi: Lappeenrannan seutukunnassa yöpymisten määrä laski kaksi prosenttia, kun taas Imatran seutukunnassa yöpymiset vähenivät 16 prosenttia. Aasiasta ja Saksasta saapuneiden matkailijoiden yöpymiset kasvoivat edellisvuodesta. Suurimmat vähennykset kohdistuivat Italiasta, Virosta ja Ranskasta saapuneiden matkailijoiden yöpymisiin. Valtaosa yöpymisistä, 92 prosenttia, oli kuitenkin kotimaisia. Osuus oli selvästi suurempi kuin koko maassa, jossa kotimaisten yöpymisten osuus oli 70 prosenttia.

Saimaan matkailun kansainvälistä kasvua tukevat suunnitteilla oleva yhteinen matkailuorganisaatio sekä uudet risteily-, luonto-, hyvinvointi- ja pyöräilymatkailun mahdollisuudet. Lappeenrannan ja Kuopion välisiä risteilyjä tavoitellaan kesästä 2027 alkaen ja myös Kutilan kanavahanke vahvistaa vesistömatkailun kehittämisedellytyksiä. Imatralla sijaitseva Kolmen Ristin kirkko on hyväksytty Unescon maailmanperintöluetteloon, mikä lisää kohteen kansainvälistä tunnettuutta ja tukee alueen kulttuurimatkailun kehittämistä. Imatran Kylpylän näkymiin liittyy edelleen epävarmuutta. Yrityssaneerauksen onnistuminen edellyttää kannattavuuden parantamista, kustannusten sopeuttamista ja kiinteistökannan korjaustarpeiden hallintaa. Alueelle suunnitellut suuret teolliset ja rakennushankkeet voivat lisätä työmatkustusta ja tuoda hotelleille ja kylpylöille tärkeää ympärivuotista kysyntää.

Suurten investointien edellyttämä infrastruktuurirakentaminen ja kasvavat materiaalivirrat tukevat kuljetus- ja varastointipalvelujen kysyntää, mutta tavanomaisen tavaraliikenteen kasvu jäänee vaimeaksi. Näkymiä rasittavat korkeat kustannukset, kuljetustarpeen projektiluonteisuus ja itärajan liikenteen supistuminen. Venäjän korottamat rautatietariffit ovat lähes lopettaneet lannoitteiden kauttakuljetukset Vainikkalan kautta, mikä on johtanut myös työsuhteiden päättymiseen.

Karjalan radan välitys- ja häiriönsietokykyä parannetaan jatkamalla kaksoisraidetta. Hankkeelle on myönnetty 45 miljoonan euron rahoitus. Uusi osuus on osa laajempaa Luumäki–Joutseno-kokonaisuutta, jonka toteuttaminen parantaisi henkilö- ja tavaraliikenteen kapasiteettia sekä metsäteollisuuden kuljetusten toimintavarmuutta. Koko yhteyden rakentaminen edellyttää kuitenkin vielä huomattavaa lisärahoitusta. Lappeenrannan liikennepaikan uudistaminen tukee kaksoisraiteen jatkamista ja poistaa laajemman rataosuuden pullonkauloja. Jos ratasuunnitelma saa lainvoiman, rakentaminen voisi alkaa aikaisintaan vuoden 2027 loppupuolella.

Lappeenrannan lentoasema tarvitsee kaupungilta miljoonaluokan rahoitusta sekä kuluvana että ensi vuonna. Kentältä ei tällä hetkellä kulje säännöllistä reittiliikennettä ja lentoaseman tulevaisuutta koskeva ratkaisu on vielä avoinna. Yhteistyö LUT-yliopiston ja Kempowerin tutkimuskeskuksen kanssa jatkuu. Lentoasemaa kehitetään tutkimuslentoasemaksi, jossa tutkitaan sähköistä lentämistä ja muita vähäpäästöisen ilmailun ratkaisuja.

Lappeenrantaan rakennettava Nebiuksen tekoälylaskentaan keskittyvä datakeskus on Etelä-Karjalan merkittävin käynnissä oleva investointi. Usean miljardin euron hanke toteutetaan vaiheittain, ja kahden ensimmäisen vaiheen on määrä valmistua vuosina 2027–2028. Rakentaminen työllistää vilkkaimmillaan noin 700 henkilöä ja valmis datakeskus noin sata työntekijää. Hanke lisää rakentamisen, energiainfrastruktuurin, majoituksen ja muiden paikallisten palvelujen kysyntää. Myös muita datakeskushankkeita valmistellaan. UPM selvittää Kaukaan käytöstä poistuneen paperikonesalin hyödyntämistä datakeskuksena, ja Neoen suunnittelee datakeskusta Yllikkälään. Imatralle suunnitellaan lisäksi Nord Viren datakeskusta, jota varten valmistellaan maanvuokrasopimusta.

Energiaintensiiviset investoinnit kasvattavat sähköverkon kehittämistarpeita. Nebiuksen datakeskuksen yhteyteen rakennetaan noin 15 miljoonan euron sähköasema, ja Lappeenrannan Energiaverkot on hankkinut Yllikkälän ja Simolantien välisen voimajohtolinjan. Neoenin akkuvarastot tukevat sähköjärjestelmän joustavuutta. Investoinnit vahvistavat alueen valmiuksia palvella suuria sähkönkäyttäjiä, mutta lisäävät myös energiainfrastruktuurin kustannuksia.

Imatralla Norsk e-Fuel valmistelee synteettisen lentopolttoaineen ja Freija e-metaanin tuotantolaitosta, joissa hyödynnettäisiin sähköä, vetyä ja biopohjaista hiilidioksidia. Hankkeet ovat vielä suunnittelu- ja investointipäätösvaiheessa. Niiden toteutuminen riippuu muun muassa rahoituksesta, luvituksesta ja energiainfrastruktuurista, ja erityisesti Norsk e-Fuelin hanketta viivästyttää epävarmuus biohiilidioksidin saatavuudesta. Danfoss Editronin uusi tuotanto- ja toimistokokonaisuus vahvistaa Lappeenrannan sähköistymisosaamista ja mahdollistaa työskentelyn noin 300 henkilölle. Nordic Nanon Imatran laitoksessa on käynnistetty esituotanto ja asiakastestaukset, mutta massatuotannon aikataulua ja työllisyysvaikutuksia ei ole vahvistettu Donut Labin toteuttaman yrityskaupan jälkeen.

Rumble Tools laajentaa drooniteknologian tuotantoa ja tuotekehitystä Imatralta Lappeenrantaan hyödyntäen LUT-yliopiston osaamisympäristöä. Noin 30 miljoonan euron investointiohjelma lisää lähivuosina tuotannon, tekniikan ja ohjelmistokehityksen osaajien tarvetta.

Kaupan varovaisista näkymistä huolimatta alalla on vireillä investointeja. Kesko laajentaa päivittäistavarakauppaansa Kaukaalla ja Etelä-Karjalan Osuuskauppa suunnittelee samalle alueelle S-marketia. Sen kaavamuutoksen etenemiseen liittyy epävarmuutta, sillä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ei ole puoltanut sitä. Lisäksi Lappeenrannan kauppatorille suunnitellaan noin 20 miljoonan euron kauppahalli- ja pysäköintikokonaisuutta, jonka etenemistä voivat viivästyttää vanhaa kauppahallia koskeva suojeluesitys ja siihen liittyvä viranomaiskäsittely.

Etelä-Karjalan rakennusalan näkymät ovat kohentumassa, mutta kehitys painottuu Lappeenrantaan ja suuriin investointihankkeisiin. Asuntorakentaminen on edelleen vaimeaa. Datakeskus-, teollisuus-, energia- ja julkiset rakennushankkeet tukevat rakentamisen kysyntää. Armilan monitoimiareena ja Karjalan radan kaksoisraide ovat edenneet valmistelussa ja tukevat lähitulevaisuudessa alan näkymiä. Maasotakoulun monitoimirakennus valmistuu arviolta vuoden 2028 loppuun mennessä. Myös Solar Foodsin suunniteltu tuotantolaitos olisi toteutuessaan rakennusalalle merkittävä hanke. Imatralla hankekanta painottuu julkiseen rakentamiseen, kuten poliisi- ja pelastusaseman rakentamiseen sekä uimahallin peruskorjauksen suunnitteluun.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue on arviointimenettelyssä. Aiempina vuosina toteutettujen tehostamistoimien vuoksi uusia säästökohteita on vaikea löytää ilman vaikutuksia palveluihin tai henkilöstöön. Viime vuoden irtisanomisten henkilöstövaikutukset ovat jääneet alkuperäistä arviota pienemmiksi. Hyvinvointialue on palkannut takaisin lähes puolet aiemmin irtisanotuista työntekijöistä, pääosin määräaikaisiin mutta osan myös vakituisiin työsuhteisiin. Hyvinvointialueen taloudellinen tilanne heijastuu myös yksityisiin palveluntuottajiin ja alihankkijoihin.

Alkutuotannolla on olennainen rooli maan huoltovarmuudessa. Viime vuosien vaihtelevat sääolosuhteet ja tuotantokustannusten nousu ovat koetelleet maatiloja ja heikentäneet niiden maksuvalmiutta. Samaan aikaan tuottajahinnat ovat pysyneet alhaalla. Tilojen jatkuvuusnäkymät ovatkin nyt varsin pessimistiset, vaikkakin kesän hyvät satonäkymät piristävät yleiskuvaa. Afrikkalainen sikarutto on lisännyt epävarmuutta maa- ja metsätaloudessa. Maatalous- ja puutarhayritysten määrä on laskenut tasaisesti. Tilamäärän vähenemisestä huolimatta peltoala pysyy samansuuruisena, koska jatkavat tilat ostavat tai vuokraavat lopettavien tilojen pellot.

2.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Syyskuun 2026 tilastojen mukaan Etelä-Karjalassa oli noin 7 100 työtöntä. Luku on 3 prosenttia edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa suurempi (koko maa +5 prosenttia). Lomautettuja oli maakunnassa 26 prosenttia viimevuotista vähemmän ja työttömiä (ilman lomautettuja) 6 prosenttia vuoden takaista enemmän. Työttömien määrä oli kasvanut eniten palvelu- ja myyntityöntekijöiden ammattiryhmässä. Syyskuun lomautetuissa korostuivat itärajan sulusta johtuvien lomautusten piirissä olevat tullivirkamiehet.

Maakunnan työttömyysaste (12,7 prosenttia) on pysytellyt koko maan keskiarvon yläpuolella. Alueen kuntien välillä on suuria eroja: pienin työttömyysaste oli Lemillä (8 prosenttia) ja suurin Imatralla (16 prosenttia). Pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt laskuun (-6 prosenttia). Maakunnassa pitkäaikaistyöttömien aktivointiaste on maan korkeimpia. Yli vuoden työttömänä olleiden osuus kaikista työttömistä on koko maan keskiarvoa selvästi alhaisempi. Nuorten työttömyys kasvaa edelleen yli 11 prosentin vuosivauhtia. Rakennetyöttömiä oli 65 prosenttia kaikista työttömistä.

Vuoden toisella neljänneksellä maakunnan työllisyysaste oli 71,8 prosenttia (koko maa 71,4 prosenttia). Työllisyysaste laski hieman viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Tilastokeskuksen kokeellisten tilastojen perusteella elinkeinoelämän varovainen piristyminen ei vielä näy työllisten määrässä. Myös työllisyysalueille ilmoitettuja työpaikkoja oli alkuvuonna vähemmän kuin vuotta aiemmin. Avoimia työpaikkoja julkaistaan kuitenkin useissa kanavissa, joten työvoiman kysyntä on Työmarkkinatorin tilastoja laajempaa. EU- ja ETA-alueen ulkopuolista työvoimaa on rekrytoitu erityisesti metallialalle.

Muutosneuvottelujen määrä ja ennakoidut henkilöstövaikutukset ovat jääneet Etelä-Karjalassa alkuvuonna edellisvuoden vastaavaa ajanjaksoa pienemmiksi. Neuvotteluja on käyty useilla toimialoilla, mutta kaupan ja ravintola-alan ketjutoimintojen lakkautukset korostuivat. Ennakoitu lomautustarve painottuu metsäteollisuuden loppuvuodeksi ilmoitettuihin lomautuksiin. Myös LUT-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu ovat käynnistäneet muutosneuvottelut korkeakoulukonsernin talouden sopeuttamiseksi. Neuvottelut voivat johtaa enintään 160 henkilön irtisanomiseen. LUT-yliopiston muutosneuvottelut koskevat hallintoa. LAB-ammattikorkeakoulun muutosneuvottelut koskevat koko henkilöstöä Lahdessa ja Lappeenrannassa, ja myös opetushenkilöstöä voidaan irtisanoa.

Lähikuukausina työvoiman kysynnän arvioidaan pysyvän toimialoittain eriytyneenä. Metsäteollisuuden vaikeudet heijastuvat alihankintaan ja logistiikkaan, ja hyvinvointialueen talouden sopeuttaminen vaikuttaa myös yksityisiin palveluntuottajiin. Työmarkkinatilanteen arvioidaan kohentuvan asteittain vuoden 2027 aikana, mikäli talouskehitys vahvistuu ennakoidusti. Suunta on nähtävissä myös työpaikkailmoittelussa, jonka perusteella työvoimakysyntä painottuu aiempaa enemmän investointeja tukeviin tehtäviin, erityisesti sähkö- ja energiainfrastruktuuriin, tekniseen käyttöön, kunnossapitoon, logistiikkaan ja projektinhallintaan.

Teknisten tehtävien osaamistarpeissa korostuvat sähköjärjestelmät, teollisuuden käyttövarmuus, digitaalinen infrastruktuuri ja laadunvarmistus. Samalla sosiaali- ja terveyspalvelut sekä opetus muodostavat edelleen merkittävän osan kysynnästä. Osa investointien työvoimavaikutuksista toteutuu liikkuvan, määräaikaisen tai ulkoistetun työvoiman kautta. Työvoiman tarjonta ylittää kokonaisuutena kysynnän, mutta ammatti- ja osaamiskohtaisia rekrytointiongelmia esiintyy muun muassa lääkäri- ja psykologitehtävissä, metallialalla, maanrakennuksessa sekä raskaan kaluston asentajien ja ammattitaitoisten kokkien tehtävissä.

LAB-ammattikorkeakoulun laboratorioanalyytikkokoulutus on edennyt ensimmäiseen sisäänottoon. Koulutus vastaa muun muassa eri teollisuudenalojen analytiikan, tuotekehityksen ja laadunvarmistuksen tarpeisiin. LAB on myös uudistanut puualan insinöörikoulutuksen puuteknologian koulutukseksi ja avannut uuden Insinööri 5.0 -YAMK-koulutuksen. LUT-yliopistossa kansainvälistyminen jatkuu vahvana, ja Lappeenrannassa käynnistyneet englanninkieliset ohjelmisto- ja tietojärjestelmäalan maisteriohjelmat täydentävät alueen digitaalista osaajatarjontaa.

Kemiantekniikan koulutusrakenteen muutos toteutuu vaiheittain: Englanninkielinen kandidaattikoulutus vahvistuu Lappeenrannassa, samalla kun suomenkielistä koulutusta suunnataan Lahteen. Ammatillisessa koulutuksessa Sampon aloituspaikkamäärä säilyi kokonaisuutena lähes ennallaan, mutta hakijakysyntä painottui sähkö- ja automaatioalaan, tieto- ja viestintätekniikkaan, logistiikkaan ja ajoneuvoalaan. Jatkuvan haun, oppisopimusten ja yritysyhteistyön avulla koulutusta voidaan suunnata muuttuvien tarpeiden mukaan.

2.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:

(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Etelä-Karjalan maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	-

Imatran seutukunta Imatra, Parikkala, Rautjärvi ja Ruokolahti	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Lappeenrannan seutukunta Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale ja Taipalsaari	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	-

3. Etelä-Pohjanmaa

Taulukko 3. Etelä-Pohjanmaan maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto).

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	189 474	189 929	-455	-0,7 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	7 134	6 842	292	4,3 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	1 047	1 024	23	2,2 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	2 577	2 264	313	13,8%
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	8,3	8,0	-	+0,3 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	692	570	122	21,4 %

3.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Etelä-Pohjanmaan kehitysnäkymät ovat syksyllä 2026 myönteiset. Talouskasvun arvioidaan vahvistuvan, mikä näkyy myös yritysten odotuksissa. Erityisesti teknologia- ja metalliteollisuuden näkymät ovat valoisat. Puolustus- ja kaksikäyttöteollisuuden kasvava kysyntä avaa mahdollisuuksia yrityksille ja alihankintaverkostoille, ja vihreän siirtymän, energian sekä datakeskusten investointisuunnitelmat vahvistavat pitkän aikavälin kasvupotentiaalia.

Maakunnan elinkeinorakenteen vahvuutena on monipuolisuus. Teknologia- ja metalliteollisuuden rinnalla maa- ja elintarviketalous muodostaa Etelä-Pohjanmaan keskeisen taloudellisen perustan ja huoltovarmuuden kannalta strategisen kokonaisuuden. Vahva alkutuotanto, elintarviketeollisuus ja agroteknologia muodostavat laajan arvoketjun, joka kytkeytyy teollisuuteen, energiaan, kuljetuksiin, kauppaan ja palveluihin. Yrittäjyys ja laaja pk-yrityskanta tukevat maakunnan kykyä sopeutua toimintaympäristön muutoksiin. Alueen vahvuuksiin kuuluu myös sijainti osana länsirannikon teollista vyöhykettä ja sen kasvavia toimitusketjuja.

Etelä-Pohjanmaan investointiaikeiden näkymä on poikkeuksellisen vahva: maakunnassa tunnistettujen hankkeiden kokonaispotentiaali ylittää 21 miljardia euroa. Julkistetussa investointiputkessa painottuvat erityisesti datakeskukset, maatuulivoima ja aurinkoenergia. Investointien määrä ja mittaluokka voivat toteutuessaan vaikuttaa merkittävästi rakentamiseen, teollisiin toimitusketjuihin, työmarkkinoihin, yrityspalveluihin sekä asuntojen ja muun infrastruktuurin kysyntään. Suuri osa potentiaalista on kuitenkin vielä ilman investointipäätöstä. Seuraavan 6–12 kuukauden näkymään vaikuttavat ennen kaikkea hankkeiden suunnittelun, luvituksen, verkkoliityntöjen ja muun valmistelun eteneminen sekä jo käynnistyvät rakennus- ja infrastruktuurityöt. Suurimpien energia- ja datakeskushankkeiden tuotanto- ja pysyvät työpaikkavaikutukset painottuvat pidemmälle aikavälille.

Investointien toteutuminen edellyttää sähkön ja sähköverkon kapasiteetin, kaavoituksen ja luvituksen, rahoituksen, infrastruktuurin sekä osaavan työvoiman riittävyyttä. Hankkeiden kasvaessa korostuvat projektijohtamis-, hankinta- ja sopimusosaaminen sekä paikallisten yritysten pääsy toimitusketjuihin ja urakoihin. Sähkö- ja infrastruktuuriratkaisujen pitkä aikajänne lisää ennakoivan yhteistyön tarvetta.

Väestökehityksen näkymät ovat edelleen haastavat, mutta aiempaa myönteisemmät. Tilastokeskuksen vuoden 2024 väestöennusteen mukaan Etelä-Pohjanmaan väkiluvun ennustetaan vähenevän vuoteen 2035 mennessä noin neljä prosenttia, mutta väheneminen on selvästi hitaampaa kuin aiemmissa ennusteissa arvioitiin. Myös työikäisen väestön ja väestöllisen huoltosuhteen kehitysnäkymät ovat parantuneet. Maakunnan sisäinen kehitys on eriytynyttä: Seinäjoen kaupunkiseutu jatkaa kasvuaan, kun taas monilla reuna-alueilla väestö vähenee. Useissa

kunnissa on toisaalta havaittu muuttoliikkeen vakautumista tai paranemista. Kansainvälisen työvoiman ja maahanmuuton merkitys työvoiman saatavuudelle ja väestökehityksen tasapainottamiselle kasvaa.

Väestömäärän lisäksi keskeistä on maakunnan kyky pitää osaajat alueella. Kansainvälisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kiinnittymistä vaikeuttavat työllistymisen haasteet, kielitaitovaatimukset ja verkostojen puute. Korkeakoulutuksen vähäiset aloituspaikat ja nuorten koulutusperäinen poismuutto kaventavat osaajapohjaa. Myös maakunnasta lähteneiden osaajien kotiseutusiteessä ja halussa osallistua alueen kehittämiseen on hyödyntämätöntä potentiaalia.

Lähikuukausien myönteinen arvio perustuu ennen kaikkea teknologia- ja metalliteollisuuden kysynnän vahvistumiseen, yritysten parantuneisiin odotuksiin sekä lähimpänä toteutusta olevien rakennus- ja infrastruktuurihankkeiden etenemiseen. Pitkän aikavälin myönteinen näkymä nojaa laajempaan energia-, datakeskus- ja teollisuushankkeiden kokonaisuuteen, jonka toteutuminen riippuu investointipäätöksistä, luvituksesta, sähköverkon kapasiteetista ja rahoituksesta.

Lähivuosien kehitys riippuu siitä, pystyykö maakunta muuttamaan investointi- ja kasvupotentiaalinsa hankkeiksi ja työpaikoiksi. Vahvuuksia ovat monipuolinen elinkeinorakenne, yrittäjyys, maa- ja elintarviketalous sekä teollisuuden kilpailukyky. Kasvu edellyttää investointien pitkäjänteistä edistämistä, toimivaa infrastruktuuria, osaavaa työvoimaa ja yritysten kykyä hyödyntää avautuvat markkinat. Myös kansainvälinen toimintaympäristö ja kotimaisen kysynnän elpyminen vaikuttavat kehityksen nopeuteen.

Etelä-Pohjanmaan liikenneverkon keskeisiä kehittämiskohteita ovat valtatien 19 ja kantatien 67 palvelutason parantaminen, valtatien 3 sekä Seinäjoki–Tampere-ratayhteyden kehittäminen ja poikittaisyhteyksien vahvistaminen Seinäjoen, Vaasan ja Jyväskylän välillä valtatiellä 18 ja ratayhteyksillä. Valtateiden 3 ja 19 risteykseen Jalasjärvelle suunniteltu eritasoliittymä parantaisi toteutuessaan liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta keskeisellä solmukohdalla.

3.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Etelä-Pohjanmaan elinkeinoelämän näkymät ovat syksyllä 2026 myönteiset, vaikka yritysten, toimialojen ja alueiden välillä on huomattavia eroja. Syksyn 2026 pk-yritysbarometrissa suhdannenäkymä ja liikevaihto-odotukset ovat vahvistuneet, mutta henkilöstö- ja kannattavuusodotukset sekä investointien arvo kertovat edelleen hauraasta käänteestä. Alueellisessa keskustelussa kasvun mahdollisuuksia pidettiin aiempaa parempina, osalla yrityksistä tilauskirjat ovat täynnä ja suurempien yritysten näkymät arvioitiin keskimäärin pieniä yrityksiä valoisammiksi. Epävarmuutta ylläpitävät kansainvälinen talous ja kauppapolitiikka, rahoituksen ja tuotantopanosten hinnat sekä kotimaisen kysynnän hidas elpyminen.

Maakunnan elinkeinoelämän perusta on monipuolinen. Teollista tuotantoa, vientiyrityksiä ja vahvoja yritysverkostoja toimii laajasti eri puolilla maakuntaa. Vahvuuksia ovat teknologia-, metalli- ja alumiiniteollisuus, sopimusvalmistus ja alihankinta sekä elintarvike-, agro-, puu- ja rakennustuoteteollisuus.

Teknologia-, metalli- ja konepajateollisuuden näkymät ovat parantuneet. Puolustus- ja kaksikäyttöteollisuuden kysyntä avaa markkinoita sopimusvalmistajille, konepajoille ja komponenttivalmistajille. Kehitys näkyy Seinäjoen seudulla teknologiateollisuudessa, alihankinnassa, sopimusvalmistuksessa ja automaatiossa sekä Suupohjan ja Kuusiokuntien valmistavan teollisuuden näkymissä ja tilauskannoissa. Järviseudun metalli- ja alumiiniteollisuus kytkeytyy maakunnan alihankintaverkostoihin, ja puolustus- ja kaksikäyttöteollisuuden tilaukset avaavat kasvumahdollisuuksia myös alueella. Suomen kustannuskilpailukyky, metalliteollisuuden tilauskanta ja vientikysyntä tukevat näkymää.

Maa- ja elintarviketalous säilyy maakunnan talouden ja huoltovarmuuden strategisena perustana. Alkutuotanto, elintarviketeollisuus ja agroteknologia muodostavat arvoketjun, joka ulottuu kone- ja laitevalmistukseen, kuljetuksiin, kauppaan, energiaan ja yrityspalveluihin. Alalla investoidaan ja uudistetaan tuotantoa. Haasteita ovat tuotantokustannukset, kannattavuus, rakennemuutos ja työvoiman saatavuus, mutta energiatehokkuus, biokaasu, kiertotalous, automaatio, ruokavienti ja huoltovarmuuden korostuminen avaavat uusia mahdollisuuksia.

Rakentamisen kehitys on kaksijakoista. Matalasuhdanne näkyy asunto- ja rakennustuoteteollisuudessa, mutta toimitila-, teollisuus-, energia- ja datakeskusinvestoinnit sekä maanrakentaminen vahvistavat kysyntää. Infrastruktuuri- ja toimitilarakentaminen voi elpyä nopeasti, kun taas asuntorakentaminen hitaammin. Yritysalueiden kehittäminen sekä kuntien teollisuus- ja liikenneinfrastruktuuri tukevat kysyntää. Samanaikaisesti osalla yrityksistä voi olla heikko kysyntä ja investointirakentamisessa kasvava osaajatarve.

Palvelualojen näkymät ovat pääosin vakaat tai lievästi myönteiset. Seinäjoen asema maakunnallisena kaupallisena keskuksena on vahvistunut: Ideaparkin yhteyteen keväällä 2026 avattu Kärkkäisen suurmyymälä laajensi kaupan tarjontaa, ja alueelle on suunnitteilla myös uusia kaupallisia investointeja. Kurikan ja Alavuden kaupalliset keskittymät vahvistavat alueidensa vetovoimaa, kun taas Kauhavalla ja Ähtärissä matkailu ja tapahtumat tukevat palvelukysyntää.

Ähtärissä eläinpuiston toiminnan jatkuminen on myönteinen kehityssignaali matkailulle. Isossakyrössä Vaasan seudun kasvu näkyy asuntojen ja palvelujen kysyntänä. Investointien eteneminen lisää myös majoitus-, ravitsemis-, kiinteistö- ja kuljetuspalvelujen kysyntää. Toisaalta kotitalouksien varovaisuus ja kuluttajien heikko luottamus hidastavat palvelualojen elpymistä. Sote-palvelujen keskittämisellä ja supistuksilla voi joillakin paikkakunnilla olla vaikutuksia työpaikkoihin, paikalliseen kysyntään ja kuntatalouteen.

Etelä-Pohjanmaan kansainvälistymisessä on hyödyntämätöntä potentiaalia. Kansainvälistä liiketoimintaa harjoittavien pk-yritysten osuus on kasvanut mutta jää koko maan tasoa pienemmäksi. Yrityksillä on kasvupotentiaalia Pohjoismaissa, muualla Euroopassa ja uusilla markkinoilla, mutta kansainvälistymispalvelujen käyttö on vähäistä. Viennin ja kansainvälistymisen vauhdittaminen on seuraavan vuoden keskeinen kehityskysymys. Suurhankkeet voivat avata uusia toimitusketjuja, mikä korostaa yritysten kieli-, verkosto-, sertifiointi-, hankinta- ja sopimusosaamista. Kansainväliseen kysyntään liittyy silti epävarmuutta: kauppapolitiikan muutokset, tullit ja toimitusketjujen häiriöt voivat nostaa kustannuksia, kiristää kilpailua ja siirtää investointeja.

Yritykset ovat investoineet ja uudistuneet epävarmuudesta huolimatta. Syksyn 2026 pk-yritysbarometrin mukaan lähes kaksi kolmesta eteläpohjalaisesta pk-yrityksestä oli investoinut viimeisen vuoden aikana koneisiin tai laitteisiin. Myös liiketoiminnan digitalisaatioon oli panostettu: noin 45 prosenttia yrityksistä oli investoinut ohjelmistoihin, tietojärjestelmiin tai muuhun digitalisaatioon, kuten tekoälyyn.

Uusien teknologioiden käyttöönotossa, henkilöstön kouluttamisessa ja uusille markkinoille laajentumisessa on kehittämistarpeita. Tekoäly muuttaa tehtävärakenteita, ja erityisesti pienten yritysten kyky hyödyntää tekoälyä, dataa ja digitalisaatiota vaikuttaa tuottavuushyötyjen jakautumiseen. T&K-toimintaa harjoittavien yritysten osuus on lähellä koko maan tasoa.

Yritysdynamiikan keskeinen pitkän aikavälin kysymys on omistajanvaihdosten onnistuminen. Uusien ja lopettavien yritysten määrät ovat monilla alueilla lähellä tasapainoa, mutta ikääntyvä yrittäjäkunta lisää jatkajien tarvetta. Yrityskauppoja hidastavat rahoituksen saatavuus, vakuusvaatimukset ja maaseudun reaaliomaisuuden matalat vakuusarvot. Rahoitushaasteet vaikuttavat myös aloittaviin yrityksiin, kasvuhankkeisiin ja pieniin koneinvestointeihin. Rahoituksen korkea hinta ja pankkisääntelyn vaikutukset korostuvat, ja pankkilainan rinnalle tarvitaan monipuolisia rahoitusratkaisuja kasvuun, omistajanvaihdoksiin ja investointien valmisteluun. Sivutoiminen yrittäjyys, asteittainen käynnistäminen ja yrittäjyyskasvatus tukevat yrityskannan jatkuvuutta. Yritysten uudistumisen kannalta ratkaisevaa on, että rahoitus mahdollistaa myös aineettomat investoinnit, uuden teknologian käyttöönoton ja markkinoille pääsyn, ei vain perinteisiä kone- ja laiteinvestointeja.

Matkailun kansainvälinen potentiaali on vahvistunut. Seinäjoen hallinto- ja kulttuurikeskus hyväksyttiin heinäkuussa 2026 osaksi UNESCO:n maailmanperintöluetteloon liitettyä Aalto Works -kokonaisuutta. Kraatterijärvi Geopark, Lauhanvuori–Hämeenkangas UNESCO Global Geopark sekä Kauhajoen KIDE-keskus täydentävät luontomatkailua. Kohteet tarjoavat mahdollisuuksia tunnettuuden, reittien ja palvelujen kehittämiseen.

Kasvun alueellinen vaikuttavuus riippuu yritysten kyvystä päästä mukaan suurhankkeiden suunnitteluun, rakentamiseen, ylläpitoon ja muihin toimitusketjuihin. Paikalliset yritykset tarvitsevat tietoa tulevista hankinnoista riittävän varhain sekä valmiuksia muodostaa yhteenliittymiä, täyttää tilaajien kelpoisuus- ja vastuullisuusvaatimukset ja toimia kansainvälisten päätoimijoiden kanssa. Myös investointien ympärille syntyvät energia-, logistiikka-, huolto-, kiinteistö-, turvallisuus- ja asiantuntijapalvelut voivat laajentaa hyötyjä varsinaista investointikohdetta ympäröivään yrityskenttään. Jos hankkeiden valmistelu etenee, vaikutukset voivat näkyä jo seuraavan vuoden aikana tarjouspyyntöinä, suunnittelu- ja selvitystyönä, infrastruktuurirakentamisena sekä yritysten osaamis- ja rekrytointitarpeina, vaikka tuotantovaiheen pysyvät vaikutukset toteutuvat myöhemmin.

Investointinäkymä on poikkeuksellisen vahva. Tunnistettu investointipotentiaali on noin 21,1 miljardia euroa, josta julkistettujen investointihankkeiden osuus on noin 11,3 miljardia ja salassa pidettävien hankkeiden 9,8 miljardia euroa. Luvut kuvaavat potentiaalia, eivät varmasti toteutuvaa investointisummaa. Julkistetusta potentiaalista maatuulivoiman osuus on noin 4,24 miljardia, datakeskusten 3,72 miljardia ja aurinkoenergian 1,69 miljardia euroa. Lisäksi putkessa on teollisuuden laajennuksia, energiavarastoja ja muita investointeja. Seuraavan vuoden aikana elinkeinoelämään vaikuttavat ennen kaikkea ne hankkeet, joissa kaavoitus, luvitus, verkkoratkaisut, rahoitus tai rakentamisen valmistelu etenevät konkreettisesti. Koko investointipotentiaalin talous- ja työpaikkavaikutukset ajoittuvat useille vuosille.

Suurista julkistetuista hankkeista voidaan nostaa esiin Kauhajoelle suunniteltu 1,5 miljardin euron datakeskus, Seinäjoen Kivennevan 1,2 miljardin euron datakeskus, Isojoen miljardin euron datakeskus, Kauhajoen 400 miljoonan euron aurinkoenergiahanke sekä Soinin ja Isojoen 400 miljoonan euron maatuulivoimahankkeet. Ne havainnollistavat investointiputken mittaluokkaa ja alueellista hajautumista, mutta osa on vielä suunnittelu- tai valmisteluvaiheessa.

Investointien mittaluokka korostaa sähköverkon kapasiteetin, energian, kaavoituksen, luvituksen, rahoituksen, yritysalueiden, liikenneyhteyksien ja työvoiman merkitystä. Teollisuuden ja suurten investointien toimitusketjut lisäävät logistiikan merkitystä ja korostavat päätieverkon, ratayhteyksien ja alemman tieverkon toimintavarmuutta. Järviseudulla Alajärven Möksy on merkittävä energia- ja teollisuuskehityksen alue, jonka mahdollisuudet kytkeytyvät vahvistuvaan sähkönsiirtoverkkoon. Sähkö- ja infraratkaisujen pitkä aikajänne edellyttää ennakoivaa yhteistyötä. Suurhankkeissa tarvitaan lisää projektijohtamis-, hankinta- ja sopimusosaamista sekä paikallisten yritysten yhteenliittymiä ja pääsyä urakoihin.

Kokonaisuutena Etelä-Pohjanmaan elinkeinoelämä on siirtymässä kasvun mahdollisuuksien vaiheeseen. Vahvimmat näkymät liittyvät teknologia- ja metalliteollisuuteen, puolustus- ja kaksikäyttöteollisuuteen, energiaan ja datatalouteen sekä maa- ja elintarviketalouden uudistumiseen. Investointiaallon alueellinen hyöty riippuu hankkeiden toteutumisesta, yritysten pääsystä toimitusketjuihin sekä osaamisen, rahoituksen ja infrastruktuurin riittävyydestä.

Maakunnan saavutettavuus perustuu vahvasti henkilöautoliikenteeseen. Tieverkon kunto, liikenneturvallisuus ja raskaan liikenteen sujuvuus ovat keskeisiä huolia, ja alemman tieverkon heikkeneminen vaikuttaa kuljetuksiin ja arjen liikkumiseen. Alueellisen, raskaan ja maatalousliikenteen yhteensovittaminen samoilla väylillä on liikennejärjestelmän haaste.

3.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Etelä-Pohjanmaan työmarkkinatilanne on syksyllä 2026 kaksijakoinen, mutta näkymä seuraavalle 6–12 kuukaudelle on myönteisempi. Työttömyys on lisääntynyt ja kysyntä ollut vaimeaa, mutta tietyillä aloilla esiintyy jo kohtaanto- ja osaajapulaa. Työvoiman kysynnän odotetaan vahvistuvan suhdanteen ja lähimpänä toteutusta olevien investointien edetessä. TEM:n työmarkkinaennusteen mukainen asteittainen paraneminen näyttää todennäköiseltä, mutta investoinnit voivat kasvattaa kysyntää ennustettua nopeammin.

Keskeinen työmarkkinaongelma on työnhakijoiden osaamisen ja yritysten tarpeiden kohtaanto. Erityisiä osaajatarpeita tunnistetaan teknologia- ja metalliteollisuudessa. Ensimmäisinä realisoituvina tarpeina on nostettu esiin hitsaajat, koneistajat ja särmääjät sekä sähköalan ja verkonrakentamisen osaajat. Tarvetta on myös CNC-, automaatio-, kuljetus-, maanrakennus- ja maatalousosaamiselle sekä teknisille asiantuntijoille. Työvoiman saatavuus voi muodostua keskeiseksi kasvun pullonkaulaksi, jos useita suuria investointeja käynnistyy samanaikaisesti. Työvoimavaltaisilla aloilla saatavuus voi vaikuttaa myös yritysten sijoittumis- ja investointipäätöksiin.

Puolustus- ja kaksikäyttöteollisuuden vahvistuminen sekä energia- ja datakeskusinvestoinnit voivat muuttaa työvoiman kysyntää nopeasti. Teknologiateollisuudessa korostuvat tuotannolliset ammattiosaajat sekä sähkö- ja automaatio-osaaminen. Energia- ja datakeskushankkeissa tarvitaan rakentamisen, sähköverkkojen, ICT:n ja teknisten asiantuntijatehtävien osaajia. Suurhankkeiden mittaluokka kasvattaa lisäksi projektijohtamisen, hankintojen, sopimusten ja kansainvälisten projektien hallinnan osaamistarpeita. Maakunnassa tarvitaan nykyistä enemmän kykyä johtaa gigaluokan investointikokonaisuuksia sekä yhdistää paikalliset yritykset kansainvälisiin päätoimijoihin ja hankintaketjuihin.

Osaamisjärjestelmän kyky ennakoida muutosta nousee keskeiseksi. Suurten investointien valmistelu voi kestää vuosia, mutta yritysten tarkat työvoima- ja osaamistarpeet konkretisoituvat usein vasta lähellä toteutusvaihetta. Tieto koulutustarpeista tulee koulutuksen järjestämisen näkökulmasta usein liian myöhään tai epätäydellisenä. Samalla työmarkkinoilla tarvittavia koulutuslinjoja voidaan lopettaa tilanteessa, jossa tuleva kysyntä on vahvistumassa. Alueellisessa keskustelussa korostui tarve saada yritysten tulevista suunnitelmista ja rekrytointitarpeista tietoa nykyistä ennakoivammin. Koulutusorganisaatioiden, yritysten, kuntien, työllisyysalueiden ja elinvoimakeskuksen yhteistyötä tarvitaan koulutusten oikeaan kohdentamiseen.

Työvoiman saatavuuteen vaikuttavat väestörakenne ja nuorten muuttoliike. Etelä-Pohjanmaan korkeakoulutuksen aloituspaikkojen vähäinen määrä heikentää pitkän aikavälin osaajapohjaa, kun nuoria muuttaa koulutuksen vuoksi muualle. Nuorten kiinnostus teknologia- ja muihin kasvualoihin jo yläkoulu- ja lukioiässä tunnistettiin tärkeäksi tulevan osaajapohjan kannalta. Maakunnan ulkopuolelle muuttaneisiin kotiseuturakkaisiin osaajiin liittyy samalla hyödyntämätöntä potentiaalia. Paluumuuttoa, etätyötä, verkostoja ja osallistumista investointien sekä yritysten kehittämiseen voidaan edistää, vaikka osaaja asuisi osan aikaa muualla tai ulkomailla.

Työvoiman saatavuudessa korostuvat maakunnan ja työnantajien veto- ja pitovoima. Teknologiateollisuuden vetovoima ja Etelä-Pohjanmaan houkuttelevuus nuorille ovat keskeisiä kysymyksiä. Maakunta kilpailee osaajista muun Suomen ja kansainvälisten työmarkkinoiden kanssa. Työpaikan lisäksi ratkaisevat asuminen, palvelut, liikenneyhteydet, puolison työllistyminen ja mahdollisuus kiinnittyä alueelle.

Kansainvälisen työvoiman merkitys kasvaa. Maakunnassa on ulkomaalaistaustaista työvoimaa ja kansainvälisiä opiskelijoita, mutta erityiseksi haasteeksi nousevat työllistyminen sekä pysyvä kiinnittyminen alueelle. Potentiaalisia osaajia menetetään, jos kielitaitovaatimukset estävät työllistymisen tehtäviin, joissa osaamista voitaisiin hyödyntää, tai jos alueelle ei synny riittäviä sosiaalisia ja ammatillisia siteitä. Ilman työtä ja paikallisia verkostoja muuttaminen muualle on helppoa. Pitovoiman kannalta keskeisiksi tekijöiksi tunnistetaan kielikoulutus, työelämäyhteydet, harjoittelu- ja ensimmäisen työpaikan mahdollisuudet sekä työyhteisöjen valmiudet toimia monikielisesti.

Rakentamisen pitkään jatkunut matalasuhdanne on voinut siirtää osaajia muille aloille, joten toimitila-, infra-, energia- ja datakeskusrakentamisen vahvistuminen voi lisätä osaajatarvetta nopeasti. Rakennusvaihe kasvattaa tilapäisesti rakentamisen, majoituksen, liikenteen ja palvelujen kysyntää, kun taas pysyvien työpaikkojen määrä ja osaamisprofiili riippuvat hankkeen toimialasta, toteutustavasta ja tuotantovaiheen ratkaisuista. Työmarkkinoiden toimivuus edellyttää maakunnallista yhteistyötä, sillä yritysten tarpeet eivät noudata työllisyysalueiden rajoja. Työvoiman liikkuvuus, koulutuksen suunnittelu ja työnhakijoiden työkyvyn tuki vaikuttavat siihen, kuinka hyvin työvoimareservi pystyy siirtymään kasvaville aloille.

Kokonaisuutena työmarkkinoiden kehityksen arvioidaan paranevan seuraavan 6–12 kuukauden aikana, mutta muutos on kaksijakoinen. Työttömyys ei poistu nopeasti, vaikka osaajapula vaikeutuu tietyillä kasvavilla aloilla. Jos suunnitellut teollisuus-, puolustus-, energia- ja datakeskusinvestoinnit etenevät, työmarkkinoiden keskeinen kysymys siirtyy yhä selvemmin työpaikkojen puutteesta osaavan työvoiman riittävyyteen. Maakunnan kilpailukyvyn kannalta ratkaisevaa on, kuinka hyvin koulutus, kansainvälisen työvoiman hyödyntäminen, nuorten ja kansainvälisten osaajien pitovoima, työvoiman liikkuvuus ja yritysten ennakoidut osaamistarpeet yhdistetään kasvavaan kysyntään.

3.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Etelä-Pohjanmaan maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	-	-

Järviseudun seutukunta Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Soini ja Vimpeli	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Kuusiokuntien seutukunta Alavus, Kuortane ja Ähtäri	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	-	-

Seinäjoen seutukunta Ilmajoki, Isokyrö, Kauhava, Kurikka, Lapua ja Seinäjoki	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	0	-	-

Suupohjan seutukunta Isojoki, Karijoki, Kauhajoki ja Teuva	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	-	-

4. Etelä-Savo

Taulukko 4. Etelä-Savon maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto).

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	128 144	129 376	-1 232	-1,0 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	6 273	5 883	390	6,6 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	730	651	79	12,1 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	2 613	2 395	218	9,1%
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	11,2	10,6	-	+0,6
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	314	382	-68	-17,8

4.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategia vuosiksi 2026–2029 linjaa edelleen maakunnan strategiakärjiksi metsän, ruoan ja veden. Tavoitteena on metsien hyvä hoito ja kestävä hyödyntäminen. Metsäosaamisessa ja metsäketjun liiketoiminnassa tavoitellaan maailman kärkeä useilla korkean osaamisen alueilla. Etelä-Savon v. 2026 hyväksytty metsäohjelma vuosille 2026–2030 linjaa maakunnan metsien kestävää käyttöä ja hoitoa ja vahvistaa metsien merkitystä aluetaloudessa, luonnon monimuotoisuudessa ja ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Matkailu ja hyvinvointi hyötyvät metsien moninaiskäytöstä.

Ruokaketjuissa tavoitellaan erikoistumista - elintarvikeosaaminen on korkean jalostusasteen liiketoimintaa ja vahva ruokakulttuuri on kilpailuetu. Etelä-Savossa on maailman puhtaimmat vesistöt ja vesiosaamisesta tavoitellaan laajaa liiketoimintaa. Saimaan maakunnan on tavoitteena olla asumisen ja matkailun vetovoimainen kohde. Älykkään erikoistumisen strategian viidentenä kärkenä on digitalous. Etelä-Savossa on kansainvälisestikin verkottunutta digitaalisen tiedonhallinnan erikoisosaamista ja murrokselliset digiteknologiat on nostettu kehittämisen kärkiteemaksi. Läpileikkaavina teemoina ovat ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sen hillintä, kokonaisturvallisuus, yritysten kilpailukyky, osaaminen sekä hyvinvointi.

Etelä-Savon pienyritysvaltaisuus vähentää yritysvetoisen TKI-toiminnan edellytyksiä. TKI-toiminta painottuu euromääräisesti korkeakoulusektoriin, jonka osuus vuonna 2024 oli 59 prosenttia. Tavoitteena maakunnassa on erityisesti yritysten TKI-panostusten vahvistaminen.

Teknologiateollisuus on mekaanisen puunjalostuksen ohella iso työllistäjä Etelä-Savossa. Perusteollisuudessa on vahvoja yritysryppäitä, esimerkiksi konepajoja ja muovituotteiden valmistajia. Sähköistyminen on kasvattanut kysyntää sähköteknisille ratkaisuille muun muassa uusiutuvan energian, teollisuuden ja datakeskusten investoinneissa. Etelä-Savossa on alkuvuodesta 2024 asti toiminut yritysvetoinen Savo Defence -ryhmä, jossa on mukana noin 70 puolustustarvikealalle tuotteita ja palveluita tarjoavaa yritystä. Ryhmän kautta puolustus- ja kaksikäyttöteknologian mahdollisuudet Etelä-Savon yrityksille ovat kasvaneet.

Yrityshankkeissa näkyy puhdas siirtymä, satsaukset uusiutuvaan energiaan ja resurssitehokkuuteen sekä mm. digiosaamiseen. Datakeskusrakentaminen on edennyt jo pitkälle Compute Nordic Finland Oy:n toimesta Mikkelin Visulahdessa. Energiasektorin investointeja tehty runsaasti sähkö-, kaasu-, lämpö-, viemäri- ja jätevesihuoltoon. Tuulivoimarakentamisessa on Itä-Suomessa rajoituksia ja Etelä-Savossa tuulivoimahankkeet keskittyvät pääosin Kangasniemelle ja Pieksämäelle.

Etelä-Savossa on suhteellisesti Suomen ikääntynein väestö. Vuoden 2025 lopussa yli 65-vuotiaita oli 35 prosenttia väestöstä (koko maa 24 prosenttia ja toiseksi suurin Kymenlaakso 31 prosenttia) ja yli 75-vuotiaita 17 prosenttia väestöstä (koko maa 12 prosenttia ja Kymenlaakso 16 prosenttia). Työikäisten ja työllisten määrä laskee. Väestökehitys heikentää entisestään yritysten liiketoimintaa ja työllisyyttä erityisesti palvelualoilla. BKT-kehitys on ollut Etelä-Savossa negatiivista viime vuosina. Kun tarkastellaan talouskehitystä BKT per capita, näyttää kehitys positiiviselta väestön taloudellisen hyvinvoinnin näkökulmasta myös tulevaisuudessa, kunhan tuottavuuskehitystä vahvistetaan.

Matkailijat ja vapaa-ajan asukkaat lisäävät palvelukysyntää erityisesti kesäkautena, myös sotepalveluissa. Tämä luo haasteen soten palvelutarjonnan riittävyyteen eri seutukunnissa. Työperusteisen maahanmuuton lisäksi maassa jo olevat ulkomaalaistaustaiset, myös opiskelijat, on nähtävä potentiaalisina tulevina asukkaina ja työntekijöinä nykyistä määrätietoisemmin.

Kouvola-Kuopio radan matka-aikojen lyhentäminen -hankkeelle on myönnetty rahoitusta suunnitteluun 4,2 miljoonaa euroa ja rakentamiseen 40 miljoonaa euroa. Toimenpiteinä ovat muun muassa rataoikaisut, tasoristeysten poistaminen ja liikennepaikkojen parantaminen. Mikkelistä ja Pieksämäeltä on kohtuullisen hyvä markkinaehtoinen junaliikenteen tarjonta. Savonlinnan junaliikenteen tarjonta on vähäisempää ja perustuu vaihdolliseen ostoliikenteen yhteyteen kiskobusseilla Parikkalasta.

Linja-autoliikenteen tilanne on heikentynyt, koska julkisen henkilöliikenteen rahoitus on vähentynyt viime vuosina merkittävästi. Palvelutarjonta ei vastaa asiakkaiden tarpeisiin varsinkaan alueen sisäisissä yhteyksissä eikä parannusta tilanteeseen ole näköpiirissä. Alemman tasoisen tieverkon kunnossapito on elinkeinotoiminnalle ja asumiselle elinehto harvaan asutussa, vahvasti metsätalouteen sitoutuneessa maakunnassa.

4.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Syksyn 2026 PK-yritysbarometrin mukaan investointiodotukset ovat pk-yrityksissä koko maan vahvimmat. Etelä-Savon elinkeinoelämässä näkyy varovaisen myönteisiä merkkejä, mutta samalla alueella on useita rakenteellisia haasteita. Henkilöstöodotukset ovat kääntyneet positiivisiksi ja konkurssit ovat vähentyneet. Kasvua hillitsevät kuitenkin rahoituksen saatavuus, työvoiman ja osaamisen kohtaanto-ongelmat, yrittäjien ikääntyminen, jatkajapula sekä heikot liikenneyhteydet.

Etelä-Savon yritysrakenne on varsin pienyritysvaltainen ja suurten investointien rinnalla maakunnassa on tärkeää kiinnittää huomiota mikro- ja pk-yritysten arjen toimintaedellytyksiin. Suurten investointien aluetaloudellinen hyöty riippuu paikallisten yritysten pääsystä hankinta- ja alihankintaketjuihin. Pk-yritykset korostavat, että työvoiman saatavuutta on aina tarkasteltava sekä määrällisesti että laadullisesti, niin että se kohtaa yritysten tarpeet.

Itä-Suomen elinvoimakeskuksen marraskuusta 2025 lähtien toteuttaman seurannan mukaan Etelä-Savossa on vireillä vajaa 70 yli miljoonan euron kokoluokan investointihanketta, joiden yhteenlaskettu arvo on noin 6,8 miljardia. Euromääräisesti investoinnit painottuvat vahvasti datakeskuksiin. Lisäksi on runsaasti hankkeita vihreään siirtymään ja puhtaan energian tuotantoon. Etelä-Savoon on myös tulossa useita teollisia investointeja, kuten tuotantotilojen laajennuksia, prosessiteollisuuden hankkeita sekä kone- ja laiteinvestointeja, joilla haetaan kapasiteetin kasvua, automaatiota ja kilpailukyvyn vahvistamista.

Etelä-Savon merkittävimmät kasvunäkymät liittyvät datakeskuksiin, puhtaaseen siirtymään sekä puolustus- ja turvallisuusalaan. Mikkelissä on useita datakeskushankkeita käynnissä, ja alueelle suunnitellaan myös aurinkovoima- ja energiavarastohankkeita. Pieksämäellä on pitkällä olevia suunnitelmia sekä tuulivoimasta että datakeskuksista.

Savonlinnassa on vahva metsä- ja konepajateollisuus, teknologia- ja prosessiosaaminen sekä Teknologiapuisto Noheva (pilotoinnit) puhtaan siirtymän investointien tukena. Kuitulaboratorion laajennus on elinkeinopoliittisesti merkittävä investointi, koska se vahvistaa Savonlinnan asemaa metsäbiotalouden tutkimus-, tuotekehitys- ja yritysyhteistyön ympäristönä. Savonlinnan näkökulmasta sähköverkon kapasiteetin lisääminen ja kantaverkon kehittäminen olisi tärkeää.

Aurinkovoimahankkeet kilpailevat siirtokapasiteetista, joten osa hankkeista jäänee toteutumatta. Aurinkovoimaloiden ja sähköintensiivisen teollisuuden painopistealue on kantaverkon tuntuma välillä Mikkelin Visulahden ja Joroisten Huutokosken välillä.

Finnveran myöntämä yritysrahoitus väheni selvästi alkuvuonna 2026, mikä kertoo varovaisuudesta investointipäätöksissä. Viennin rahoitus sen sijaan kasvoi. Yritysten kasvun kannalta keskeistä on, että paikalliset yritykset pääsevät mukaan suuriin investointi- ja alihankintaketjuihin.

Vaikka Etelä-Savon koko talouden liikevaihto on pysynyt melko vakaana, henkilöstömäärä on laskenut vuodesta 2023 lähtien erityisesti kaupan ja rakentamisen aloilla. Teknologiateollisuudessa suhdanteiden odotetaan kuitenkin vahvistuvan, ja työllisyyden paranemista ennakoidaan vuoden 2026 lopulle.

Maatalouden investointitukihakemusten määrä on pysynyt aiempien vuosien tasolla, mutta painottuu aiempaa enemmän peruskorjauksiin, ympäristöä parantaviin hankkeisiin sekä eläinten hyvinvointiin. Avustusvarojen niukkuus on vähentänyt myönteisiä rahoituspäätöksiä koko Itä-Suomessa. Nuoret viljelijät ovat hakeneet tukea tuotantotilojen laajennuksiin. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla tehtiin neljä aloitustukipäätöstä.

Etelä-Savossa tukihakemuksen jätti 1 843 maatilaa. Luomutiloja on 149 kappaletta, 8 prosenttia kaikista tiloista. Viljelijöistä 14 prosenttia on alle 40-vuotiaita ja 26 prosenttia yli 65-vuotiaita. Heinäkuussa 2026 lypsykarjatiloja oli Etelä-Savossa 160 kappaletta, mikä on 18 tilaa vähemmän kuin vuotta aiemmin. Maidon tuottajahinta on pysynyt vakaana, naudanlihan hinta on noussut yli 25 prosenttia tuotannon vähenemisen takia, ja leipäviljojen hinnat ovat 10–13 prosenttia korkeammat kuin edellisellä satokaudella. Viljelyn kannattavuutta on heikentänyt lannoitteiden kallistuminen ja korkea dieselöljyn hinta.

Metsät ja niihin perustuvat elinkeinot ovat Etelä-Savossa aluetaloudellisesti merkittäviä, ja maakunnan hakkuutulot kuuluvat maan suurimpiin. Puun kysynnän ja metsäperusteisten tuotteiden markkinoiden odotetaan pitkällä aikavälillä vahvistuvan, vaikka toimintaympäristöön liittyy epävarmuuksia. Alueellisen metsäohjelman tavoitteina on metsien elinvoiman turvaaminen, monimuotoisuuden lisääminen, vesistövaikutusten vähentäminen sekä luontomatkailun, puun monipuolisen käytön ja metsäalan yrittäjyyden edistäminen.

Rakennusalan henkilöstömäärä ja liikevaihto on laskenut voimakkaasti viime vuosina. Alan näkymät ovat seuraavan puolen vuoden aikana varovaisen positiiviset, ja kasvua tukevat erityisesti uusiutuvan energian sekä datakeskusten investoinnit. Alan haasteita ovat heikko kysyntä, väestön väheneminen ja saavutettavuusongelmat. Kysyntäpotentiaalia luovat kuitenkin infra-, matkailu-, palvelu- ja vapaa-ajan asumiseen liittyvät hankkeet.

Korjausrakentaminen, kiinteistöjen ylläpito, energiatehokkuushankkeet sekä pienemmät yritys- ja kuntakohteet muodostavat vakaimman rakentamisen kysyntäpohjan. Osaajilta vaaditaan moniosaamista: korjausrakentamisen, energiatehokkuuden, talotekniikan, sisäilma- ja kosteusasioiden sekä digitaalisten työkalujen osaamista. Alan eläkepoistuma on suuri, sillä noin neljännes työntekijöistä eläköityy seuraavan 10 vuoden aikana.

Teollisuuden suhdannenäkymä on vahvistunut kevään ja alkukesän aikana. Kansainvälinen kysyntä on pysynyt odotettua parempana ja teollisuuden kysyntänäkymät ovat myönteiset. Itä-Suomessa työllisyysvaikutukset ovat kuitenkin jääneet vähäisiksi, koska alueella on vähän meri- ja puolustusteollisuuden toimijoita. Tarjouspyyntöjen määrä on kasvanut myös Itä-Suomessa, mikä viittaa markkinoiden asteittaiseen piristymiseen.

Kasvavia teollisuuden aloja ovat puolustusteollisuus, datakeskukset, sähköistymiseen liittyvät hankkeet sekä kaivosteknologia. Näille aloille tuotteita valmistavilla itäsuomalaisillakin yrityksillä on mahdollisuuksia hyötyä kasvusta. Myös itäsuomalaiset yritykset ovat hakeneet jonkin verran pk-yrityksille suunnattua kaksikäyttöteknologioita ja puolustusteollisuuden kapasiteettia vahvistavia tukia ja sillä puolen tekemistä riittää, mutta tällaisen taloudellisen toimeliaisuuden lisääntyminen ei vielä ole muuntunut lisätyöpaikoiksi. Puolustusalan Savo Defence -verkostossa on noin 70 yritystä, ja alan kasvun odotetaan vahvistavan vientiä ja yritystoimintaa.

Yritykset lisäävät työvoimaa tyypillisesti viiveellä: ensin hyödynnetään nykyistä henkilöstöä, sitten vuokratyövoimaa ja vasta lopuksi rekrytoidaan uusia työntekijöitä. Työllisyyden paranemisen teollisuudessa arvioidaan näkyvän Itä-Suomessa vuoden vaihteessa tai alkutalvesta.

Etelä-Savon elinkeinoelämä, matkailu ja metsäteollisuus ovat riippuvaisia toimivista tie- ja ratayhteyksistä. Keskeisiä väyliä ovat valtatiet 5, 14 ja 23 sekä Savon ja Karjalan radat. Tiestön ja siltojen korjausvelka kasvaa erityisesti vähäliikenteisillä teillä. Merkittäviä hankkeita ovat Savilahden sillan suunnittelu Mikkelissä sekä Kouvola-Kuopioradan kehittäminen matka-aikojen lyhentämiseksi.

Savonlinnalle erittäin tärkeä lentoyhteys Helsinkiin jatkuu valtion tukemana vuoteen 2028 asti. Saimaan kanavan käytön estyminen on siirtänyt kuljetuksia raiteille ja maanteille. Julkisen linja-autoliikenteen palvelut ovat heikentyneet rahoituksen vähenemisen vuoksi.

Vaihtoehtoisten käyttövoimien yleistyminen henkilöautoissa on Etelä-Savossa hitaampaa kuin koko maassa, mutta sähköautojen määrän odotetaan kasvavan merkittävästi. Valokuitu- ja laajakaistayhteydet ovat parantuneet, vaikka 3G-verkon alasajo onkin aiheuttanut haja-asutusalueille uusia katvealueita.

Kuljetusalan koulutuksiin on riittänyt hyvin hakijoita. Työvoiman saatavuus alalla ei tällä hetkellä ole suuri ongelma, mutta jos talous elpyy nopeasti, osaavan työvoiman saatavuudesta voi tulla jälleen haaste. Kuljetusalalla yrityskoot kasvavat, yrityskaupat lisääntyvät ja markkinat keskittyvät.

Rakentamisen piristyminen ja datakeskushankkeet ovat lisänneet maanrakennusalan kuljetuksia. Metsäteollisuuden tuotannon muutokset ovat kuitenkin lisänneet epävarmuutta puukuljetuksissa. Kaupan kuljetukset ovat pysyneet vakaina.

Etelä-Savon matkailuala toimii haastavassa toimintaympäristössä. Tammi–elokuussa 2026 kirjattiin rekisteröidyissä majoitusliikkeissä reilu 422 000 yöpymistä, eli 13 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kotimaisia yöpymisiä kertyi 355 600. Niiden määrä laski 14 prosenttia. Ulkomaisia yöpymisiä kirjattiin noin 66 600, mikä oli 6 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2025 vastaavana aikana. Ulkomaalaisten yöpymisten osuus oli tammi-elokuussa 16 prosenttia.

Kotimainen matkailukysyntä on heikentynyt kuluttajien varovaisuuden, lisääntyneen työttömyyden ja talouden epävarmuuden vuoksi, kun taas kansainvälisen matkailun pitkän aikavälin kehitys on ollut myönteistä. Venäläisen matkailun palautumista ei ole odotettavissa lähitulevaisuudessa. Kansainvälistyminen on kuitenkin edennyt hyvin. Vuonna 2025 ulkomaiset yöpymiset kasvoivat Etelä-Savossa noin 18,6 prosenttia, ja Lake Saimaa 2.0 -hanke lisäsi merkittävästi alueen kansainvälistä näkyvyyttä, tuotteistamista ja matkanjärjestäjäyhteistyötä. Saimaan tunnettuus on vahvistunut erityisesti yhteisen Visit Lake Saimaa -brändin sekä kansainvälisen media- ja myyntityön ansiosta.

Matkailuyritysten kannattavuutta rasittavat kysynnän heikkous ja kasvaneet työvoima-, energia-, elintarvike- ja rahoituskustannukset. Erityisesti pienet, kesäkaudesta riippuvaiset yritykset ovat haavoittuvia. Alalla tapahtuu rakennemuutosta. Osa yrityksistä lopettaa tai supistaa toimintaansa. Toisaalta kansainvälistyminen, digitaalinen myynti, vastuullisuus ja ympärivuotiset palvelut luovat uusia kasvumahdollisuuksia. Vapaa-ajan asuminen parantaa mahdollisuuksia ympärivuotiselle palveluliiketoiminnalle.

Matkailuinvestoinnit kohdistuvat lähivuosina pääosin olemassa olevien yritysten kehittämiseen, kestävään matkailuun ja digitaalisiin palveluihin. Suuria investointeja hidastavat epävarmat markkinat ja rahoituksen saatavuus, mutta pitkällä aikavälillä Saimaa nähdään edelleen kiinnostavana matkailukohteena. Pitkän aikavälin näkymät ovat varovaisen positiiviset. Kasvua odotetaan kansainvälisestä matkailusta, ympärivuotisista palveluista, vapaa-ajan asumisesta, tapahtumista sekä uusien investointien synnyttämästä työ- ja kokousmatkailusta. Keskeisiä riskejä ovat kotimaisen kysynnän heikkous, saavutettavuus, geopoliittiset kriisit, yritysten kannattavuus ja matkailun kehittämisrahoituksen jatkuvuus.

Merkittävä tulevaisuuden mahdollisuus on kesällä 2027 avautuva Discover Airlinesin suora lentoyhteys Frankfurtista Savonlinnaan. Sen odotetaan parantavan koko Etelä-Savon kansainvälistä saavutettavuutta. Vastuullisuussertifiointien määrä kasvaa, mikä vahvistaa yritysten kilpailukykyä mutta lisää myös kustannuksia.

4.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Etelä-Savon työmarkkinoita haastavat heikko taloustilanne ja tuotannon alavireisyys. Etelä-Savon työmarkkinoille on tyypillistä, että taantuma alkaa vaikuttaa alueella viiveellä, mutta myös nousukausi tulee hitaasti. Palvelualojen heikko kehitys ja väestön ikärakenne hidastavat työllisyyden paranemista. Miesten työttömyysaste oli syyskuun lopussa Etelä-Savossa 13 prosenttia ja naisten 9 prosenttia. Työllisyysalueiden aktivointipalveluihin osallistuvien määrä on viime kuukausina kasvanut. Palvelujen vaikutus työttömyysasteen alentamiseen on noin 3 prosenttiyksikköä.

Kaupan ja muiden palvelualojen kannattavuusvaikeudet sotepalvelujen rahoitusongelmien lisäksi nostavat riskiä naisten työttömyyden kasvuun. Talouden alavireisyys on heikentänyt myös opiskelijoiden pääsyä jopa opintoihin kuuluviin pakollisiin työharjoitteluihin.

Työllisyysalueiden toiminnassa on entisestään korostunut yhteistyön tiivistäminen alueen oppilaitosten ja työelämän kanssa, jotta tuleviin työvoimatarpeisiin tuotannon aikanaan elpyessä kyetään varautumaan. Pienten, asiakkaiden nopeaa työnsaantia tukevien tutkinnon osista koostuvien osaamiskokonaisuuksien merkitys kasvaa. Kotoutumislain uudistus vuoden 2027 alussa tuo työllisyysalueilla uusia vastuita.

Etelä-Savossa oli työttömiä syyskuun lopussa noin 6 300 ja työttömyysaste 11,2 prosenttia, mikä on koko maan tasoa alempi. Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä on Etelä-Savossa 42 prosenttia kaikista työttömistä, kun osuus koko maassa on 44 prosenttia. Nuorten työttömyys on kuitenkin kasvanut, erityisesti miehillä, ja talouden taantuma vaikeuttaa työuran aloittamista. Nuorten työllistymissetelin käyttö on toistaiseksi jäänyt maakunnassa vähäiseksi - yritykset työllistävät vain tositarpeessa. Työnvälitykseen ilmoitettujen työpaikkojen määrä on pudonnut edellisvuodesta selvästi. Merkkejä työvoiman kysynnän elpymisestä ei juurikaan ole, vaan työpaikoilla on käyty ja käydään lähiaikoina muutosneuvotteluja, joiden seurauksena tulee irtisanomisia. Sopeutusta tehdään myös lomauttamalla.

Etelä-Savossa on lähes 1 700 työtöntä ilman ammatillista koulutusta. Heistä noin kolmannes on alle 30-vuotiaita. Myös koulutettuja nuoria on paljon työttömänä. Osaamistarpeiden kasvu ja moninaistuminen korostaa pienempien osaamiskokonaisuuksien merkitystä tutkintokoulutuksen rinnalla.

Etelä-Savon työmarkkinoilla on samaan aikaan rekrytointivaikeuksia ja paljon työttömiä työnhakijoita. Läheskään aina kysymys ei ole osaamisen puutteista. Julkisen liikenteen niukkuus vie monelta mahdollisuuden ottaa työtä vastaan kauempana kotoa. Vesistöjen pilkkomassa maakunnassa työmatkat myös omalla autolla tulevat helposti pitkiksi, mikä nostaa työssäkäynnin kustannuksia. Kakkosasunnon hankkiminen työpaikkakunnalta ei useinkaan ole työttömälle taloudellisesti mahdollista.

Etelä-Savossa on noin 1 500 ulkomaalaista työnhakijaa, joista suurin ryhmä on ukrainalaiset. Työperäistä maahanmuuttoa on hyödynnetty erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä kausityöaloilla, mutta uusien työlupien määrä on alkuvuonna vähentynyt selvästi edellisvuodesta. Nuorten ohella maahanmuuttajien työllisyys on kärsinyt eniten talouden taantumasta.

Pitkällä aikavälillä Etelä-Savon suurin haaste on väestön ikääntyminen. Eläköityvien määrä ylittää selvästi työmarkkinoille tulevien nuorten määrän, mikä korostaa työperäisen maahanmuuton, kotoutumisen sekä alueen veto- ja pitovoiman vahvistamisen merkitystä. Erityisesti sosiaali- ja terveysalalla työvoimatarve säilyy suurena tulevina vuosina. Tällä alalla tekoälyn ja teknologian tuomat mahdollisuudet korvata ihmistyötä ovat rajalliset.

4.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:
(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Etelä-Savon maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	-	-
Työttömyyden määrä	-	0	-
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Mikkelin seutukunta Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju ja Puumala	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Pieksämäen seutukunta Pieksämäki ja Juva	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	-	0
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	+	+

Savonlinnan seutukunta Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	0	+	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

5. Kainuu

Taulukko 5. Kainuun maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto).

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	69 193	69 639	-446	-0,6 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	3 172	2 757	415	15,1 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	448	346	102	29,5 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	1 037	906	131	14,5%
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	10,5	9,1	-	+1,4 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	304	420	-116	-27,6 %

5.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Kainuun tilanne ja näkymät ovat tällä hetkellä kaksijakoiset mutta aiempaa myönteisemmät. Yritysten näkemykset tulevasta ovat optimistiset ja suuria investointeja on käynnissä sekä valmisteilla. Suomen talouden käännettä parempaan on ennustettu kauan, ja kasvu näyttää vihdoin alkaneen, mikä vahvistaa Kainuunkin näkymiä. Toisaalta maakunnassa on ollut isoja muutosneuvotteluita, eikä työttömyys- ja työllisyystilanne ole kääntynyt vielä pysyvästi parempaan suuntaan. Maailman kriisit sekä kuluttajien heikko luottamus luovat epävarmuutta. Ensi vuodesta odotetaan joka tapauksessa Kainuussa parempaa sekä elinkeinoelämän että työmarkkinoiden osalta.

Kainuun liikevaihto nousi vuoden 2026 ensimmäisellä kvartaalilla 2,4 prosenttia, koko maassa tuli nousua 6 prosenttia. Kahtena edeltävänä vuonna ei tullut merkittävää muutosta. Vaikka kasvu on vielä maltillista, alkuvuosi viittaa suhdannetilanteen asteittaiseen vahvistumiseen. Henkilöstömäärä väheni 1,1 prosenttia vuoden 2026 ensimmäisellä kvartaalilla, pientä vähennystä tuli myös kahtena edellisvuonna. Maakunnittaisessa vertailussa Kainuun liikevaihdon kasvu on keskikastia. Henkilöstömäärän vähenemisen trendiä on lähes kaikissa maakunnissa. Talouskasvu ei ole muuttunut vielä työpaikoiksi aiempaan tapaan, vaan kasvu on syntynyt enemmän tuotannon arvon nousun ja investointien kautta. Liikevaihdon kasvu on syntynyt pitkälti suurten yritysten ja investointien varassa, kun taas pienyritysten suhdannetilanne on edelleen vaikea.

Kainuun bruttokansantuote henkeä kohden kasvoi maan eniten vuosina 2015-2023, peräti 44 prosenttia, mutta oli edelleen maakunnista neljänneksi matalin vuonna 2023 ja laski matalasuhdanteen vaikutuksesta. Kasvua ovat vetäneet varsinkin kärkitoimialat (kaivannaisala ja kemianteollisuus, matkailu, teknologiateollisuus ja biotalous), joilla on yhä paljon kasvu- ja vientipotentiaalia. Kärkitoimialojen laaja-alaisuus on parantanut alueen kriisinkestävyyttä, vaikka yksittäisten suurten yritysten ja investointien merkitys aluetaloudelle onkin merkittävä. Tulevaisuudessa aluetalouden kasvu jatkuu.

Maakunnan yritykset ovat pääasiassa pienikokoisia. Pk-yritysbarometrin mukaan kasvuhakuisuus ja innovointi on ollut kauan valtakunnallista tasoa alhaisempaa. Myös vientiä ja liiketoimintaa ulkomailla on koko maan keskiarvoa vähemmän. Työpaikoista iso osa on julkisella sektorilla.

Kainuun väkiluku on vähentynyt vuosikymmeniä ja lasku jatkuu voimakkaana seuraavat 20 vuotta. Kuolleisuus on ollut syntyvyyttä suurempaa 1990-luvun lopulta saakka ja on lähes kolminkertainen syntyneiden määrään nähden. Miehiä on enemmän melkein kaikissa työikäisissä ikäluokissa, ja naisia on erityisen vähän 19–29-vuotiaissa.

Muuttovoittoa on kuitenkin saatu viisi vuotta peräjälkeen maahanmuuton ansiosta, ja maahanmuutto on välttämätöntä tulevaisuudessakin. Muuten huoltosuhteen heikkeneminen jatkuu voimakkaana ja esimerkiksi investoinnit voivat vaarantua työvoimapulan vuoksi. Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä kaksinkertaistui Kainuussa viidessä vuodessa ja nousi 6 prosenttiin vuonna 2024 mutta oli pieni koko maan 11 prosentin tasoon verrattuna. Kansainvälisten osaajien houkuttelu ja maahanmuuttajien työllisyysasteen nosto sekä alueelle sitouttaminen ovat tärkeitä. Tällä hetkellä iso osa alueen maahanmuuttajista muuttaa ennemmin tai myöhemmin muualle, etenkin pääkaupunkiseudulle.

Maakunnan keskeisiä muutostekijöitä ovatkin työikäisen väestön väheneminen, runsaat eläköitymiset, nuorten supistuvat ikäluokat, ja osaavan työvoiman saatavuus. Olennaista on, miten hyvin alue pystyy yhdistämään vapaana olevaa työvoimaa kasvaviin toimialoihin ja kuinka nopeasti yritykset, koulutusjärjestelmä ja julkiset palvelut pystyvät vastaamaan osaamistarpeiden muutokseen.

Kainuun sisäinen kehitys on alueellisesti eriytynyttä. Kajaanin seutukunnassa korostuvat maakunnan hallinnollinen keskusasema, koulutus- ja tutkimusympäristö, datakeskus- ja teknologiaosaaminen sekä palvelu- ja julkisen sektorin työpaikat. Harvaan asuttu Kehys-Kainuu nojaa vahvemmin teollisuuteen, matkailuun, biotalouteen ja pk-yrityksiin, mutta samalla väestön nopea supistuminen, pitkät etäisyydet ja työvoiman saatavuus haastavat kehitystä.

Saavutettavuuden osalta epävarmalla pohjalla olevien lentoyhteyksien turvaaminen on tärkeää alueen elinvoiman ja esimerkiksi huoltovarmuuden kannalta. Tärkeitä ovat lisäksi junaliikenne ja maakunnan pitkät etäisyydet korostavat alemman tieverkon merkitystä. Korjausvelka näkyy erityisesti alempiasteisella tieverkolla, mutta kunnossapidon rahoitus ei vastaa tarpeita.

Digitaalinen saavutettavuus, sähkönsiirtokapasiteetti ja tietoliikenneverkot ovat nousseet aiempaa keskeisemmiksi kilpailutekijöiksi. Datakeskus- ja teknologiainvestoinnit edellyttävät luotettavaa energia- ja verkkoinfrastruktuuria. Uusiutuvan energian investoinnit vauhdittavat puhdasta siirtymää ja tukevat energiaintensiivisen teollisuuden sijoittumista alueelle.

5.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Tänä vuonna alkanut talouskasvu näkyy pikkuhiljaa kainuulaisissa yrityksissä. Syksyn pk-yritysbarometrissa seuraavan vuoden suhdannenäkymät olivat +11, mikä on maakunnista viidenneksi eniten ja hieman koko maan keskiarvoa +10 parempi. Viimeisen neljän vuoden aikana näkymät ovat olleet Kainuussa vain kerran tätä paremmat, vielä keväällä näkymät olivat -7. Kainuussa seuraavan vuoden odotukset olivat maan keskiarvoa korkeammat myös liikevaihdon (Kainuu +17, koko maa +16) ja kannattavuuden (Kainuu +3, koko maa -4) osalta. Arvio henkilökunnan määrästä vuoden päästä oli sen sijaan -1, kun koko maassa se oli +3. Maakunnan seutukuntien välinen ero on pienentynyt selkeästi, vaikka kokonaisuutena Kajaanin seutukunnan pk-yritysten tilanne onkin Kehys-Kainuuta parempi.

Vaikka pk-yritysten odotukset tulevasta ovat myönteiset, investointihalukkuus ja rahoituksen kysyntä ovat matalalla. Investointien arvon saldoluku oli -36 ja ulkopuolista rahoitusta seuraavan 12 kuukauden aikana suunnitteli hakevansa 11 prosenttia vastaajista. Molemmat luvut ovat maakunnista heikoimpia. Yritystukien kysyntä on ollut poikkeuksellisen matalaa tänä vuonna, ja osa valmistelussa olleista investointihankkeista on siirtynyt myöhempään ajankohtaan. Ilmiö liittyy maakunnan ikärakenteeseen, noin kolmasosa maakunnan yrittäjistä eläköityy seuraavan kymmenen vuoden aikana ja eläkeiän lähestyessä yrityksen kehittäminen jää monesti taka-alalle. Pankkirahoituksen saatavuuskin on yritysten mukaan heikentynyt viime vuosina.

Pitkään jatkunut haasteellinen taloustilanne näkyy muutenkin. Vireille pantuja konkursseja oli viime vuonna 50 kappaletta, mikä on eniten ensimmäisen tiedon eli vuoden 2003 jälkeen. Myös konkurssien henkilöstövaikutukset

olivat keskimääräistä suuremmat. Tammi-elokuussa sekä konkurssit että niiden henkilöstövaikutukset olivat vuoden takaisella tasolla. Aloittaneita yrityksiä oli pitkään selkeästi enemmän kuin lopettaneita, mutta kahtena viime vuonna tilanne on kääntynyt. Lopettaneiden yritysten määrä on ollut muutenkin viime vuosina kasvussa, yrittäjien runsaat eläköitymiset todennäköisesti vaikuttavat ilmiöön. Moni ei saa yritystään myytyä.

Datakeskustoimiala on noussut Kainuun strategiseksi vahvuudeksi ja kansainväliseksi vetovoimatekijäksi. Tuoreimpana uutisena Google ilmoitti toteuttavansa Suomessa vuosina 2027–2028 13 miljardin euron investointikokonaisuuden. Kokonaisuuteen kuuluvat Kajaanin, Vaalan ja Muhoksen uudet datakeskukset, Haminan datakeskuksen laajentaminen sekä niitä tukeva energia- ja verkkoinfrastruktuuri. Kajaaniin kohdistuva investoinnin tarkka arvo ja henkilöstövaikutukset ovat epävarmoja, mutta investoinnilla on laaja suora ja epäsuora vaikutus alueen elinvoimaan, talouteen, elinkeinoelämään sekä työllisyyteen.

Kainuuseen ja etenkin Kajaaniin on suunnitteilla ja valmistumassa useita muitakin datakeskuksia. XTX Marketsin datakeskuskokonaisuus on rakenteilla Kajaaniin. Ensimmäinen viidestä suunnitellusta datakeskuksesta valmistuu tänä vuonna ja toisen rakentaminen on käynnissä. Euroopan suurteholaskennan yhteisyritys EuroHPC JU sijoittaa uuden LUMI-AI-supertietokoneen CSC:n datakeskukseen Kajaaniin ja kone valmistuu vuonna 2027.

Kajaanin datakeskusekosysteemin kehittämisessä voimavaroja suunnataan datakeskusten ympärille luotavaan uuteen yritystoimintaan. Kainuun koulutusorganisaatiot pyrkivät vastaamaan mahdollisimman nopeasti alan työvoimatarpeeseen ja alueen toimijat edistävät yhteistyössä alan kasvua. Ratkaisuja haetaan myös datakeskusten tuottaman hukkalämmön hyödyntämiseen.

ICT- ja elektroniikkaklusterin kehitys on eriytynyttä. Kasvua syntyy erityisesti verkko- ja tietoliikennepalveluista, teknisistä palveluista, pelialalla sekä joukosta pieniä ja nopeasti kasvavia ohjelmistoyrityksiä. Haasteet keskittyvät elektroniikkavalmistukseen, jossa on ollut muutosneuvotteluita. Samaan aikaan komponenttimarkkinassa on kasvua esimerkiksi tekoälyn ja datakeskusten tarpeissa. Datakeskukset ja suurteholaskenta ovat klusterin tulevaisuuden kasvualusta, ja datakeskusrakentaminen työllistää hyvin paikallisia yrityksiä.

Kaivannaisala ja kemianteollisuus on Kainuun teollisuuden, työllisyyden ja elinvoiman kivijalka. Alan liikevaihto on noussut jo kymmenen vuotta. Henkilöstömäärän kasvu oli nopeaa vuosina 2015-2021, mutta tämän jälkeen se on asettunut noin tuhanteen henkilöön. Kaivosveron ja sähköveroluokan korotus heikentävät alan toimintaedellytyksiä.

Kainuun suurimman yksityisen työllistäjän Terrafamen kehitys on kaksijakoinen. Yhtiö toteuttaa suuria säästötoimia heikon markkinatilanteen ja verotuksen muutosten vuoksi. Keväällä päättyneiden muutosneuvotteluiden tuloksena henkilöstön vähennystarve oli enintään 110 henkilötyövuotta. Iso osa irtisanotuista on päässyt muualle töihin, lähtenyt opiskelemaan tai palannut Terrafamelle uusiin tehtäviin. Samalla yhtiö investoi ja tehostaa tuotantoaan. Yhtiö investoi uuteen primääriliuotuskasaan ja on käynnistänyt esiselvityksen skandiumin talteenotosta. Investointipäätös tehdään ensi vuoden alussa, minkä jälkeen tuotannon käynnistyminen veisi noin kaksi vuotta.

Sotkamo Silver arvioi nykyisten malmivarojen ja taloudellisesti louhittavissa olevien mineraalivarantojen mahdollistavan toiminnan jatkumisen vähintään kymmeneksi vuodeksi. Hopean hinta on noussut nopeasti, mikä on parantanut yhtiön kannattavuutta selkeästi. Muilla kaivoksilla, kuten Mondo Mineralsilla, toiminta jatkuu vakaana ilman isoja sopeutustoimia.

Metallialalla maakunnan suurin yritys on Škoda Transtech. Yhtiö toteutti muutosneuvottelut hävittyään pääkaupunkiseudun raitiovaunukilpailutuksen ja irtisanoi 120 henkilöä. Muutosneuvotteluilla on lisäksi henkilöstövaikutuksia henkilöstöpalveluyritysten ja alihankkijoiden osalta, vaikka moni irtisanottu onkin jo löytänyt töitä - paljolti myös muualta Suomesta. Toisaalta Transtech valittiin toimittamaan raitiovaunut Ruotsin Uppsalaan, jopa 270 miljoonan euron sopimus tuo työtä Kainuuseen.

Metalliteollisuuden suhdanne on kääntynyt alkuvuonna pieneen kasvuun. Tänä vuonna kysyntä ja tilauskannat vahvistuvat, mutta kasvu on vielä hidasta, epävarmaa ja vahvasti vientikysynnän varassa. Alan pk-yritykset ovat investoineet aktiivisesti viime vuosina.

Rakentaminen on ollut Suomessa vähäistä viime vuosina, mutta Kainuussa alan suhdannekehitys on ollut vahvaa. Kainuu on ollut vuodesta 2023 asti maakunnista kolmen kärjessä rakennusalan liikevaihdon kehityksessä, ja kasvu on jatkunut tämän vuoden alussa. Alan henkilöstömäärä kasvoi vuosina 2022–2024, mutta viimeaikainen trendi on ollut laskeva. Rakennusalan työttömyys on ollut kuitenkin Kainuussa pienenemään päin jo kolmen vuoden ajan johtuen osin eläköitymisistä. Lisäksi rakennusalan yrityksiä on perustettu paljon. Rakentamista tukevat datakeskus- ja energiaklusterin investoinnit.

Matkailualalla liikevaihto on pysynyt viime vuosina tasaisena. Henkilöstömäärässä on ollut pientä laskua kaksi viime vuotta ja kehitys on jatkunut alkuvuonna. Maakuntaan on saatu tilauslentoja ulkomaille, ja kansainvälinen matkailu on ollut vahvassa nousussa. Kehityksen odotetaan jatkuvan tulevaisuudessa, mikä luo kasvun mahdollisuuksia, vaikka kotimaan matkailu muodostaakin edelleen valtaosan matkailusta. Viime aikoina datakeskusrakentaminen on täyttänyt Kajaanin hotellit.

Suurten toimijoiden merkittävät investointisuunnitelmat tuovat lisäpotkua matkailuun lähivuosina, mutta alan pk-yritysten taloustilanne on haasteellinen ja vaikeuttaa kehittämistä. Ohjelmapalvelujen kehittäminen olisi oleellista jatkoa ajatellen, samoin kuin matkailupalveluiden tuotteistaminen kansainvälisille matkailijoille.

Puolustusteollisuuden toimialan ympärille on muodostettu valtakunnallisesti yhteistyöverkostoja, ja Kainuussakin on tunnistettu ja koottu alueelle potentiaalisia yrityksiä, joilla on mahdollisuuksia kasvattaa liiketoimintaa puolustusteollisuuden tarpeisiin. Toimialan kehitystä tuetaan myös hanketoiminnalla. Klusterin käynnistyminen voi tuoda alueelle liiketoimintamahdollisuuksia esimerkiksi metalli- ja ICT-aloille.

Metsäbiotalous on säilyttänyt vahvan asemansa Kainuussa, vaikka raakapuun kysyntä ja hinnat ovat taittuneet ja energiapuun kysyntä heikentynyt. Paikalliset sahayritykset ovat investoineet tuotantoon, vaikka sahatavaran markkinat ovat haastavat. Kemiallisen metsäteollisuuden kannattavuus on edelleen heikkoa. Pohjois-Suomen tehdasinvestoinnit ovat lisänneet kuitupuun kysyntää, ja Kainuussa valmistuneet ratahankkeet ja puutavaraterminaalit tukevat sen kuljetusta.

Maidon tuottajahinta on kääntynyt Euroopassa nousuun, minkä vaikutukset alkavat näkyä Suomessa ja Kainuussa. Tuotetut maitomäärät ovat kasvussa, ja kesän rehusadot ovat olleet hyviä. Korkeat tuotantokustannukset haastavat edelleen kannattavuutta, ja Lähi-Idän kriisi on nostanut tuotantopanosten hintoja.

Maatilojen sukupolvenvaihdoksia on ollut Kainuussa viime vuosina 0–5 kappaletta per vuosi. Investointitukea on haettu etenkin eläinten, työympäristön ja ympäristön parantamiseen. Tuotantorakennuksiin on tehty peruskorjausta ja laajennuksia, mutta isompiin tuotantorakennusinvestointeihin ei ole haettu tukea. Maataloudessakin nopea lainansaanti on huonontunut, kun suunnittelulle jätetään monesti liian vähän aikaa. Pankkisäätelyn takia luottolupauksen käsittely vie aiempaa pitempään, ja hakijoilta edellytetään tuotanto-osaamisen lisäksi yrittäjä- ja talousosaamista.

5.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Pitkäkestoinen vaikea taloustilanne on näkynyt kielteisesti Kainuun työttömyydessä jo kolme vuotta ja viime aikoina suuret muutosneuvottelut ovat nostaneet työttömyyttä. Työttömiä työnhakijoita oli syyskuussa 3 200, mikä on 15 prosenttia vuoden takaista enemmän. Kehitys oli maakunnista heikointa, koko maassa työttömyys nousi 5 prosenttia. Huippuvuosiin on Kainuussa pitkä matka, syyskuusta 2023 työttömyys on lisääntynyt 28 prosenttia.

Työttömyysaste oli syyskuussa Kainuussa 10,5 prosenttia, alueista kuudenneksi vähiten, ja koko maassa 11,8 prosenttia. Vuoden takaisesta kasvua tuli Kainuussa 1,4 prosenttiyksikköä ja koko maassa 0,4 prosenttiyksikköä. Talouskasvu on pikkuhiljaa alkanut, mikä näkyy työllisyydessä yleensä noin 0,5-1 vuoden aikajänteellä. Työ- ja elinkeinoministeriön alueellinen työmarkkinaennuste ennakoi Kainuun työttömyyden pienenevän sekä tänä että ensi vuonna. Tälle vuodelle vähennystä ei ehdi tulla mutta ensi vuonna työttömyyden kasvu supistuu ja lasku on todennäköistä. Kriisialtis maailmantilanne voi tosin näkyä työttömyydessäkin kielteisesti.

Pitemmällä aikavälillä Kainuun työttömyys on vähentynyt merkittävästi. Esimerkiksi vuoden 2016 syyskuusta työttömyys on supistunut 28 prosenttia, maakunnista toiseksi eniten, kun koko maassa on tullut vähennystä 1 prosenttia. Parannuksen tärkein syy väestön on ikärakenne, työmarkkinoille tulevien ikäluokkien koko on ollut pitkään selvästi työmarkkinoilta eläköityviä pienempi. Työttömyyden vähentyminen ei silti johdu vain eläköitymisistä, vaan työllisyysastekin on noussut paljon ja aluetalous sekä moni toimiala on kasvanut huomattavasti.

Kainuun työikäinen väestö väheni aikavälillä 2015–2024 15 prosenttia, mutta työllisten määrä supistui vain 3 prosenttia. Tämä näkyy työllisyysasteessa, joka oli vuonna 2015 18–64-vuotiailla 61,9 prosenttia ja vuonna 2024 70,8 prosenttia. Koko maan työllisyysaste oli 72,1 prosenttia. Tilastokeskuksen kokeellisen tilaston mukaan työllisyysaste kehittyi hyvin tämän vuoden alussa ja oli kahta edellisvuotta korkeammalla mutta notkahti kesäkuussa. Tulevaisuudessa nousu jatkuu.

Miesten työllisyysaste on ollut naisia matalampi yli 15 vuotta, ja Kainuussa ero on koko maata suurempi. Lähes kaksi kolmasosaa Kainuun työttömistä ja pitkäaikaistyöttömistä on miehiä. Naisten koulutustaso on selkeästi miehiä korkeampi. Suurin osa toimialoista on joko mies- tai naisvaltaisia, ja Kainuussa jako on vielä koko maata jyrkempi. Työttömyys on matalalla naisvaltaisilla aloilla kuten hoivassa ja koulutuksessa. Miehet työskentelevät suhdanneherkemmillä aloilla, kuten teknologiateollisuudessa. Paljolti toimialajaon takia työssäkäyvien naisten palkkataso on toisaalta miehiä heikompi.

Pitkäaikaistyöttömyys on ollut nousussa lähes kolme vuotta johtuen etenkin hiljentyneistä työmarkkinoista ja viime vuodesta lähtien myös pudonneesta palveluissa olevien määrästä. Syyskuussa pitkäaikaistyöttömiä oli Kainuussa 1 000, mikä on 14 prosenttia edellisvuotta enemmän. Pitkäaikaistyöttömyyden käänne kestää työttömyyttä kauemmin, mutta tulevaisuudessa lasku jatkuu, sillä pitkäaikaistyöttömät ovat työttömiäkin iäkkäämpiä. Lisäksi on runsaasti työttömiä, joiden on vaikeaa työllistyä muun muassa puutteellisen koulutuksen ja osaamisen sekä terveysrajoitteiden vuoksi. Terveydelliset rajoitteet aiheuttavatkin työttömyyttä kaikilla alueilla, ja Kainuussa tilanne on yksi haastavimmista.

Myös työikäisiä eläkeläisiä on ollut Kainuussa runsaasti, mikä on laskenut työllisyysastetta. Työikäisiä eläkeläisiä on enää alle puolet 2000-luvun alun määrästä, mutta yhä heitä on lähes yhtä paljon kuin työttömiä työnhakijoita.

Kainuussa työllisyysaste putoaa jo 50-vuotiaista lähtien. Kehitys on parempaan päin, mutta työmarkkinoilla on yhä ikäsyrjintää. Eläkeikäisten työnteko on viime vuosina yleistynyt, mikä on helpottanut tekijäpulaa varsinkin sosiaali- ja terveysalalla, varhaiskasvatuksessa sekä kouluissa.

Nuorisotyöttömyys on ollut korkealla tasolla viimeiset kolme vuotta niin Kainuussa kuin koko maassa, syyskuussa tuli nousua 30 prosenttia edellisvuodesta. Avoimiin työpaikkoihin on ollut paljon hakijoita, eikä nuorilla ole vielä paljoa työkokemusta. Vähentynyt työvoimapalveluihin ohjaaminenkin vaikuttaa tilanteeseen.

Maahanmuuttajien työllisyysaste oli Kainuussa vuonna 2024 53,7 prosenttia eli selvästi kaikkien työikäisten keskiarvoa vähemmän. Viimeisen kymmenen vuoden aikana nousu on ollut nopeaa, ja kehitys jatkuu. Valtaosa maahanmuuttajista työskentelee Kainuussa matalapalkkaisissa tehtävissä, koko maassa ammattijakauma on laajempi. Pitkään ulkomaalaisten selvästi yleisin ammatti on ollut siivooja, lisäksi yleisimpiä toimialoja ovat metalli-, rakennus-, ravintola- ja sote-ala. Ammattijakauma on monipuolistumassa.

Matalasuhdanne on vähentänyt työnantajien työvoimatarvetta lähemmäs kolme vuotta. Julkisen työnvälityksen selkeästi pienentynyttä paikkamäärää selittää osittain piilotyöpaikkojen lisääntyminen.

Määrällisesti eniten Kainuuseen kaivataan suorittavan työn tekijöitä, ja eniten osaajapulaa on sosiaali- ja terveydenhuollon sekä metalli-, metsä-, ICT-, ja ravintola-alojen ammateissa. Rakennusala on noussut pula-alojen joukkoon datakeskus- sekä muiden toimialojen investointien ansiosta.

Ensi vuonna työvoiman saatavuus taas heikkenee, kun työvoiman kysyntä kasvaa ja työvoimareservi pienenee. Tulevaisuudessa pula tekijöistä lisääntyy työikäisten määrän vähentyessä, ja työvoiman saatavuus on väestörakenteen lisäksi yhä Kainuun isoin haaste.

Osaajapulan taustalla on usein kohtaanto-ongelma, eli työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa. Taustalla on muun muassa puutteet osaamisessa, osa-aikaiset ja lyhyet työsuhteet, matala palkka, työvoiman heikko liikkuvuus, kannustinloukut sekä montaa työnhakijaa vähemmän kiinnostava vuokratyö.

Kainuun työikäisten määrä ei riitä vastaamaan työvoimatarpeeseen. Vuodesta 2010 maakunnan 15–64-vuotiaiden määrä on pudonnut 24 prosenttia, ja Tilastokeskuksen ennusteen mukaan se laskee vieläkin 8 prosenttia vuoteen 2045 mennessä. Työllisyysasteen tulee yhä kasvaa, mutta pelkästään kotimaisella työvoimalla ei ratkaista haasteita vastaisuudessakaan. Etenkin kun isossa osassa muutakin maata työikäisten määrä vähenee ja tekijäpula lisääntyy.

5.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:
(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Kainuun maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	+	-	-

Kajaanin seutukunta Kajaani, Paltamo, Ristijärvi ja Sotkamo	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	+	-	-

Kehys-Kainuun seutukunta Hyrynsalmi, Kuhmo, Puolanka ja Suomussalmi	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	+	0	-

6. Kanta-Häme

Taulukko 6. Kanta-Hämeen maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	168957	169455	-498	-0,3 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	8444	8272	172	2,1 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	972	1 005	-33	-3,3 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	3 704	3 212	492	15,3 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	10,7	10,5		+0,2 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	562	620	-58	-9,4 %

6.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Maakunta muodostuu kolmesta seutukunnasta sekä 11 kunnasta. Kesäkuun 2026 lopussa Kanta-Hämeen väestö oli noin 168 600 henkilöä, josta 15-64 -vuotiaiden osuus oli 59 prosenttia, eli 99 000 henkilöä ja huoltosuhde oli 70 prosenttia. Huoltosuhteen luku oli noussut edellisestä vuodesta 0,1 prosenttiyksikköä. Kanta-Hämeen väestö väheni vuositasolla vertailtuna ennakkotietojen mukaan 122 hengellä. Kuntien välinen muuttoliike suuntautuu yhä pääkaupunkiseudulle ja Tampereelle. Pääkaupunkiseudun vetovoimaisuus oli kasvanut. Erityisesti luonnollinen väestönkehitys oli hiipunut, vaikka maahanmuutto on sitä jossain määrin korjannut. Nyt maahanmuuttokin on vähenemässä.

Hämeenlinnan seutukunta edustaa 54 prosenttia maakunnan väestöstä. Riihimäen seutukunta kattaa 26 prosenttia ja Forssan seutukunta 20 prosenttia maakunnan väestöstä. Kanta-Hämeen väestöstä 77 prosenttia asui kaupunkialueilla ja 23 prosenttia maaseutualueilla. Vuoden 2026 kahden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana Kanta-Hämeen asuntokunnista noin 47 prosenttia oli yhden henkilön talouksia. 4 henkilöä tai enemmän oli noin 11 prosenttia talouksista. Suosituin asumismuoto oli omakotitalo noin 45 prosentin ja kerrostalo noin 39 prosentin osuudella.

Kanta-Hämeen alueellisessa profiilissa korostuvat digitalisaation hyödyntäminen ja soveltaminen, kiertotalouden ratkaisujen kokeileminen sekä valmistavan teollisuuden merkitys. Biotaloudessa ja elintarvikesektorilla maakunta toimii osana laajempia arvoketjuja. Turvallisuussektorilla Kanta-Hämeen vahvuuksia ovat infrastruktuuriosaaminen, logistinen sijainti sekä rooli huoltovarmuuden solmukohtana.

Perusasteen suorittaneiden osuus Kanta-Hämeen alueella oli vuonna 2025 yli 15-vuotiaista 74 prosenttia ja toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 43 prosenttia. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli 30 prosenttia. Yli neljänneksellä työikäisestä väestöstä ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. Työvoiman määrä oli vuonna 2025 lähes 79 000 henkilöä ja työllisyysaste vuoden 2026 toisella neljänneksellä oli 72 prosenttia. Maakunnassa oli noin 17 300 yritysten toimipaikkaa, joissa työskenteli yhteensä lähes 38 000 henkilöä. Henkilöstöä työskenteli eniten teollisuudessa, tukku- ja vähittäiskaupassa, rakentamisessa, kuljetuksessa ja varastoinnissa sekä hallinto- ja tukipalveluissa.

Vastaavasti toimipaikkojen lukumäärä oli suurinta maataloudessa, teollisuudessa, rakentamisessa, tukku- ja vähittäiskaupassa, kiinteistöalan toiminnassa sekä tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa. Kanta-Hämeen yritysten lukumäärä kasvoi vuositasolla prosentin. Kanta-Hämeen maakunnan jalostusarvoltaan merkittävimmät toimialat olivat teollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa, rakentaminen, kuljetus ja varastointi sekä tieteellinen ja tekninen toiminta, joiden osuus koko jalostusarvosta oli 70 prosenttia.

Bruttoarvoltaan merkittävimmät toimialat olivat teollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa sekä rakentaminen. Osuus koko bruttoarvosta oli 70 prosenttia. Vuoden 2026 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana Kanta-Hämeessä lopetti toimintansa 343 yritystä. Lopettaneiden yritysten määrä selittyy heikolla taloustilanteella. Aloittaneiden yritysten määrä samalla ajanjaksolla oli 256. Konkurssien määrä vuoden 2026 kahden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana oli samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Konkurssiin ajautuneista yrityksistä henkilöstöä irtisanottiin selvästi vähemmän, vain 20 prosenttia vuoden 2025 vastaavasta ajankohdasta.

Aloitettujen rakennushankkeiden kerrosneliöiden määrä vuoden 2025 kahden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana oli 50 800 neliömetriä kun vastaavana aikana vuonna 2026 luku oli 44 800 neliömetriä. Kanta-Häme sijaitsee keskeisellä paikalla pääradan ja tärkeimpien valtateiden risteyskohdassa, mikä tukee niin liikkumista kuin yritystoimintaakin. Maakunnan kolme seutukuntaa täydentävät toisiaan ja tarjoavat erilaisia vahvuuksia niin elinkeinoelämän kuin elinympäristön näkökulmasta. Hämeenlinna toimii maakunnan keskuksena, ja se on hallinnollinen, koulutuksellinen ja kulttuurinen ydin. Riihimäen seutu on teknologiapainotteinen ja sen vahvuuksia ovat muun muassa logistiikka ja puolustusteollisuus. Forssan seutu puolestaan tunnetaan teollisuuden ja erityisesti elintarviketeollisuuden keskittymänä.

6.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Yli 100 miljoonan euron arvosta vievien yritysten osuus viennin kokonaisarvosta oli 72 prosenttia. Vuoden 2026 ennakkolukujen perusteella viennin kokonaisarvo kasvaisi yli 2 miljardin tasoon. Haastavaa viennin kannalta on se, että palveluiden viennin osuus koko viennistä oli 5 prosenttia ja EU- maihin suuntautuneesta viennistä 6 prosenttia. Ongelma tulee jalostusasteen tasosta, joka pienen palvelutuoteviennin vuoksi on matala. Kunnittain vertailtuna Hämeenlinnan merkitys maakunnan viennistä oli 73 prosenttia, Riihimäki 11 prosenttia, Janakkalan 9 prosenttia ja Forssan 5 prosenttia. Kansainvälistymiseen suuntautuneista yrityksistä toimipaikkaa piti Forssassa 45, Hämeenlinnassa 27, Riihimäellä 11 ja Hausjärvellä 18 prosenttia. Kokonaisviennistä noin 23 prosenttia suuntautuu EU-maiden ulkopuolelle. Kansainvälistymiseen suuntautuneiden yritysten merkitys viennin kasvussa on trendinomaisesti nouseva ja samalla vahvistaa alueen työvoiman osaamisen kehitystä.

Talouden kasvu tarvitsee tuekseen osaavaa työvoimaa, mutta kansainvälinen kauppa on kuitenkin ratkaisevin asia kasvun kannalta. Haaste Kanta-Hämeen alueella on yleisesti yritysten heikko investointihalukkuus. Suuret konepaja-alan toimijat ovat edelleen kiinnostuneita suomalaisista pienehköistä konepajayrityksistä ja niiden kanssa tehdystä yhteistyöstä sekä ostoista. Hankintaa Suomesta on lisätty maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi.

Tekninen tukkukauppa on parantanut tulostaan maakunnan alueella. Teknisen tukkukaupan myynnin volyymi kääntyi hienoiseen nousuun vuoden 2025 jälkimmäisellä puoliskolla. Ennakkotietojen perusteella vuoden 2026 kahden ensimmäisen neljänneksen myynti ylitti edellisen vuoden vastaavan ajan kolmella prosentilla. Teknisen kaupan kasvua on johtanut erityisesti teollisuuden tuotteiden ja palveluiden myynnin piristyminen. Teollisuudessa kysyntä on pysynyt vahvana, vaikka maailman- ja kauppapolitiikassa on koettu voimakasta epävarmuutta.

Vientiteollisuuden hyvä loppuvuoden kehitys näkyy selvästi liiton jäsenyritysten myynnissä. Tukkukauppa, varsinkin teollisuuteen, näyttää kuitenkin kannattavan kaupan toimialaa. Yleisesti henkilöstöstä yritetään pitää kiinni toimialasta riippumatta ja mahdollisuuksien mukaan muutosneuvotteluiden tuloksina tilanne hoidetaan lomautuksina sekä muina tehtäväjärjestelyinä irtisanomisten sijaan. Tukkukaupassa työllisyyden lasku pysähtyi, minkä mahdollistivat teollisuuden tilaukset. Odotukset lähiajan myynnin osalta ovat maltillisen myönteiset.

Vähittäiskauppa kuluttajien suuntaan on hieman heikentynyt ja tämä näkyy niin liikevaihdon kuin kannattavuudenkin osalta. Näitä heijastusvaikutuksia tarvittaisiin enemmän. Kaupasta katoaa suoritusportaan tehtäviä ja tukitoimintoja, kun ne korvataan automatisaation, digitalisaation ja tekoälyn avulla. Tehostamista ja tuottavuuden parantamista on siis luvassa edelleen. Työllisyystilanne olisi parempi, jos myynti kasvaisi. Kotimaisen kysynnän merkitystä talouskasvulle ja työllisyydelle ei ole ymmärretty.

Rakentamisen tuotteiden ja palveluiden myynti sen sijaan jatkoi tasaista laskuaan. Myynti heikkeni muutamia prosentteja niin vuoden 2025 viimeisen neljänneksen kuin koko vuodenkin aikana. Vuoden 2026 alkupuolisko ei tuonut odotettua nousua, vaan tilanne on säilynyt vuoden 2025 kaltaisena. Rakennusalalla haasteet jatkuvat, vaikka suunta on hieman kohentunut. Uusia rakennuslupia myönnetään edelleen poikkeuksellisen vähän. Asuntorakentamisen virkoaminen edellyttäisi asuntokaupan vahvaa käynnistymistä ja asuntojen hintojen kääntymistä nousuun. Rakentaminen ei ole kuitenkaan romahtanut, vaikka mielikuva siltä näyttää. Rakentamiseen liittyy asuinrakentamisen lisäksi mm. liikerakennukset, liikenteen rakennukset, varastorakennukset, maatalouden rakennukset ja teollisuuden rakennukset.

Teollisuuden tuotanto-odotukset ovat parantuneet, mutta investointien pysyvämpi kasvu vaatii kysynnän pitkäkestoista vahvistumista. Kapasiteetin käyttöaste on keskiarvon alapuolella, mikä kertoo siitä, että teollisuus pystyy nykyisellä kapasiteetillaan vastaamaan kysynnän kasvuun. Puolustussektorin lisääntyvä kysyntä ja energiasiirtymän hankkeet vahvistavat näkymiä. Odotukset viennin osalta kohdistuvat EU:n sisämarkkinoihin sekä Kiinan ja Yhdysvaltain markkinoihin. Talouden kasvu tarvitsee tuekseen osaavaa työvoimaa, mutta kansainvälinen kauppa ja tuottavuuden kasvu ovat kuitenkin ratkaisevin asia kasvun kannalta.

6.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Työmarkkinatilanteen arvioidaan olevan hitaasti paranemassa. Pitkäaikaistyöttömyys kuormittaa sekä työttömiä että kuntataloutta. Työllisyyspalveluissa on osaavaa henkilöstöä ja vahva tekemisen tahto. Uudessa toimintamallissa toimijoiden roolit ja yhteistyökäytännöt ovat vielä osin muotoutumassa. Oppilaitoksilla on keskeinen rooli osaamisen ylläpitämisessä, kehittämisessä ja työvoiman saatavuuden turvaamisessa. Alueella on piilevää potentiaalia. Kaivataan panostusta TKI-toimintaan sekä tukea startup-yritysten vahvistamiseen. Nuorisotyöttömyys nostettiin erityiseksi huoleksi. Yrityksiä tulisi kannustaa tarjoamaan nuorille työ- ja harjoittelumahdollisuuksia. Myös alle 18-vuotiaiden työllistämistä ja harjoittelua yrityksissä tulisi toteuttaa nykyistä laajemmin.

Työssäkäyntialuetta on tarkasteltava maakuntaa laajemmin. Lounais-Hämeen kasvavat investoinnit, kuten datakeskukset, voivat lisätä työvoiman liikkuvuutta pitkienkin etäisyyksien päästä. Alueella on käyttämätöntä potentiaalia, mutta TKI-toiminnan, startupien syntymistä on tuettava nykyistä vahvemmin. Lyhyen aikavälin kysyntä on suhdannetilanteen vuoksi vaimeaa, mutta pidemmällä aikavälillä osaajatarve kasvaa eläköitymisen ja investointien seurauksena. Tarvetta on erityisesti insinööreille, sairaanhoitajille ja käytännön ammattiosaajille. Keskeinen kysymys on, milloin yritysten luottamus vahvistuu niin, että rekrytoinnit käynnistyvät.

Tekoäly ja muu teknologinen kehitys muuttavat osaamisvaatimuksia. Tekoäly voi parantaa tuottavuutta ja helpottaa työvoimapulaa, mutta monet käytännön tehtävät edellyttävät jatkossakin ihmistyötä ja käden taitoja. Kysymys on siitä, miten kyvykkyyksiä ja esimerkiksi tekoälyä viedään käytäntöön. Ammatillisen koulutuksen on palveltava sekä mikroyrityksiä että suuria teollisuuslaitoksia. Tutkinnon perusteiden, työelämän tarpeiden ja koulutuksen rahoituksen välillä nähtiin haasteita.

Lounais-Hämeen näkymät arvioitiin vakaiksi ja kasvaviksi. Tulevien datakeskusinvestointien odotetaan synnyttävän uudenlaisia tehtäviä ja osaamistarpeita. Ajankohtainen ongelma ei välttämättä ole osaamisen puute vaan työvoiman heikko kysyntä. Alueen osaamisvaranto on pääosin hyvä, mutta jatkuvan oppimisen tarjonnan on reagoitava nopeasti muuttuviin tarpeisiin. Teknologia- ja tekoälykyvykkyys on keskeinen läpileikkaava osaamistarve.

Työntekijöiden tulee osata hyödyntää uusia välineitä omissa tehtävissään. Yritykset korostavat käytännön ammattiosaamista ja työelämätaitoja.

Harjoittelu- ja työssäoppimispaikkojen riittävyys on tärkeää, koska käytännön osaamista ei voida tuottaa vain oppilaitoksissa. Muutososaamista ja valmiutta vastaanottaa vieraskielistä työvoimaa tarvitaan nykyistä enemmän. Vaikka tarve ei juuri nyt näy kaikilla aloilla, tilanne muuttuu työvoiman ikääntyessä. Yrittäjyysosaamista tulisi vahvistaa. Kanta-Hämeessä on paljon mikroyrittäjyyttä, mutta kasvuhakuisuutta, ensimmäisen työntekijän palkkaamista ja yritysten skaalautumista ylöspäin on tuettava.

Työvoiman saannin osalta tarve helpottuu, mutta eläköityminen ja uudet toimenkuvat vaativat jatkuvia toimenpiteitä henkilöstön osaamisen kehittämiseen sekä uusien henkilöiden rekrytointiin. Tilanteeseen vaikuttavat toimiala sekä työnantajan kokoluokka. Tällä hetkellä pienempien yritysten mahdollisuudet rekrytoida ovat aikaisempaa paremmat, koska tarjontaa osaajista on tällä hetkellä enemmän. Koulutustasosta ja toimialasta riippumatta osaajien tarve säilyy tulevaisuudessakin.

Tavoitteena ongelmakentän helpottamiseksi on auttaa yrityksiä tehostamalla yhteistyötä työllisyysalueiden, oppilaitosten sekä muiden Kanta-Hämeen julkissektorin toimijoiden välillä. Keinoja ovat muun muassa yritysten koordinoitu kontaktointi, yhteistyöverkostojen syntymisen edistäminen yritysten ja muiden organisaatioiden välille sekä tietopohjan vastaanottaminen siitä, millaisia palvelutarpeita yrityksillä on ja miten näihin voidaan saada apua. Tavoitteena on auttaa asian ratkaisemiseksi niillä keinoilla, joita elinvoimakeskuksella, työllisyysalueilla sekä oppilaitoksilla on antaa yritysten käyttöön.

Perusosaamisen taso, kyvykkyys vihreässä siirtymässä ja murrosteknologioissa sekä osaajien saatavuus huolestuttavat laajalti. Erityisesti vientialoilla korostuu ohjelmisto- ja laiteosaaminen. Sähkö- ja automaatio-osaaminen sekä peruskonetekniikan osaamisen taso huolettaa. Kriittisen osaamisen tarpeet eri toimialoilla ovat yritysten tilasta hyvin monialaisia. Vahvimmin esiin nousevat tarpeet murrosteknologioihin kuten kvanttiteknologiaan ja tekoälyyn liittyen, vihreässä siirtymässä, kokonaisuuksien hallinnassa ja systeemisessä ajattelussa. Turvallisuussektorin valmistavan teollisuuden sekä suunnittelun osaamisen tilanne synnyttää uusia tarpeita koulutuksen ja yleisen osaamisen osalta. Lisäksi tarpeita nähdään jatkuvan oppimisen vahvistamiselle, lisäkoulutukselle ja joustaville koulutusratkaisuille.

Maakunnan koulutuspolitiikka on onnistunut huolehtimaan alueen yritysten työvoiman saannista, joten valmistuneiden muuttaminen pois Kanta-Hämeen talousalueelta lähinnä pääkaupunkiseudulle oli maltillista. Kansainvälisten osaajien tarve ei tällä hetkellä ole yritysten näkökulmasta kiireellisin asia. Tarve kasvaa vasta lähivuosien aikana. Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta tilanne on tietyillä aloilla haasteellinen. Tämän hetken tilanne näkyy siten, että työssäoppimisjaksoja on vaikea toteuttaa.

Työvoiman tarve on kuitenkin selkeä eli valmistuvat opiskelijat työllistyvät suhteellisen hyvin. Korkeakoulutettujen tilanne on todella erilainen viime vuoteen verrattuna. Työpaikkoja ei ole samalla tavalla tarjolla ja korkeakoulutettujen työttömyys on kasvanut. Korkeakoulutus on pitkäkestoista ja pitkäjänteinen osaamisen kehittäminen kannattaa. Muuntokoulutuksille olisi nyt tarvetta. Työvoiman liikkuvuus on ollut myös haaste. Tärkeää olisi varmistaa kaikille vähintään toisen asteen tutkinto. Yrittäjäkoulutuksen lisääminen opetusohjelmaan, niin ammatillisella puolella kuin korkeakoulusektorilla, olisi tärkeä suunnan muutos.

6.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:
(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Kanta-Hämeen maakunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	+	-	-

Forssan seutukunta Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela ja Ypäjä	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	+	0	-

Hämeenlinnan seutukunta Hattula, Hämeenlinna ja Janakkala	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	+	-	-

Riihimäen seutukunta Hausjärvi, Loppi ja Riihimäki	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	+	-	-

7. Keski-Pohjanmaa

Taulukko 7. Keski-Pohjanmaan maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	67498	67723	-225	-0,3 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	2769	2597	172	6,6 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	462	384	78	20,3 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	1 032	947	85	9,0%
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	9,0	8,5		+0,5 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	167	205	-38	-18,5 %

7.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Keski-Pohjanmaalla on vahvaa vientiteollisuutta, monipuolista alkutuotantoa ja merkittävä kaupan ja palveluiden toimiala. Maakuntakeskus Kokkolassa toimii Pohjois-Euroopan suurin kemian- ja metallienjalostusteollisuuden ekosysteemi, jossa toimii useita jatkuvasti kehittyviä ja investoivia kansainvälisiä huippuyrityksiä. Maakuntaan on suunnitteilla runsaasti myös muita investointihankkeita erityisesti puhdasta siirtymää edistäville toimialoille, kuten alumiinintuotantoon, akkuteollisuuteen, kiertotalouteen ja uusiutuvaan energiaan. Kriittisten metallien ja materiaalien paikallinen saatavuus on noussut entistä tärkeämmäksi ympäri maailmaa kasvaneiden geopoliittisten jännitteiden myötä. Keski-Pohjanmaalla on erinomaiset valmiudet edistää kriittisten mineraalien omavaraisuutta EU:ssa, sillä maakunnasta on löydetty esimeriksi litium- ja titaaniesiintymiä.

Pohjanmaan elinvoimakeskuksen suurinvestointikartoituksen mukaan Keski-Pohjanmaalle on suunnitteilla noin 23,4 miljardin euron edestä investointeja. Investointisuunnitelmista ehdottomasti merkittävin on Arctialin alumiinitehdashanke, joka sijoittuu Keski-Pohjanmaalle Kokkolan kaupungin sekä Pohjanmaalle Kruunupyyn kunnan alueille. Lisäksi suurimpiin investointihankkeisiin kuuluu myös datakeskuksia, litiumkemiantehdas sekä liuta tuulivoimapuistoja. Energiantuotantohankkeiden eli aurinko- ja tuulivoimahankkeiden osuus investointisuunnitelmien summasta on noin 6,4 miljardia euroa.

Keskipohjalaisen elinkeinoelämän veturina on tulevaisuuden kasvualoista ammentava vientiteollisuus, mutta viime vuosien aikana toisiaan seuranneet lukuisat maailmanlaajuiset kriisit ovat vaikeuttaneet elinkeinoelämän kasvua ja investointisuunnitelmien etenemistä. Koronapandemian jälkeen alkanut Ukrainan sota ja Venäjän-kaupan loppuminen vaikutti moniin keskipohjalaisyrityksiin, ja haasteet ovat jatkuneet kauppasodan ja Iranin sodan myötä. Vaikutukset heijastuvat maailmalta vientiyritysten kautta nopeasti myös alihankintaketjuun, ja polttoaineiden hinnannousu nostaa monien tuotteiden sekä viennin kustannuksia. Polttoaineiden lisäksi myös lannoitteet ovat kallistuneet, mikä heikentää maatalouden kannattavuutta. Vaikka kriisit maailmalla eivät ole helpottaneet, kasvuennusteet ovat kuitenkin piristyneet

Työllisyystilanne on Keski-Pohjanmaalla perinteisesti varsin hyvällä tasolla muuhun Suomeen verrattuna. Maakunnan työttömyysaste lukeutuu valtakunnan parhaimmistoon yhdessä muiden pohjalaismaakuntien ja Ahvenanmaan kanssa, vaikka työttömyys on myös Keski-Pohjanmaalla lisääntynyt viime vuosina. Samaan aikaan avointen työpaikkojen määrä on laskenut varsin matalalle tasolle. Monet ennusteet ja barometrit odottavat työvoiman kysynnän piristyvän lähiaikoina, mutta selkeää käännettä parempaan ei vielä syyskuulle 2026 ulottuvissa

Työnvälitystilaston tiedoissa työttömien määrän osalta näy. Avointen työpaikkojen määrän väheneminen on hidastunut, mutta kasvuun työpaikkamäärät eivät vielä ole kääntyneet.

Keski-Pohjanmaan maakunnassa oli 67 500 asukasta vuonna 2025. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä on Keski-Pohjanmaalla hieman suurempi kuin koko maassa, mutta myös yli 65-vuotiaita on enemmän kuin muualla Suomessa. Alueella on keskimääräistä enemmän ruotsinkielistä väestöä, mutta ulkomaan kansalaisten osuus on muuta Suomea matalampi. Maakunnan väkimäärä on pienentynyt noin kymmenen vuoden ajan. Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n väestöennusteen mukaan väestö tulee vähenemään suuressa osaa Suomea, myös Keski-Pohjanmaalla, vuoteen 2050 mennessä. Väestönkasvu keskittyy suurimmille kaupunkialueille ja edes suuremman maahanmuuton huomioivassa ennusteessa Keski-Pohjanmaalle ei jää yhtään kuntaa, jossa väestö ei vähentyisi. Elinkeinoelämän kasvavien työvoimatarpeiden näkökulmasta ennusteet ovat huolestuttavia.

Alueelle suunnitellut investoinnit tulevat vaatimaan runsaasti työvoimaa. Talouden lähtiessä nousuun aluetta perinteisesti vaivanneet työvoiman saatavuushaasteet pahenevat ja mikäli useita investointihankkeita alkaa lisäksi realisoitua samanaikaisesti, osaavasta työvoimasta tulee todella kova pula monilla toimialoilla. Työvoimareservin täysimääräinen hyödyntäminen sekä maakunnan veto- ja pitovoiman kehittäminen on tärkeässä roolissa työvoiman saatavuusongelman ratkaisussa ja alueelle suunniteltujen investointien toteutumisen mahdollistamisessa.

Myös kansainvälisen työvoiman hyödyntämistä voi tehostaa, sillä alueella on runsaasti esimerkiksi kansainvälisiä opiskelijoita, joiden on kuitenkin hankala saada työ- ja harjoittelupaikkoja. Kasvaneen työttömyyden aikana huolenaiheeksi ovat nousseet pitkäaikaistyöttömät ja nuoret; työttömyyden pitkittyessä osaaminen vanhenee ja työmarkkinoille palaaminen vaikeutuu, ja nuorten kohdalla taas olisi erittäin tärkeää saada alusta lähtien luotua polku työelämään ilman pidempiä työttömyysjaksoja.

7.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Keski-Pohjanmaan toimialarakenne on monipuolinen. Kokkolan suurteollisuusalueen kemianteollisuuden tuotteita viedään kaikkialle maailmaan Suomen vilkkaimpiin kuuluvan sataman kautta. Alkutuotannossa korostuvat maidon ja naudanlihan tuotanto sekä perunanviljely, ja maatalouden sivuvirtoja hyödynnetään kehittyvässä bioklusterissa. Kokkola on perinteinen kaupan keskus, ja ala investoi maakunnassa aktiivisesti. Rakentamisalaa ovat viime vuosina työllistäneet erityisesti teollisuus-, kauppa- ja palveluhankkeet.

Pohjanmaan elinvoimakeskuksen suurinvestointikartoituksen mukaan Keski-Pohjanmaalle suunnitellaan lähes 23,4 miljardin euron investointeja muun muassa alumiini- ja akkuteollisuuteen, uusiutuvaan energiaan sekä vihreän vedyn ja metanolin tuotantoon. Investoijina on uusia ja alueella jo toimivia yrityksiä. Suuryritysten mukana kasvavat kansainvälistyneet alihankintayritykset, jotka hoitavat teollisuuden huolto-, asennus- ja muutostöitä. Geopoliittinen tilanne luo mahdollisuuksia myös puolustus- ja kaksikäyttötuotteille. Investoinnit voivat synnyttää tuhansia työpaikkoja ja lisätä kaupan, palvelujen, asumisen, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä matkustamisen kysyntää. Alueella on tunnistettu elinkeinoelämän toiveikkuus investointihankkeiden suhteen, sillä myös yritysten perustamisen ja omistajanvaihdosten kerrotaan vilkastuneen.

Maakunnan maaperästä on löydetty runsaasti arvokkaita metalleja, kuten litiumia ja titaania ja malminetsintä alueella jatkuu. EU:n strategisten hankkeiden listan suomalaiskohteista lähes puolet on keskipohjalaisia: Jervoisin kobolttijalostuslaitoksen laajennus, Umicoren koboltin ja nikkelin jalostushanke CoNiKo, alumiinitehdas Arctial, Keliberin litiumin kaivos-, rikastus- ja jalostushankkeet sekä Hycamiten grafiittihanke.

Maailmantalouden ailahteleminen vaikeuttaa keskipohjalaisen vientiteollisuuden toimintaedellytyksiä sekä investointien toteutumista ja epävarmassa tilanteessa myös kuluttajat kiristävät kukkaronnyörejään. Esimerkiksi Iranin sota on nostanut polttoaineiden ja lannoitteiden hintoja, mikä kasvattaa kuljetuskustannuksia ja heikentää

alkutuotannon kannattavuutta. Valtakunnallisissa ennusteissa kuitenkin povataan talouden piristyvän loppuvuotta kohden ja kasvun odotetaan lopulta heijastuvan myös työvoiman kysyntään.

Yritysten suhdannenäkymät vaihtelevat hieman eri barometreissa ja selvityksissä. Elinkeinoelämän keskusliiton heinäkuun 2026 Suhdannebarometrissa pohjalaismaakuntien yritysten tilanne ja näkymät kohenivat sekä tuotanto ja myynti kasvoivat; yleisin kasvun este oli heikko kysyntä. Syyskuun pk-yritysbarometrissa Keski-Pohjanmaan pk-yritysten näkymät taas olivat negatiiviset ja selvästi koko maata heikommat. Myös liikevaihto-, kannattavuus-, investointi- ja innovaatio-odotukset olivat miinuksella.

Pohjanmaan kauppakamarin lokakuun 2026 Business Panelissa Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan näkymät olivat piristyneet. Teollisuuden vahvistuneet tilauskannat, vientiodotukset ja henkilöstösuunnitelmat ennakoivat kasvua, vaikka geopoliittinen epävarmuus, kustannuspaineet ja osaajapula rajoittavat toimintaa. Rakentamisen näkymät kohenivat teollisten investointien ansiosta, mutta asuntorakentamista jarruttavat heikko kysyntä ja kustannukset. Yksityisten palvelujen odotukset paranivat, kun taas kaupan näkymät jäivät kuluttajien varovaisuuden vuoksi vaisummiksi. Mittavat teollisuus-, energia- ja datakeskusinvestoinnit voivat vauhdittaa kasvua, jos hankkeet etenevät ja työvoiman sekä energian saatavuus turvataan.

Kokkola Industrial Park (KIP) muodostaa Pohjois-Euroopan laajimman kemian- ja metallienjalostuksen ekosysteemin. Alueen kansainväliset huippuyritykset kehittyvät ja investoivat jatkuvasti ja niiden tuotannosta valtaosa päätyy vientimarkkinoille. KIP-alueen yritysten pitkäaikaisen yhteistyön myötä muodostuneessa teollisessa symbioosissa yritykset hyödyntävät teollisuuden sivuvirtoja, keskitettyjä palveluja ja kehittävät yhteisiä toimintakulttuureja. Suurteollisuusalueen läheisyydessä sijaitseva Kokkolan satama on Suomen suurin bulk-satama, suurin raideliikennesatama sekä maan kaivannaisteollisuuden ykkössatama.

Keliber tavoittelee akkulaatuisen litiumkemikaalin tuotantoa ensimmäisenä Euroopassa merkittävistä litiumesiintymistä. 800 miljoonan euron hankkeen tuotantoketjussa Kaustisen malmi rikastetaan louhoksen vieressä ja jalostetaan Kokkolassa litiumhydroksidiksi. Kaivostoiminta alkoi alkuvuodesta ja rikastamon täyttä tuotantoa tavoitellaan syksyllä. Kemiantehtaan koekäyttö alkaa suunnitelmien mukaan tänä vuonna ja toiminta viimeistään vuonna 2027. Kokonaisuus työllistää lähes 500 henkilötyövuotta. Keliber etsii uusia alueita ja suunnittelee uusia kaivoksia.

Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien rajamaille Kokkolan kaupungin ja Kruunupyyn kunnan alueille on kaavoitettu kolme uutta Kruunuportti-teollisuusaluetta valtavan kysynnän takia. Projektiyhtiö Arctial suunnittelee alueelle massiivista alumiinintuotantolaitosta. 4,7 miljardin euron hankkeen ympäristövaikutusten arviointi on hyväksytty ja seuraavaksi edetään luvitusvaiheeseen. Mikäli ympäristö-, kemikaali- ja rakennusluvat myönnetään, investointipäätös voidaan tehdä noin vuoden kuluttua.

Hycamiten koetoimintalaitoksessa Kokkolassa tehdään puhdasta vetyä maakaasusta tai biokaasusta. Samalla syntyy grafiittia. Yhtiössä valmistellaan noin 50 miljoonan euron hiilen prosessointi- ja grafitointilaitosta, jonka rakennuslupa on myönnetty ja valmistelut käynnissä. Ensi vuosikymmenelle suunnitteilla on vielä suuremman mittakaavan grafiittilaitos. Lisäksi Hycamite suunnittelee vetylaitosta Britannian länsirannikolle brittiläisen yhtiön kanssa ja tutkii miten se pystyisi tarjoamaan teknologiaansa datakeskusten vaatimaan energiantuotantoon USA:ssa.

Vetytehtaiden toimintaa tukee suunnitteilla oleva Nordic Hydrogen Route -hanke, jossa tavoitteena on rakentaa tuhannen kilometrin pituinen uusi vetyputkisto Perämeren rannikkoa pitkin. Hankkeen toteutettavuusselvitys valmistui positiivisin tuloksin ja kehittämistä jatketaan nyt lupamenettelyjen, uusiin vetyarvoketjuihin tähtäävän markkinakeskustelun sekä teknisen ja sääntelyllisen valmiuden varmistamisen parissa.

Kokkola on EU:n kobolttituotannon keskus, ja vain Kiina tuottaa kobolttia enemmän. Jervoisin laajennus kasvattaisi Euroopan kobolttikapasiteettia yli 20 prosentilla ja vastaisi akkulaatuisen koboltin kysyntään. EU:n tiukentamat kobolttipölyn raja-arvot kuitenkin heikentävät alan mukaan eurooppalaisten jalostus-, kierrätys- ja akkumateriaalilaitosten kilpailukykyä sekä uhkaavat tuotantoa ja työpaikkoja. Umicoren CoNiKo-hanke keskittyy akkulaatuisen koboltin ja nikkelin jalostukseen. Maakunnassa on myös titaania: Titanor suunnittelee 80–120 miljoonan euron kaivosta, jonka kaavoitus on valmistelussa ja toiminnan odotetaan alkavan vuonna 2030.

Datakeskushankkeita on vireillä ympäri Suomea, niin myös Keski-Pohjanmaalla. Halsualle suunnitellaan suuren mittaluokan, noin 250–500 megawatin datakeskusta. Toholammille on suunnitteilla datakeskus, jonka teho ensimmäisessä vaiheessa on noin 100 megawattia. Myös Veteliin on suunnitteilla datakeskus.

Maakunnassa tuotetaan merkittävät määrät uusiutuvaa energiaa ja uusia energiantuotantohankkeita on vireillä runsaasti kattamaan teollisuuden ja datakeskusten energiantarpeen. Tuulivoimainvestointeja on suunnitteilla noin 6,4 miljardin euron arvosta ja aurinkovoimaa on suunnitteilla 620 miljoonan euron edestä. Sähköntuotanto tuuli- ja aurinkovoimalla on sääriippuvaista ja energiaa on säilöttävä energiavarastoihin, joita alueelle on suunnitteilla arviolta 660 miljoonan euron edestä.

Suunnitteilla on myös useita biokaasulaitoksia, joista Kannukseen sijoittuva 100 miljoonan euron hanke on Suomen suurin. Laitos valmistunee vuoden 2029 loppuun mennessä ja sen yhteyteen suunnitellaan myös muuta kiertotaloustoimintaa palveleva Kannus Eco-Industrial Park -alue, jossa biokaasulaitoksen tuottama energia, hiilidioksidi ja hukkalämpö voivat hyödyttää alueelle sijoittuvia yrityksiä. Toholammille suunnitellaan maatalouden ja elintarviketuotannon sivuvirtoja hyödyntävää biokaasutuotantokokonaisuutta ja myös Kaustiselle on suunnitteilla biokaasulaitos.

Vihreän kemianteollisuuden startup Origin by Ocean suunnittelee Kokkolaan kaupallisen mittakaavan biojalostamoa, jossa ruskolevästä valmistetaan biopohjaisia kemikaaleja korvaamaan fossiilisia raaka-aineita muun muassa kosmetiikka-, puhdistus- ja saippuatuotteissa. Rakentaminen ajoittuu arviolta vuosille 2026–2028, ja operoinnista vastaa CABB Group. Innomost kehittää koivun tuohesta aineita kosmetiikkaan, maaleihin, liimoihin ja pinnoitteisiin. Pilottilaitos on toiminnassa ja suurempaa teollista tuotantolaitosta suunnitellaan 2–3 vuoden kuluessa.

Kokkola on perinteinen kaupan alan keskus. Viime aikojen taloudellisesti epävarmat ajat ovat haastaneet myös kaupan alan toimijoita, mutta alueella on silti investoitu aktiivisesti. Suurimpana hankkeena on uusi Kokkolan keskustaan rakennettava hotelli, joka valmistuu keväällä 2027 Osuuskauppa KPO:n rakennuttamana. Tämän jälkeen KPO aloittaa Kokkolassa pitkään toimineen Hotel Kaarlen remontin, laajennuksen ja pysäköintitalon rakentamisen. Investointien myötä kaupungin hotellihuonekapasiteetti kolminkertaistuu aiempaan verrattuna. KPO:n pidemmän aikavälin suunnitelmissa on uuden Prisman rakentaminen Kokkolaan. Vuodenvaihteessa 2026–2027 kaupunkiin on valmistumassa Bilteman uusi tavaratalo ja kahvila.

Rakennusala on Suomessa alkanut piristyä vaikeiden vuosien jälkeen. Korkeat korot ja kuluttajien heikko luottamus ovat jarruttaneet asuntorakentamista ja haitanneet keskipohjalaista taloteollisuutta, mutta kasvua tukevat energia-, datakeskus- ja huoltovarmuusinvestoinnit. Keski-Pohjanmaalla alaa ovat työllistäneet teollisuuden, kaupan ja palvelujen hankkeet, kuten KPO:n hotelli, hyvinvointialue Soiten sote-keskus ja Kokkolan urheilupuisto. Kokkolaan valmistui vuonna 2026 kolme 12-kerroksista tornitaloa, mikä vahvistaa asuntotarjontaa ja vetovoimaa. Kysyntä rakennusalalla kasvaa voimakkaasti, kunhan teollisuuden suurinvestoinnit alkavat realisoitua.

Keski-Pohjanmaalla on monipuolista maataloustuotantoa ja tuotantosuunnista korostuvat erityisesti maidontuotanto, naudanlihan tuotanto, perunanviljely ja turkistarhaus. Maatalouden tunnelma on piristynyt kuluvana vuonna, maatalouden investointitukihakemuksia on tullut runsaasti ja kysyntä näyttää jatkuvan. Uusia suuren luokan tuotantorakennuksia rakennetaan erityisesti maidon- ja naudanlihantuotantoon. Toisaalta kannatta-

vuushaasteet vaivaavat alkutuotantoa edelleen, kun kustannukset nousevat ja tuottajahinnat pahimmillaan laskevat. Maito-osuuskunta Maitokolmio investoi Toholammilla 30 miljoonaa euroa meijerinsä laajennukseen. Investointihanke koostuu uusien tuotantotilojen rakentamisesta sekä koneiden ja kaluston hankinnasta.

7.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Maakunnan suurimpia työllistäjiä ovat hyvinvointialue, sinkkitehdas Boliden, Osuuskauppa KPO, Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä, Kokkolan Halpa-Halli Oy, kobolttijalostamo Umicore Finland, kasvinsuojeluaineita valmistava CABB Oy, Centria Ammattikorkeakoulu, kobolttimateriaaleja valmistava Jervois sekä alueen kaupungit ja kunnat. Keski-Pohjanmaan työmarkkinatilanne on koko maahan verrattuna yhä suhteellisen hyvä, mutta heikentynyt vuodentakaisesta: työttömyys on lisääntynyt, työvoiman kysyntä on matalalla eikä syyskuuhun 2026 ulottuvissa tilastoissa vielä näy selvää noususuhdannetta. Elinkeinoelämä on kuitenkin piristynyt yleisesti Suomessa, ja työvoiman kysynnän voidaan odottaa vahvistuvan myös Keski-Pohjanmaalla taloustilanteen kohentuessa.

Keski-Pohjanmaan työllisyystilanne kuuluu perinteisesti maan parhaimmistoon. Syyskuussa 2026 työttömiä työnhakijoita oli 2 769 eli noin seitsemän prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Koko maassa työttömiä oli viisi prosenttia vuodentakaista enemmän. Työttömyys lisääntyi siten Keski-Pohjanmaalla hieman koko maata voimakkaammin. Maakunnan työttömyysaste nousi 9,0 prosenttiin, mutta jäi reilusti koko maan 11,8 prosentin alapuolelle.

Nuorisotyöttömyys lisääntyi Keski-Pohjanmaalla selvästi ja koko maata voimakkaammin. Myös ulkomaalaisten työttömyys kasvoi vuodentakaisesta, ja heidän työttömyysasteensa pysyi koko maan tasoa korkeampana. Pitkäaikaistyöttömyys jatkoi kasvuaan maakunnassa ja koko maassa. Työttömyyden pitkittyminen on suuri haaste, sillä yli vuoden työttömänä olleiden määrän odotetaan vähenevän yleistä työttömyyttä hitaammin. Samalla osaamisen vanhenemisen riski kasvaa työelämän osaamisvaatimusten muuttuessa jatkuvasti.

Työvoiman kysyntä on heikentynyt viime vuosina. Syyskuussa 2026 Keski-Pohjanmaalla oli selvästi vähemmän avoimia työpaikkoja kuin vuotta aiemmin, ja vähennys oli koko maata voimakkaampi. Kokonaismäärä on yhä matala, eikä tilastoissa näy selvää käännettä kasvuun. Eniten paikkoja oli rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöille sekä palvelu- ja myyntityöntekijöille. Tilastojen tulkintaa vaikeuttavat työnhakukanavien pirstaloituminen sekä toimialoittain vaihteleva aktiivisuus ilmoittaa avoimista paikoista Työmarkkinatorilla.

Työvoimapula- ja kohtaanto-ongelmien arvioidaan pahenevan elinkeinoelämän kääntyessä kasvuun ja suurinvestointien lisätessä toteutuessaan työvoiman kysyntää merkittävästi. Esimerkiksi Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueille suunniteltu Arctialin alumiinitehdas synnyttäisi runsaasti työtä rakentamisvaiheessa ja noin 1 200 suoraa työpaikkaa toiminnan käynnistyttyä.

Rekrytointiongelmien ehkäisy edellyttää työvoiman osaamistason ylläpitämistä ja pysyvän työmarkkinoiden ulkopuolelle jäämisen torjumista. Aikuiskoulutustuen poistaminen vaikeuttaa osaamisen päivittämistä, ja kuntouttavan työtoiminnan suunnitellut muutokset voivat heikentää osatyökykyisten asemaa, ellei korvaavissa palveluissa turvata riittävää tukea. Kansainvälistä työvoimaa on erityisesti suurissa teollisuusyrityksissä, alkutuotannossa ja rakentamisessa. Kansainvälisten osaajien tarve todennäköisesti kasvaa suurinvestointien lisätessä työvoiman kysyntää.

Barometreissa ja selvityksissä rekrytointiongelmat eivät vielä näyttäydy erityisen vakavina, mutta työvoiman kysynnän arvioidaan kasvavan lähiaikoina. Elinkeinoelämän keskusliiton heinäkuun Suhdannebarometrin mukaan pohjalaismaakuntien yritysten henkilöstömäärä oli lisääntynyt ja kasvun arvioitiin jatkuvan. Alueen perinteinen kapeikko, ammattityövoiman puute, vaivasi alle viidennestä vastaajista. Syyskuun pk-yritysbarometrissa Keski-

Pohjanmaan pk-yritysten henkilöstöodotukset olivat neutraalit, kun koko maassa ne olivat varovaisen myönteiset. Heikko työvoiman saatavuus vaivasi aiempaa harvempia vastaajia.

Pohjanmaan kauppakamarin lokakuun 2026 Business Panelissa henkilöstönäkymät olivat aiempia arvioita myönteisemmät: Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan vastaajayrityksistä 38 prosenttia odotti henkilöstömäärän kasvavan seuraavan puolen vuoden aikana. Kasvuodotukset olivat vahvimmat teollisuudessa, jossa lähes puolet ennakoi henkilöstön lisääntyvän, ja rakentamisessa, jossa kasvua odotti runsaat kaksi viidestä. Yksityisissä palveluissa ja kaupassa enemmistö odotti henkilöstömäärän säilyvän ennallaan. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus oli samalla noussut aiempaa selvemmäksi kasvun pullonkaulaksi: vajaa kolmannes kaikista vastaajista ja noin kolmannes teollisuusyrityksistä ilmoitti työvoimapulan rajoittavan toimintaansa. Tulokset vahvistavat EK:n suhdannebarometrin viestiä henkilöstön kasvunäkymistä, mutta ovat pk-yritysbarometrin neutraaleja odotuksia myönteisemmät.

Pohjanmaan kauppakamari kartoitti syyskuussa osaajakyselyllä Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan yritysten työvoiman saatavuutta. Yli 40 prosenttia vastaajista arvioi saatavuuden hyväksi tai erittäin hyväksi ja lähes neljännes huonoksi tai erittäin huonoksi. Osaavan työvoiman saatavuus rajoitti kahden kolmesta vastaajasta kasvua tai liiketoiminnan kehittämistä. Lähivuosien keskeisiksi kilpailukykyhaasteiksi arvioitiin ammattiosaajien saatavuus, työntekijöiden valmiudet digitaaliseen murrokseen sekä työelämään tulevien nuorten osaamistaso ja valmiudet. Kolmannes ennakoi rekrytointitarpeiden kasvavan seuraavan puolen vuoden aikana ja yli kaksi kolmasosaa 2–3 vuodessa. Yli puolet osaajista tarvitaan ammattikorkeakouluasteelta ja yli kolmannes ammatillisesta koulutuksesta.

7.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:
(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Keski-Pohjanmaan maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Kaustisen seutukunta Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Kokkolan seutukunta Kokkola ja Kannus	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

8. Keski-Suomi

Taulukko 8. Keski-Suomen maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	273731	274112	-381	-0,1 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	18218	16701	1517	9,1 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	2 638	2 386	252	10,6 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	7 902	7 075	827	11,7%
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	14,3	13,2		+1,1 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	727	769	-42	-5,5 %

8.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Keski-Suomen vahvuuksia ovat bio- ja kiertotalous, ja siihen liittyvä energia-ala, teknologiateollisuus ja metalliala sekä sen mittava teollinen pk-sektori, vahva puolustusala sekä it-ala kyber- ja kvanttiosaamisineen ja hyvinvointiala. Metsätalousalan työpaikkaosuus on kaksinkertainen koko maahan verrattuna. Myös koneiden ja laitteiden valmistuksen, puuteollisuuden sekä massa- ja paperiteollisuuden työpaikkoja on suhteellisesti selvästi koko maata enemmän. Kauppa, rakentaminen ja palveluala ovat merkittäviä työllistäjiä. Keskeinen sijainti ja metsäteollisuus ovat taustalla vahvalle logistiikka-alalle. Saavutettavuuteen liittyen lentoliikenteen merkitys yrityksille on keskeinen.

Maakunnan näkymiin vaikuttavat vahvasti väestökehitys, kuntatalous, hyvinvointialueen päätökset sekä työvoiman saatavuus ja energiaan liittyvät investoinnit. Maakunnan väestömäärän lasku näyttää jatkuvan edelleen vuonna 2026. Vuonna 2025 Keski-Suomesta pois muuttaneiden määrä ylitti tulomuuttajien määrän 800 henkilöllä. Maan sisäisen muuttoliikkeen myötä Keski-Suomi on viime vuosina menettänyt väestöään muihin maakuntiin poikkeuksellisen paljon. Maahanmuuttajat muuttavat isompiin kaupunkeihin.

Keskuskaupunki Jyväskylässä muuttovoiton kääntyminen muuttotappioksi kertoo veto- ja pitovoiman heikkenemisestä, mitä osaltaan selittää heikko työllisyystilanne. Väestö vähenee seutukunnista, minkä vuoksi keskuskaupunkeihin muuttavien määrä vähenee; taustalla on sekä muuttoikäisen nuoren ikäryhmän väheneminen että toisaalta ikääntyvän väestön väheneminen.

Aika näyttää, miten hyvinvointialueen päätökset vaikuttavat ikääntyneiden muuttohalukkuuteen. Syntyneiden määrä on viimeajat ollut hienoisesti kasvussa. Alueen elinvoiman kannalta keskeistä on se, miten syntyvyyttä voitaisiin vahvistaa sekä toiseksi, miten voimme luoda uutta osaamista ja uusia työpaikkoja vastaamaan murroskauden ja työttömyyden haasteisiin. Koulutus ja tutkimustoiminta on leimallista Keski-Suomelle.

Yrityksillä on vahvaa omaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa erityisesti teknologiateollisuudessa. Ukrainan sota, Iranin sota ja öljyn hinta ovat vaikuttaneet pitkään talouden dynamiikkaan. Kauppakamarin kyselyn mukaan erityisesti kuljetuskustannusten nousulla on ollut kerrannaisvaikutuksia yritysten kilpailukykyyn. EK:n suhdannebarometrin mukaan Keski-Suomen yritysten suhdannenäkymät ovat vahvistuneet keväästä, ja lähikuukausien odotukset ovat nousseet positiivisiksi. Myös pk-barometrin mukaan pk-yritysten yleinen suhdannenäkymä on nous-

sut, mutta jää hieman koko maan keskiarvosta. Alueellinen hajonta on suuri. Vaikka yritysten nykyinen suhdannetilanne on edelleen normaalia heikompi, tuotannon odotetaan kasvavan lähikuukausina ja henkilöstömäärän arvioidaan kääntyvän hienoiseen kasvuun.

Pk-yritysten liikevaihto-odotukset ylittävät koko maan keskiarvon. Orastava talouskasvu näkyy eri toimialoilla esimerkiksi tarjouspyyntöjen määrässä ja metalliteollisuuden alihankinnassa. Rakennusalalla on eroja seutukunnittain. Keski-Suomen näkymiä tukevat myös Suomessa käynnissä olevat kaivos- ja datakeskusinvestoinnit, joiden vaikutukset voivat näkyä alueen pk-yrityksissä alihankintaketjujen kautta – samoin kuin maakunnan omat kasvuhankkeet. Finnveran katsauksen mukaan Keski-Suomessa alkuvuosi oli positiivinen investointien ja viennin rahoituksessa. Erityisesti viennin rahoituksen palautuminen heikon viime vuoden jälkeen luo positiivista kuvaa tulevaisuudesta.

Kannattavuus on heikentynyt hieman vuoden takaiseen verrattuna. Matala suhdanne on seulonut yrityksiä pitkään, minkä vuoksi lopettavia yrityksiä ei toivottavasti enää jatkossa suuremmin tule. Pk-yritysten suurin kasvun este on edelleen heikko kysyntä, jonka ilmoitti ongelmaksi 59 prosenttia vastaajista.

Rahoitusvaikeudet haittasivat yhdeksää prosenttia yrityksistä. Rahoitusta on sinänsä, mutta ehdot ovat pk-yrityksille raskaita. Laajalti tulee viestiä, että erityisesti mikro- ja pk-yrityksille vakuusvaatimukset rahoituksen saamiseen ovat kiristyneet entisestään. Pankkien riskinottokyky on heikentynyt. Taustalla on yhtäältä kiinteistöjen vakuusarvojen lasku ja toisaalta pankkipalvelujen keskittäminen, mikä on heikentänyt paikallistuntemusta. Erityisesti aloittavien yritysten on vaikea löytää riskirahoitusta, sillä pankit tarkastelevat kassavirtaennustetta vakuuksien ohella. Finnveran rahoitusinstrumentit on koettu tarpeelliseksi, samoin pienten yritysten suosima Leader-rahoitus.

Kotitalouksien ostovoima on kasvanut säästöjen myötä ja kulutus on lähtenyt hienoiseen nousuun, mutta kulutus on edelleen varovaista. Kuluttajien varovaisuus heijastuu pieniin palvelualan yrityksiin ja osin kauppaan. Työmarkkinatilanteen kohenemisella on tähän vahva vaikutus. Työllisyysluvuissa koheneva taloustilanne on näkynyt perinteisesti viiveellä - vai alkaako automatisaation ja tekoälyn murros jo vaikuttaa niin, että perinteisiä työpaikkoja ei enää synny entiseen tapaan? Tällöin yritysten kyky uudistaa liiketoimintamalliaan työpaikkojen luomiseksi on ratkaisevaa.

8.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Bio- ja kiertotaloudessa Äänekosken Metsä Groupin rooli on poikkeuksellisen merkittävä. Äänekosken biotuotetehdas on yhtiön suurin yksittäinen investointi Suomessa ja yksi Euroopan moderneimmista metsäteollisuuslaitoksista. Metsä- ja puuteollisuuden näkymiä on heikentänyt Euroopan hidas rakentamisen elpyminen, Yhdysvaltojen tullipolitiikka ja Kanadan ja muiden tuottajamaiden viennin suuntautuminen Eurooppaan. Yhtiö on joutunut sopeuttamaan toimintaansa. Vaikka yhtiön liiketulos oli tappiolla, osavuosikatsauksen mukaan tilanne on nyt viime vuoden vastaavaa aikaa parempi.

Metsä Group jatkaa investointeja suunnitelman mukaan. Noin 300 miljoonan euron Kerto LVL -tehtaan tuotanto käynnistyy loppuvuonna. Puurakentamisen merkittävyyttä lisäävät kiristyvät päästövähennystavoitteet. Teollinen puurakentaminen tuo merkittävää potentiaalia koko rakennusalan tuottavuuden parantamiseen. Yhtiö investoi 25 miljoonaa puupohjaisten Muoto-pakkausten tuotantoon. Biotuotetehtaan ympärille on kehittynyt kansainvälisesti ainutlaatuinen kasvava ekosysteemi. Äänekoski on käynnistänyt yli 700 hehtaarin suuruisen Loukeen teollisuusalueen kaavoituksen. Ligniinituotteen ja hiilidioksidin talteenoton edistäminen jatkuvat suunnitelmien mukaan. Logistisesti huippualueelle suunnitellaan puhtaan energiasiirtymään kytkeytyvää tulevaisuuden teollisuutta, jonka raaka-aineena voisi olla tehdasalueella syntyvää hiilidioksidia.

Tekstiilikuitutehdas Spinnova Oyj on hankkinut täyteen omistukseensa nykyisen Spinnova Refiningin demotehtaat. Suunnitelmat Woodspinin demotehtaan tuotannon uudelleen käynnistämiseksi etenevät. Yhtiö on allekirjoittanut ei-sitovan aiesopimuksen portugalilaisen langankehräämö Tearfilin kanssa, mikä vahvistaa yhtiön asemaa tekstiiliarvoketjussa. Ecco lanseerasi uudenlaisen kenkämateriaalin nahan sivuvirroista Spinnovan kanssa, mikä on askel kohti kaupallisia sovelluksia.

Honkarakenne Oyj ja Onwood Oy tuovat markkinoille täysvalmiit hirsirakennukset. Tavoitteena on toimittaa Länsi-Eurooppaan yli sata täysvalmista hirsistä majoitusvillaa ensi kevääseen mennessä. Vientihankkeen arvo on 16,3 miljoonaa, mikä on suurin koskaan Suomesta toteutettava täysvalmiiden puurakennusten vientihanke.

Rakentaminen painottuu nykyhetkessä selkeästi enemmän toimitilarakentamiseen, kun asuntorakentaminen on ottanut isompia kolhuja laskusuhdanteessa. Useita julkisia rakennushankkeita on käynnistymässä ja voimakkaampaa nousua odotetaan ensi vuodelle. Asuntokaupassa on pientä kysynnän piristymistä, vaikka yleinen epävarmuus edelleen hidastaa asunnonostajien päätöksentekoa. Keski-Suomen Osuuspankin tulosinfon mukaan asuntolainhakemusten määrä on kääntynyt plussalle verrattuna viime vuoden vastaavaan ajankohtaan.

Yksi Jyväskylän suurimmista teollisista työnantajista Valmet arvioi kuluvan vuoden liikevaihdon pysyvän edellisvuoden tasolla. Suolahdessa sijaitseva Valtra on osa AGCO konsernia ja Pohjoismaiden ainoa traktorivalmistaja. Yhtiöllä on laajentumishalukkuutta, ja se on lanseerannut kuudennen sukupolven traktorin ja data-alustan, joka käynnistää uuden aikakauden. Teknologiayhtiö Garminille rakennetaan Jyväskylään tutkimus- ja tuotekehitykseen uudet toimitilat ja urakan arvo on noin 29 miljoonaa. Garmin valmistaa satelliittipaikannukseen liittyviä laitteita urheiluun, autoiluun ja ilmailuun. 3D Formtech Oy tekee miljoonaluokan investoinnin Suomen suurimpaan kaupalliseen käyttöön tulevaan 3D-tulostimeen.

Kysyntä erityisesti teollisille kiertotalousratkaisuille kasvaa, ja Keski-Suomeen onkin syntynyt innovatiivista kiertotalousyrittäjyyttä. Syväteknologia-alan start up yritys Reduciner Oy aikoo perustaa Jyväskylään Mustankorkealle uuden tutkimus- ja kehityskeskuksen ja testaa, miten haitallisista hiilidioksidipäästöistä voidaan tehdä polttoainetta. Kiertotalousliiketoimintaan erikoistunut KAK Yhtiöt Oy on aloittanut uuden biopolttoaineterminaalin liiketoiminnan Jyväskylässä. Jyväskylän yliopiston kemian laitokselta liikkeelle lähtenyt Weefiner Oy on kasvattanut teknologiansa kapasiteetin ottaa metallit talteen jäte- ja prosessivesistä kymmenkertaiseksi entiseen verrattuna.

Jyväskylään on suunnitteilla olevan Zero Mine Solutions Oy:n tähtäimessä on noin 40–50 miljoonan euron esikaupallinen kierrätyslaitos, jossa otetaan elektroniikkaromusta talteen teollisuuden tarvitsemia arvometalleja. Tuotanto käynnistyisi vuonna 2029. Kiertotalous- ja materiaaliteknologiayhtiö Betolar Oyj on solminut pitkäaikaisen hankintasopimuksen Otanmäki Mine Oy:n kanssa liittyen kaivoksen kriittisiin raaka-aineisiin. Yhtiöllä on kolme strategista liiketoiminta-aluetta: metallien talteenotto, kriittisen infrastruktuurin suojausratkaisut ja kiertotalousmateriaalit. Paras Aqua aikoo kehittää huipputeknologiaa kalankasvatukseen ja suunnittelee Säynätsaloon kalankasvatusteknologian tutkimus- ja kehitysyksikköä. Kyseessä on maailman ensimmäinen yksikkö, joka panostaa kalankasvatuksen osittaiskiertoteknologian kehittämiseen.

Geopoliittinen tilanne on nostanut turvallisuuden uudeksi kasvun kärjeksi, mikä heijastuu puolustusalan teollisuuden investointeihin. Keski-Suomessa on vahvaa osaamista sekä puolustusteollisuudessa, kyberturvallisuudessa että ilmailussa. Jämsän Patrian tehtaalla valmistetaan F35-hävittäjien eturunkoja ja Jämsän Hallissa miehittämättömien ilma-alusten testausalue on enää Traficomilta saatavan luvan päässä. Jyväskylän Tikkakoskelle valmistuu tänä vuonna Ilmasotakoulun lentokonehalli.

Energia-alalla on monialaista kehitystä. Datakeskusinvestointeja on suunnitteilla tuleville vuosille arviolta yli 12 miljardilla ja energia-alan investointeja vajaan 3 miljardin arvosta. Keski-Suomi on yksi Suomen aktiivisimmista tuulivoimamaakunnista suunnitteilla olevien hankkeiden määrällä mitattuna. Nämä hankkeet tuovat vakautta kuntatalouteen luomalla kiinteistöverotuloja ja kymmeniä työpaikkoja.

Hankasalmelle on suunnitteilla aurinkopuisto, joka olisi yli 10 miljoonan investointi. Keski-Suomeen suunnitellaan useita datakeskuksia, muun muassa Jyväskylään, Karstulaan, Petäjävedelle ja Saarijärvelle ja Jämsän Kaipolaan, mihin ranskalainen Sesterce suunnittelee yli kymmenen miljardin euron datakeskusta. Useissa kunnissa on menossa myös energiavarastohankkeita.

Cefmof, Jyväskylän kaupungin, Toyota Gazoo Racing World Rally Teamin ja Toyota Mobility Foundationin perustama säätiö, rakentaa Keski-Suomeen Euroopan mittakaavassa ainutlaatuista vetyekosysteemiä, joka sisältää vedyntuotantoa, varastointia, tankkausinfrastruktuuria, vetybusseja, tutkimusta ja koulutusta, ja pilotointia. Alvayhtiöt Oy käynnistää esiselvityksen pienydinvoiman soveltuvuudesta kaukolämmön tuotantoon.

Elintarvikealalla näkyvät pitkään jatkuneen matalasuhdanteen mukanaan tuomat tuotannon tehostamisen paineet. Panda päätti siirtää liki sata vuotta kestäneen suklaan valmistuksen Vaajakosken tehtaalta Viroon; tehtaalle jää kuitenkin rakeiden ja lakritsan valmistus. Kemianteollisuuden tuotteita valmistava Kiilto suunnittelee Hankasalmen tehtaan tuotannon siirtämistä Turkuun. Lihatalo Atria suunnittelee nautateurastamonsa sulkemista Jyväskylässä ja keskittää naudan teurastaminen yhtiön Kauhajoen-tehtaalle. Taustalla on naudanlihan hankintamäärien ennakoitua voimakkaampi väheneminen ja kiristynyt kilpailutilanne. Toisaalta Valio keskitti toimintaansa Jyväskylään.

Maataloudessa kasvukausi alkoi varhain ja eteni pääosin suotuisasti, erityisesti nurmiviljelyssä. Puitavien kasvien osalta viileä ja sateinen loppukesä hidasti kypsymistä ja puinteja sekä nosti kustannuksia, mutta kokonaisuutena kasvukausi oli olosuhteiltaan keskimääräinen. Kevään kylvövalintoihin vaikuttivat Lähi-idän sodan aiheuttamat lannoite- ja polttoainekustannusten nousut sekä markkinahintojen kehitys. Viljelijät kohdensivat panoksia tarkemmin ja harkitsivat lannoitteiden säästämistä seuraavalle vuodelle. Keski-Suomessa tämä näkyi kevätviljojen viljelyalan supistumisena ja vaihtoehtoisten kasvien – kuten herneen, öljykasvien, viherlannoitusnurmien ja suojavyöhykkeiden – lisääntymisenä.

Nykyiset tuotantopanosten hinnat, markkinatilanne ja tukipolitiikka eivät juuri kannusta kasvuhakuiseen tuotantoon. PTT ennustaa lannoitteiden hintojen nousevan tänä vuonna noin 20, energian 24 ja tuotantopanosten kokonaisuudessaan 5 prosenttia. Nousu jatkuu ensi vuonna, ja energian sekä lannoitteiden kallistuminen heijastuu ruoan hintaan selvemmin vasta silloin.

Kaupan alalla investointeja on erityisesti Jyväskylässä. Hotelli- ja ravintola-alalla kysyntä on vilkastunut. Matkailussa näkyy varovaista optimismia, vaikka kuluttajien varovaisuus näkyi erityisesti kesän erittäin lyhyenä varausjänteenä. Jämsään Himoksen keskustaan rakentuu ensi kesänä uusi 42 huoneiston Himos INN -lomahuoneistokokonaisuus. Tämä yli 10 miljoonan investointi on tärkeä osa Himoksen pitkäjänteistä kehitystä ympärivuotisena matkailukeskuksena. Myös muualla Keski-Suomessa, mm. pohjoisessa Keski-Suomessa, panostetaan matkailuun.

Keski-Suomen tunnettuutta vahvistaa Jyväskylän Aalto kampuksen, Säynätsalon kunnantalon ja Muuramen koetalon valinta Unescon maailmanperintökohteiksi. Aallon arkkitehtuuri näkyy myös investoinneissa: Jyväskylän kaupunginteatterin peruskorjaus maksoi noin 29 miljoonaa euroa. Uudet Unesco-vierailukeskukset tukevat ympärivuotista matkailua.

Keski-Suomesta on kehittymässä monipuolinen liikunta-, urheilu- sekä tapahtuma- ja matkailukeskittymä. Ensi vuoden loppuun mennessä valmistuva yli 200 miljoonan Hippos-hanke etenee Jyväskylässä suunnitellusti. Hipposkeskus koostuu jääurheilu-, liikunta- ja osaamiskeskuksesta sekä Hippos-parkista. Kaksikerroksinen jääurheilukeskus on ainut laatuaan Suomessa. Hippoksen uusi areena tuo lisämahdollisuuksia tapahtumajärjestäjille.

Uudistetun Harjun stadionin avajaisia juhlittiin Jyväskylässä heinäkuussa. Yleisurheilun Suomen mestaruuskilpailut, Kalevan Kisat, käytiin seitsemättä kertaa Jyväskylässä ja olivat tämän vuoden seuratuin yleisurheilutapahtuma Suomessa. Ensi vuonna Harjulla järjestetään aikuisyleisurheilun EM-kisat.

Secto Rally Finland, Suomen MM-ralli, yksi Suomen suurimmista vuosittaisista urheilutapahtumista, ajetaan vuosittain Jyväskylässä ja Keski-Suomen sorateillä ja tunnetaan maailman nopeimpana rallina. Tapahtumassa kävi tänä vuonna enemmän yleisöä kuin kertaakaan 2020-luvulla. Toyotan rallitalli eli Toyota Gazoo Racing World Rally Team Oy jatkoi kasvua ja on kasvattanut myös työntekijöidensä määrää parinkymmenen henkilön vuosivauhdilla. Investointeja tehtiin viime vuonna lähes 10 miljoonalla eurolla. Toyotan moottoriratahanke etenee Majajärvellä ja TGR-WRT aikoo rakentaa yli 100 miljoonan euron teknologiakeskuksen.

Lähitulevaisuuden huoli ja mahdollisuus on se, miten energia- ja datainvestointeihin voidaan kytkeä uutta dataan pohjautuvaa palveluliiketoimintaa ja sen myötä uusia työpaikkoja ja kasvua. Liiketoimintamallin uudistuminen lisäisi myös pk-sektorille kilpailukykyä, kasvua ja viennin mahdollisuuksia.

8.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Keski-Suomen työmarkkinoilla on syksyllä 2026 nähtävissä varovaisia merkkejä työllisyystilanteen paranemisesta, mutta nopeaa työllisyyden kohenemista ei ole odotettavissa seuraavan kuuden kuukauden aikana. Maakunnan kehitys seuraa pääosin valtakunnallista suuntaa ja on linjassa työ- ja elinkeinoministeriön keväällä 2026 julkaisemien työmarkkinaennusteiden kanssa. Ennusteiden mukaan työllisyys alkaa vähitellen vahvistua vuoden 2027 aikana talouskasvun piristyessä, mutta työttömyyden aleneminen on hidasta.

Syyskuun 2026 lopussa Keski-Suomessa oli 18 218 työtöntä. Se oli 9,1 prosenttia enemmän kuin syyskuun 2025 lopussa. Työttömien osuus työvoimasta oli 14,3 prosenttia. Uusien avoimien työpaikkojen kokonaismäärä ei ole vielä lähtenyt kasvuun, mutta joillakin toimialoilla uusien työpaikkojen määrä on hieman lisääntynyt syksyn aikana. Yritysten odotukset tulevasta kehityksestä ovat monin paikoin myönteisiä, ja monilla yrityksillä on pitkälle viedyt suunnitelmat kasvun, investointien ja liiketoiminnan kehittämisen suhteen. Rekrytointipäätöksiä tehdään kuitenkin edelleen varovaisesti epävarman toimintaympäristön vuoksi. Yrityksissä nähdään potentiaalia kasvuun, mutta rohkeus uusien työntekijöiden palkkaamiseen puuttuu vielä monin paikoin.

Työmarkkinoiden kehityksessä näkyvät samanaikaisesti talouden lievä elpyminen ja rakenteelliset muutokset. Työttömiä on runsaasti, mutta työnantajilla on vaikeuksia löytää osaavaa työvoimaa tietyillä paikkakunnilla ja toimialoilla. Kohtaanto-ongelmat ovat usein osittaisia: työnhakijalta puuttuu vain rajattu osaamisalue tai yksittäinen pätevyys, joka voidaan hankkia suhteellisen lyhyellä täydennys- tai muuntokoulutuksella. Siksi osatutkinnot ja työelämälähtöiset täydennyskoulutukset ovat jatkossa tärkeitä työvoiman osaamisen vahvistamisessa.

Työllisyyden kehitystä tukevat erityisesti teknologiateollisuus, puolustusteollisuus, logistiikka, bio- ja kiertotalous sekä puhtaan siirtymän investoinnit. Energia- ja datakeskushankkeet lisäävät odotuksia uusista työpaikoista, mutta samalla ne nostavat esiin osaavan työvoiman saatavuuden haasteet. Erityisesti IT- ja teknologiaosaajien tarve kasvaa. Rakennusalan pitkä laskusuhdanne näyttää tasaantuvan, ja useilla alueilla valmistellaan uusia rakennushankkeita. Rakennusalan työvoiman ennakoidaan riittävän Jyväskylän seudulla, mutta muualla maakunnassa työvoiman saatavuus voi paikoin muodostua haasteeksi.

Pitkäaikaistyöttömyys on edelleen Keski-Suomen merkittävin työmarkkinahaaste. Pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut korkeaksi, ja tilanteen helpottaminen vaatii pitkäjänteisiä toimia. Työttömyys näkyy kunnille kasvaneina työmarkkinatuen kuntaosuuksina eli niin sanottuina sakkomaksuina, jotka rasittavat kuntataloutta. Useat kunnat ovat lisänneet panostuksia nuorten ja pitkäaikaistyöttömien palveluihin sekä etsineet uusia ratkaisuja tilanteen helpottamiseksi. Samalla korostuu tarve kohdentaa palveluja aiempaa tarkemmin sekä vahvistaa työkyvyn arviointia, kuntouttavia palveluja ja koulutuspolkuja.

Maahanmuuttajien työllistyminen on yksi Keski-Suomen keskeisistä kehittämiskohteista. Työllistymistä vaikeuttavat erityisesti kielitaidon puutteet, rajalliset verkostot, osaamisen tunnistamisen haasteet. Lisäksi tiedonkulkuun ja tietosuojaan liittyvät käytännöt vaikeuttavat eri toimijoiden yhteistyötä maahanmuuttajien työllistymisen

auttamisessa. Tarvetta on maahanmuuttajakoulutuksille, joissa yhdistyvät kieliopinnot, ammatillinen koulutus ja työssäoppiminen.

Hyvinvointialueiden säästötoimet sekä palvelurakenteen muutokset näkyvät yhä selvemmin työmarkkinoilla. Sosiaali- ja terveysalan työttömyys on kasvanut useilla alueilla tilanteessa, jossa palveluja on siirretty aiempaa enemmän julkiseen tuotantoon. Samalla alan yritysten toimintaedellytykset ovat heikentyneet. Myös lastenhoitajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön muuttuvat osaamisvaatimukset lisäävät tarvetta osaamisen päivittämiseen. Väestön ikääntyminen pitää kuitenkin yllä alan työvoimatarvetta myös tulevaisuudessa.

Jyväskylän seudulla työmarkkinat ovat muuta maakuntaa monipuolisemmat, mutta erityisesti koulutettujen työttömyys on suurta. Julkisen talouden sopeutustoimet ja tekoälyn lisääntyvä hyödyntäminen vähentävät uusien asiantuntijatehtävien määrää. Joutsan ja Jämsän seuduilla työmarkkinoihin vaikuttavat sekä hyvinvointialueen muutokset että tiedossa olevat uudet investoinnit. Myös työvoiman ikääntyminen on siellä haaste. Lomautusten väheneminen antaa viitteitä tilanteen vakaantumisesta. Keuruun seudulla suurin haaste on työpaikkojen vähäinen määrä. Pohjoisessa Keski-Suomessa uusia yrityksiä syntyy ja avoimien työpaikkojen määrä on paikoin kasvanut, mutta pitkäaikaistyöttömyys ja työelämävalmiuksien puutteet vaikeuttavat edelleen työllistymistä.

Työntekijöitä haetaan usein valtakunnallisilla rekrytoinneilla, jolloin osaajat tulevat maakunnan ulkopuolelta. Pienissä kunnissa pysyvää asettautumista voivat vaikeuttaa asuntomarkkinoiden heikko toimivuus ja rahoituksen saatavuus. Äänekosken seudulla korostuvat sote-alan rakennemuutokset. Hyvinvointialueiden ratkaisut ovat heikentäneet monien sosiaali- ja terveysalan yritysten toimintamahdollisuuksia, ja alan työttömyys on kasvanut. Toisaalta työvoiman saatavuutta voidaan vahvistaa kohdennetuilla täydennyskoulutuksilla, sillä osaamisvajeet ovat usein rajattuja.

Kokonaisuutena tarkastellen Keski-Suomen työmarkkinoiden näkymät seuraavan kuuden kuukauden aikana ovat varovaisen myönteiset. Työttömyyden voimakkain kasvuvaihe näyttää olevan takana, ja useat indikaattorit viittaavat tilanteen vakautumiseen. Pitkäaikaistyöttömyys, työvoiman kohtaanto-ongelmat, väestön ikääntyminen, sote-alan rakennemuutokset ja maahanmuuttajien työllistyminen muodostavat kuitenkin edelleen merkittäviä rakenteellisia haasteita. Todennäköisin tilannekuva on työllisyyden hidas paraneminen, avointen työpaikkojen määrän maltillinen kasvu ja työttömyyden asteittainen väheneminen, mutta vasta loppuvuoden 2027 aikana.

8.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:

(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Keski-Suomen maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Jyväskylän seutukunta Hankasalmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Jämsän seutukunta Jämsä	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	+	0

Keuruun seutukunta Keuruu ja Multia	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	+	+

Joutsan seutukunta Joutsa ja Luhanka	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	+

Saarijärven-Viitasaaren seutukunta Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi ja Viitasaari	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	++
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Äänekosken seutukunta Konnevesi ja Äänekoski	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	+	+	+

9. Kymenlaakso

Taulukko 9. Kymenlaakson maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto).

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	156 198	157 442	-1 244	-0,8 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	9 371	9 328	43	0,5 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	1 018	1 049	-31	-3,0 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	4 053	3 838	215	5,6%
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	13,3	13,2	-	+0,1 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	682	505	177	35,0 %

9.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Kymenlaakson keskeisiä työllistäjiä ovat terveys- ja sosiaalipalvelut, teollisuus, logistiikka, julkinen hallinto ja maanpuolustus sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Maakunnan talous on melko vahvasti sidoksissa vientiteollisuuden ja satamaliikenteen kehitykseen. Itärajan sulku, talouspakotteet ja julkisen talouden sopeutuspaineet vaikuttavat alueen talouteen ja työmarkkinoihin, ja kasvuhakuisten pk-yritysten määrä on jäänyt toivottua pienemmäksi. Samalla elinkeinorakenne on vähitellen monipuolistumassa: perinteisten toimialojen rakennemuutoksen rinnalla vahvistuvat datatalous, akkuteollisuus, vihreä siirtymä sekä puolustus- ja turvallisuusala. Uusien kasvualojen työpaikka- ja liiketoimintavaikutukset eivät kuitenkaan vielä täysin korvaa perinteisessä teollisuudessa tapahtuneita menetyksiä.

Kymenlaakson väkiluku on jatkanut laskuaan vuonna 2026. Asukasmäärä väheni lähes 400 henkilöllä, vaikka maahanmuutto hillitsi väestökatoa erityisesti Etelä-Kymenlaaksossa. Hamina oli maakunnan ainoa kunta, jossa väkiluku kasvoi. Väestön ikääntyminen, nuorten poismuutto ja työikäisen väestön väheneminen heikentävät työvoiman tarjontaa ja kaventavat kuntien taloudellista pohjaa. Samalla suuret investoinnit lisäävät osaavan työvoiman kysyntää, mikä korostaa osaamisen, työperäisen maahanmuuton ja alueellisen liikkuvuuden merkitystä.

Kymenlaakson logistinen asema perustuu HaminaKotka-satamaan sekä kattaviin tie- ja rautatieyhteyksiin, jotka tukevat teollisuuden kuljetuksia ja tekevät maakunnasta yhden Suomen keskeisistä liikenteen solmukohdista. Alueen saavutettavuutta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä vahvistavat valtateiden 12 ja 15 parannushankkeet sekä vuonna 2027 valmistuva Kouvola–Luumäki-radan peruskorjaus, joka parantaa tavara- ja henkilöliikenteen sujuvuutta. Myös Kouvolan ja Kuopion välisen ratayhteyden kehittämistä valmistellaan. Keltin sillan korjaus ja itärajan esteaita vahvistavat huoltovarmuutta ja rajaturvallisuutta sekä Kymenlaakson asemaa osana Suomen kokonaisturvallisuutta.

Afrikkalaisen sikaruton vaikutukset ulottuvat useille toimialoille, ja tilanteen arvioidaan jatkuvan pitkään. Alkuvaiheen rajoituksia on sittemmin lievennetty, minkä vuoksi vaikutukset esimerkiksi peltokasvituotantoon ja metsätalouteen ovat jäämässä aiemmin arvioitua vähäisemmiksi. Yksittäisille tiloille ja metsäkoneyrityksille aiheutuneet menetykset voivat kuitenkin olla huomattavia. Taloudellisten menetysten suuruus riippuu jatkossa rajoitusten kestosta ja torjuntatoimien laajuudesta.

Kymenlaakson lähiajan näkymät ovat kaksijakoiset. Talouden elpymistä hidastavat korkea työttömyys, osaamisen kohtaanto-ongelmat, maailmantalouden ja kauppapolitiikan epävarmuus, julkisen talouden sopeutuspaineet sekä vientilogistiikan vaikeudet ja energian kallistuminen. Maakunnan investointinäkymät ovat kuitenkin vahvat. Datakeskus-, akkumateriaali-, energia-, sähköverkko- ja vihreän siirtymän hankkeet sekä julkiset rakennusinvestoinnit ovat jo lisänneet rakentamisen ja teknisten palveluiden kysyntää.

Kasvava sähkönkulutus lisää samalla tarvetta vahvistaa sähköverkkoa, energiavarastoja ja sähköntuotantokapasiteettia. Kuluttajien luottamus on vahvistumassa. Talouden odotetaan elpyvän lähikuukausina hitaasti. Kehityksen suunta riippuu pitkälti siitä, toteutuvatko suunnitellut investoinnit, käynnistyykö tuotanto suunnitellusti ja pystyvätkö paikalliset yritykset ja työntekijät hyödyntämään hankkeiden synnyttämiä mahdollisuuksia.

9.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Pk-barometrin mukaan Kymenlaakson suhdannenäkymät sekä arviot henkilöstön, liikevaihdon, kannattavuuden ja investointien kehityksestä jäävät koko maan keskitason alapuolelle. Lähivuoden näkymien saldoluku oli −3 (Kotka–Haminan seutu +6, Kouvolan seutu −11 ja koko maa +10). Finnveran osarahoittamat teollisuusinvestoinnit kasvoivat alkuvuonna, mutta rahoituksen kokonaismäärä ja rahoitetut omistajanvaihdokset vähenivät. Omistajanvaihdostarve säilyy kuitenkin lähivuosina merkittävänä osassa maakunnan yrityskantaa.

Yritysrahoituksen haasteet liittyvät usein yritysten mahdollisuuksiin kattaa vaadittu omarahoitusosuus. Kymenlaaksossa pantiin tammi–elokuussa vireille 72 konkurssia, mikä oli 14 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Konkurssien määrä kasvoi molemmissa seutukunnissa ja painottui muihin palveluihin. Rakennusalalla konkurssien määrä sen sijaan väheni.

Metsäyhtiöiden taloustilanne on vahvistunut hieman, mutta markkinaympäristö säilyy haastavana. Paperin kysynnän pitkäaikaiseen laskuun vastatakseen UPM ja Sappi ovat sopineet graafisten papereiden yhteisyrityksestä, johon kuuluisi Kouvolassa sijaitseva UPM Kymin paperitehdas. Järjestely odottaa Euroopan komission hyväksyntää, sillä komissio arvioi vielä sen vaikutuksia kilpailuun. Sellumarkkinoita heikentävät kysynnän väheneminen, Kiinan tuotantokapasiteetin kasvu ja Etelä-Amerikan edullisempi eukalyptussellu. Sopeutustarpeet jatkuvat: Kotkamillsin muutosneuvottelut johtivat 24 työntekijän irtisanomiseen.

Metsäteollisuuden rakennemuutoksen rinnalla Kymenlaaksoon suunnitellaan uusia korkean jalostusarvon biotalousinvestointeja. Haminassa toimiva Fintoil suunnittelee uutta prosessiyksikköä mäntyöljyn jatkojalostukseen. Sveitsiläinen Seprify puolestaan selvittää selluloosapohjaisia materiaaleja valmistavan tuotantolaitoksen sijoittamista Stora Enson entiselle Sunilan tehdasalueelle. Sunila on yksi yhtiön sijoitusvaihtoehdoista, eikä lopullista investointipäätöstä ole tehty.

Kouvolaan on muodostumassa yksi Suomen suurimmista datakeskuskeskittymistä. Suunniteltujen investointien arvo on kaupungin arvion mukaan noin seitsemän miljardia euroa ilman Voikkaan hanketta. Datakeskusten arvioidaan työllistävän toimintavaiheessa suoraan useita satoja henkilöitä sekä lisäävän työpaikkoja rakentamisessa, kunnossapidossa ja alihankintapalveluissa.

Korialle rakennettavan Hypercon datakeskuksen ensimmäisen hallin on määrä valmistua keväällä 2027. Yhtiöllä on rakentamislupa myös toiselle datakeskukselle. Myllykoskella atNorthin ensimmäisen datakeskusyksikön toiminnan arvioidaan käynnistyvän vuonna 2027, ja alueelle suunnitellaan useita yksiköitä. Kuusankoskella Nova Complexin datakeskushanke on edennyt rakentamisvaiheeseen Kymin Ruukin alueella. Ensimmäisen vaiheen käyttöönoton arvioidaan ajoittuvan vuoden 2027 ensimmäiselle puoliskolle. Yhtiö on ilmoittanut olevansa valmis investoimaan alueen kehittämiseen yhteensä 300–400 miljoonaa euroa.

Voikkaalla valmistellaan entisen tehdasrakennuksen muuttamista datakeskukseksi, ja hankkeelle on myönnetty rakentamislupa. Google ilmoitti investoivansa vähintään 13 miljardia euroa digitaaliseen infrastruktuuriin Suomessa vuosina 2027–2028. Summa sisältää myös Haminan datakeskuskampuksen laajentamisen. Julkisuudessa ei ole eritelty Haminan laajennuksen tarkkaa investointisummaa.

Datakeskusten keskittyminen vahvistaa Kymenlaakson asemaa datatalouden ja energiaintensiivisten investointien sijoittumisalueena. Kasvava sähkönkulutus edellyttää sähköverkon siirtokapasiteetin vahvistamista, mihin vastaavat muun muassa Fingridin suunnittelemat kantaverkkovahvistukset sekä alueelliset verkkoinvestoinnit. Maakunnassa valmistellaan myös datakeskusten hukkalämmön hyödyntämiseen, vedyn tuotantoon ja muihin vihreän siirtymän energiaratkaisuihin liittyviä hankkeita. Konkreettisimpia esimerkkejä ovat Googlen datakeskuksen hukkalämmön hyödyntäminen Haminan kaukolämmössä ja atNorthin Kouvolan datakeskukseen suunniteltu lämmöntalteenotto.

Kotkassa valmistellaan vedyn tuotantoon perustuvia e-metaani- ja Power-to-Gas-hankkeita. Haminassa BASF jatkaa tuotantonsa modernisointia ja laajentamista kestävän kuitupohjaisen pakkausteollisuuden tarpeisiin. Sunilan tehdasaluetta kehitetään AALTO Developmentin johdolla uudeksi teollisuuden keskittymäksi. Pyhtäällä Broby Board suunnittelee muovittomien kartonkituotteiden päällystystehdasta, jonka toteutuminen edellyttää rahoituksen varmistumista. Kemiran ja IFF:n biopohjaisia materiaaleja valmistava Alpha Bio -hanke ei sijoitu Kotkaan, vaan suunniteltu tuotantolaitos on siirretty Hankoon.

Kotkan Juurikorpeen on valmistunut Aquila Clean Energyn energiavarasto, ja alueelle suunnitellaan sitä suurempaa Finnosun Oy:n varastokokonaisuutta. Uutta sähköntuotantokapasiteettia suunnitellaan puolestaan Kotkan Mussaloon, jonne EPV Energia valmistelee moottorivoimalaitosta ja Suomen Voima Oy kaasumoottorivoimalaitosta. Toteutuessaan hankkeet lisäävät sähköjärjestelmän joustavuutta ja toimitusvarmuutta sekä tukevat kasvavaa sähkönkulutusta.

Kotkan Keltakalliolle rakennettavan Easpringin akkumateriaalitehtaan rakentaminen etenee lähes aikataulussa, mutta tuotannon käynnistymisen arvioidaan siirtyvän hieman suunnitellusta. Noin 800 miljoonan euron investoinnissa rakentuu litiumakkujen katodimateriaaleja sähköautoteollisuudelle tuottava tehdas. Työmaalla on työskennellyt ajoittain yli tuhat henkilöä, ja rakentaminen on lisännyt kysyntää paikallisissa rakennus-, asennus- ja palveluyrityksissä. Yhtiö rekrytoi henkilöstöä tuotannon käynnistämiseen, ja kaupallisen tuotannon on määrä alkaa vuonna 2027.

Akkuklusterin kehitys jatkuu myös muissa Etelä-Kymenlaakson hankkeissa. Stora Enson Lignode-pilottilaitos jatkaa toimintaansa Sunilassa ja kehittää puupohjaista anodimateriaalia akkujen valmistukseen. Grafintecin Keltakalliolle suunnittelema grafiittianodimateriaalitehdas on valmisteluvaiheessa. Kotkan kaupunki on jatkanut hankkeen tonttivarausta kesäkuuhun 2027, ja yhtiö edistää ympäristövaikutusten arviointia, lupamenettelyjä, teknistä suunnittelua ja rahoitusjärjestelyjä. Carbonscape tavoittelee koelaitoksen sijaan tuotantolaitosta, jonka yhtenä sijoitusvaihtoehtona on edelleen Etelä-Kymenlaakso.

Kymenlaakso on yksi kolmesta arviointimenettelyyn joutuneesta hyvinvointialueesta. Vuoden 2027 säästötarve on noin 40 miljoonaa euroa. Yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen henkilöstövähennysten enimmäismääräksi arvioidaan 280 henkilötyövuotta. Ne toteutetaan pääosin luonnollisen poistuman kautta, ja irtisanomisten arvioidaan jäävän joihinkin kymmeniin. Sopeutustoimien vaikutukset ulottuvat myös yksityisiin palveluntuottajiin ostopalvelujen vähentyessä.

Rakennusalan näkymät ovat Kymenlaaksossa kohentuneet suurten julkisten ja yksityisten investointien ansiosta, vaikka asuntorakentaminen onkin edelleen vähäistä. Kysyntää ylläpitävät erityisesti palveluverkkoon, teollisuuteen ja datatalouteen liittyvät hankkeet. Kouvolassa on käynnissä yli 100 miljoonan euron julkisten investointien kokonaisuus, johon kuuluvat muun muassa Marjoniemen yhtenäiskoulu, Urheilupuiston uimahalli, teatteri ja mo-

nitoimiareena. Rakentamista tukevat lisäksi Pukimon korttelin asuntorakentaminen ja Karjalan prikaatin investoinnit Vekaranjärvellä. Etelä-Kymenlaaksossa rakentamisen kysyntää lisäävät teollisten suurhankkeiden ohella Karhulan koulukeskus, Katariinan uimahallin uudistaminen, uusi kilpaurheiluareena sekä Kymenlaakson keskussairaalan ja hyvinvointialueen muiden kiinteistöjen uudistaminen.

HaminaKotka-sataman kokonaisliikenne väheni tammi–syyskuussa 11 prosenttia ja vienti 16 prosenttia edellisvuodesta. Loppuvuoden näkymiä heikentää erityisesti lannoiteliikenteen voimakas supistuminen. Lannoitekuljetukset ovat muodostaneet noin viidenneksen sataman vuotuisesta liikenteestä, eikä menetettyä liikennevirtaa voida korvata nopeasti. Lannoitekuljetusten päättyminen vähentää työvoiman tarvetta niihin liittyvissä kuljetuspalveluissa. Myös satamayhtiö arvioi kustannusrakennettaan ja mahdollisia säästötoimia muuttuneessa tilanteessa. Sataman merkittävin käynnissä oleva hanke on maasähköjärjestelmän rakentaminen, joka mahdollistaa alusten sähkönsaannin niiden ollessa satamassa.

Kuluttajien luottamus on hieman vahvistunut, mutta korkea työttömyys ja talousnäkymien epävarmuus hillitsevät edelleen kulutusta. Nordean korttidatan mukaan korttiostot ovat kasvaneet Kymenlaaksossa sekä tavaroiden että palvelujen osalta. Kasvu on kuitenkin melko maltillista ja vaihtelee toimialoittain: vapaa-ajan palveluiden ja ravintoloiden kysyntä on vahvistunut, kun taas tavarakaupan elpyminen on ollut epätasaisempaa.

Visitory Oy:n tilastojen mukaan Kymenlaakson välitön matkailutulo oli vuonna 2025 noin 157 miljoonaa euroa. Matkailutulo kasvoi eniten Kouvolassa. Myös Haminassa ja Kotkassa kehitys oli myönteistä. Tammi–elokuussa 2026 yöpymiset lisääntyivät viisi prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta. Kotimaisten matkailijoiden yöpymiset kasvoivat, mutta ulkomaisten vähenivät. Kotimaisten matkailijoiden osuus kaikista yöpymisistä oli 89 prosenttia (koko maa 70 prosenttia).

Tapahtuma- ja matkailuala tarjoaa kasvumahdollisuuksia, mutta alan kehitykseen liittyy myös epävarmuuksia. Kymiringiä kehitetään ympärivuotiseksi tapahtuma- ja yritystilaisuuksien keskukseksi.

Radan kunnostukseen on investoitu miljoonia euroja, mutta toiminnan saaminen taloudellisesti kannattavaksi edellyttää pitkäjänteistä kehittämistä. Kouvolan kaupungin ja Kymiringin yhteistyösopimuksella tuetaan alueen matkailun vetovoiman vahvistamista. Kotkan Satama-areena on monipuolistanut alueen tapahtumatarjontaa, ja sen toiminta on kehittynyt myönteisesti. Toiminnan pitkän aikavälin taloudellinen kestävyys edellyttää kuitenkin tapahtumien rinnalle pitkäaikaisia vuokralaisia ja muita pysyviä tulonlähteitä. Myös risteilyliikenteen näkymät ovat vahvistumassa: HaminaKotka-satamaan on vuodelle 2027 kymmenen alusvarausta, ja pitkän aikavälin tavoitteena on noin 20 aluskäyntiä vuodessa, mikä avaisi mahdollisuuksia alueen matkailu- ja palveluyrityksille.

Puolustus- ja turvallisuusala tarjoaa yrityksille uusia kasvumahdollisuuksia erityisesti kaksoiskäyttö-tuotteissa, kyberturvallisuudessa, logistiikassa ja teknologiateollisuudessa. KymiSafe-verkosto on edistänyt yritysten verkostoitumista sekä pääsyä puolustushankintojen arvoketjuihin. Alan kasvava kysyntä näkyy myös investointeina: Kouvolassa toimiva Tenel lähes kaksinkertaistaa väestönsuojaelementtien tuotantokapasiteettinsa.

Alkutuotanto on keskeinen osa maan huoltovarmuutta, mutta vaihtelevat sääolot, korkeat tuotantokustannukset ja viljan alhaiset hinnat ovat heikentäneet maatilojen kannattavuutta ja jatkuvuusnäkymiä. Hyvät satonäkymät kohentavat hieman yleiskuvaa, vaikka afrikkalainen sikarutto ja sen torjuntatoimet ovat tuoneet alueen alkutuotantoon lisähaasteita. Maatalous- ja puutarhayritysten määrä vähenee edelleen. Peltoala säilyy lähes ennallaan, sillä toimintaa jatkavat tilat ostavat tai vuokraavat lopettavien tilojen pellot.

9.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Vuoden toisella neljänneksellä Kymenlaakson työllisyysaste oli 64,4 prosenttia, kun koko maan vastaava luku oli 71,4 prosenttia. Sekä naisten että miesten työllisyysaste laski edellisvuodesta ja oli maakuntien välisessä vertailussa maan alhaisin. Tilastokeskuksen kokeellisten tilastojen perusteella elinkeinoelämän varovainen piristyminen ei vielä näy työllisten määrässä. Myös työllisyysalueille ilmoitettuja työpaikkoja oli alkuvuonna vähemmän kuin vuotta aiemmin. Avoimia työpaikkoja julkaistaan kuitenkin useissa kanavissa, joten työvoiman kysyntä on Työmarkkinatorin tilastoja laajempaa.

Maakunnan työttömyysaste (13 prosenttia) on pysytellyt koko maan keskiarvon yläpuolella. Syyskuun 2026 tilastojen mukaan Kymenlaaksossa työttömyys oli suunnilleen samalla tasolla kuin edellisvuonna. Koko maassa työttömyys kasvoi 5 prosenttia. Osin maakunnan tilannetta selittää lomautusten väheneminen 32 prosentilla. Työttömien määrä oli kasvanut eniten palvelu- ja myyntityöntekijöiden ammattiryhmässä. Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöitä sekä prosessi- ja kuljetustyöntekijöitä oli vähemmän työttömänä kuin vuosi sitten.

Nuorten työttömyysaste (18 prosenttia) oli lähes kolme prosenttiyksikköä koko maan tasoa korkeampi. Pitkäaikaistyöttömiä on 6 prosenttia edellisvuotta enemmän. Pitkäaikaistyöttömyys edelleen kasvaa (edellisvuoteen verrattuna), mutta sen kasvuvauhti on selvästi hidastunut. Pitkäaikaistyöttömien osuus on 43 prosenttia ja rakennetyöttömien osuus 65 prosenttia kaikista työttömistä.

Kymenlaakson työmarkkinakehityksessä on nähtävissä vakautumisen merkkejä, mutta kehitys on toimialoittain epätasaista. Muutosneuvotteluja on ollut alkuvuonna edellisvuotta vähemmän sekä Pohjois- että Etelä-Kymenlaaksossa. Neuvottelut ovat painottuneet teollisuuteen, palvelutuotantoon sekä sosiaali- ja terveysalaan. Mukana on myös valtakunnallisia muutosneuvotteluja, joilla on henkilöstövaikutuksia Kymenlaaksossa.

Datakeskus- ja teollisuusinvestoinnit lisäävät kysyntää erityisesti rakentamisessa, teknisissä palveluissa, energiahuollossa ja hankkeisiin liittyvässä logistiikassa. Kehitystä jarruttavat metsäteollisuuden rakennemuutos, satama- ja vientilogistiikan vaikeudet, hyvinvointialueen sopeutustoimet sekä asuntorakentamisen vähäisyys. Työttömyyskehitys on kuitenkin ollut viime kuukausina koko maata suotuisampaa, ja investointien eteneminen voi alentaa työttömyyttä työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennustetta nopeammin.

Työvoimatarpeet muuttuvat hankkeiden edetessä. Rakentamisvaiheessa kysyntä kohdistuu etenkin maanrakennuksen, talotekniikan, sähkö- ja automaatioasennusten sekä työnjohdon ja projektinhallinnan osaajiin. Toimintavaiheessa korostuvat puolestaan tuotannon, kunnossapidon, ICT:n, turvallisuuden ja toimitusketjujen tehtävät. Useiden suurhankkeiden samanaikaisuus voi kiristää kilpailua kokeneista ammattilaisista ja lisätä täydennyskoulutuksen tarvetta. Palvelualoilla näkymät ovat kaksijakoiset: hankkeisiin liittyvä kysyntä tukee osaa yrityksistä, mutta kotitalouksien varovaisuus hillitsee kuluttajapalvelujen kasvua. Sosiaali- ja terveyspalveluissa henkilöstötarve säilyy, vaikka hyvinvointialueen sopeutustoimet rajoittavat alan lähiajan rekrytointeja.

Pitkäaikaistyöttömyys, vähäinen liikkuvuus ja osaamisen kohtaanto-ongelmat voivat hidastaa työttömien siirtymistä uusiin tehtäviin. Työnhakijoiden osaaminen, pätevyydet ja kokemus eivät aina vastaa avoimien tai syntymässä olevien tehtävien vaatimuksia. Työllistymistä voivat vaikeuttaa mm. puuttuvat pätevyydet, vähäinen kokemus uusista tuotantoympäristöistä sekä puutteet digitaalisissa valmiuksissa tai kielitaidossa.

Kymenlaakson korkeakoulu- ja tutkimusympäristöt vahvistuivat vuoden aikana. Xamkin uudet tutkimusympäristöt Kouvolassa ja Kotkassa tukevat bio- ja kiertotalouden sekä geoenergian kehittämistä yhteistyössä yritysten kanssa. Xamk sai syksystä 2026 alkaen 35 uutta aloituspaikkaa energiatekniikan, kyberturvallisuuden, robotiikan, tekoälyn ja peliohjelmoinnin koulutuksiin. Lisäksi Kotkassa ja Kouvolassa käynnistyi uusia YAMK-koulutuksia, ja Kouvolassa alkoi sosiaalityön maisteriohjelma. LUT-yliopisto sen sijaan siirtää elintarviketekniikan maisterikoulutuksen Kouvolasta Lahteen.

Ekami ja Eduko ovat mukana ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilussa, joka mahdollistaa koulutustarjonnan nykyistä joustavamman suuntaamisen alueen osaamistarpeisiin. Ekami lisää datakeskusalan koulutusta yhteistyössä Googlen kanssa ja laajentaa tutkintotarjontaansa muun muassa merenkulku-, kasvatus- ja ohjausaloilla. Koulutuksessa on huomioitu myös akkuteollisuuden työvoimatarpeet, vieraskielisten opiskelijoiden tuki sekä englanninkielinen koulutus. Ekami, Eduko ja Xamk kehittävät yhdessä väyliä korkeakouluopintoihin. Eduko on lisäksi vahvistanut opiskelijoiden jatko-opiskeluvalmiuksia ja käynnistänyt Sporttimerkonomi-koulutuksen.

9.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:
(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Kymenlaakson maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Kotka-Haminan seutukunta Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Kouvolan seutukunta Kouvola	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

10. Lappi

Taulukko 10. Lapin maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	176215	176151	64	0,0 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	7855	7528	327	4,3 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	876	814	62	7,6 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	2 415	2 472	-57	-2,3 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	9,5	9,3		+0,2 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	1970	2209	-239	-10,8 %

10.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Lapin tulevaisuus rakentuu kasvavien strategisten mahdollisuuksien ja epävarmuuksien ristipaineessa. Maailman ja Suomen talouden heikko ennustettavuus lisää investointien riskejä, mutta matkailun kasvu, Euroopan mineraaliomavaraisuuden vahvistaminen sekä Lapin merkitys puolustukselle ja kokonaisturvallisuudelle voivat tuoda alueelle huomattavia investointeja. Elinkeinorakenne uudistuu ja toimialojen sekä alueiden kehitys eriytyvät. Ilmastonmuutos tuo sopeutumistarpeita, mutta myös luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Pohjois-Suomen tunnistettu investointipotentiaali on yli 159 miljardia euroa, josta Lapin osuus lähes 49 miljardia. Matkailuinvestoinnit ovat euromäärältään teollisia hankkeita pienempiä, mutta nopeampi liikkeellelähtö tekee niistä tärkeän osan Lapin lähivuosien kasvua. Pohjoisen investointipotentiaalin muuttuminen kasvuksi hyödyttää koko Suomea ja edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä, kasvun esteiden tunnistamista sekä Lapin vahvuuksiin ja globaaleihin mahdollisuuksiin perustuvia valintoja. Päätöksenteossa tulee huomioida entistä vahvemmin kestävyys, elinkeinojen yhteensovitus, paikalliskulttuuri ja vuoropuhelu paikallisväestön kanssa.

Geopolitiikan muutos on lisännyt pohjoisen infrastruktuurin, huoltovarmuuden ja logististen yhteyksien merkitystä. Muutos on lisännyt tarvetta edistää väylien kaksoiskäyttöä ja kehittää huoltovarmuutta. Ruotsiin ja Norjaan johtavien tie- ja ratayhteyksien sekä Kemin ja Tornion satamien merkitys länteen suuntautuvissa kuljetusreiteissä korostuu.

Maantieverkko on tärkeä elinkeinoelämän toiminnalle ja kehittymiselle. Perusväylänpidon rahoitus on ollut pitkään alhainen. Tämä näkyy huonokuntoisuutena erityisesti vähäliikenteisemmällä tieverkolla, joka on erittäin tärkeä mm. metsä-, kaivos- ja matkailuteollisuuden kuljetuksille. Lisämääräraha korjausvelan vähentämiseen vuosille 2024–2026 paransi tilannetta, mutta tulevien vuosien määrärahataso näyttää huolestuttavan alhaiselta ja kiihdyttää korjausvelan kasvua. Merkittäviä suunnitteilla olevia tiehankkeita ovat valtatien 21 parantaminen Enontekiöllä ja valtatien 4 välin Hirvas-Vikajärvi parantaminen Rovaniemellä.

Lapin suosio matkakohteena on lisännyt merkittävästi kansainvälisiä lentoyhteyksiä ja kasvu jatkuu. Henkilöjunayhteys alkoi Oulusta Tornion kautta Haaparannalle. Tulevat vuodet näyttävät, miten matkustajamäärä ja jatkoyhdet Ruotsiin kehittyvät. Väyläviraston Rail Nordica -hankkeessa suunnitellaan eurooppalaisella raideleveydellä yhteydet Haaparannalta Tornioon ja Kemiin ja pitkällä tähtäimellä Rovaniemelle Misiin ja Ouluun. Hanke on tärkeä sotilaalliselle liikkuvuudelle ja huoltovarmuudelle sekä tukee elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Lapin väestömäärä on viime vuosina kehittynyt muuttovoittoisena myönteisesti, mutta väestökehitys eriytyy alueellisesti haastaen työvoiman riittävyyttä ja palvelurakenteita. Väestö kasvoi viime vuonna Rovaniemen ja Tunturi-Lapin seutukunnissa ja kaikkiaan yhdeksässä Lapin kunnassa. Luonnollinen väestökehitys on jatkunut negatiivisena, ja lasten ja nuorten määrä vähenee. Maahanmuutossa kaikkien seutukuntien kehitys oli viime vuonna positiivista ja Lappi sai muuttovoittoa myös kuntien välisessä muuttoliikkeessä. Lapilla on vetovoimaa, mutta pitovoimassa ja muuttajien kiinnittymisessä alueelle on kehittämistarpeita. Haasteeksi on muodostunut pula erityisesti kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista, joita tarvitsevat Lappiin pysyvästi tai kausiluotoisesti töihin tulevat ja opiskelijat.

Tunturi-Lappi, Rovaniemi ja Pohjois-Lappi ovat alueen elinvoima, veto- ja pitovoima (EVP) -indeksin tarkasteluissa kärkiseutujen joukossa. Lapin päivitetty aluebrändi tukee uusien asukkaiden ja osaavan työvoiman houkuttelua. Lappi viestii itsestään jatkossa Omatahtoisten maana. Tuoreen Lapin luovien alojen, taiteen ja kulttuurin kasvuohjelman tavoitteena on vahvistaa luovan talouden asemaa Lapissa. Jatkuvan oppimisen ja ohjauksen strategia julkaistiin marraskuussa.

LappiDefence-hanke ja verkosto kokoaa Lapin yritykset, koulutuksen, tutkimuksen, julkiset toimijat ja kumppanit osaksi kansallista ja kansainvälistä ekosysteemiä. LappiDefence on osa Defence Innovation Network Finland (DEFINE)-innovaatioekosysteemiä ja toimii Lapin edustajana NATO Innovation Range (NIR) -yhteistyössä. Tämä vahvistaa Lapin asemaa puolustus- ja kaksikäyttöteknologioiden, innovaatioiden, testauksen sekä kansainvälisen yhteistyön toimintaympäristönä.

Ilmastonmuutos on yksi Lapin merkittävimmistä toimintaympäristöä muokkaavista tekijöistä. Lämpeneminen on Lapissa muuta Suomea nopeampaa, mikä vaikuttaa luonnonympäristöön, elinkeinoihin ja infrastruktuuriin. Esimerkiksi matkailussa ilmastonmuutos vaikuttaa lumivarmuuteen, lumipeitteisen kauden pituuteen ja lumen määrä vaihteluun talvesta toiseen. Poroelinkeinossa lisäruokinnan tarve kasvaa ja tuotantokustannukset kohoavat, kun talven säävaihtelut muodostavat laitumille jääkerroksia ja ilmaston lämpeneminen vähentää poroille sopivan ravinnon määrää kasvillisuuden muuttuessa.

10.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Lapin elinkeinoelämän kokonaiskuva on varovaisen myönteinen. Kasvua tukevat matkailun kansainvälinen kasvava kysyntä, teollisuuden vähittäinen elpyminen sekä energiaan, kaivoksiin, datakeskuksiin, puolustukseen ja infrastruktuuriin liittyvä suuri investointipotentiaali. Kasvua hidastavat kansainvälisen toimintaympäristön epävarmuus, kustannuspaineet sekä osaavan työvoiman, asuntojen ja rahoituksen saatavuus. Logistiikkakustannusten nousun vaikutukset osuvat Lappiin vielä muuta Suomea kovemmin ja polttoaineiden hinnan nousun vaikutukset ulottuvat laajasti eri toimialoille.

Seutukuntien elinkeinorakenne heijastuu kehitysnäkymien alueellisina eroina. Itä-Lapin erityispiirre on matkailun rinnalle rakentuva arktisen testauksen, maanpuolustuksen, kaksoiskäyttöteknologian ja kriittisten raaka-aineiden kokonaisuus, jota täydentävät biokaasu- ja pumppuvoimalahankkeet. Kemi-Tornion alueella metsäteollisuuden epävarmuutta tasapainottavat uusiutuvan energian, vetytalouden ja kiertotalous- ja datakeskushankkeet. Vahvistuva matkailu monipuolistaa perinteisesti teollisuusvaltaista elinkeinorakennetta. Pohjois-Lapin erityispiirteitä ovat kaivosala ja matkailun laajenevat vaikutukset muille toimialoille, rajayhteistyö sekä Puolustusvoimien kasvava näkyvyys ja sen synnyttämä palvelukysyntä.

Rovaniemen seutukunnassa yhdistyy Rovaniemen useille toimialoille heijastuva kansainväliseen matkailuun nojaava kasvu ja Ranuan maltillisempi kehitys, jota kannattelevat eläinpuisto, pienet majoitusinvestoinnit sekä uusiutuvan energian ja kaivostoiminnan pitkän aikavälin hankkeet. Torniolaakson vahvuus on tiivis alueellinen yhteistyö ja alueella on runsaasti vireillä olevia investointi- ja kehittämishankkeita erityisesti matkailussa, mutta

myös teollisuudessa ja palvelualoilla. Tunturi-Lapin kehitys perustuu kansainväliseen talvimatkailuun ja kaivostoimintaan. Matkailun kasvua tukevat investoinnit ja paranevat lentoyhteydet.

Matkailun näkymät ovat myönteiset. Tulevan talvikauden ennakkovarausten määrä ja kansainvälinen kysyntä tukevat kasvua. Lapin lentoasemille avautuu talvikaudella yhteyksiä kymmeneen uuteen eurooppalaiseen kohteeseen. Matkailu on Lapin merkittävimpiä palveluviennin muotoja, ja sen vaikutukset ulottuvat majoituksesta kauppaan, henkilöstöpalveluihin, kuljetuksiin, rakentamiseen ja muihin palveluihin. Matkailuyritysten omistajuus kansainvälistyy yritysjärjestelyjen myötä. Kehitys ei kuitenkaan jakaudu tasaisesti eri alueilla tai vuodenaikoina. Ympärivuotisuuden vahvistaminen edellyttää tuotekehitystä, tapahtumia, markkinointia ja saavutettavuuden parantamista. Matkailuun haetaan kasvua uusien investointien myötä, mutta matkailun kasvu halutaan kytkeä entistä vahvemmin kestävyyteen, alueelliseen yhteistyöhön ja ympärivuotiseen elinvoimaan. Matkailutoimijoiden osaamista ja kykyä tarjota palveluja turvallisesti on tarpeen varmistaa. Polttoaineiden kallis hinta heijastuu negatiivisesti myös kotimaiseen matkailuun.

Teollisuuden ja jalostavan tuotannon näkymät vaihtelevat yrityksittäin. Teknologiateollisuuden vahvistunut tilaus- ja tarjouskysyntä tarjoaa mahdollisuuksia erityisesti kone- ja metalliyrityksille sekä kaivoksia, energia-alaa ja suuria investointeja palveleville yrityksille. Vientiyritysten näkymiä tukevat investointien tarvitsemat tuotteet ja palvelut, mutta riskejä aiheuttavat geopoliittinen tilanne, kauppapolitiikka sekä raaka-aineiden ja vientimarkkinoiden suhdanteet.

Kaivostoiminta on yksi Lapin vahvimmista vientialoista. Sen strateginen merkitys kasvaa kriittisten raaka-aineiden, EU:n raaka-ainepolitiikan ja puolustusteollisuuden tarpeiden vuoksi. Keskeistä on, miten suunnitellut hankkeet etenevät investointipäätöksiksi. Soklin- ja Suhangon kaivoshankkeiden valmistelutyö ja Agnico Eaglen Kittilän kaivoksen laajentumissuunnitelmat ja 2,3 miljardin investointi Keski-Lapin kultavyöhykkeelle vahvistavat pitkän aikavälin näkymiä. Hankkeiden etenemiseen vaikuttavat kaivosverotus, maailmanmarkkinat sekä lupa- ja valitusprosessien kesto.

Energia-alalla sähköistyminen etenee ja tarjoaa työtä alueellisille urakoitsijoille. Tuulivoiman rakentaminen ja vetyhankkeet ovat edenneet hitaammin, ja pumppuvoimahankkeisiin liittyy paikallista vastustusta. Sähköverkon kapasiteetista on samalla muodostunut keskeinen pullonkaula. Energiavarastot, datakeskukset, sähköpolttoaineet ja teolliset hankkeet edellyttävät uusia liittymiä ja siirtoverkon vahvistamista. Verkkoinvestointien aikataulu vaikuttaa siihen, mitkä hankkeet toteutuvat ja mille alueille ne sijoittuvat.

Datakeskukset muodostavat Lapille kasvavan investointinäkymän. Sijoittumista tukevat sähkön saatavuus ja viileä ilmasto. Hankkeet synnyttävät rakennusvaiheessa kysyntää ja pidemmällä aikavälillä tarpeita sähkö-, tietoliikenne- ja talotekniikan, ylläpidon, turvallisuuden ja kiinteistöpalvelujen aloille. Alueellisten vaikutusten vahvistaminen edellyttää koulutuksen ja paikallisten palveluketjujen ennakoivaa kehittämistä. Datakeskussuunnitelmien myötä on lisääntynyt huoli sähkön riittävyydestä ja hintakehityksestä.

Puolustus, kaksoiskäyttö ja huoltovarmuus avaavat mahdollisuuksia teknologia-, palvelu-, logistiikka-, rakennus- ja luonnonvara-alojen yrityksille. Lapin strateginen sijainti, arktiset olosuhteet ja kansainvälinen puolustusharjoitustoiminta lisäävät kiinnostusta alueen testaus-, koulutus- ja palveluympäristöihin. Samalla lisääntyvät tie- ja rataverkkoon, rajat ylittäviin yhteyksiin, energiaan, patoihin, ruokaturvaan ja kriittisiin materiaaleihin kohdistuvat vaatimukset.

Rakennusalaa tukevat matkailu-, datakeskus- ja liikenneinvestoinnit sekä valtion kiinteistöhankkeet. Erityisesti vilkas matkailurakentaminen on tuonut rakennusurakoitsijoita Lappiin Etelä-Suomea myöten. Asuntorakentaminen on edelleen maltillista rahoituksen, kustannusten ja talouden epävarmuuden vuoksi. Asuntopula vaikeuttaa työvoiman saatavuutta erityisesti kasvavilla investointi- ja matkailualueilla.

Logistiikka-ala kasvaa maltillisesti, mutta kustannusten nousu heikentää kannattavuutta. Raskaan liikenteen määrä kasvoi vuoden 2026 ensimmäisellä puoliskolla. Käyttövoimamurros etenee Lapissa muuta maata hitaammin pitkien etäisyyksien, kylmän ilmaston ja puutteellisen lataus- ja tankkausinfrastruktuurin vuoksi. Huoltovarmuuden, sotilaallisen liikkuvuuden ja rajat ylittävien yhteyksien merkitys vahvistuu.

Maatalouden rakennehaasteiden rinnalla on myönteisiä merkkejä. Sukupolvenvaihdoksia ja investointihakemuksia on vireillä eri puolilla Lappia, mutta rahoituksen niukkuus rajoittaa hankkeiden toteutumista. Lähiruoka ja luonnontuotteet tarjoavat mahdollisuuksia yrittäjyyteen, palveluvientiin ja muiden toimialojen uudistamiseen. Käynnistymässä olevassa Lappimarket-hankkeessa rakennetaan paikallisen ruoan markkinapaikkaa ja logistiikkaverkostoa. Metsätalouden näkymiin liittyy epävarmuutta ennallistamis- ja suojelutoimien vaikutuksista.

Yritystoiminnan kehitys on pääosin myönteistä, mutta yritysten välillä on suuria eroja. Uusia yrityksiä syntyy erityisesti matkailuun ja palveluihin. Yrittäjien ikääntyessä omistajanvaihdosten vähäisyys hidastaa yrityskannan uusiutumista. Lapissa kasvuyritysten määrän kasvu painottuu erityisesti matkailuvetoisille toimialoille. Myös rakentamisessa ja logistiikassa kasvuyritysten määrän kehitys on ollut myönteistä. Tukku- ja vähittäiskaupassa kasvava kehitys on tasaantunut. Teollisuudessa kehitys on ollut maltillisempaa ja vuosittain vaihtelevaa. Lapin yritysten kasvuhakuisuus on hiukan lisääntynyt ja yritysten liikevaihto- ja kannattavuusodotukset ovat parantuneet. Yritysten kasvun ja kehittymisen suurimmat esteet liittyvät yleiseen suhdanne- ja taloustilanteeseen sekä rahoitukseen.

Lapin viennin arvosta merkittävä osa perustuu teollisuuden ja kaivosalan suuryritysten toimintaan. Viennin volyymit ovat melko vakaat, mutta maailmantalouden epävarmuus ja kysynnän haasteet pitävät näkymät yhä kaksijakoisina. Lapin tavaravienti heikkeni vuonna 2025 sekä viennin arvolla että vientiä harjoittavien yritysten määrällä mitattuna. Vientiä harjoittavien toimipaikkojen määrä väheni, erityisesti EU:n ulkopuolelle vievien yritysten osalta. Lapin vientiyritykset ovat edelleen pääosin kotimaisten yksityisten tahojen omistamia. Ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus maakunnan tavaraviennin arvosta nousi 25 prosenttiin, mutta on maakuntien vertailussa kolmanneksi pienin.

Palveluviennin kasvattaminen edellyttää yrityksiltä tuotteistamista, digitaalisia jakelukanavia, verkostoja ja kansainvälistä osaamista. Lapin matkailuvienti nojaa vahvasti pienten ja keskisuurten yritysten toimintaan, ja ala on kasvanut viime vuosina merkittävästi. Kansainvälinen kysyntä on matkailun keskeinen kasvun ajuri, ja matkailijavirrat tulevat monipuolisesti useilta markkina-alueilta. Tärkeimpiä matkailun lähtömarkkinoita ovat Euroopan maat, mutta myös Aasian ja Pohjois-Amerikan markkinoiden merkitys on kasvanut. Kansainvälisten matkailijoiden suuri osuus vahvistaa matkailun roolia Lapin merkittävimpänä palveluviennin muotona. Matkailutulo tuo Lappiin merkittävää ulkopuolista ostovoimaa, vahvistaa yritysten kasvua ja investointikykyä sekä synnyttää laajoja kerrannaisvaikutuksia koko alueen elinkeinoelämään.

Yritysrahoituksen saatavuus on keskeinen kasvun edellytys. Korkeat rahoituskustannukset, vakuusvaatimukset ja rahoittajien varovaisuus voivat pienentää tai siirtää erityisesti pk-yritysten investointeja, omistajanvaihdoksia ja kapasiteetin lisäämistä. Vaikutukset korostuvat rakentamisessa, maataloudessa sekä yrityksissä, joiden pitäisi hankkia kalustoa tai rekrytoida henkilöstöä päästäkseen mukaan suurten investointien toimitusketjuihin. Liikevaihdon kasvu ei myöskään aina merkitse kannattavuuden paranemista, sillä palkka-, energia-, polttoaine-, kalusto- ja rahoituskustannukset ovat nousseet.

Finnveran rahoittamien investointien kokonaisarvo oli alkuvuonna 2026 yhteensä 49 miljoonaa euroa, josta valtaosa kohdistui matkailuun majoitus- ja palveluinvestointeihin. Teollisuuden investoinnit jäivät edellisvuotta pienemmiksi, mutta tulevaisuuden näkymät ovat edelleen myönteiset erityisesti Kemi-Tornion teollisuuden sekä kaivosten, vihreän siirtymän hankkeiden ja puolustussektorin kasvavien mahdollisuuksien ansiosta. Kokonaisuutena investointiympäristö Lapissa säilyy vahvana talouden epävarmuudesta huolimatta.

Jos Lapissa suunnitteilla olevat energia-, kaivos-, datakeskus-, matkailu-, puolustus- ja liikennehankkeet etenevät samanaikaisesti rakentamisvaiheeseen, seurauksena voi olla investointisuma. Vaikutukset ulottuvat osaavaan työvoimaan, rakentamiseen, kuljetuksiin, palveluihin, asumiseen, koulutukseen ja kuntien infrastruktuuriin. Keskeistä on varmistaa, että mahdollisimman suuri osa hankinnoista, työpaikoista, arvonlisästä ja osaamisesta jää Lappiin. Tämä edellyttää yhteistä investointien tilannekuvaa, koulutuksen ennakointia ja paikallisten yritysten kytkemistä suurten hankkeiden toimitus- ja palveluketjuihin.

10.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Työmarkkinoiden näkymät ovat tulevalle vuodelle varovaisen myönteiset, joskin työmarkkinatilanne vaihtelee huomattavasti alueittain ja toimialoittain. Matkailun vahva kehitys, investointien eteneminen ja vihreän siirtymään sekä turvallisuus- ja puolustussektoriin liittyvä kehittäminen luovat edellytyksiä uusien työpaikkojen syntymiselle. Toisaalta kansainvälisen talouden epävarmuus, geopoliittiset jännitteet, investointien toteutumisaikataulut sekä toimialakohtaiset rakennemuutokset voivat hidastaa kehitystä. Kasvunäkymien toteutumiseen vaikuttaa osaltaan, kuinka onnistumme houkuttelemaan, kouluttamaan ja pitämään osaavaa työvoimaa Lapissa. Lapin työmarkkinoiden suurimmaksi lähivuosien haasteeksi on tunnistettu osaavan työvoiman riittävyys ja saatavuus, mikä näkyy jo nyt useilla toimialoilla ja korostuu tulevina vuosina väestön ikääntymisen, eläköitymisen ja investointien myötä.

Lapin työllisyyskehitys on ollut viime vuosina koko maata parempi ja työllisyysaste vuodesta 2023 alkaen korkeampi kuin maassa keskimäärin. Alkuvuoden 2026 aikana kehitys on jatkunut koko maata parempana ja työllisyysaste on noussut. Lapissa työpaikkojen määrä on kasvanut vuodesta 2021 vuoteen 2024. Työpaikkojen lisäys painottui terveys- ja sosiaalipalveluihin sekä majoitus- ja ravitsemispalveluihin. Työpaikat lisääntyivät Tunturi-Lapin, Rovaniemen ja Pohjois-Lapin seutukunnissa. Koko maata parempi, joskin seutukunnittain eriytyvä, työllisyyskehitys on jatkunut Lapissa myös vuosina 2025–2026.

Lapin työttömyys on ollut huhtikuusta lähtien kasvussa vuodentakaiseen verrattuna, mutta kehitys on jatkunut koko maata myönteisempänä matkailun ja palvelualojen siivittämänä. Muutosneuvotteluiltakaan ei ole vältytty. Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt rahoitusta Kevitsan kaivoksen muutosneuvotteluista aiheutuneen paikallisen äkillisen rakennemuutostilanteen hoitamiseen Sodankylässä. Vuoden 2026 tammi-syyskuussa Lapissa oli keskimäärin 8 550 työtöntä, mikä on lähes 150 henkilöä enemmän kuin viime vuonna. Elo-syyskuussa työttömyys väheni normaalin kausirytmin mukaisesti ja kasvu vuoden takaiseen verrattuna maltillistui. Nuorten ja ulkomaalaisten työttömyys on lisääntynyt maltillisesti ja pitkäaikaistyöttömyys on hienoisessa laskussa.

Erot työttömyyden kehityksessä ovat kasvaneet alueiden välillä ja erityisesti matkailun vaikutus näkyy voimakkaina kausivaihteluina työttömyydessä. Rovaniemen, Tunturi-Lapin ja Torniolaakson alueilla työmarkkinoita ovat tukeneet matkailu, palvelut sekä kasvava yritystoiminta. Kemi-Tornion seudulla työmarkkinoiden näkymät ovat muuta maakuntaa epävarmemmat teollisuuden rakennemuutosten ja suhdannevaihtelujen vuoksi. Kunnittain työttömien osuus työvoimasta vaihteli syyskuussa Sodankylän 6,2 ja Kemin 16,1 prosentin välillä.

Työ- ja elinkeinoministeriön keväisen ennusteen mukaan koko maata parempi työttömyyskehitys jatkuisi Lapissa vuosina 2026–2028. Alkuvuoden kehityksen valossa ennuste on osoittautunut liian optimistiseksi eikä työttömien määrä ennusteesta poiketen laske tänä vuonna. Työttömyyden kasvun arvioidaan kääntyvän laskuun ensi vuonna, mutta työttömien määrän jäävän ennustetta (7 500) korkeammaksi.

Työvoiman saatavuus on Lapissa edelleen haaste, vaikka rekrytointiongelmat ovat vähentyneet ja osaavan työvoiman saatavuuden merkittävyys yritysten kasvun rajoitteena on pienentynyt. Rekrytointivaikeuksia esiintyy Lapissa enemmän kuin koko maassa ja viimeisen vuoden aikana rekrytointiongelmia on kokenut työvoiman hankinnassa 46 prosenttia toimipaikoista. KEHA-keskuksen Työvoiman saatavuus- ja kohtaanto -raportti tunnistaa Lapissa koko maata enemmän työvoimapula-ammatteja.

Kasvavan matkailun moninaisiin tehtäviin lappilainen työvoima ei riitä ja rekrytointia tehdään muualta Suomesta ja kansainvälisesti. Sosiaali- ja terveysalalla on työvoiman saatavuushaasteita hyvinvointialueen yt-päätöksistä huolimatta etenkin pienillä paikkakunnilla. Varhaiskasvatuksessa vuosikymmenen vaihteessa kiristyvät pätevyysvaatimukset lisäävät entisestään työvoiman rekrytointihaasteita. Yrityksissä haasteet näkyvät rekrytointien pitkittymisenä, kasvuhankkeiden viivästymisenä ja pahimmillaan investointien toteutumisen esteenä.

Työvoiman saatavuutta ja liikkuvuutta haastaa myös asuntopula, joka vaikeuttaa sekä vakituisen että kausiluonteisen työvoiman saatavuutta ja alueelle asettautumista. Työmarkkinoiden toimivuus ei siten ole enää yksinomaan työllisyyskysymys, vaan se liittyy yhä vahvemmin asumiseen, palveluiden saatavuuteen ja alueen vetovoimaan.

Väestön ikärakenteen muutos, eläköityminen sekä investointien myötä kasvavat työvoimatarpeet lisäävät kansainvälisen rekrytoinnin merkitystä. Työvoiman saatavuushaastetta ei pystytä ratkaisemaan pelkästään alueen omalla työvoimalla. Lapissa kansainvälisten osaajien rekrytointi on lisääntynyt, ja myös myönnettyjen työlupien määrä on kasvanut. Vuonna 2025 Lappiin myönnettiin liki 2 000 erilaista työntekoon liittyvää lupaa.

Työperusteisessa maahanmuutossa osaajahoukuttelun rinnalla yhä tärkeämmäksi nousee kansainvälisten osaajien alueelle asettautuminen ja pysyminen. Lapissa kehitetään aktiivisesti monialaisena yhteistyönä toteutettavia veto- ja pitovoimapalveluita, koulutus- ja työnantajayhteistyötä sekä kansainvälistä rekrytointia edistäviä käytäntöjä. Koulutusperusteista maahanmuuttoa ja kansainvälisten opiskelijoiden kiinnittymistä alueelle edistetään ennakoivan lähtömaakoulutuksen - Stay with us – kokeilun avulla. Ratkaisevaa ei ole ainoastaan osaajien saaminen alueelle, vaan myös heidän onnistunut kiinnittymisensä työelämään, yhteisöihin ja paikallisiin palveluihin.

Työllisyysalueiden rooli osana alueellista työllisyyden ja elinvoiman ekosysteemiä on vähitellen vakiintunut. Palvelut kytketään kuntien muihin palveluihin sekä paikalliseen elinkeinojen kehittämiseen, huomioiden työmarkkinoiden paikalliset tarpeet. Yhteistyö työllisyysalueiden, kuntien, yritysten, koulutusorganisaatioiden ja muiden alueellisten toimijoiden välillä on saanut uusia muotoja.

10.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Lapin maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Itä-Lapin seutukunta Kemijärvi, Pelkosenniemi, Posio, Salla ja Savukoski	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	0	+	+
Työvoiman saatavuus	0	+	+

Kemi-Tornion seutukunta Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola ja Tornio	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	0
Työvoiman saatavuus	+	0	-

Pohjois-Lapin seutukunta Inari, Sodankylä ja Utsjoki	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	0	+	+

Rovaniemen seutukunta Ranua ja Rovaniemi	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	0	+	+
Työvoiman saatavuus	0	+	+

Torniolaakson seutukunta Pello ja Ylitornio	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	++
Työttömyyden määrä	0	+	0
Työvoiman saatavuus	+	0	+

Tunturi-Lapin seutukunta Enontekiö, Kittilä, Kolari ja Muonio	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	0	-	-

11. Pirkanmaa

Taulukko 11. Pirkanmaan maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	548910	545406	3504	0,6 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	34980	30527	4453	14,6 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	4 631	3 975	656	16,5 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	15 365	11 937	3 428	28,7%
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	13,0	11,5		+1,5 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	3209	2695	514	19,1 %

11.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Maakunta muodostuu viidestä seutukunnasta sekä 23 kunnasta. Pirkanmaan väestö oli 30.8.2026 noin 551 000 henkilöä, joista 15–64-vuotiaiden osuus oli 63 prosenttia ja huoltosuhde oli 58 prosenttia. Huoltosuhteen luku oli laskenut edellisestä vuodesta ja oli toiseksi matalin maakuntavertailussa. Pirkanmaan väestö kasvoi vuoden 2026 toisen vuosineljänneksen loppuun mennessä 387 henkilöllä. Kasvu syntyy pääosin kuntien välisestä muuttoliikkeestä sekä maahanmuutosta.

Tampereen seutukunta edustaa 80 prosenttia maakunnan väestöstä. Pirkanmaan asuinpaikkarakenteesta kaupunkialueet käsittävät 76 ja maaseutu 24 prosenttia. Vuoden 2026 kahden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana Pirkanmaan asuntokunnista noin 48 prosenttia oli yhden henkilön talouksia. Neljä henkilöä tai enemmän oli noin 11 prosenttia talouksista. Suosituimmat asumismuodot olivat kerrostalo noin 53 prosentin osuudella ja omakotitalo noin 32 prosentin osuudella.

Perusasteen suorittaneiden osuus Pirkanmaalla oli vuonna 2025 yli 15-vuotiaista 78 prosenttia ja toisen asteen suorittaneiden osuus 41 prosenttia. Korkea-asteen suorittaneita oli 36 prosenttia. Korkea-asteen suorittaneista yli 50 prosentin osuus löytyy ikäluokasta 45–49-vuotiaat. Yli neljänneksellä työikäisestä väestöstä ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. Työvoiman määrä oli 270 000 henkilöä vuonna 2025 ja työllisyysaste vuoden 2026 toisella neljänneksellä oli 73,3 prosenttia.

Pirkanmaalla yritysten toimipaikkoja oli 54 000 kpl, joissa työskenteli yli 143 000 henkilöä. Henkilöstön määrä jakautui merkittävimmin teollisuuteen, tukku- ja vähittäiskauppaan, rakentamiseen, informaatio- ja viestintätekniikkaan sekä ammatilliseen, tieteelliseen ja tekniseen toimintaan. Vastaavasti toimipaikkojen lukumäärä oli suurinta maataloudessa, teollisuudessa, rakentamisessa, tukku- ja vähittäiskaupassa, kiinteistöalan toiminnassa sekä tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa.

Pirkanmaan profiilissa korostuvat vahva tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioympäristö (TKI), vihreän siirtymän teolliset ratkaisut sekä korkean jalostusarvon teollisuus. Digitalisaation vahvuutena on laaja TKI-ekosysteemi, jonka keskeisiä toimijoita ovat alueen korkeakoulut ja yritykset. Biotalouden ja terveysteknologian aloilla korostuvat lääketieteellisen teknologian yritykset ja terveysteknologinen osaaminen. Turvallisuussektorilla maakunnan vahvuuksia ovat turvallisuusalan ekosysteemi, kyberturvallisuus ja kriittiset teknologiat. Teollisuuden uudistumisessa keskeisessä asemassa ovat älykkäät koneet, robotiikka ja korkean jalostusarvon tuotanto.

Pirkanmaan maakunnan jalostusarvoltaan merkittävimmät toimialat olivat teollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa sekä informaatio- ja viestintätekniikka, joiden osuus koko jalostusarvosta oli 43 prosenttia. Bruttoarvoltaan merkittävimmät toimialat olivat teollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa sekä rakentaminen. Osuus koko bruttoarvosta oli 60 prosenttia.

Vuoden 2026 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana Pirkanmaalla lopetti toimintansa 1 403 yritystä. Lopettaneiden yritysten määrä selittyy heikolla taloustilanteella. Aloittaneiden yritysten määrä samalla ajanjaksolla oli 1116. Konkurssien määrä vuoden 2026 kahden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana oli samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Konkurssiin ajautuneista yrityksistä henkilöstöä irtisanottiin selvästi vähemmän, 75 prosenttia vuoden 2025 vastaavasta ajankohdasta.

Aloitettujen rakennushankkeiden kerrosneliöiden osalta vuoden 2025 kahden ensimmäisen vuosineljännesten aikana oli 252 600 neliömetriä kun vastaavana aikana vuonna 2026 luku oli 184 270 neliömetriä. Pirkanmaan talous kääntyi vuoden 2025 lopulla selvään kasvuun, joka on jatkunut vahvana myös tänä vuonna. Alkuvuonna etenkin teknologiateollisuudessa liikevaihto kasvoi vahvasti 8,9 prosentilla. Rakentamisessa päästiin 7,6 prosentin ja vähittäiskaupassa 4,4 prosentin kasvuun. Myös teollisuuden vientiliikevaihto kasvoi 3,3 prosenttia.

Maakunnan dataikkunassa on lähivuosille 3,4 miljardin euron arvosta investointeja. Tuntuvat kasvutoimet edellyttävät usein ulkoista rahoitusta, mikä on työkalu kasvuun. Yritysten onkin tärkeä huomata, että myös investointivelka haastaa tilannetta entisestään. Voimakkaasti kasvuhakuisten pk-yritysten rahoituksen saatavuus ei ole viime vuosina heikentynyt. Monilla yrityksillä on taloudellisen tilanteensa puolesta erittäin hyvä hetki tehdä investointeja. Korkotaso ja inflaatio ovat vakaita, työvoimaa on saatavilla ja viennin tilauskirjat kasvussa, joten kotimaista ja kansainvälistä kysyntää on.

Pk-yritysten investointihalukkuus on pysynyt vaatimattomana. Työllisyyden laaja-alaista toipumista joudutaan odottamaan vuoden 2027 loppupuolelle. Pk-yritykset ovat ymmärrettävästi varovaisia palkkaamaan uusia tekijöitä ennen kasvun ja kysynnän selvää käännettä. Pirkanmaalla ulkomaankauppaan suuntautuneita yrityksiä on noin 1 350. Vuoden 2025 viennin arvo oli noin 6,8 miljardia euroa, josta teollisuuden osuus oli 88, kaupan alan 4 ja muiden toimialojen 8 prosenttia. Teollisuuden osuus nousi 7 prosenttiyksikköä vuoden aikana. Viennin osuudesta suuret yritykset kattavat 80, keskisuuret 9 ja pienet 11 prosenttia. Viennin arvon mukaan yli 100 miljoonaa euroa vievät yritykset ovat 63 prosenttia koko viennin osuudesta. Haastavaa viennin tilanteessa on, että palveluiden viennin osuus koko viennistä oli 18 prosenttia. EU-maihin suuntautunut palveluvienti oli 35 prosenttia.

11.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Kasvuyrittäjien odotukset ovat huomattavasti positiivisempia kuin viime vuonna. Jopa kaksikolmasosaa uskoo kasvuun toimialan vaikuttaessa odotuksiin. Joillakin toimialoilla (esimerkiksi kokonaisturvallisuuden ratkaisut) on mennyt hyvin koko vuoden. Pk-yritysten tekoälyn sekä muiden digitaalisten palveluiden ja työkalujen käyttöönotto on kiihtynyt. Yli puolet pk-yrityksistä kokee tekoälyn käytön yrityksen toiminnan kannalta aiheellisena nyt tai seuraavan vuoden aikana. Viime vuonna samoin koki joka kolmas pk-yritys. Hieman yli neljännes pk-yrityksistä kertoo käyttävänsä tekoälyä säännöllisesti ja noin kolmannes satunnaisesti.

Kokonaisuudessaan yritysrahoitusmarkkina piristyi vuonna 2026 ja luotonkysyntä sekä investointirahoituksen näkymät ovat vahvistuneet. Kasvun odotetaan jatkuvan myös vuonna 2027. Silti yritysten investointihalukkuus ja kasvutavoitteet ovat edelleen vaimeita. Yrityksillä on edelleen merkittävää kasvuvaraa ja vastaavasti myös rahoittajilla on tilaa ja tarvetta rohkeamman rahoittajaroolin ottamiseen tämän kasvun tukemisessa. Tämä korostaa tarvetta monipuolistaa rahoitusratkaisuja, vahvistaa oman pääoman ehtoista rahoitusta sekä houkutella markkinoille uusia rahoittajia perinteisen pankkikeskeisyyden rinnalle. Tässä kokonaisuudessa myös julkisella rahoituksella on tärkeä rooli yksityisen rahoituksen täydentäjänä ja uusien rahoittajien houkuttelijana.

Taloudessa merkittäviä muuttujia olivat työttömyysasteen nousu sekä yritysten liikevaihdon että tuloksen nouseva kehityssuunta. Velka-aste säilyi kuitenkin lähes entisellään ja osa yrityksistä onkin pienentänyt merkittävästi lainamääriään. Yritysten mukaan lainoituksen saanti on vaikeutunut muutaman vuoden aikana, varsinkin maakunnan reuna-aluilla. Kasvu tapahtuu lähinnä 20–250 henkilöä työllistävillä yrityksillä.

Ulkomaiset investoinnit painottuivat alueellisesti Tampereen seutukunnan keskusalueelle. Pirkanmaalla puolustusteollisuus on noussut kasvavaksi toimialaksi Suomen NATO-jäsenyyden ja Euroopan turvallisuustilanteen vuoksi. Suurin osa puolustusteollisuuden yrityksistä on pieni- ja keskikokoisia. Pirkanmaalla on turvallisuus- ja puolustusteollisuuden piirissä kaikkiaan reilut 350 yritystä. Työllistävä vaikutus on yli 12 000 henkilöä (yritysten palveluksessa). NCAGE-koodiyritysten lukumäärä on 192. Kannattavuus konepaja-alan yritysten osalta on ollut hyvä ja vuodelta 2026 odotetaan selvää kasvua vuositasolla vertailtaessa. Ongelmia syntyy edelleen jonkin verran alihankinnan haasteista. Tämä on osaltaan hidastanut toiminnan ylläpitoa ja tarvittavaa kasvua.

Myös liike-elämän palveluiden tilanne näyttää hyvältä. Tukkukauppa, varsinkin teollisuuteen, näyttää kuitenkin kannattavan kaupan toimialaa. Yleisesti henkilöstöstä yritetään pitää kiinni toimialasta riippumatta ja mahdollisuuksien mukaan muutosneuvotteluiden tuloksina tilanne hoidetaan lomautuksina sekä muina tehtäväjärjestelyinä irtisanomisten sijaan. Tulevaisuuteen katsominen ja asiakastarpeiden ennakointi on yrityksissä jatkuvan kehittämisen kohde, vaikkakin asia pitäisi olla osana päivittäistä arkityötä. Markkinatilannetta yritetään mahdollisuuksien mukaan korjata ja tuotekehittelyn merkitys oli kasvanut.

Omistajavaihdoksia suunnitellaan yleisesti saman verran kuin aiemminkin. Tämän osalta rahoitusta oli lisätty. Säästöjä pyritään tekemään järkevästi. Vahvoja toimialoja vientisektorilla ovat metsä-, muovi- ja kumiteollisuus sekä kemikaalien valmistus että kone- ja metalliteollisuus. Kasvua haetaan huoltovarmuuden ja puolustusteollisuuden tuotteiden kautta. Kehitystyötä ja kasvua on odoteltavissa älyteknologian osalta. Näiden yritysten tilanne näyttää hyvältä kokonaisuus huomioiden. Kyseisten yritysten vientimarkkinat ovat kasvaneet ja kotimaan markkinat ovat olleet kiinnostuneita niin investointi- kuin kuluttajaosaamisen suhteen.

Useimpien toimijoiden tarve henkilöstön nopeaan palkkaamiseen sekä alihankintaketjun vahvistaminen on koettu tärkeäksi toimenpiteeksi. Teollisuusvaltaisena alueena yritysten investointien merkitys on erittäin suuri. Ilman investointeja kehittämistoimilla on rajallinen vaikutus talouteen. Konepajojen osaaminen korostuu investointihyödykkeiden tuottamisessa, joiden kysyntä on tällä hetkellä hyvällä tasolla.

Liike-elämän palvelut ovat säilyttäneet tasonsa ja näkyvissä on edelleen kasvua, kuten myös finanssisektorilla. Pk-sektorin näkymät ovat hieman paremmat kuin aiemmin, yritysten kokoluokasta ja toimialasta riippuen. Henkilöstön määrä sekä liikevaihto kasvavat vuoden 2026 aikana. Kannattavuuden odotetaan olevan merkittävästi parempi kuin vuonna 2025. Kasvuhakuisuus ja ulkomaan kaupan merkitys sekä siihen panostaminen pysyvät entisellä tasolla. Reilu viidennes yrityksistä tekee, tai on suunnitelmissa tehdä vienti- tai tuontikauppaa. Kasvuhakuisia yrityksiä on noin neljännes ja yli puolet arvioi tilanteen säilyvän ennallaan. Investointien arvioidaan pysyvän ennallaan.

Osaavan työvoiman saatavuusongelmat ovat helpottuneet. Panostuksia ovat muun muassa alihankinnan kasvattaminen ja kehittäminen, nykyisen työvoiman osaamisen vahvistaminen sekä panostus työhyvinvointiin. Investointihalukkuudessa oli nousua, lähinnä tekniikkaan ja henkilöstön osaamiseen liittyen.

Haasteita maksupolitiikassa oli neljänneksellä yrityksistä. ICT-sektori kasvaa lähivuosien aikana ja teollisuuden uudistuminen on käynnistynyt. Vaikutukset tulevat ulkoa, kuten teollisuustuotteiden kysynnän kasvun kautta. Rahoituksen ja investointien tarve tulisi sen osalta kasvamaan. Pysyminen markkinoilla ja asiakaskunnan kehittäminen koetaan haasteelliseksi, mikä estää rekrytointia. Monet yritykset seuraavat tilannetta aktiivisesti ja ovat varautuneet mahdollisiin muutoksiin, kuten lomautuksiin tai rekrytointeihin. Tulevaisuudessa näkyy halu kasvattaa henkilökuntaa, erityisesti asiantuntijatehtäviin, mikä liittyy kasvustrategioihin.

Selvä erottuva teema on pienten yritysten ja itsenäisten yrittäjien mahdolliset rekrytointitarpeet, jotka voivat vaihdella alueittain. Jotkut yritykset suunnittelevat nykyisten työntekijöidensä määräaikaisten sopimusten uusimista keskittyen tuttuihin osaajiin. Organisaatioissa, joissa ei ole kasvutavoitteita, korostuu kyky toimia nykyisellä henkilöstöllä ilman lisäyksiä.

Pirkanmaalla kone- ja metallialan koulutuksen kiinnostavuus koko alan jatkon kannalta aiheuttaa myös suuria taloudellisia haasteita. Suurin osa toimialoista oli nostanut vuoden 2025 kasvuodotusta vuodelle 2026 niin liikevaihdon, kannattavuuden kuin henkilöstön määrän kasvun osalta. Alueen palvelutarjonta rakentuu voimakkaasti Tampereen seutukunnan ympärille muodostuneen taajamakehän sekä maaseutumaisten keskusten läheisyyteen. Suurin osa kauppakeskuksista tai hyvinvointikeskuksista sijaitsee Tampereen seutukunnan alueella. Näiden lisäksi reuna-alueiden kunta-/kaupunkikeskustojen liepeillä palveluverkko on hyvällä tasolla ja sitä pidetään yllä.

Sidosryhmille suunnatun kyselyn perusteella Pirkanmaan teknologiateollisuus on sopeutunut toimintaympäristön muutoksiin, ja alan kehittämistyötä tehdään jatkuvasti. ICT-ala on murrosvaiheessa erityisesti julkisen sektorin asiakkuuksien vähentymisen vuoksi, mutta alan tulevaisuudennäkymiin suhtaudutaan myönteisesti. Startup-yritysten vähäinen määrä nähdään maakunnan heikkoutena, ja niiden toimintaedellytysten kehittämistä pidetään tärkeänä.

Puolustus- ja turvallisuusteollisuus puolestaan on noussut yhdeksi maakunnan vahvuuksista. Vuoden 2026 osalta odotuksia niin investointien kasvuun kuin viennin arvon kasvuun on odotettavissa. Investointien määrä on kasvu-uralla Pirkanmaalla. Investoinnit on suunnattu pääsääntöisesti ohjelmistoihin, koneisiin ja kalusteisiin sekä uusiin toimipaikkoihin. Monen yrityksen toiminta oli kuitenkin säilynyt vakaana, varsinkin informaatio- ja viestintäalan sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnassa olevien yritysten osalta.

Elintarvikesektorin merkittävyys on noussut esille viimeisten vuosien aikana sekä huoltovarmuuden että globaalien markkinoiden osalta. Tämän takia alkutuotantoon sekä sen sivuvirtoihin panostaminen on nähty olennaisena tekijänä maakunnan elinvoimaisuudessa. Lähes 90 prosenttia elintarvikeviennistä oli muutamien yritysten käsissä.

Pirkanmaalla toimii huomattava määrä innovatiivisia yrityksiä, joiden kasvuun ja ennen kaikkea kansainvälistymisen mahdollisuuksiin olisi suunnattava rahoitusta. Ongelma tulee jalostusasteen tasosta, joka pienen palvelutuoteviennin vuoksi on matala. Kunnittain vertailtuna Tampereen merkitys maakunnan viennistä oli 68, Nokian 13 ja Valkeakosken 5 prosenttia. Kansainvälistymiseen suuntautuneista yrityksistä toimipaikkaa piti Tampereella noin 50, Pirkkalassa 8, Ylöjärvellä 6, Akaassa sekä Valkeakoskella 5, Sastamalassa 4 ja Juupajoella 3 prosenttia. Kokonaisviennistä hieman yli puolet suuntautuu EU-maiden ulkopuolelle. Kansainvälistymiseen suuntautuneiden yritysten merkitys viennin kasvussa on trendinomaisesti nouseva ja samalla vahvistaa alueen työvoiman osaamisen kehitystä.

Tekninen tukkukauppa on parantanut tulostaan maakunnan alueella. Teknisen tukkukaupan myynnin volyymi kääntyi hienoiseen nousuun vuoden 2025 jälkimmäisellä puoliskolla. Pieni piristyminen syyspuolella nosti koko vuoden myynnin reilun prosentin plussan puolelle. Vuoden 2026 osalta kasvava trendi jatkuu ja arvioilta kasvu vuositasolla ylittää 5 prosenttia. Teknisen kaupan kasvua on johtanut erityisesti teollisuuden tuotteiden ja palveluiden myynnin piristyminen. Teollisuudessa kysyntä on pysynyt vahvana, vaikka maailman- ja kauppapolitiikassa on koettu voimakasta epävarmuutta. Rakentamisen tuotteiden ja palveluiden myynnin odotetaan kasvavan 2 prosentin verran. Tukkukauppa, varsinkin teollisuuteen, näyttää kuitenkin kannattavan kaupan toimialaa.

Yleisesti henkilöstöstä yritetään pitää kiinni toimialasta riippumatta ja mahdollisuuksien mukaan muutosneuvotteluiden tuloksina tilanne hoidetaan lomautuksina sekä muina tehtäväjärjestelyinä irtisanomisten sijaan. Tukkukaupassa työllisyyden lasku pysähtyi, minkä mahdollistivat teollisuuden tilaukset. Vähittäiskauppa kuluttajien

suuntaan on hieman kasvanut ja tämä näkyy niin liikevaihdon kuin kannattavuudenkin osalta. Näitä heijastusvaikutuksia tarvittaisiin.

Kaupasta katoaa suoritusportaan tehtäviä ja tukitoimintoja, kun ne korvataan automatisaation, digitalisaation ja tekoälyn avulla. Tehostamista ja tuottavuuden parantamista on siis luvassa edelleen. Työllisyystilanne olisi parempi, jos myynti kasvaisi. Odotukset lähiajan myynnin osalta ovat maltillisen myönteiset. Teollisuuden tuotantoodotukset ovat parantuneet, mutta investointien pysyvämpi kasvu vaatii kysynnän pitkäkestoista vahvistumista. Kapasiteetin käyttöaste on keskiarvon alapuolella, mikä kertoo, että teollisuus pystyy nykyisellä kapasiteetillaan vastaamaan kysynnän kasvuun.

Puolustussektorin lisääntyvä kysyntä ja energiasiirtymän hankkeet vahvistavat näkymiä. Odotukset viennin osalta kohdistuvat EU:n sisämarkkinoihin sekä Kiinan ja Yhdysvaltain markkinoihin. Talouden kasvu tarvitsee tuekseen osaavaa työvoimaa, mutta kansainvälinen kauppa ja tuottavuuden kasvu ovat kuitenkin ratkaisevin asia kasvun kannalta.

11.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Ammatillisen osaamisen osaamisvaateista tulee pitää kiinni. Oman urapolun selkiyttäminen on myös tärkeää perusopetuksessa. Sen pitää tukea oppilasta ja ymmärrettävyyttä eri ammatti- ja uravaihtoehtojen osalta. Toisaalta on hyvä muistaa jatkuvan oppimisen mahdollisuudet myöhemmässäkin elämänvaiheessa ja joustavat vaihtoehdot vaihtamaan alaa. Huomioitava on, että ikäluokat pienenevät synnyttäen osaajapulaa, jos kaikkien tavoitteena on korkeakoulututkinto.

Parantaakseen ammatillisen koulutuksen tilannetta rahoituksen tulisi olla tasaista. Ammattiosaajille on kysyntää ja toisaalta aina on mahdollisuus kouluttautua eteenpäin. Korkean teknologian yrityksissä on pysyväisluonteinen tarve perustekniikan työntekijöille, eli ihmistyövoimalle on jatkossakin kysyntää. Opetustyössä ollaan tilanteessa, jossa pitäisi kyetä hahmottamaan millaiselle osaamiselle on tulevaisuudessa kysyntää ja kertoa tätä viestiä opetustyössä.

Pirkanmaan vahvuutena on monipuolinen elinkeinorakenne: teknologiateollisuus, vientiyritykset, palvelualat, liikkuvien työkoneiden klusteri sekä vahva teollinen ja digitaalinen osaamispohja. Kasvumahdollisuuksia liittyy erityisesti puolustusteollisuuteen, energiamurrokseen, biotalouteen, kiertotalouteen, tekoälyyn ja digitaalisiin palveluihin.

Suuret yritykset ovat jo kasvussa ja teolliset investoinnit synnyttävät uusia työpaikkoja myös komponenttivalmistukseen ja alihankintaketjuihin. Pienet yritykset odottavat vielä kulutuskysynnän vahvistumista. Rakentamisen ja erityisesti korjaus- ja asuntorakentamisen tilanne on edelleen haasteellinen. Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta teknologiateollisuus tarjoaa tällä hetkellä rakentamista parempia harjoittelu- ja työllistymismahdollisuuksia. Työmarkkinatilanne vaihtelee voimakkaasti toimialoittain.

Asuntorakentamisessa, IT-palveluissa ja osassa korkeakoulutettuja ammatteja työllistyminen sekä harjoittelupaikkojen saaminen on vaikeaa. Korkeakoulutettujen, nuorten ja kansainvälisten osaajien työttömyys herättää huolta. Erityisesti ensimmäisen harjoittelu- tai työpaikan puuttuminen voi vaikeuttaa työuran käynnistymistä. Joillakin kasvualoilla voidaan lähestyä jälleen työvoimapulaa, mutta työnhakijoiden kiinnostus ja avoimet työpaikat eivät aina kohtaa. Yrityskontakteista saatu tieto osoittaa varovaista vireytymistä: rekrytointitarpeita ja henkilöstövuokrausta on enemmän kuin edellisvuonna, mutta kasvu ei koske kaikkia aloja.

Työmarkkinoiden kohtaannon parantamiseksi suositellaan ennakoinnin ja tiedon yhteiskäytön vahvistamista yritysten, kuntien, työllisyyspalvelujen ja oppilaitosten välillä. Yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä tulisi tiivistää sekä parantaa erityisesti pk-yritysten mahdollisuuksia hyödyntää korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten

palveluja. Keinoina ovat muun muassa yritysyhteydenottojen koordinointi, yhteistyöverkostojen kehittäminen sekä yritysten palvelutarpeita koskevan tiedon kerääminen ja hyödyntäminen.

Pitkäaikaistyöttömille tulisi kehittää nopeita työllistymis- ja osaamisen kehittämisen polkuja sekä vahvistaa jatkuvan oppimisen rahoitusta. Yritysten investointiedellytyksiä voitaisiin parantaa lisäämällä yritystonttien tarjontaa ja sujuvoittamalla maankäytön prosesseja. Lisäksi tulisi tukea nuorten, maahanmuuttajien ja kansainvälisten osaajien työllistymistä sekä vahvistaa työnantajien valmiuksia monimuotoiseen rekrytointiin. Työvoiman liikkuvuutta olisi edistettävä tunnistamalla asumiseen, liikkumiseen ja alueelliseen kohtaantoon liittyviä esteitä.

Koulutusta tulisi kohdentaa ennakointitiedon perusteella aloille, joilla on kysyntää osaajista ja realistisia työllistymismahdollisuuksia. Erityisesti vientialoilla korostuvat ohjelmisto- ja laiteosaamisen tarpeet. Samalla huolta herättää sähkö- ja automaatiotekniikan sekä peruskonetekniikan osaamisen taso. Vahvimmin esiin nousevat tarpeet murrosteknologioihin kuten kvanttiteknologiaan ja tekoälyyn liittyen, vihreässä siirtymässä, kokonaisuuksien hallinnassa ja systeemisessä ajattelussa. Siruteknologian, turvallisuussektorin ja valmistavan teollisuuden kehitys sekä suunnittelun osaamisen tilanne synnyttää uusia tarpeita koulutuksen ja yleisen osaamisen osalta.

Pirkanmaan koulutuspolitiikan haaste on valmistuneiden muuttaminen pois Pirkanmaan talousalueelta lähinnä pääkaupunkiseudulle sekä lähtömaakuntiinsa. Syinä tähän ovat muun muassa se, että Pirkanmaalla on koulutettujen määrään suhteutettuna vähän korkean teknologian osaamista tarvitsevia yrityksiä ja lisäksi yritysten pääkonttorit sekä valtionhallinnon toiminnot sijaitsevat pääsääntöisesti pääkaupunkiseudulla.

Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta tilanne on tietyillä aloilla haasteellinen. Työvoiman tarve on kuitenkin selkeä eli valmistuvat opiskelijat työllistyvät suhteellisen hyvin. Korkeakoulutettujen tilanne on erilainen viime vuoteen verrattuna. Korkeakoulutus on pitkäkestoista ja pitkäjänteinen osaamisen kehittäminen kannattaa. Muuntokoulutuksille olisi tarvetta. Rahoituksella tuetaan myös työvoiman osaamisen kehittämistä niin yrityksien sisällä kuin työvoimatarpeiden täydentämisessä. Monilla yrityksillä ei ole tällä hetkellä tarvetta rekrytoida lisää henkilöstöä, kun toiset etsivät erityisiä osaajia tulevaisuuteen.

Työvoiman liikkuvuuteen liittyy haasteita. Koulutukselle asetetaan jatkossa entistä suurempia paineita ja oppiminen on edelleen tärkeää työmarkkinoille pääsemiseksi. Tärkeää olisi varmistaa kaikille vähintään toisen asteen tutkinto. Yrittäjäkoulutuksen lisääminen opetusohjelmaan, niin ammatillisella puolella kuin korkeakoulusektorilla, olisi tärkeä suunnan muutos.

Korkea-asteen tutkintoja arvioitaessa myynnin ja markkinoinnin osaamisen korostaminen niillä koulutuskokonaisuuksilla, jotka kohdistuvat liike-elämään, ovat vajavaiset. Muutokset yleisesti työttömyystilanteessa ovat negatiivisia, sillä työttömien työnhakijoiden sekä pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrä ja suhteellinen osuus kaikista työttömistä työnhakijoista kasvaa. Laaja työttömyys muodostuu ongelmaksi.

11.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:
(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Pirkanmaan maakunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	0
Työvoiman saatavuus	+	+	+

Tampereen seutukunta Hämeenkyrö, Kangasala, Kuhmoinen, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Pälkäne, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	-	0
Työvoiman saatavuus	+	+	+

Etelä-Pirkanmaan seutukunta Akaa, Urjala ja Valkeakoski	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	-	0
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Lounais-Pirkanmaan seutukunta Punkalaidun ja Sastamala	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	-	+
Työvoiman saatavuus	+	0	-

Luoteis-Pirkanmaan seutukunta Ikaalinen, Kihniö ja Parkano	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	-	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Ylä-Pirkanmaan seutukunta Juupajoki, Mänttä-Vilppula, Ruovesi ja Virrat	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	-	0
Työvoiman saatavuus	+	0	0

12. Pohjanmaa

Taulukko 12. Pohjanmaan maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	179 555	178 749	806	0,5 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	5 665	5 910	-245	-4,1 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	643	653	-10	-1,5 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	2 070	1 979	91	4,6 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	6,6	7,0	-	-0,4 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	592	624	-32	-5,1 %

12.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Pohjanmaa on elinvoimainen ja energinen maakunta, jonka monipuolinen toimialarakenne käsittää vientipainotteisen ja energiamurroksesta kasvavan teollisuuden, valtakunnallisesti merkittävän alkutuotannon, kehittyvän kaupan alan, Suomen ainoalle Unescon luonnonperintökohteelle turisteja houkuttelevan matkailualan sekä investointihankkeista elpyvän rakennusalan.

Maakuntaan kohdistuu jättimäisiä investointisuunnitelmia. Pohjanmaan elinvoimakeskuksen investointiseurannan mukaan suunniteltujen investointien yhteenlaskettu arvo yltää jopa 46,4 miljardiin euroon. Uusien etabloitujien hankkeet koostuvat muun muassa uusiutuvan energian tuotannosta ja energiavarastoista, datakeskuksista, alumiinitehtaasta, akkuteollisuuden toiminnoista sekä vety- ja metanolitehtaista.

Alueella jo toimivat yritykset investoivat jatkuvasti muun muassa uusiin tuotanto- ja tutkimustiloihin, laajennuksiin, koneisiin ja laitteisiin, logistiikkaratkaisuihin, kiertotalouteen sekä energiavarastoihin. Alueen teollisuus on mukana myös koko maassa kehittyvässä puolustusteollisuudessa ja kaksikäyttötuotteiden tuotannossa. Vaikka alueella toimii runsaasti kansainvälisiä suuryrityksiä ja investointisuunnitelmat ovat massiivisia, yli 95 prosenttia maakunnan yrityksistä työllistää alle 10 henkilöä. Pienistä ja keskisuurista yrityksistä koostuva laaja, eri toimialat kattava alihankintaverkosto on keskeinen edellytys alueen suuryritysten menestykselle.

Valtaosa maakunnan teollisuuden liikevaihdosta syntyy viennistä, joten globaalit tapahtumat vaikuttavat nopeasti alueen suuryrityksiin ja alihankintaverkostoon. Viime vuosien maailmanmarkkinoiden myllerrykset, kuten koronapandemia, komponenttipula sekä Ukrainan ja Iranin sodat, ovat luoneet epävarmuutta ja haasteita, joista Pohjanmaalla on kuitenkin selvitty varsin hyvin. Vahvan kasvun veturina toimii erityisesti teollisuus, joka on investoinut ja rekrytoinut aktiivisesti myös viime vuosina, vaikka muualla Suomessa talous on kyntänyt pohjamudissa.

Aktiivisen ja yritteliään Pohjanmaan työllisyystilanne on perinteisesti ollut maan huippua. Viime vuosina työttömyys on kasvanut koko maassa, ja myös Pohjanmaalla työmarkkinatilannetta ovat heikentäneet työttömyyden kasvu ja avointen työpaikkojen väheneminen. Maakunnan työttömyysaste on silti pysynyt reilusti koko maan keskiarvon alapuolella. Työttömyyden kasvu näyttää pysähtyneen ja odotukset työvoiman kysynnän lisääntymisestä ovat erittäin myönteiset niin yleisessä keskustelussa kuin eri tahojen barometreissa ja selvityksissä. Erityisesti teollisuudessa rekrytointeja on tehty aktiivisesti jo pitkään, ja muilla toimialoilla työvoiman kysynnän odotetaan piristyvän lähiaikoina. Avointen työpaikkojen määrän seurantaa vaikeuttavat rekrytointikanavien pirstaloituminen, piilotyöpaikkojen lisääntyminen ja yritysten haluttomuus ilmoittaa paikoista Työmarkkinatorissa.

Alhaisen työttömyyden maakunnassa on perinteisesti kärsitty työvoimapulasta, ja rekrytointiongelmien odotetaan pahenevan nopeasti kasvun käynnistyessä laajemmin. Työvoimaintensiivisten investointien myötä kysyntä kasvaa hankkeiden alkuvaiheessa etenkin rakennusalalla, ja tuotantovaiheessa työntekijöitä tarvitaan laajasti eri aloille, pääasiassa teollisuuteen. Investoinnit lisäävät kysyntää myös asumisessa, kaupassa ja palveluissa.

Maakunnassa olisi erityisen tärkeää löytää keinoja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman lievittämiseksi ja saada kaikki työkykyiset osaksi työelämää. Työllistämisen edistämiseen tehdyt leikkaukset, kuten STEA-avustusten vähennykset ja kuntouttavan työtoiminnan lopettaminen, vaikeuttavat kuitenkin esimerkiksi osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien paluuta työmarkkinoille.

Pohjanmaan maakunnassa oli 179 600 asukasta vuonna 2025. Väkiluku on kasvanut viime vuosina. Alueen väestöstä äidinkieleltään ruotsia puhuvien osuus on lähes 50 prosenttia ja ulkomaan kansalaisia on lähes 9 prosenttia, mikä on enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Maakunnassa on totuttu toimimaan monikielisessä ja kansainvälisessä ympäristössä jo vuosikymmenten ajan. Kansainvälisten osaajien tarpeen nähdään kasvavan alueella väestön ikääntymisen ja suurinvestoinneista aiheutuvien työvoimatarpeiden kasvun myötä.

Pidemmällä aikavälillä väestökehitys tulee haastamaan Pohjanmaan maakuntaa, jonka kasvava ja kehittyvä elinkeinoelämä tarvitsee runsaasti osaavaa työvoimaa. Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n vuoden 2026 väestöennusteessa työikäinen väestö vähenee suuressa osassa maakuntaa vuoteen 2050 mennessä kasvun keskittyessä maan suurimmille kaupunkiseuduille. Vain yksittäisissä pohjalaiskunnissa väestömäärä voi kasvaa hieman, eikä kasvukuntien määrä lisäänny juurikaan edes ennusteen korkeamman maahanmuuton skenaariossa.

12.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Pohjanmaalla sijaitsee Pohjoismaiden suurin energiateollisuuden klusteri, jossa toimii lukuisia globaaleja markkinajohtajia. Vientiteollisuus toimii kasvun veturina maakunnassa, jossa on myös vahvaa alkutuotantoa, monipuolinen kaupan ja palveluiden ala sekä erityisesti datakeskus- ja teollisuusrakentamisen piristämä rakennusala. Elinkeinoelämän tulevaisuudennäkymät ovat valoisat, sillä alueelle kohdistuu kymmenien miljardien eurojen investointisuunnitelmia. Maakunnassa toimii useita Business Finlandin veturiyrityksiä: ABB, Wärtsilä, Danfoss ja Mirka. Suuryritysten rinnalla maakunnan elinvoima nojaa mikro- ja pk-yrityksiin, jotka muodostavat laajan alihankinta- ja palveluverkoston sekä välittävät investointien kasvuvaikutuksia koko aluetalouteen.

Maailmanmarkkinoiden epävarmuudet ovat aiheuttaneet kuoppia yritysten kasvupolulle. Investointien toteutumista sekä liiketoiminnan ja työllisyyden kasvua ovat hidastaneet muun muassa Ukrainan ja Iranin sodat, jotka ovat häirinneet kauppa- ja laivareittejä ja toimitusketjuja sekä nostaneet yleistä hinta- ja korkotasoa, erityisesti polttoaineiden ja lannoitteiden hintoja. Myös kuluttajien epävarmuus on lisääntynyt. Kaikesta huolimatta pohjalaisyritykset ovat selvinneet viime vuosien haasteista monilta osin yllättävän hyvin.

Maakunnan yritysten suhdannenäkymät ovat kohentuneet, vaikka heikko kysyntä ja yleinen suhdannetilanne rajoittavat edelleen kehitystä. Syyskuun 2026 pk-yritysbarometrissa Pohjanmaan pk-yritysten yleiset näkymät olivat positiiviset ja lähes koko maan tasolla. Odotukset liikevaihdosta, investoinneista sekä innovaatioiden, tuotannon ja tuotteiden kehittämisestä olivat selvästi koko maata valoisammat. Tärkein kehittämisen este oli yleinen suhdannetilanne. Myös Elinkeinoelämän keskusliiton heinäkuun Suhdannebarometrissa pohjalaismaakuntien tuotanto- ja myyntimäärät olivat kasvaneet ja kasvun arvioitiin jatkuvan, mutta heikko kysyntä oli yleisin kasvun este.

Pohjanmaan kauppakamarin lokakuun 2026 Business Panelissa suhdannenäkymät olivat kirkastuneet selvästi: liikevaihdon, henkilöstön, tilauskannan ja tunnelman saldoluvut olivat positiivisia. Teollisuudessa vahvistuneet tilauskannat ja vientiodotukset ennakoivat kasvua, ja lähes puolet vastaajista odotti henkilöstön lisääntyvän seuraavan puolen vuoden aikana. Rakentamisen näkymät olivat kohentuneet teollisuus- ja datakeskusinvestointien vauhdittamina, vaikka asuntorakentaminen oli yhä vaisua.

Yksityisten palvelujen liikevaihto- ja tilauskantaodotukset paranivat, kun taas kaupan elpyminen jäi varovaisemmaksi kuluttajien heikon luottamuksen vuoksi. Energia-, teollisuus- ja datakeskushankkeet tukevat lähivuosien kasvua, investointeja ja rekrytointeja sekä lisäävät kysyntää rakentamisessa ja palveluissa. Kehitystä varjostavat kuitenkin riittämätön kysyntä, geopoliittinen epävarmuus, kustannuspaineet ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuus.

Vaasassa toimiva Pohjoismaiden suurin energiateknologian keskittymä EnergyVaasa käsittää kansainvälisiä suuryrityksiä, kuten Wärtsilä, ABB, Danfoss Drives ja Hitachi Energy, sekä laajan joukon pienempiä alihankkijoita. Sen 180 yrityksen yhteenlaskettu liikevaihto on vuosittain 6 miljardia euroa, ja klusteri työllistää yli 13 000 henkilöä. Yritykset ammentavat kasvua energiamurroksesta, kuten teollisuuden sähköistymisestä, datakeskuksista ja merenkulkumarkkinoista, ja tekevät Vaasan seudulla tiivistä yhteistyötä. Ekosysteemin suuryritykset investoivat aktiivisesti maailmanmarkkinoiden epävarmuudesta huolimatta. Niiden kasvu tarjoaa tilauksia myös pienille suunnittelu-, valmistus-, kunnossapito-, logistiikka- ja muille palveluyrityksille, joiden kapasiteetti ja osaaminen näyttelevät tärkeää osaa investointien toteutumisessa.

Wärtsilä tavoittelee mittavaa tuotantokapasiteetin kasvattamista Suomessa ja on tehnyt useita laajennuksia Vaasan Sustainable Technology Hubiin. ABB:lla on Vaasassa moottoritehdas sekä sähköverkon suojaus- ja ohauslaitteita valmistava reletehdas, jonka tuotantokapasiteetti on hiljattain kaksinkertaistettu. Danfoss modernisoi Vaasan tehdastaan miljoonilla euroilla ja tavoittelee taajuusmuuttajien ja tehonmuokkainten liiketoiminnan kaksinkertaistamista. Hitachi Energy rakentaa Mustasaareen lähes 200 miljoonan euron tuotanto- ja teknologiakampusta, joka kaksinkertaistaa tuotannon valmistuessaan keväällä 2027. Yhtiö aikoo rekrytoida yli 200 uutta työntekijää ja kokonaisuudessaan Hitachi Energy Parkissa tulee työskentelemään noin 600 henkilöä.

Vaasan ja Mustasaaren GigaVaasa-aluetta on valmisteltu mittaville tulevaisuuden teollisuuden investoinneille. Yhteyksiä valtateille 3 ja 8 parantavat ratkaisut odottavat asemakaavojen hyväksyntää ja eduskunnan rahoituspäätöstä. Suunniteltu Vaasan satamatie yhdistäisi alueen satamaan ja parantaisi logistiikkaa. Kasvavia kuljetusmääriä varten kehitetään myös muuta väyläverkkoa, ja investoinnit lisäävät paikallisten kuljetus- ja huoltopalvelujen kysyntää.

Microsoft suunnittelee GigaVaasa-alueelle kuuden datakeskuksen ja toimistorakennusten kokonaisuutta. Ensimmäinen datakeskus sai rakentamisluvan syyskuussa, ja seuraavaa lupaa valmistellaan. Luvan saanut rakennus on lähes 500 metriä pitkä ja pinta-alaltaan noin 84 000 neliömetriä, kun koko hankkeen pinta-ala on noin 250 000 neliömetriä. Hanke loisi rakentamisvaiheessa 4 500 ja operointivaiheessa 900 työpaikkaa.

GigaVaasa-alueelle datakeskuksia suunnittelevat myös EdgeConnex ja T1 Energy. EdgeConnexin rakennustyöt etenevät. T1 on laajentanut toimintaansa akkuteollisuudesta aurinkopaneelien valmistukseen ja datakeskuksiin. Yhtiöllä on yhä varaus akkukatodimateriaalitehtaalle, mutta datakeskussuunnitelmat ovat viimeistelyvaiheessa. Alueen kaksi muuta akkuarvoketjun varausta ovat viivästyneet eurooppalaisen arvoketjun haasteiden vuoksi.

Koppö Energia suunnittelee Kristiinankaupunkiin 550 miljoonan euron vety- ja e-metanolitehdasta. Ympäristölupahakemus on vireillä ja investointipäätöstä odotetaan vuonna 2027. Laitoksessa käytettävää hiilidioksidia on määrä saada Mustasaaresta Westenergyn talteenottolaitoksesta. Suurta vedyn tuotantolaitosta suunnittelee myös yhdysvaltalainen Plug Power. Hankkeita tukisi Nordic Hydrogen Route, jonka tavoitteena on rakentaa yli tuhannen kilometrin vetyputkisto Perämeren rannikolle. Myönteisen toteutettavuusselvityksen jälkeen hanke etenee lupamenettelyihin, markkinavuoropuheluun sekä teknisen ja sääntelyllisen valmiuden varmistamiseen.

Energiaintensiivinen teollisuus ja datakeskukset lisäävät uusiutuvan energian kysyntää, jonka tuotantoon Pohjanmaalla on hyvät edellytykset. Merituulivoimapuistoja suunnitellaan laajasti rannikolle 2030-luvulle, maatuulivoimahankkeita eri puolille maakuntaa ja aurinkovoimapuistoja muun muassa Kristiinankaupunkiin, Vöyrille, Laihialle, Pedersöreen ja Mustasaareen. Sääriippuvaista tuotantoa tasapainottamaan suunnitellaan energiavarastoja.

Mustasaareen rakennetaan 500 megawattitunnin ja 70–80 miljoonan euron akkuvarastoa, ja Laihialle suunnitellaan hiilidioksidia varastoiviin kuplahalleihin perustuvaa kokonaisuutta.

Arctial suunnittelee massiivista, 4,7 miljardin euron alumiinintuotantolaitosta, joka sijoittuu osittain Pohjanmaan maakuntaan Kruunupyyhyn ja suuremmilta osin Keski-Pohjanmaalle Kokkolan kaupungin puolelle. Todella suuren mittaluokan hanke vaikuttaa laajasti ympäröivän alueen elinkeinoelämään ja työmarkkinoihin.

Rakennusala on alkanut piristyä useiden vaikeiden vuosien jälkeen. Matalasuhdanteen aikana alalta on voinut siirtyä työvoimaa teollisuuteen, mikä voi vaikeuttaa osaajien saamista alan elpyessä. Koko maan tasolla asuntorakentaminen on edelleen jäissä, sen sijaan kysyntää luovat investoinnit energiainfraan, datakeskuksiin ja huoltovarmuuteen. Pohjanmaalla teollisuuden rakennushankkeet ovat pitäneet alaa pinnalla, ja nyt työtä tarjoavat muun muassa datakeskukset.

Vaasan asuntopulaa helpottamaan rakennetaan valtion tukemia vuokra- ja opiskelija-asuntoja. Suurinvestointien toteutuminen kasvattaa rakennusalaa lähivuosina ja luo kysyntää myös pienille rakennus-, asennus-, kuljetus-, majoitus- ja ravitsemisyrityksille. Investointien nopea käynnistyminen voi kuitenkin synnyttää pulaa toimituskapasiteetista, asunnoista ja palveluista, sillä pienet yritykset eivät voi hankkia kalustoa tai lisätä henkilöstöä ennen kysynnän varmistumista.

Pohjanmaan tärkeitä maatalouden tuotantosuuntia ovat kasvihuonetuotanto, maidon- ja naudanlihantuotanto, perunanviljely sekä turkistarhaus. Investoinnit ovat piristyneet, ja investointitukihakemuksia tulee runsaasti. Myös suuria hankkeita, kuten tuotantorakennuksia, uskalletaan jälleen edistää. Alkutuotannon kannattavuutta heikentävät yhä polttoaineiden ja lannoitteiden korkeat hinnat.

Pietarsaaren seudulla esimerkkejä seudun vahvasta elintarviketeollisuudesta ovat muun muassa pitkään voimakasta kasvua ja suuria investointeja tehneet lihatalo Snellman ja valmissalaateistaan tunnettu Fresh Servant. Snellman on investoinut viime vuosien aikana uuteen eläinruokatehtaaseen ja seuraavana vuorossa on uuden jakelu- ja logistiikkakeskuksen rakentaminen. Fresh Servant teki hiljattain suuren yrityskaupan, jolla se pyrkii ottamaan jalansijaa ravintolapuolella.

Osuuskauppa KPO on uudistanut hotelleja ja ravintoloita sekä investoinut auto- ja ruokakauppoihin maakunnassa. Investoinnit jatkuvat ruokakauppojen uudistuksilla ja ruoan verkkokaupan kehittämisellä. K-ryhmä uudistaa ruokakauppojaan ja kartoittaa uusia kauppapaikkoja. Suurinvestointien myötä kysyntä kasvaa myös pienissä kaupan, erikoiskaupan, liikenteen, terveydenhuollon ja muissa palveluyrityksissä. Niiden saatavuus vaikuttaa alueen kykyyn vastaanottaa uusia työntekijöitä ja asukkaita, mutta työvoiman siirtyminen suurille työnantajille voi samalla vaikeuttaa pienten yritysten rekrytointeja ja palvelutarjonnan kasvattamista.

Matkailualalla maakunnan vetonaula, Aurora Botnia -matkustaja-autolautta kerää kasvavissa määrin kansainvälisiä matkailijoita Vaasan ja Uumajan väliselle reitille ympäri vuoden kokemaan alueen ainutlaatuisen luonnon. Keskieurooppalaisia matkailijoita houkuttaa erityisesti talvinen jäämaisema. Maakunnan rannikkokaupungit Kristiinankaupunki, Vaasa ja Pietarsaari osallistuvat myös rajat ylittävään Bothnian Coastal Tourism -hankkeeseen, jonka yhtenä tavoitteena on lisätä Pohjanlahden alueelle matkoja järjestävien eurooppalaisten matkanjärjestäjien määrää.

Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyys on lisännyt kiinnostusta itä-länsisuuntaisiin yhteyksiin. Nordic Connector -hanke edistää kiinteää yhteyttä Merenkurkun yli liikkuvuuden ja huoltovarmuuden vahvistamiseksi. Uumajan ja Vaasan satamat kehittävät jo Pohjanlahden ylittävää kuljetuskäytävää, joka tarjoaa lyhimmän Merenkurkun ylityksen ympärivuotisella kansainvälisellä lauttareitillä ja jatkoyhteydet tie- ja rautatieverkkoon.

12.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Pohjanmaan maakunnan työmarkkinatilanne on säilynyt vuonna 2026 koko maata parempana. Alkuvuodesta työttömyys oli vielä edellisvuotta korkeammalla, mutta kesän jälkeen kehitys kääntyi laskuun ja syyskuussa työttömiä työnhakijoita oli jo selvästi vähemmän kuin vuotta aiemmin. Koko maassa työttömyys kasvoi edelleen syyskuussakin. Työllisyyden paraneminen Pohjanmaalla voi uusien työpaikkojen lisäksi näkyä lomautusten välttämisenä ja osa-aikaisten työntekijöiden työtuntien lisääntymisenä.

Pohjanmaan työttömyysaste laski vuoden takaiseen verrattuna ja oli syyskuussa 6,6 prosenttia, selvästi koko maan 11,8 prosentin tasoa alempana. Myös nuorten työttömyystilanne säilyi valtakunnallista tilannetta parempana. Ulkomaalaisten työttömyydessä myönteinen käänne vahvistui: sekä ulkomaalaisten työttömien määrä että työttömyysaste laskivat Pohjanmaalla selvästi.

Työttömyyden rakenteessa keskeisin huolenaihe on edelleen pitkäaikaistyöttömyys. Vähintään vuoden työttömänä olleiden määrä kasvoi edelleen, mutta kasvu hidastui loppukesällä. Pitkäaikaistyöttömyys yleensä kuitenkin vähenee muuta työttömyyttä hitaammin, ja työttömyyden pitkittyessä kasvaa riski osaamisen vanhenemisesta ja työmarkkinoiden tarpeista etääntymisestä.

Avointen työpaikkojen määrä näyttää olevan kääntymässä kasvuun. Pohjanmaalla avoimia työpaikkoja oli syyskuussa hieman enemmän kuin vuotta aiemmin, kun koko maassa niiden määrä väheni. Kasvua oli muiden työntekijöiden, prosessi- ja kuljetustyöntekijöiden, toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden sekä erityisasiantuntijoiden työpaikoissa. Sen sijaan rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden sekä palvelu- ja myyntityöntekijöiden avoimia työpaikkoja oli vuotta aiempaa vähemmän. Avointen työpaikkojen tilastojen tulkinnassa on huomioitava, että työnhakukanavat ovat pirstaloituneet ja työnantajien ilmoitusaktiivisuus Työmarkkinatorilla vaihtelee.

Pohjanmaan maakunnan työllisyystilanne on perinteisesti ollut maan huippua, minkä kääntöpuolena ovat alueen yrityksiä vaivanneet työvoimapula ja kohtaanto-ongelma. Vaikka etenkin teollisuudessa työvoiman kysyntä on hyvällä tasolla jo nyt, haasteiden uskotaan pahenevan entisestään, kun elinkeinoelämän tilanne lähtee laajemmin kasvu-uralle. Myös alueelle suunnitellut suurinvestoinnit tulevat toteutuessaan lisäämään työvoiman kysyntää merkittävästi. Esimerkiksi Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien alueille suunniteltu massiivinen Arctialin alumiinitehdashanke tuottaisi runsaasti työpaikkoja rakentamisvaiheessa ja toiminnan alettuakin suoria työpaikkoja olisi 1 200 tuotannon, työnjohdon, tekniikan ja johtamisen parissa.

Rekrytointiongelmien ennaltaehkäisemiseksi on tärkeää ylläpitää työvoiman osaamistasoa ja ehkäistä pysyvästi työmarkkinoiden ulkopuolelle putoamista. Aikuiskoulutustuen poistaminen ja kuntouttavan työtoiminnan lakkauttamissuunnitelmat hankaloittavat osaamisen päivittämistä ja osatyökykyisten pysymistä mukana työmarkkinoilla. Pohjanmaalla on jo pitkään ratkottu rekrytointiongelmia myös ulkomaista työvoimaa hyödyntämällä, vaikka viime aikoina on tunnistettu myös haasteita kansainvälisten osaajien, kuten vastavalmistuneiden opiskelijoiden pääsyssä työmarkkinoille. Kansainvälisiä rekrytointeja tehdään erityisesti maataloudessa, puhtaanapitoalalla sekä matkailu- ja ravintolatoimialalla ja niitä on varmasti edessä suunnitelluissa investoinneissa.

Työvoiman saatavuushaasteet ovat vielä monilla yrityksillä kohtuullisia, mutta tuoreimmat barometrit osoittavat niiden olevan jälleen voimistumassa työvoimatarpeiden kasvaessa. Elinkeinoelämän keskusliiton heinäkuun Suhdannebarometrissa pohjalaismaakuntien (Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa ja Etelä-Pohjanmaa) yritysten henkilöstömäärän kerrottiin lisääntyneen ja kasvun arvioitiin jatkuvan. Ammattityövoiman puute rajoitti alle viidesosaa vastaajista. Syyskuussa julkaistun pk-yritysbarometrin mukaan Pohjanmaan maakunnan pienten ja keskisuurten yritysten henkilöstöodotukset olivat koko maata valoisampia, vaikka heikko työvoiman saatavuus vaivasi aiempaa harvempia vastaajia.

Pohjanmaan kauppakamari kartoitti osaajakyselyllään Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan yritysten työvoiman saatavuuden tilannetta syyskuussa. Yli 40 prosenttia vastaajista kertoi, että työvoimaa oli saatavilla hyvin tai erittäin hyvin, huonosta tai erittäin huonosta työvoiman saatavuudesta taas raportoi lähes neljännes vastaajista. Osaavan työvoiman saatavuus rajoittaa yrityksen kasvua tai liiketoiminnan kehittämistä kahdella kolmesta vastaajasta.

Lähivuosina merkittävimmiksi yrityksen kilpailukykyä haastaviksi tekijöiksi arvioidaan erityisesti ammattiosaajien saatavuus, työntekijöiden valmiudet toimia digitaalisessa murroksessa sekä työelämään tulevien nuorten osaamistaso ja valmiudet. Kolmannes vastaajista arvioi rekrytointitarpeiden kasvavan seuraavan puolen vuoden aikana, ja 2–3 vuoden aikajänteellä osuus tuplaantuu. Yli puolet osaajista tullaan tarvitsemaan ammattikorkeakouluasteelta ja yli kolmannes ammatillisesta koulutuksesta.

Pohjanmaan kauppakamarin lokakuun 2026 Business Panel vahvisti odotuksia työvoiman kysynnän kasvusta. Kaikista vastaajayrityksistä 38 prosenttia ja teollisuusyrityksistä lähes puolet arvioi henkilöstömääränsä kasvavan seuraavan kuuden kuukauden aikana. Rakennusalalla kasvua ennakoi 43 prosenttia, kun taas yksityisissä palveluissa ja kaupassa enemmistö odotti henkilöstömäärän pysyvän ennallaan. Samalla ammattitaitoisen työvoiman saatavuus on jälleen nousemassa kasvun pullonkaulaksi: sen ilmoitti toimintaa rajoittavaksi tekijäksi 29 prosenttia kaikista vastaajista ja 30 prosenttia teollisuusyrityksistä. Tulokset viittaavat siihen, että suhdanteiden vahvistuessa rekrytointitarpeet kasvavat ensimmäisenä teollisuudessa ja rakentamisessa, mikä voi kiristää osaajakilpailua myös palvelualoilla.

12.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:

(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Pohjanmaan maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	+	+	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Jakobstadsregionen-Pietarsaari-seutukunta Kruunupyy, Luoto, Pedersöre, Pietarsaari ja Uusikaarlepyy	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	+	+	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Sydösterbotten-Suupohjan rannikko -seutukunta Kaskinen, Kristiinankaupunki ja Närpiö	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Vaasan seutukunta Korsnäs, Laihia, Maalahti, Mustasaari, Vaasa ja Vöyri	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	+	+	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

13. Pohjois-Karjala

Taulukko 13. Pohjois-Karjalan maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	161418	162091	-673	-0,4 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	9988	9769	219	2,2 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	1 253	1 166	87	7,5 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	4 657	4 518	139	3,1 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	13,9	13,6		+0,3 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	236	419	-183	-43,7 %

13.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Pohjois-Karjalan talous on kääntynyt varovaiseen elpymiseen pitkän heikon jakson jälkeen. Yrityssektorin liikevaihto alkoi kasvaa vuoden 2025 kolmannella neljänneksellä. Kirittävää kuitenkin riittää, sillä ennen käännettä liikevaihto supistui yhdeksän peräkkäisen vuosineljänneksen ajan, ja rakentamisen sekä teollisuuden liikevaihdot olivat vuodenvaihteessa yhä taantumaa edeltävän tason alapuolella. Rakentamisen pohja näyttää ohitetulta ja teollisuustuotanto on hieman vahvistunut, mutta elpyminen on haurasta. Kaupan ja palvelujen kehitystä rajoittavat edelleen kuluttajien varovaisuus, heikko ostovoima ja julkisen talouden sopeutustoimet. Kuluttajien luottamus on kuitenkin kohentunut.

Yritysrahoituksen kysynnän kasvu tukee arviota elpymisestä. Finnveran rahoitusta myönnettiin maakuntaan 16 miljoonaa euroa tammi-kesäkuussa, joka oli teollisuuden vetämänä 4 miljoonaa suurempi verrattuna vuoden takaiseen. Finnveran osarahoittamien investointien määrä nousi 18 miljoonaan euroon edellisen vuoden 15 miljoonasta. Konkurssien määrä on vielä pysynyt korkeana: tammi–heinäkuussa vireille pantiin 66 konkurssia, vastaava taso kuin edellisvuonna. Kuntien investoinnit ovat maan matalimmalla tasolla, noin 20 miljoonaa euroa tavanomaista alempana. Kuntatalouden arvioidaan vahvistuvan talouskasvun mukana kahden–kolmen vuoden aikajänteellä.

Talouden käänne ei vielä näy työmarkkinoilla. Työttömyys oli syyskuussa maakunnista kolmanneksi korkeimmalla tasolla, vaikka kasvu on ollut koko maata hitaampaa. Työllisten määrä oli toukokuussa 2026 1,7 prosenttia vuotta aiempaa pienempi, mutta lasku oli vähäisempi kuin monissa muissa maakunnissa. Teollisuustyöpaikat vähenivät vuonna 2025 vain 45 työpaikalla eli 0,4 prosenttia, mitä voidaan pitää suhdanteeseen nähden vakaana kehityksenä.

Maakunnan väkiluku väheni selvästi tammi–heinäkuussa 965 hengellä, mikä oli 346 henkeä enemmän kuin vuotta aiemmin. Nettomaahanmuutto oli 656 henkeä positiivinen, mutta muuttovoitto pieneni 174 hengellä. Luonnollinen väestönmuutos oli -753 henkeä ja maan sisäinen muuttotappio -872 henkeä. Syntyneiden määrä kasvoi, mutta kuolleiden määrä lisääntyi vielä enemmän. Joensuun opiskelijakaupungin valmistumis- ja muuttorytmi heikentää alkuvuoden lukuja, ja syksyn opiskelijavirrat tavallisesti korjaavat niitä. ETA-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukukausimaksut sekä tiukentuneet maassaolon ehdot voivat kuitenkin vähentää maahanmuuttoa, mikä korostaa opiskelijoiden alueelle kiinnittymistä, harjoittelupaikkoja ja tutkinnon jälkeisiä työmahdollisuuksia.

Maakunnan sisäiset erot ovat huomattavia. Esimerkiksi Kontiolahdella väestö on nuorempaa, työttömyys alhaista ja yritystoiminta aktiivista. Pielisen Karjalassa väestön väheneminen ja ikääntyminen vaikeuttavat työvoiman saatavuutta ja lisäävät palvelutarpeita, mutta monipuolinen alkutuotanto, biotalous, teollisuus, matkailu ja uusiutuvan energian mahdollisuudet vakauttavat elinkeinorakennetta. Pitkät etäisyydet kasvukeskuksiin korostavat liikenne- ja tietoliikenneyhteyksien merkitystä koko maakunnassa.

Saavutettavuuden näkymät ovat kaksijakoiset. Kevään kehysriihessä ja syksyn budjettiriihessä vahvistettiin useita Pohjois-Karjalalle tärkeitä hankkeita, kuten Karjalan radan kehittäminen, valtatien 9 Ylämyllyn kohdan parantaminen, sekä jo aiemmin päätetty valtatien 6 Tolosenmäen kohde Kiteellä. Hankkeet parantavat kuljetusten toimintavarmuutta ja investointiedellytyksiä. Keskeisiä haasteita ovat koko ajan kasvava korjausvelka, alemman tieverkon heikkeneminen, ilmastonmuutoksen kunnossapitotarpeet, vuosien 2027–2029 pienenevät rahoituskehykset tienpidon kustannusten noustessa sekä joukkoliikenteen palvelutason heikkeneminen erityisesti hajaasutusalueilla.

Energia- ja tietoliikenneverkot ovat investointien kannalta keskeisiä. Fingridin tavoitteena on saada Huutokosken ja Kontiolahden välinen 400 kilovoltin kantaverkko valmiiksi vuonna 2033, kaksi vuotta aiemmin kuin aiemmassa suunnitelmassa; voimajohto on YVA-vaiheessa. Nykyiset kantaverkon epävarmuudet hidastavat energiaintensiivisten hankkeiden valmistelua. Kiinteiden yhteyksien saatavuus on parantunut: syyskuun 2025 lopussa vähintään 100 megabitin yhteys oli saatavilla 64 prosentille ja valokuitu 65 prosentille kotitalouksista.

Lähiajan kehityskuva on varovaisen myönteinen mutta epäyhtenäinen. Kasvun ajureita ovat teollisuuden elpyminen, vihreän siirtymän ja energian hankkeet, datakeskukset, kaivos- ja teknologiateollisuus sekä toimitila- ja infrarakentaminen. Asuntorakentaminen pysyy matalalla ja korjausrakentamisen toipuminen hitaana. Globaalitalouden epävarmuus, geopoliittiset jännitteet, energia- ja logistiikkakustannusten vaihtelu, rahoituksen saatavuus, korkea työttömyys ja rajamaakunnan asema tuovat suhdannekäänteeseen riskejä ja sitä kautta varovaisuutta. Digitalisaatio, tekoäly ja palvelujen kansainvälistyminen avaavat samalla kasvumahdollisuuksia tieto-, asiantuntija- ja yrityspalveluille.

13.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Pohjois-Karjalan elinkeinoelämän näkymä on varovaisen myönteinen, mutta eroja on toimialoittain ja alueiden välillä. Suhdannetilanteen vahvistumisesta on merkkejä erityisesti teollisuudessa, kaivosalalla ja matkailussa. Yritykset suhtautuvat kuitenkin edelleen harkiten suuriin investointeihin, ja epävarmuus näkyy rekrytoinneissa ja kuluttajakysynnässä. Rahoituksen saantia ei koeta enää niinkään esteeksi. Finnveran kyselyssä vajaa 10 prosenttia vastanneista koki esteitä, mikä oli maakunnista pienin lukema.

Syksyn 2026 pk-yritysbarometrin mukaan Pohjois-Karjalan suhdannenäkymät ovat vielä varovaiset (+1) ja selvästi koko maata (+10) heikommat. Kannattavuuden odotetaan heikkenevän palveluyrityspainotteisessa vastaajajoukossa ja investointiodotukset ovat myös selvästi pakkasella. Seuduissa on eroja: Keski-Karjalassa yleinen suhdannekuva on maakunnan myönteisin, mutta työllisyysodotukset ovat heikot, kun taas Joensuun seudulla henkilöstö- ja liikevaihtonäkymät ovat lievästi myönteiset. Pielisen Karjalassa suhdanne-, liikevaihto- ja kannattavuusodotukset ovat selvästi maakunnan heikoimmat.

Itä-Suomen elinvoimakeskuksen kokoamana Pohjois-Karjalassa on tunnistettu 55 kappaletta yli miljoonan euron investointihanketta, joiden yhteenlaskettu arvo on noin kolme miljardia euroa. Näistä 19 on vihreän siirtymän hankkeita, joiden arvo on noin 1,5 miljardia euroa. Investoinnit painottuvat datakeskuksiin, tuuli- ja aurinkovoimaan, teollisiin laajennuksiin sekä kone- ja laiteinvestointeihin, joilla tavoitellaan kapasiteetin kasvua, automaatiota ja kilpailukyvyn vahvistamista. Koko elinvoimakeskuksen alueella on raportoitu 247 investointia tai investointisuunnitelmaa, joiden arvo on yhteensä hieman yli 25 miljardia euroa. Kaikkien hankkeiden euromäärä ja

tarkka käynnistymisajankohta eivät ole tiedossa, joten toteutuvan investointivolyymin arvioon liittyy epävarmuutta.

Yritysten perustamisaktiivisuus on säilynyt kohtuullisena, mutta uudet yritykset ovat usein ammatinharjoittajia. Omistajanvaihdosten merkitys yrityskannan uudistumisessa kasvaa, sillä yrittäjien ikääntyminen lisää sukupolvenvaihdosten ja yrityskauppojen tarvetta. Esimerkiksi Kontiolahdella useissa pien- ja mikroyrityksissä suunnitellaan sukupolvenvaihdosta, mutta kaikille yrityksille ei ole löytynyt jatkajaa. Kuljetusalalla yrityskoko kasvaa yritys-, fuusio- ja liiketoimintakauppojen kautta. Keskittymistä vauhdittavat jatkajien puute ja osin lainsäädännön muutokset.

Teknologiateollisuudessa näkymät ovat maakunnan toimialoista vahvimpia. Yrityksillä on investointihankkeita vireillä, kysyntä on kesän jälkeen parantunut ja suurten alihankkijoiden tilanne kehittynyt myönteisesti. Tarjouspyyntöjä liikkuu Itä-Suomessa kohtuullisesti, ja kysyntätilannetta kuvaava saldoluku nousi keväällä. Kansallisen kone- ja metallituoteteollisuuden tilauskantoja ovat vahvistaneet meri- ja puolustusteollisuus, mutta niiden veto ei ole vielä välittynyt Itä-Suomeen yhtä voimakkaana kuin alan keskeisille sijaintialueille.

Pohjois-Karjalassakin puolustusteollisuuden arvoverkko kehittyy ollen kuitenkin enemmän yksittäisten yritysten onnistumisten varassa. Datakeskukset, sähköistymiseen liittyvät ratkaisut ja kaivosteknologia tarjoavat kysyntää myös maakunnan yrityksille. Suomalaiset toimijat ovat alkaneet päästä mukaan datakeskusten sekä niiden sähkö- ja muiden ratkaisujen toteutukseen, mikä voi vahvistaa alueen alihankintaverkostoja.

Metsäbiotaloudessa ei ole tapahtunut olennaista suhdannemuutosta. Puun hinta on hyvä, ja kuusen sekä männyn markkinahinnat ovat nousseet loppukesällä ensiharvennusleimikoita lukuun ottamatta. Koivun kysyntä on vahvaa kuitupuussa. Metsä- ja biotalouden kehitys heijastuu laajasti kuljetus-, palvelu- ja alihankintayrityksiin. Stora Enson Enocellin muutosneuvotteluissa päädyttiin noin 20 työsuhteen päättymiseen. Binderholzin laajentuminen Kainuuseen Kuhmo Oy:n ja Juntinsalo Oy:n yritysostoilla vahvistaa yhtiön pitkäjänteistä toimintaa Suomessa.

Metsäbiotalouden tutkimusta ja koulutusta suunnataan erityisesti vetytalouteen, biogeenisen hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen sekä puunjalostuksen sivuvirtojen jalostusarvon nostamiseen. Maakunnan kasvualoilla korostuvat laajemminkin tekoäly, automaatio, älykäs tuotanto, energia- ja ympäristöteknologia sekä bio- ja kiertotalous. Tämä lisää yritysten ja korkeakoulujen TKI-yhteistyön merkitystä. Karelian ja Riverian yhteistyön tiivistämisellä tavoitellaan sujuvampia koulutuspolkuja, vaikuttavampaa TKI-toimintaa ja koulutusorganisaatioiden palvelukyvyn vahvistamista. Itä-Suomen yliopiston ja ammattikorkeakoulujen yhteistyöneuvottelut ovat meneillään.

Mineraalitaloudessa kaivosyhtiö Endominesin alkuvuosi oli vahva: kullan tuotantoon perustuva liikevaihto kasvoi 61 prosenttia lähes 35 miljoonaan euroon ja nettotulos 10,4 miljoonaan euroon. Ilomantsin Ukkolanvaaran lupaavat kairaustulokset vahvistavat yhtiön kasvunäkymiä, ja tuotantoa tavoitellaan vuoden 2030 tienoille. Endominesin volframihanke on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Polvijärvellä Mondo Mineralsin talkkikaivoksen laajennussuunnitelma turvaisi toiminnan jopa 30 vuodeksi.

Energia-alalla P2X-vetyinvestoinnin varmistumista odotetaan syyskaudella, ja investointipäätöksen arvioidaan käynnistävän myös muita alueellisia kehitysprosesseja. Kiteen datakeskushanke etenee. Pohjois-Karjalan tuulivoiman kokeilualue-esitys on puolustusministeriön käsittelyssä. Fortum ja Tornator selvittävät tuulivoimahankkeita Juuan, Polvijärven, Outokummun ja Lieksan alueille, joilla yhteenlaskettu kapasiteetti voisi olla noin 1 000 megawattia.

Pohjois-Karjalan rakentamisen näkymä on vakautuva mutta edelleen hauras. Asuntorakentaminen on hiljaista ja epävarmaa, tosin pankit ovat viestineet asuntolainojen kysynnän kasvusta. Toimitila-, infra-, energia- ja korjausrakentamisessa kehitys on myönteisempää. Rajamaakunnan epävarmuus, heikko kuluttajakysyntä ja korkea

työttömyys jarruttavat asuin- ja palvelurakentamista. Kysyntää voivat tukea teknologiateollisuuden, metalli- ja kaivosalan sekä energia- ja vihreän siirtymän investoinnit. Joensuun seudulla kysyntä on muuta maakuntaa vahvempaa, mutta hankekanta painottuu koko alueella valikoituihin toimitila-, korjaus-, infra- ja teollisuushankkeisiin. Kiinteistökannan korjausvelka on suuri, mutta kuntien, kaupunkien ja yritysten investointikyky on tällä hetkellä heikko.

Matkailussa on myönteistä kehitystä. Tammi–heinäkuussa maakunnan majoitusliikkeissä kirjattiin 335 446 yöpymistä, 9,6 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Yöpymisten määrä ylitti ensimmäistä kertaa tällä vuosikymmenellä vuoden 2019 tason. Ulkomaiset yöpymiset lisääntyivät 46,7 prosenttia, vaikka niiden kokonaismäärä jäi vielä vuoden 2019 alapuolelle. Luonto-, hyvinvointi- ja tapahtumapalveluilla on kasvupotentiaalia. Joensuun seudulla aktiivinen tapahtumatoiminta on vakauttanut majoittujamääriä. Nurmeksessa matkailun näkymä on maltillisen myönteinen kotimaan kysynnän ja luontomatkailun tukemana.

Maanteiden tavaraliikenteen yleiskuva on Itä-Suomen maakunnissa vakaa, eikä teollisuuden tai kaupan kuljetustarpeissa ole tapahtunut suuria muutoksia. Kaupan liikenne on hyvin vakaata, kun taas teollisuuden kuljetukset reagoivat nopeasti tilauksiin. Maanrakennuskuljetuksia ovat lisänneet suuret rakennuskohteet kuten datakeskukset, ja rakentamisen piristyminen näkyy myös elementtien ja muiden rakennustuotteiden kuljetuksissa. Toisaalta metsäteollisuuslaitosten muutokset ja pitkittyneet huoltoseisokit aiheuttavat epävarmuutta puukuljetuksiin ja vähentävät ajoja. Kuljetuskalusto siirtyy maakuntarajojen yli suurten kohteiden mukaan. Talouden nousu näkyy heti kuljetusmäärien kasvuna, mutta kannattavuus ei ole seurannut perässä. Viime aikojen dieselin voimakas hinnan nousu on tuonut selkeitä kannattavuusriskejä.

Toimivat kuljetusyhteydet länteen ja satamiin ovat yrityksille keskeisiä. Maakunnan tieverkon rungon muodostavat valtatiet 6, 9, 23 ja 73, joista valtatien 23 merkitys Keski- ja Etelä-Suomeen sekä valtatielle 5 johtavana elinkeinoelämän reittinä on kasvanut. Karvion uusi silta poistaa erikoiskuljetusten pullonkaulan. Lieksanjoen sillan parantaminen kantatiellä 73 käynnistyy vuonna 2027. Valtatie 9:n Ylämyllyn kohdan, valtatien 23 Heinäveden osuuden ja valtatien 6 Tolosenmäen kohdan hankkeet tukevat saavutettavuutta.

Syrjäsalmen uusi ratasilta valmistuu käyttöön vuonna 2027. Sisävesien laivaliikenne ja uitto ovat lisääntyneet Saimaan kanavan käytön päätyttyä. Joensuun lentoyhteys Helsinkiin sai myönteisiä uutisia Finnairin aloittaessa kaupalliset lennot maaliskuusta 2028 ostoliikennesopimuksen umpeutuessa. Vaihtoehtoisten käyttövoimien kehitys henkilöautokannassa on maakunnassa muuta maata hitaampaa, Pohjois-Karjalassa osuus syyskuussa 2025 oli 6,5 prosenttia, kun koko maassa se oli 11 prosenttia.

Maakunnan sisällä Joensuun seutu hyötyy laajemmasta yritys- ja osaamispohjasta sekä investointien keskittymisestä. Valion elintarviketeollisuuden investoinnit Joensuuhun kasvattavat tuotantoa ja työllisyyttä. Kontiolahdella yritykset viimeistelevät aiemmin käynnistettyjä hankkeita ja keskittyvät prosessien ja tuotteiden kehittämiseen. Investointien tulokset voivat näkyä markkinan elpyessä tuottavuuden kasvuna.

Medizisen tuotantolinjan modernisointi on valmistumassa, ja Lehmon teollisuusalueelle sijoittuu uusia yrityksiä. Liperissä näkymiä parantavat Välikankaan yritysalueen valmistuminen sekä kiinnostus energia-, datakeskus- ja teollisuushankkeisiin. Keski-Karjalassa kehitystä tukevat Kiteen datakeskus ja liikennehankkeet. Pielisen Karjalassa metsä- ja biotalous, matkailu ja alkutuotanto muodostavat monipuolisen perustan, mutta investointeja hillitsevät väestön väheneminen, yritysten varovaisuus ja omistajanvaihdosten tarve.

Yritysten rekrytoinnit ovat varovaisia. Epävarmassa tilanteessa yritykset hyödyntävät ensin nykyistä henkilöstöä ja työaikajärjestelyjä, sen jälkeen vuokratyövoimaa ja vasta näkymän vakiintuessa uusia rekrytointeja. Laaja-alainen työllisyyden paraneminen edellyttää pidempään jatkuvaa kasvua. Tämänhetkisen arvion mukaan myönteiset vaikutukset henkilöstöön voivat alkaa konkretisoitua Itä-Suomessa vuodenvaihteen tienoilla tai alkutalvesta. Samalla huippuosaajien saatavuus on jo joillekin yrityksille pullonkaula.

13.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Pohjois-Karjalan työmarkkinatilanne on edelleen heikko, vaikka ensimmäisiä varovaisia elpymisen merkkejä on nähtävissä. Työttömyys on korkealla ja pitkäaikaistyöttömyyden osuus merkittävä, avoimia työpaikkoja on vähän eikä noususuhdanne vielä näy laaja-alaisesti työllisyydessä. Työttömiä työnhakijoita oli syyskuussa 13,9 prosenttia työvoimasta, mikä on 0,3 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin.

Yritysten koulutuskysyntä on kuitenkin vilkastunut hieman, erityisesti teknologiateollisuudessa, ja työvoimakoulutuksia on kohdennettu alan tarpeisiin. Työmarkkinoilla esiintyy samanaikaisesti työvoiman ylitarjontaa ja pulaa erityisosaajista. Perustehtäviin ja monille aloille on työvoimaa hyvin saatavilla, mutta osaamisvaatimusten kasvaessa rekrytointivaikeudet lisääntyvät.

Nuorten ja pitkäaikaistyöttömien pääsy työmarkkinoille on vaikeutunut, ja työn murros on heikentänyt nuorten mahdollisuuksia saada ensimmäinen työpaikka. Työllistymistä tuetaan työllistymisseteleillä, työllistämislisällä, oppisopimuskoulutuksen korvauksilla ja tulosperusteisilla palveluilla, joiden käyttö on lisääntynyt.

Teollisuuden työmarkkinanäkymät ovat toimialoista vahvimmat. Teknologiateollisuudessa tarjouspyyntöjen ja kysynnän piristyminen voivat lisätä työtä, mutta yritykset hyödyntävät ensin nykyistä henkilöstöä, työaikajärjestelyjä ja vuokratyövoimaa. Laajemman rekrytointikäänteen arvioidaan siksi ajoittuvan aikaisintaan vuodenvaihteen tienoille tai alkutalveen. Osaajapulaa esiintyy erityisesti hitsaajista, CNC-koneistajista, kunnossapito- ja automaatioasentajista sekä sähkö-, energia- ja automaatiotekniikan ja tuotannon digitaalisten järjestelmien osaajista. Eläköityminen lisää korvaavan työvoiman tarvetta. Ammattiopisto Riveria vastaa osaajatarpeeseen kasvattamalla koulutustarjontaa prosessitekniikassa ja maarakennus- ja kaivannaisalalla.

Rakennusalan työmarkkinat pysyvät lähikuukausina epätasapainoisina. Talonrakentamisen perusammateissa työvoimaa on tarjolla, mutta teollisen rakentamisen, kunnossapidon, energiaratkaisujen, korjausrakentamisen sekä kustannus- ja aikatauluohjauksen erityisosaajista voi syntyä pulaa hankkeiden käynnistyessä. Alan vetovoiman heikkeneminen taantuman aikana voi vaikeuttaa rekrytointeja, jos kysyntä elpyy nopeasti.

Kuljetus- ja logistiikka-alalla työvoimatarve ei nykyisessä epävarmassa tilanteessa kasva laajasti, mutta ammattikuljettajista on paikoin pulaa ja eläkepoistuma ylläpitää tarvetta etenkin yhdistelmäajoneuvo-, puutavara-, säiliö-, jakelu-, maa-aines- ja erikoiskuljetuksissa. Varasto- ja terminaalityössä digitaalisten järjestelmien osaamisen merkitys kasvaa.

Metsäalalla näkymä on varovaisen myönteinen, mutta vaihtelee suhdanteiden ja ammattiryhmien mukaan. Osaavista metsäkoneen- ja puutavara-autonkuljettajista, metsureista sekä kunnossapidon osaajista on pulaa. Maataloudessa työpaikkojen kokonaismäärä ei merkittävästi kasva, mutta kotieläintuotannon, koneiden ja teknologian osaajia tarvitaan tilakokojen kasvun, sukupolvenvaihdosten ja eläköitymisen vuoksi.

Palvelualojen näkymä on kaksijakoinen. Liikevaihdon pitää vahvistua ennen työllisyyttä, joten nopeaa ja laaja-alaista rekrytointikäännettä ei odoteta. Osaajia tarvitaan erityisesti ravitsemis- ja suurtalouspalveluihin, myyntiin, taloushallinnon vaativiin tehtäviin sekä digitaalisten palvelujen kehittämiseen. Luovilla aloilla kysyntä on heikkoa.

Sosiaali- ja terveysalalla työmarkkinanäkymä on ristiriitainen: väestön ikääntyminen, palvelutarpeen kasvu ja eläköityminen ylläpitävät osaajatarvetta, mutta hyvinvointialueen talouden tuntuva sopeuttaminen ja koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut lisäävät epävarmuutta. Hoiva-alan työvoiman saatavuus on Joensuun seudulla parantunut. Julkisen sektorin sopeutukset näkyvät myös kunta- ja valtionhallinnossa.

Seutujen kehitys eriytyy. Joensuun seudulla rakentaminen ja kaupallinen toiminta ovat hieman aktivoituneet ja teollisuudessa on havaittavissa piristymistä, mutta työllisyyden yleinen käänne on vielä toteutumatta. Keski-Kar-

jalassa Kitee toimii seudun veturina: uudet yritykset ja teollisuuden hyvä tilanne ovat lisänneet työvoiman liikkuvuutta ja alentaneet työttömyyttä, vaikka rajaliikenteen puuttuminen rasittaa palveluja. Pielisen Karjalassa avoimia työpaikkoja on vähän, rakentaminen on pysähdyksissä ja teollisuuden kysyntä vaihtelee; elintarviketeollisuuden tilanne on kuitenkin vakaa. Etenkin Joensuun seudun ulkopuolella työvoiman saatavuuden rakenteelliset ongelmat säilyvät väestön ikääntyessä.

Työvoiman saatavuuden keskeinen haaste on kohtaanto: työttömien määrä ei yksin ratkaise rekrytointitarpeita, vaan tarvitaan osaamisen päivittämistä, pätevyyksiä, alueellista liikkuvuutta sekä yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä. Kansainvälisen työvoiman merkitys kasvaa etenkin teollisuudessa, sosiaali- ja terveysalalla sekä eräissä palveluammateissa. Aikuisopiskelun tuen, oppisopimusrahoituksen, palkkatuen ja työvoimakoulutuksen rahoituksen heikkeneminen ja lukukausimaksujen seurauksena romahtaneet ulkomaisten opiskelijoiden määrät haittaavat selkeästi osaajatarpeeseen vastaamista. Työperusteisen maahanmuuton rinnalla on vahvistettava alueelle jäämistä, harjoittelupaikkoja ja tutkinnon jälkeisiä työllistymismahdollisuuksia.

Kokonaisuutena TEM:n työmarkkinaennusteen maltillinen paranemisura on Pohjois-Karjalassa mahdollinen, mutta käänteen arvioidaan olevan hidas ja toimiala- sekä seutukohtaisesti epätasainen. Teollisuuden tilauskehitys, energia-, datakeskus- ja muut investoinnit sekä rakentamisen käynnistyminen voivat vahvistaa työllisyyttä, mutta julkisen sektorin sopeutukset, korkea rakennetyöttömyys, saavutettavuuden ongelmat ja heikko kysyntä jarruttavat kehitystä. Jos kasvu vahvistuu nopeasti, nykyinen osaajapula voi muodostua rekrytointien esteeksi erityisesti teollisuudessa, rakentamisessa, kuljetuksissa sekä sosiaali- ja terveysalalla. Lähikuukausina työttömyyden odotetaan lähinnä vakaantuvan; selvempi paraneminen on todennäköisempi noin vuoden aikajänteellä.

13.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:

(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Pohjois-Karjalan maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Joensuun seutukunta Heinävesi, Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu ja Polvijärvi	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	0	0

Keski-Karjalan seutukunta Kitee, Rääkkylä ja Tohmajärvi	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	+	+	0

Pielisen Karjalan seutukunta Lieksa ja Nurmes	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	0	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	0

14. Pohjois-Pohjanmaa

Taulukko 14. Pohjois-Pohjanmaan maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto).

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	417 939	418 331	-392	-0,1 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	23 718	22 412	1 306	5,8 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	3 761	3 286	475	14,5 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	10 524	9 871	653	6,6 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	12,0	11,5	-	+0,5 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	1 790	2 046	-256	-12,5 %

14.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Pitkään kestänyt matalasuhdanne on hellittämässä ja myös Pohjois-Pohjanmaan aluetaloudessa on havaittavissa muutosta parempaan. Sotatoimet Ukrainassa ja Persianlahdella luovat edelleen epävarmuutta talouden nousulle, mutta kaikkiaan positiiviset signaalit ovat lisääntyneet viime aikojen talouskeskusteluissa. Kansalliset ennustelaitokset ovat nostaneet kasvuennusteitaan mitä pidemmälle kuluva vuosi on edennyt. Ennustetahot ovat pääviesteissään suhteellisen yksimielisiä. Suomen talous on kasvu-uralla, kasvu etenee useilla toimialoilla, viime aikoina nähdyt koronnousut nähdään suhteellisen lyhytaikaisena haasteena ja työllisyyden odotetaan kohoavan vähitellen, erityisesti ensi vuoden aikana.

Geopoliittiset jännitteet ja sotilaalliset konfliktit varjostavat talouden nousua monin eri tavoin. Raaka-aineiden, erityisesti energian, saatavuudessa on edelleen toimitushäiriöitä ja se on kiihdyttänyt hintojen nousua. Merkittävä maanpuolustuksellinen varautuminen Euroopassa lisää puolustukseen ja kokonaisturvallisuuteen liittyviä hankintoja, mutta samalla se edellyttää julkisen velkaantumisen hillintää ja ehkäisee investointeja useilla hallinnonaloilla.

Kuluttajien luottamus ja odotus talouteen on Tilastokeskuksen lukujen mukaan hieman kohonnut aiemmasta, mutta merkittävissä hankinnoissa on yhä varovaisuutta. Yrityskyselyissä yleisimmäksi kasvun esteeksi nähdään edelleen liian vähäinen kysyntä. Myyntiä, tilauksia ja toimituksia tarvitaan selkeästi nykyistä enemmän, jotta talous kääntyisi ennusteita voimakkaampaan kasvuun jo lyhyellä aikaperiodilla.

Pohjois-Pohjanmaalla on suunnitteilla ja toteutuksessa huomattava määrä vihreän siirtymän hankkeita, erityisesti energiantuotantoon, -siirtoon ja -varastointiin liittyvissä teemoissa. Alkusyksystä saatiin tieto, että maakunnassa aloitetaan useiden suuren kokoluokan datakeskuksen suunnittelu ja rakentaminen. Datakeskushankkeita on esiselvityksessä, suunnitteilla ja toteutuksessa jo lähes puolessa maakunnan kaikista kunnista. Muutamissa kunnissa hankkeita on useita.

Puolustustarpeet luovat laajasti uutta tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa ja liiketoimintamahdollisuuksia. Kiinnostus vastata kasvaviin tarpeisiin ja kytkeytyä kansainvälisiin hankinta- ja arvoketjuihin on lisääntynyt Pohjois-Pohjanmaalla. Turvallisuus, kriisikestävyys ja huoltovarmuus on nostettu vahvasti aluekehittämisen painopisteiksi.

Odotukset lähikuukausille ovat Pohjois-Pohjanmaalla maltillisen positiiviset. Talouden suunta on parempaan mutta merkittävää kasvuloikkaa ei ole näköpiirissä vielä tulevan talvi- ja kevätkauden aikana. Useissa suurhankkeissa tehdään vasta suunnittelua tai valmistelevia töitä. Merkittävämpiä talous- ja työllisyysvaikutuksia nähdään vuoden päähän ja tuleville vuosille.

Työllisyyden odotetaan kasvavan ensi vuodesta alkaen. Suurhankkeiden yhtäaikainen toteuttaminen (lähimaakunnat myös huomioiden) kiihdyttää työvoimakysyntää esimerkiksi rakentamisen, rakennusteollisuuden sekä kuljetuksen ja logistiikan aloilla. Pohjois-Pohjanmaalla on työtöntä työvoimaa reservissä, mutta lisä- ja täsmäkoulutusta tarvitaan myös runsaasti. Isommat haasteet koetaan lähivuosina, kun hankkeiden toteutus etenee, tehtävät työmailla kasvavat ja talouden elpyminen laajemmin kiristää kilpailua osaavan työvoiman saatavuudesta.

14.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Syksyn pk-yritysbarometriin vastanneista Pohjois-Pohjanmaan yritysedustajista vajaa puolet ei näe suhdannenäkymässä muutosta seuraavan vuoden aikana. Vajaa kolmannes vastaajista kokee suhdannetilanteen nykyistä valoisammaksi vuoden päästä ja neljäsosa nykyistä heikommiksi. Pohjois-Pohjanmaan näkymät ovat valtakunnallista keskitasoa hieman heikommat. Myös arviot työllisyydestä, liikevaihdosta ja investointien arvosta alittavat keskitason.

Kysely toteutettiin ennen merkittävien suurhankeinvestointien julkistusta. Tärkeimmäksi maakunnan pk-yritysten kehittämisesteeksi todetaan yleinen suhdannetilanne/taloustilanne. Seutu-vastauksissa erottuu, että useissa teemoissa (mm. suhdannenäkymät, liikevaihto, kannattavuus) Haapavesi-Siikalatvan seudun yrityksillä näkymä on pessimistisempi ja Nivala-Haapajärven seudun yrityksillä positiivisempi kuin muilla maakunnan seuduilla.

Yritysten aloituksissa ja lopetuksissa on muutosta huonompaan Pohjois-Pohjanmaalla kvartaaleilla Q4/25-Q2/26. Aloitusmäärässä on pudotusta ja lopettaneita yrityksiä oli selvästi enemmän kuin aloittaneita. Tietoa ei ole saatavilla toimialoittain tai tarkemmalla aluejaolla. Pk-yritysbarometrissä 13 prosentilla maakunnan pk-yrityksistä on ollut maksuvaikeuksia viimeisen 3 kuukauden aikana. Osuus on parempi kuin koko maan keskimääräinen 19 prosenttia ja maakunnallisesti hieman positiivisempi kuin kevään 2026 kyselyssä.

Julkisen yritysrahoituksen kysynnän tulisi olla aktiivisempaa. Yksityisessä yritysrahoituksessa moni kokee rahoituksen ehdot tiukoiksi, mutta samalla se terävöittää liiketoiminnan ja investointien suunnittelua kannattavuuden varmistamiseksi. Vireille pannuissa konkursseissa on ollut pientä nousua Pohjois-Pohjanmaalla viime vuosina – tänä vuonna vireillepanoja on ollut keskimäärin 20 kuukaudessa.

Pohjois-Pohjanmaan maatalouden näkymät ovat varovaisen vakaat, vaikka monilla tiloilla kannattavuus on heikentynyt. Korkeat kustannukset rasittavat edelleen tiloja. Kasvukauden satotaso oli pääosin kohtuullinen, vaikka paikoin kosteus heikensi sadon laatua ja nosti korjuu- ja kuivauskustannuksia. Maidon hinnan lasku on heikentänyt tilojen taloustilannetta ja lisännyt epävarmuutta investointien toteuttamisessa. Investointeja tehdään edelleen erityisesti lypsykarjatalouteen, salaojituksiin ja eläinten hyvinvointiin.

Rahoituksen saatavuus on haasteellista etenkin alueilla, joilla vakuusarvot ovat alentuneet. Perunantuotannossa satomäärät olivat pääosin kohtuullisia. Riskeiksi tunnistetaan tuotteiden heikosta hintakehityksestä ja korkeista tuotantokustannuksista aiheutuva kannattavuushaaste, markkinoiden epävarmuus, sääolojen lisääntyvä vaihtelu sekä investointirahoituksen kiristyminen. Aktiiviset sukupolvenvaihdokset ja viljelijöiden investointihalukkuus tukevat positiivista näkymää.

Raahen kultakaivos on ollut ylläpitotilassa jo 5 vuotta ja sen ympäristölupa on peruttu. Kaivosyhtiö on ilmoittanut hakevansa uutta ympäristölupaa, etsii uutta rahoitusta ja arvioi, että tuotanto voisi alkaa vuonna 2028. Pohjois-

Kuusamoon suunniteltu kaivos herättää runsaasti keskustelua, koska se sijoittuisi merkittävän matkailukeskuksen läheisyyden ja kansallispuiston kainaloon. Hankkeen uusi YVA-prosessi on käynnissä ja siirtynyt selvitys- ja arviointivaiheeseen. Taivalkoskella on käynnistynyt Rusamon osayleiskaavaprosessi kaivostoiminnan mahdollistamiseksi. Kaivoksen tutkimus- ja suunnittelutyö kestää vuosia. Oulussa Vareputaan mineraalipotentiaali on herättänyt kiinnostusta ja selvitystyötä suunnitellaan. Siikalatvalla on tehty potentiaalinen grafiittiesiintymälöytö. Tarkempi varantoarvio tarvitsee lisätutkimuksia.

Viime vuodet ovat olleet Pohjois-Pohjanmaan metalli- ja konepajayrityksissä rauhallisempaa jaksoa. Kesästä 2025 lähtien metalliklusterin liikevaihto on ollut nousussa. Tilastokeskuksen koko maan luvuista näkee, että metalliteollisuudessa saatiin alkuvuonna runsaasti uusia tilauksia. Kone- ja laiterakentaminen on nousussa ja monissa yrityksissä tuotantokapasiteetti on täyskäytössä. Kasvava tilausmäärä lisää rekrytointitarpeita. Pohjois-Pohjanmaan metalliklusterin yrityshenkilön trendi on nouseva. Yrityksillä on ollut vaikeuksia saada osaavia tekijöitä matalasuhdanteessakin ja nousun vireytyessä tilanne vaikeutuu. Kasvava asuntorakentaminen sekä teollisuus- ja infrarakentaminen lisäävät kysyntää merkittävästi.

Metsäteollisuuden tilanne on yhä alavireinen. Useilla tuotantosektoreilla on käynnissä pitkä rakennemuutos ja isoissa yhtiöissä joudutaan tekemään tehostamistoimia. Pohjois-Pohjanmaalla loppupuoliskolla 2025 oli puuteollisuuden liikevaihdossa lupaavaa nousua, mutta kuluvan vuoden alkupuolella kasvu hyytyi. Alkuvuonna kartongin valmistuksen tuotantomäärät olivat koko maassa viime vuotta korkeampia. Paperissa, sellussa ja sahatavarassa kasvu oli vähäistä. Stora Enso on investoinut 1,1 miljardia euroa Oulun tehtaan kartonkivalmistukseen. Täyteen tuotantoon päästään ensi vuonna.

Sahatuotteissa kysyntä ei ole lähtenyt nousuun ja useilla sahoilla kapasiteetti on vajaakäytössä. Kysyntä ei nouse nopeasti vienti- tai kotimarkkinoilla. Puun hinta on edelleen korkea, vaikka viime vuoden huippuluvuista on tultu alaspäin. Muutamissa maakunnan talotuotetehtaissa on valmistunut tai toteutetaan kapasiteettia lisääviä tilalaajennuksia. Lapin kiivas majoitusrakentaminen on lisännyt Pohjois-Pohjanmaan tuotetoimituksia. Rakentamisen laajempi vireytyminen lisää sahatavaran ja talotuotteiden kysyntää ja muissakin tuotekokonaisuuksissa markkinatilanne helpottuu.

Puolustusala on nosteessa, kun uusia yrityksiä syntyy, liikevaihdot kasvavat ja monilla tavoitteet ovat kasvuhakuisia. Euroopan lisääntyneet puolustusmenot ja Nato-jäsenyys avaavat vientimarkkinoita. Pohjois-Pohjanmaalla verkotutaan ja luodaan kasvualustoja turvallisuus- ja puolustusalojen yritysten, tutkimusorganisaatioiden ja julkisten toimijoiden yhteistyölle. Oulun seutu on tunnistettu yhdeksi puolustussektorin keskittymäksi. Seudulla on vahvaa osaamista mm. elektroniikan, radioteknologian/6G:n, tietoturvan, kybersuojauksen ja paikannuksen aloilla.

Pohjois-Pohjanmaa on maamme merkittävin tuulivoimatuottaja. Maatuulivoimahankkeita on eri toteutusvalmiudessa lähes 120 kappaletta ja merituulivoimasuunnittelua edistetään. Sähköintensiiviset teollisuushankkeet vauhdittavat tuulivoimarakentamista – viime vuosina avauksia on ollut rajallisesti. Aurinkovoima-alueita ja akkuvarastoja rakennetaan eri puolilla maakuntaa. Lisääntyvä sähkön kysyntä ja kasvavat yhteystarpeet edellyttävät riittäviä ja toimintavarmoja siirtoyhteyksiä ja liityntäpisteitä runkoverkolla.

Vihreän vedyn laitossuunnitelmia on julkistettu Utajärvellä, Vaalassa ja useita Oulussa. Vetylaitoshankkeet ovat vielä selvitysvaiheessa, ympäristövaikutuksia arvioidaan ja tuotannon realistinen aloitus olisi aikaisintaan muutaman vuoden kuluttua. Oulun yliopisto on merkittävä vetytutkimuskeskus Suomessa: vetyteemaan liittyviä tutkimusprojekteja on meneillään lähes 60.

Biokaasulaitoksia on suunnitteilla varsinkin maakunnan eteläosassa. Nivalassa iso yksikkö on rakenteilla ja tuotanto alkaa vuonna 2027. Kalajoen biokaasulaitoksen valmistelu on viivästynyt, eikä rakentamista ole aloitettu.

Oulaisissa on virinnyt kiinnostus biokaasulaitokseen – investointipäätös tehtäneen ensi vuoden aikana. Haapajärvellä selvitetään mustan pelletin teollisuuslaitosta. Laitoksen mahdollinen rakentaminen alkaisi reilun vuoden päästä.

ICT-alan pitkään jatkunut kasvu taittui laskuun keväällä 2022, kunnes käänne loivaan nousuun alkoi vuoden 2024 alkupuolella. Sen jälkeen alan yritysten liikevaihdossa on ollut huomattavaa vaihtelua. Henkilöstömäärä yrityksissä on laskenut tasaisesti syksystä 2023 lähtien. Alalla toimii isoja avainyrityksiä ja kasvu on perustunut vahvasti suuryritysten tuloksiin. Innovatiivisia tuoteideoita ja kehittämisaktiivisuutta tarvitaan lisää erityisesti pk-yrityksissä. Siviili- ja turvallisuustarpeita yhdistävät kaksikäyttötuotteet luovat uutta kansainvälistä kasvupotentiaalia.

Pohjois-Pohjanmaalla datakeskussuunnitelmia on vireillä jo lähes 15 kunnassa, muutamissa useita. Valtaosa hankkeista on vielä selvitysvaiheessa, investointipäätöstä ei ole, kaavat ovat valmistelussa ja YVA-prosessit ovat kesken. Utajärven ja Pyhäjoen Keskikylän hankkeissa aloitetut maanrakennus- ja infratyöt etenevät. Muhoksella metsähakkuut ja maanmuokkaus aiheuttivat kohun ja valmistelutyöt keskeytettiin.

Datakeskusviestinnässä ja erityisesti -uutisoinnissa keskitytään usein toteamustyylisesti oletettuun investointiarvoon ja yksilöimättömiin talous- ja työllisyysvaikutusväittämiin. Harvasta hankkeesta tiedetään vielä esimerkiksi rakentamisen kokonaismäärää ja aikataulua sekä rakentamisen ja tuotannon aikaisten vaiheiden todellisia työvoimatarpeita tai hankintojen alueellista kohdentumista. Osaavan työvoiman saatavuus muodostuu rajoitteeksi, jos hankkeiden välistä koordinaatiota ei muodostu. Kilpailu tekijöistä on kova koko maassa tulevina vuosina.

Vuodesta 2025 alkaen Pohjois-Pohjanmaan rakennusyritysten kokonaisliikevaihdossa on ollut nousevaa trendiä. Kevään 2022 huipputasosta ollaan vielä 20 prosenttia alapuolella. Vuosia jatkunut yhtäjaksoinen henkilöstön vähentyminen taittui keväällä 2026 hyvin loivaan nousuun. Korjaus-, toimitila- ja infrarakentaminen ovat pitäneet rakennusalan pyörimässä. Asuntorakentaminen vireytyy hitaasti.

Rakennusteollisuus arvioi koko maan tilanteesta, että suhdanne on kääntynyt ja rakentaminen on elpymisvaiheessa, mutta ei vielä nousuvaiheessa. Asunto- ja toimitilarakentamisen rinnalla korostuu yhä enemmän energiaan, dataan ja turvallisuuteen liittyvät rakennushankkeet. Nämä teemat ovat hyvin edustettuina Pohjois-Pohjanmaan investointisuunnitelmissa. Monet suurhankkeet tarjoavat lähitulevaisuudessa työtä erityisesti ensin infrarakentajille, myöhemmin tuotantotilarakentajille ja -asentajille.

Pohjois-Pohjanmaan matkailun kokonaisliikevaihto on kasvussa. Henkilöstömäärässä on ollut pientä pudotusta viime vuosina. Liikevaihto kasvaa erityisesti talvikuukausina. Valtaosa kysynnästä tulee kotimaasta. Kuusamon Rukalle rakentuu lisää vuodepaikkoja ja talveksi Kuusamoon avautuu lisää suoria lentoyhteyksiä Euroopan suurkaupungeista. Pudasjärven Iso-Syötteellä majoitusmäärä on lisääntynyt ja rinnetoimintoja on parannettu.

Kalajoen Hiekkasärkillä jatketaan Marinan alueen kehittämistä ja uudistetaan myös matkailukeskuksen perinteistä ydintä. Oulussa avautui museo- ja tiedekeskus Tiima ja Nallikarin kylpylähotelli avataan keväällä 2027. Useita hotellihankkeita on tiedossa. Maaliskuussa avattu lentoyhteys Oulu-Riika loppuu talveksi. Operoiva yhtiö on ilmoittanut jatkavansa keväällä 2027.

Pohjois-Pohjanmaan kaupan yritysten kokonaisliikevaihto on ollut loivassa nousussa syksystä 2025 lähtien. Henkilöstömäärässä on ollut hienoista pudotusta. Isoja kauppakeskuksia tai kaupan yksiköitä on rakenteilla ainakin Ouluun ja Ylivieskaan. Vähittäistavarakaupassa noutopalvelut ja kotiinkuljetukset ovat uudistaneet monien työnkuvaa.

14.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Työttömyys on lisääntynyt Pohjois-Pohjanmaalla jo vuosia, mutta enää työttömien määrä ei ole merkittävässä kasvussa. Syyskuun lopussa maakunnassa oli vajaa 24 000 työtöntä työnhakijaa sisältäen lomautetut. Määrä oli noin 1 300 työtöntä enemmän kuin vuotta aiemmin. Matalasuhdanteessa työttömien lisäys on kohdistunut laajasti eri aloille ja ammattiryhmiin. Alhainen työvoimakysyntä on vaikeuttanut monien työllistymistä ja työttömyysjaksot ovat pidentyneet.

Vaikka useilla toimialoilla toiminta on vireytynyt vuoden 2026 aikana, ei muutos ole ollut vielä niin merkittävää, että se olisi lisännyt merkittävästi rekrytointeja. Työttömyyden tasoa ja trendiä selittää ennen kaikkea heikko kysyntä. Avoimia työpaikkoja on edelleen vähän tarjolla verrattuna viime vuosiin ja erityisesti matalasuhdannetta edeltäneeseen aikaan. Useilla työnantajilla suhdannenäkymä on edelleen epävarma, kohonneet tuotantokustannukset nakertavat kannattavuutta ja merkittäviin lisärekrytointeihin ei ole vielä nykyisessä suhdannetilanteessa tarve tai mahdollisuus. Talouden elpymisen pitää olla vahvempaa, jotta proaktiiviseen rekrytointiin on uskallus.

Alkusyksystä Pohjois-Pohjanmaan työttömyysaste oli noin 12 prosenttia, mikä erosi vähän kansallisesta keskitasosta. Maakunnan sisällä työttömyysaste vaihtelee kuukausittain huomattavasti kunnittain, eikä merkittäviä muutoksia ole tapahtunut viime vuosina. Korkean työttömyyden kunnissa työttömyysaste oli alkusyksystä 14–15 prosentin tienoilla, kun taas muutamissa kunnissa se oli 6–7 prosentin tasolla.

Työttömien määrän kehityksessä on eroja maakunnan seutujen välillä. Loppukesän ja alkusyksyn aikana erityisesti Oulun seudulla ja Koillismaalla työttömiä oli selvästi vuoden takaista enemmän. Oulun seudulla lomautettujen osuus kaikista työttömistä on vähäinen, toisin sanoen muilla seuduilla määräaikaisesti lomautettuja on suhteellisesti enemmän vailla työtä olevista.

Miehiä on ollut maakunnassa viime vuodet työttömänä selvästi naisia enemmän. Nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvu on hyvin huolestuttavaa. Syyskuussa alle 25-vuotiaita työttömiä oli Pohjois-Pohjanmaalla lähes 3 800, mikä on liki 500 nuorta enemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömien eli yhtäjaksoiseesti vähintään vuoden työttömänä olleiden määrä oli syyskuussa neljänneksi korkein koko maassa ja pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista maakunnan työttömistä oli jo 44 prosenttia. Talouden noustessa kokeneet osaajat ovat kysyttyjä rekrytoinneissa. Aktiivitoimilla on huolehdittava, että heikommassa asemassa olevilla on mahdollisuus myös työllistyä.

Alijäämäänsä tasapainottava hyvinvointialue Pohde tiedotti syyskuussa irtisanovansa noin 300 työntekijää pääosin johdon ja hallinnon tehtävistä. Näiden lisäksi menosäästöjä haetaan muun muassa eläköitymisillä, määräaikaisten tehtävien päättymisillä ja johdon lomautuksilla. Päätös vaikuttaa kaikkiaan noin 500 henkilön työsuhteeseen.

Valio ilmoitti kesäkuussa siirtävänsä Oulun tehtaan tuotantoa muualle Suomeen ja lopettavansa Oulun tuotannon vaiheittain viimeistään vuoden 2028 alkupuoliskolla. Tehdas työllistää noin 300 henkeä. Irtisanominen kohdistuu arviolta 140 työntekijään. Asiasta ei ole tiedotettu kesäkuun jälkeen. Myös Pohjois-Pohjanmaalla sosiaali- ja terveysalan järjestöt joutuvat suunnittelemaan toimintojaan ja varautumaan STEA-rahoituksen leikkauksiin. STEA-avustusten kohdentuminen selvinnee loppuvuoden aikana.

Julkinen sektori on määrällisesti suuri työllistäjä maakunnassa. Useilla hallinnonaloilla on käyty ja käydään jatkossakin henkilöstön muutosneuvotteluja ja rekrytoinneissa ollaan hyvin harkitsevia. Julkistalouden menokuri ei ole määräaikainen projekti, vaan se kehystää toiminto- ja henkilöstömenoja tulevat vuodet. Digitalisaation ja erityisesti tekoälyn hyödyntäminen ovat nousseet keskusteluun työvoimaa ja tehtäviä korvaavina muutosajureina. Tekoälyn kehitysvauhti on valtava ja sen hyödynnettävyydestä saadaan jatkuvasti lisää esimerkkejä. Toistaiseksi

sen vaikutus työvoimatarpeeseen ja tehtäväsisältöihin on jäänyt yksittäisiksi esimerkeiksi. Teemasta tarvitaan lisää pätevää tutkimusta.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasapaino on parantunut viime vuosien aikana. Vapaan työvoiman määrä on työmarkkinoilla lisääntynyt – toisaalta rekrytointitahti ei ole nousukauden tasolla. Tilastokeskuksen työnantajahaastattelujen perusteella karkeasti noin kolmasosa Pohjois-Pohjanmaan toimipaikoista kokee rekrytointivaikeuksia ja vajaa 20 prosenttia suoranaisia ongelmia. Toimialoista suurimmat haasteet ovat rakentamisessa sekä kuljetuksessa ja varastoinnissa.

Työmarkkinatorin Työvoiman saatavuus ja kohtaanto -raportti osoittaa, että useissa ammattiryhmissä tilanne on pääosin tasapainossa eli työnhakijoita on kohtuullisesti suhteessa avoimiin paikkoihin. Työttömien määrän kasvu ja alhainen työpaikkatarjonta on aiheuttanut sen, että useissa ammattiryhmissä ylitarjonta on kasvanut aiemmasta eli avautuviin paikkoihin on suhteellisesti paljon potentiaalisia hakijoita. Osassa ylitarjonnan ammattiryhmiä tilanne helpottuu talouskäänteen seurauksena (muun muassa moni rakennusalan ja teollisuuden ammattinimike).

Muutamissa ammateissa esiintyy tekijäpulaa ja etenkin kohtaanto-ongelmia eli tilanteita, joissa on samanaikaisesti niin työpaikkoja tarjolla kuin paljon työttömiä työnhakijoita. Pulaa ei esiinny laajasti määrällisesti isoissa ammattiryhmissä. Maakunnan isoissa laitoshankkeissa fyysisiä valmistelevia töitä tehdään lähivuodet ja merkittävä laitosrakentaminen ajoittuu arviolta vuosille 2028–2033.

Eri suunnista saadaan edelleen kommentteja, että maakunnan työnantajilla on vaikeuksia palkata osaavia tekijöitä, tekijöitä ei löydy lähialueelta tai rekrytointiprosessit kestävät pitkään. Teollisuusyrityksissä on pulaa edelleen hitsaajista, koneistajista ja kokoonpanijoista ja muista suorittavan perustyön tekijöistä. Haasteita on varsinkin metalli- ja konepajayrityksissä. Teknologia-aloilla tarvitaan lisää erityisasiantuntijoita. Sote-aloilla on tehtäviä, joissa esiintyy edelleen rekrytointihaasteita ja runsaasti henkilövaihtuvuutta.

14.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:
(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Pohjois-Pohjanmaan maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Haapavesi-Siikalatvan seutukunta Haapavesi, Pyhäntä ja Siikalatva	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	+	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Koillismaan seutukunta Kuusamo ja Taivalkoski	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Nivala-Haapajärven seutukunta Haapajärvi, Kärsämäki, Nivala, Pyhäjärvi ja Reisjärvi	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	+	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Oulun seutukunta Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu ja Tyrnävä	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Oulunkaaren seutukunta Ii, Pudasjärvi, Utajärvi ja Vaala	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Raahen seutukunta Pyhäjoki, Raahe ja Siikajoki	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Ylivieskan seutukunta Alavieska, Kalajoki, Merijärvi, Oulainen, Sievi ja Ylivieska	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

15. Pohjois-Savo

Taulukko 15. Pohjois-Savon maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	248512	248815	-303	-0,1 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	13177	12921	256	2,0 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	1 855	1 880	-25	-1,3 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	6 170	5 473	697	12,7 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	11,5	11,4		+0,1 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	945	1155	-210	-18,2 %

15.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Pohjois-Savon elinkeinoelämä perustuu monipuoliseen yritysrakenteeseen, kansainvälisesti toimiviin vientiyrityksiin sekä maakunnan vahvaan perheyrityskantaan. Kuopion seudun erityispiirteenä on monialainen elinkeinorakenne, jossa korostuvat muun muassa teknologia-, terveys-, kaupan ja palvelualat. Ylä-Savossa alueen kehitystä tukevat metalli- ja teknologiateollisuuden veturiyritykset sekä niiden ympärille rakentunut laaja alihankintaverkosto, minkä lisäksi alueella on merkittävää elintarvike-, panimo- ja puunjalostusteollisuutta sekä vahvaa maidontuotantoa.

Varkauden seutu tunnetaan energiaosaamisesta, energiateknologian tuotannosta sekä uusiutuvan energian ratkaisuista. Sisä-Savossa elinkeinorakennetta vahvistavat kasvuhakuiset puunjalostus- ja metallialan yritykset sekä kehittyvä elintarviketeollisuus. Koillis-Savossa puolestaan metalli-, kivi- ja rakennusalan pk-yritykset muodostavat keskeisen perustan alueen elinkeinotoiminnalle ja työllisyydelle.

Vihreä siirtymä tarjoaa edelleen merkittäviä mahdollisuuksia alueen elinkeinorakenteen uudistumiselle ja kasvulle. Kestävää kasvua ja kilpailukykyä vahvistetaan biotalousstrategian ja uuden maakuntaohjelman 2026–2029 toimeenpanolla. Samalla matkailun kehittämiseen panostetaan uuden organisoitumisen sekä entistä vahvemman maakunnallisen yhteistyön avulla, ja myös luovassa taloudessa nähdään uusia kasvumahdollisuuksia.

Elinkeinoelämän kilpailukyvyn näkökulmasta saavutettavuus on edelleen merkittävä kehittämiskohde. Pohjois-Savon rooli logistisena solmukohtana sekä huoltovarmuuden kannalta keskeisenä alueena on vahvistunut, mikä korostaa Savon radan välityskyvyn parantamisen, Viitoskäytävän kehittämisen sekä tie- ja raideliikenteen investointien merkitystä. Savon rataosuudella on tonneissa mitattuna enemmän teollisuuden kuljetuksia kuin millään muulla Suomen raideverkon osalla. Myös vähäliikenteisen tieverkon kunnon parantaminen, lentoliikenteen yhteyksien vahvistaminen ja itä–länsisuuntaisten yhteyksien kehittäminen ovat tärkeitä teollisuuden, viennin ja toimitusketjujen toimivuuden sekä alueen kasvun edellytysten turvaamiseksi.

Alueen vahva teollisuus ja elintarviketuotanto ovat keskeisiä kansallisen huoltovarmuuden kannalta. Pohjois-Savossa on jatkettu kokonaisturvallisuutta ja aluekehitystä yhdistävää kehittämistyötä. Maakunnassa on kokonaisturvallisuuden kannalta keskeistä elinkeinotoimintaa, osaamista, koulutusta ja viranomaistoimintaa, mikä luo hyvän perustan kokonaisturvallisuuden alueellisen toimintamallin ja kokonaisturvallisuuden osaamiskeskuksen kehittämiselle kansallisesti hyödynnettäväksi. Euroopan komissio on lokakuussa 2026 hyväksynyt Pohjois-Savon

aloitteesta perustetun uuden älykkään erikoistumisen temaattisen strategisen kumppanuuden (TSSP) “Comprehensive Security for Resilient Value Chains”, mikä vahvistaa alueen edellytyksiä kansainväliseen toimintaan eurooppalaisen resilienssin ja turvallisuuden rakentamiseksi.

Pohjois-Savon väkiluku kääntyi vuonna 2025 laskuun kahden kasvuvuoden jälkeen ja väheni 303 hengellä ollen 248 512 henkeä. Väestön väheneminen johtui ennen kaikkea luonnollisesta väestötappiosta, sillä syntyneitä (1 806) oli selvästi vähemmän kuin kuolleita (3 151). Väestönkasvu jatkui kuitenkin Kuopiossa ja Siilinjärvellä, kun taas muissa kunnissa väkiluku pääosin laski. Maakunnan muuttotase maan sisällä oli edelleen negatiivinen (-308 henkeä), mutta maahanmuutto tasapainotti väestökehitystä. Nettomaahanmuutto oli 1 361 henkeä, vaikka sen määrä väheni edellisvuosista.

Maahanmuutto ei kuitenkaan enää riittänyt kompensoimaan luonnollista väestötappiota, ja alkuvuoden 2026 ennakkotiedot viittaavat maahanmuuton edelleen hidastuvan. Seutukunnittain tarkasteltuna väestö väheni kaikilla muilla seuduilla paitsi Kuopion seudulla, jossa kasvua oli 985 henkeä. Väestö väheni eniten Ylä-Savossa (-695 henkeä), minkä lisäksi väkiluku laski Varkauden seudulla (-341), Sisä-Savossa (-154) ja Koillis-Savossa (-98).

Maakunnan keskeisiä haasteita ovat väestökehitys, alhainen syntyvyys, väestön ikääntyminen sekä osaavan työvoiman saatavuus ja pitovoima erityisesti Kuopion seudun ulkopuolella. Tämä korostaa myös maahanmuuton merkitystä alueen väestö- ja työvoimakehitykselle. Työmarkkinoilla työttömyys on pysynyt suhteellisen korkeana, vaikka tietyillä aloilla esiintyy edelleen työvoimapulaa.

Pohjois-Savon väestökehityksen haasteisiin vastaaminen edellyttää älykästä sopeutumista sekä samanaikaisia toimia alueen veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi. Työperusteisen maahanmuuton lisääminen, nuorten osaajien alueelle sitouttaminen sekä maahanmuuttajien ja nuorten naisten työllistymisen tukeminen ovat keskeisiä keinoja väestökehityksen vahvistamisessa. Pohjois-Savoa koskeva OECD:n raportti väestömuutokseen sopeutumisesta toimenpidesuosituksineen valmistuu 2026 loppuun mennessä.

15.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Pohjois-Savon elinkeinoelämän näkymät ovat syksyllä 2026 varovaisen myönteiset. Korkotason lasku vuosien 2022–2023 huipputasoista ja vientimarkkinoiden asteittainen elpyminen ovat parantaneet yritysten toimintaympäristöä. Vuoden 2026 aikana inflaatio on kuitenkin kiihtynyt, mikä ylläpitää kustannuspaineita erityisesti energia-, kuljetus- ja rakentamisaloilla. Geopoliittinen epävarmuus, heikko investointiluottamus ja kansainvälisen talouden vaihtelut hidastavat edelleen yritysten investointi- ja kasvupäätöksiä.

Erityisen myönteisiä näkymiä luovat vihreän siirtymän hankkeet, datakeskusinvestoinnit, uusiutuvan energian tuotanto sekä puolustusteollisuuden kasvun synnyttämät liiketoimintamahdollisuudet. Kuopio vahvistaa asemaansa maakunnan kasvukeskuksena datakeskus- ja energiainvestointien, yritysalueiden kehittämisen sekä väestönkasvun ansiosta. Siilinjärvellä uusia mahdollisuuksia luovat Yaran tuotantoon liittyvät kiertotalous- ja sivuvirtahankkeet, kun taas Ylä-Savossa kasvua tukevat teknologiateollisuus, energiainvestoinnit ja vientiyritykset. Yrityskanta uusiutuu edelleen aktiivisesti, vaikka monilla maaseutualueilla yritysten nettomääräinen kasvu on ollut negatiivista. Konkurssien määrä on pysynyt suhteellisen vakaana eikä laajaa konkurssiaaltoa ole nähty.

Pk-yritysbarometrin mukaan suhdanneodotukset syksyllä 2026 ovat Pohjois-Savossa valtakunnallista tasoa vahvemmat, ja yritykset odottavat erityisesti liikevaihdon kasvua. Liikevaihto-odotukset ovat positiiviset (saldoluku 14), vaikka ne jäävät hieman koko maan keskiarvon (16) alapuolelle. Kannattavuusodotukset ovat edelleen varovaiset (saldoluku -5). Rakennusala on edelleen muuta yrityskenttää haastavammassa tilanteessa. Kasvuhakuisia yrityksiä on yhteensä 38 prosenttia yrityskannasta, mikä vastaa koko maan tasoa. Investointi- ja kasvupäätöksiä

hidastavat edelleen yleinen taloustilanne, rahoituksen saatavuus sekä toimintaympäristön epävarmuus. Pk-yritysbarometrin mukaan 16 prosenttia pohjoissavolaisista pk-yrityksistä harjoittaa vientiä tai muuta kansainvälistä toimintaa. Osuus on koko maan 20 prosentin keskiarvoa alhaisempi.

Julkinen kehittämisrahoitus tukee edelleen maakunnan uudistumista ja kasvua. Alkuvuonna 2026 Itä-Suomen elinvoimakeskus myönsi noin 9,9 miljoonaa euroa maatalouden investointitukia, noin 5,1 miljoonaa euroa yritysten kehittämisavustuksia ja noin 4,5 miljoonaa euroa kehittämishankerahoitusta. Rahoitetuissa hankkeissa korostuvat valmistavan teollisuuden kasvuinvestoinnit, työvoiman saatavuus, terveysdata, kiertotalous sekä maaseudun tietoliikenneyhteydet. Suurimpia kohteita ovat Leppävirran valtatien 5 liittymäjärjestelyt, Keiteleen kuituverkko ja Ylä-Savon Työvirta-hanke.

Pohjois-Savossa suurimmat yritysten kehittämisavustukset kohdistuivat teollisuuden kasvua, tuotannon modernisointia ja kansainvälistymistä tukeviin hankkeisiin. Merkittävimmät saajat olivat Savopak Oy (872 303 euroa), Kuopion Woodi Oy (625 322 euroa), Suomivalimo Oy (582 318 euroa), Metalmix Oy (581 184 euroa) ja Paakkilan Konepaja Oy (371 236 euroa). Maaseuturahoituksen suurimpia rahoituskohteita olivat Raskashuolto Takala Oy:n raskaskonehuollon investointi Keiteleellä (525 000 euroa), Jot Works Oy:n tuotannon kehittämishanke Joroisissa (525 000 euroa), Forest Panorama Oy:n matkailuinvestointi Kuopiossa (524 991 euroa) sekä Ville Koljonen Oy:n konepajatoiminnan laajennus Vieremällä (476 680 euroa).

Yritysrahoituksen kysyntä on kuitenkin pysynyt varovaisena. Vaikka yritysten taloudellinen tilanne on monin paikoin kohentunut ja maksuvaikeuksia on aiempaa vähemmän, useita investointi- ja kasvuhankkeita on siirretty myöhempään ajankohtaan. Samalla investointihankkeiden valmistelu on kuitenkin vilkastunut, mikä kertoo yritysten luottamuksen vähittäisestä vahvistumisesta.

Pohjois-Savon investointinäkymä on edelleen poikkeuksellisen vahva. Maakunnassa on tunnistettu 125 investointihanketta, joiden yhteenlaskettu arvo on noin 15,4 miljardia euroa. Näistä 76 kuuluu vihreän siirtymän hankkeisiin, joiden arvo on noin 9,3 miljardia euroa. Investointien toteutumisen kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat riittävä sähkönsiirtokapasiteetti, toimivat liikenneyhteydet, osaavan työvoiman saatavuus sekä investointiympäristön ennakoitavuus. Mikäli näihin kehittämistarpeisiin pystytään vastaamaan, maakunnan vahva investointikanta tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia yritystoiminnan kasvulle, uusille työpaikoille ja alueen kilpailukyvyn vahvistumiselle.

Itä-Suomen elinvoimakeskuksen investointiseurannan mukaan Pohjois-Savoon kohdistuvat suurimmat investoinnit painottuvat datakeskuksiin, vihreän siirtymän ja puhtaan energian hankkeisiin sekä teollisuuden tuotantotilojen laajennuksiin ja kone- ja laiteinvestointeihin. Investointikokonaisuutta täydentävät kaupan, matkailun ja majoituksen hankkeet. Pk-yritysbarometrin mukaan yritykset kehittävät toimintaansa aktiivisesti erityisesti kone- ja laiteinvestointien, digitalisaation sekä uusien teknologioiden avulla. Myös tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta on maakunnassa varsin aktiivista. Kehittämistoiminnassa korostuvat erityisesti digitalisaation hyödyntäminen, liiketoimintaosaaminen sekä verkostoyhteistyö.

Merkittäviä hankkeita ovat Kiuruveden Suomen Lantakaasun biokaasulaitos, Kuopion Sorsasaloon suunniteltu synteettisen lentopolttoaineen tuotantolaitos sekä useat datakeskus-, aurinko-, tuuli- ja energiavarastohankkeet. Investoinnit vahvistavat maakunnan asemaa vihreän siirtymän ja puhtaan energian keskittymänä. Datakeskushankkeet muodostavat merkittävän osan investointikannasta. Niiden toteutumiseen liittyy kuitenkin epävarmuutta erityisesti sähkönsiirtokapasiteetin riittävyyden vuoksi. Useat toimijat ovat nostaneet kantaverkon kapasiteetin investointien keskeiseksi edellytykseksi.

Pohjois-Savon teknologiateollisuuden näkymät ovat varovaisen myönteiset. Kone- ja metalliteollisuuden kysyntä on vahvistunut vientimarkkinoiden elpyessä, ja tarjouspyyntöjen määrä on kasvanut myös Itä-Suomessa. Kasvua tukevat erityisesti puolustusteollisuuden arvoverkostojen kehittyminen, datakeskusinvestoinnit, sähköistymiseen liittyvät hankkeet sekä kaivosteknologian kysyntä, joihin liittyvää osaamista ja yritystoimintaa löytyy myös

Pohjois-Savosta. Ylä-Savo säilyttää asemansa maakunnan teollisena painopistealueena. Alueella valmistellaan uusia teollisuus-, datakeskus- ja energia-alan investointeja, jotka ylläpitävät yritysten kasvunäkymiä.

Rakentamisen näkymät ovat Pohjois-Savossa Itä-Suomen vahvimmat, vaikka markkina pysyy kaksijakoisena. Asuntorakentaminen on edelleen vähäistä, mutta rakentamisen kysyntää ylläpitävät toimitila-, teollisuus-, sairaala-, energia-, rata- ja katuinfran hankkeet. Kuopion seudun kasvu, KYS:n rakentamisen jatkuminen, Yaran teollinen investointi sekä rata- ja tiehankkeet vahvistavat urakkakantaa erityisesti infra-, talotekniikka- ja erikoisurakoinnissa. Rakentamisen arvioidaan siirtyvän asteittain kasvu-uralle vuosien 2027–2028 aikana.

Pohjois-Savo on yksi Suomen keskeisistä maidon- ja naudanlihantuotannon alueista, joten maataloudella on merkittävä rooli maakunnan elinvoimassa. Alan kannattavuus on kuitenkin edelleen heikko, ja investointeja rajoittavat epävarma toimintaympäristö sekä rahoituksen saatavuus. Vaikka erityisesti maidontuotannossa on edelleen investointihalukkuutta, niiden toteutuminen riippuu pitkälti tukirahoituksesta. Rakennemuutos jatkuu tilamäärän vähentyessä ja tilakokojen kasvaessa, samalla kun uusiutuvan energian ratkaisut ja yhteistyömuodot yleistyvät. Keskeisiä haasteita ovat investointien rahoitus, viljelijöiden ikääntyminen ja sukupolvenvaihdokset. Valion uusi juustola Lapinlahdella vahvistaa alueen elintarviketeollisuuden pitkän aikavälin näkymiä.

Pohjois-Savon kuljetusalan näkymät ovat varovaisen myönteiset. Erityisesti valtatien 5:n kehittämishanke, datakeskusinvestoinnit sekä rakentamisen vähittäinen piristyminen ovat lisänneet kuljetuskysyntää maanrakennus-, maa-aines- ja rakennustuotekuljetuksissa. Samalla kuljetusala jatkaa rakennemuutostaan yrityskoon kasvaessa yrityskauppojen ja toiminnan keskittymisen myötä. Metsäteollisuuden kuljetuksissa epävarmuutta aiheuttavat alan tuotannolliset muutokset ja pitkittyneet huoltoseisokit, kun taas kaupan ja teollisuuden kuljetukset ovat säilyneet pääosin vakaina.

Matkailun näkymät ovat myönteiset. Tahkon alueen investoinnit jatkuvat, ja matkailuyhteistyötä vahvistetaan eri puolilla maakuntaa. Matkailun odotetaan tukevan erityisesti palvelualojen kasvua sekä maaseutualueiden elinvoimaa tulevina vuosina. Pohjois-Savo säilytti asemansa Itä-Suomen suurimpana matkailumaakuntana tammi-elokuussa 2026. Maakunnassa kirjattiin yhteensä 578 127 yöpymistä, mikä oli vain kaksi prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Ulkomaisten yöpymisten määrä laski vajaa kolme prosenttia. Kansainvälisessä matkailussa korostuu erityisesti Saksan merkitys, sillä yli kolmannes ulkomaisista matkailijoista saapuu Saksasta. Tahkon ympärivuotisen matkailutarjonnan vahvistuminen sekä luonto-, ruoka- ja tapahtumamatkailun kasvu tukevat matkailukysynnän kasvua ja luovat edellytyksiä uusille investoinneille, yritystoiminnalle ja työpaikoille erityisesti Kuopion ja Koillis-Savon alueella.

Pohjois-Savon tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta tukee yritysten uudistumista ja kilpailukykyä. Maakunnassa yhdistyvät vahva korkeakoulu- ja tutkimusosaaminen sekä yritysten kehittämistoiminta. Erityisiä vahvuuksia ovat terveysteknologia, diagnostiikka, hyvinvointiteknologia, teollisuuden digitalisaatio, bio- ja kiertotalous sekä energiateknologia. Syksyn pk-yritysbarometrin mukaan Pohjois-Savon pk-yrityksistä noin neljännes harjoittaa T&K-toimintaa. Toiminta perustuu usein ulkopuolisen osaamisen hyödyntämiseen, sitä tuetaan aktiivisesti julkisella rahoituksella, ja yritykset odottavat T&K-panostusten kasvavan erityisesti digitalisaation ja teknologian kehittämisen vauhdittamina.

Pohjois-Savon liikennejärjestelmän suurimmat haasteet liittyvät väyläverkon korjausvelkaan, alemman tieverkon kuntoon sekä väyläpidon rahoituksen riittävyyteen. Kunnossapitokustannusten noustessa on vaarana, että liikenneverkon palvelutaso heikkenee erityisesti haja-asutusalueilla ja teollisuuden kuljetusten kannalta tärkeillä yhteyksillä. Maakunnan kasvun, investointien ja huoltovarmuuden näkökulmasta liikenneinfrastruktuurin kehittäminen säilyy keskeisenä edellytyksenä kilpailukyvyn vahvistamiselle.

Kokonaisuutena Pohjois-Savon elinkeinoelämän kehitysarvio säilyy myönteisenä, vaikka toimintaympäristöön liittyy edelleen epävarmuuksia. Maakunnan vahvuuksia ovat monipuolinen teollinen rakenne, kansainvälinen yritystoiminta, vahva investointikanta sekä vihreän siirtymän tarjoamat kasvumahdollisuudet. Suurimmat epävarmuustekijät liittyvät investointien toteutumiseen, kansainvälisen talouden kehitykseen, sähkönsiirtoverkon kapasiteettiin sekä yritysten toimintaympäristön ennakoitavuuteen.

15.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Pohjois-Savon työmarkkinatilanne säilyi syyskuussa 2026 koko maan keskiarvoa hieman parempana, vaikka työttömyys kasvoi edelleen maltillisesti. Maakunnassa oli syyskuun lopussa 13 177 työtöntä työnhakijaa, mikä oli 256 henkilöä (2,0 prosenttia) enemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,5 prosenttia.

Työttömyyden kehityksessä korostuu pitkäaikaistyöttömyyden voimakas kasvu. Yli vuoden yhdenjaksoisesti työttömänä olleita oli 6 170, mikä oli 697 henkilöä (12,7 prosenttia) enemmän kuin vuotta aiemmin. Erityisen voimakkaasti kasvoi yli kaksi vuotta työttömänä olleiden määrä. Myös korkeasti koulutettujen työttömyys on lisääntynyt. Toisaalta nuorten työttömyys on hieman laskenut, lomautusten määrä vähentynyt ja työvoimakoulutuksen volyymi kasvanut. Kuopion ja Iisalmen seuduilla valmistellaan lisäksi erillisiä toimenpiteitä nuorten työllistymisen tukemiseksi. Työllisyysalueiden toiminnan vakiintuminen vaikuttaa osaltaan työvoimapalveluiden kohdentumiseen ja pitkäaikaistyöttömyyden hallintaan vuosina 2027–2028.

Alueelliset erot työmarkkinatilanteessa ovat edelleen merkittäviä. Työttömyysaste oli korkein Tuusniemellä (15,6 prosenttia), Varkaudessa (14,5 prosenttia) ja Kaavilla (14,5 prosenttia), kun taas matalimmat työttömyysasteet olivat Vieremällä (5,7 prosenttia), Keiteleellä (8,4 prosenttia) ja Siilinjärvellä (8,7 prosenttia). Seutukunnista ainoastaan Ylä-Savossa työttömyys väheni vuoden takaisesta, mikä kertoo alueen työmarkkinoiden muuta maakuntaa myönteisemmästä kehityksestä.

Työvoiman kysyntä on kokonaisuutena edelleen vaimeaa. Syyskuussa uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin kuntien työllisyyspalveluihin 945, mikä oli 18,2 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Avoimien työpaikkojen määrä väheni useimmissa ammattiryhmissä, erityisesti asiantuntija- ja erityisasiantuntijatehtävissä sekä palvelu- ja myyntityössä. Sen sijaan prosessi- ja kuljetustyöntekijöiden sekä toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden tehtävissä työpaikkojen määrä kasvoi.

Yritysten henkilöstöodotukset ovat edelleen maltillisia. Osa yrityksistä vähentää henkilöstöä tai päättää määräaikaisia työsuhteita, mutta samalla yhtä suuri joukko yrityksiä suunnittelee rekrytointeja. Työvoiman saatavuus ei tällä hetkellä muodosta laajaa työmarkkinaongelmaa, mutta kohtaantohaasteita esiintyy edelleen erityisesti infra-, talotekniikka-, sähkö- ja automaatioalan tehtävissä sekä projektinjohdon ja digitaalisten työkalujen osaamisessa. Teollisuudessa osaavan työvoiman saatavuus nähdään edelleen kasvun esteenä riittämättömän kysynnän ohella.

Rakennusalan tilanne on edelleen kaksijakoinen. Talonrakentamisen heikko kysyntä pitää osan työntekijöistä, työnjohdosta ja suunnittelijoista vajaakäytöllä, mutta infra-, energia-, kunnossapito- ja korjausrakentamisen hankkeet ylläpitävät työvoiman kysyntää. Datakeskusinvestointien merkittävimmät työllisyysvaikutukset kohdistuvat rakentamisvaiheeseen, jolloin kysyntä kasvaa erityisesti infra-, sähkö- ja talotekniikan sekä projektijohdon osaajista. Käyttövaiheessa vaikutukset ovat määrällisesti pienempiä, mutta ne lisäävät korkean osaamistason työvoiman kysyntää erityisesti ICT-, automaatio- ja sähkötekniikan tehtävissä. Kuljetusalan työvoimatilanne on toistaiseksi vakaa, mutta yrityskoon kasvu on lisännyt kuljettajien kysyntää osassa yrityksistä. Talouskasvun vahvistuessa työvoiman saatavuus voi muodostua alalla uudelleen haasteeksi.

Teollisuuden näkymät ovat osin ristiriitaiset. Metsä- ja konepajateollisuudessa epävarmuus jatkuu, ja Ponsse Oyj käynnisti lokakuussa 2026 muutosneuvottelut heikentyneen markkinatilanteen ja riittämättömän tilauskannan vuoksi. Yhtiö varautuu mahdollisiin lomautuksiin vuoden 2027 aikana. Samalla teollisuudessa nähdään myös kasvua. Iisalmelainen Normet on palkannut vuoden aikana noin 50 uutta työntekijää ja on ilmoittanut jatkavansa rekrytointeja. Skeleton Technologies on ilmoittanut kasvattavansa tutkimus- ja kehitystoimintaansa Suomessa sekä jatkavansa kennotuotantoa Varkaudessa. Ratkaisu vahvistaa alueen teollista elinvoimaa, korkean teknologian osaamispohjaa ja vihreän siirtymän investointinäkymiä.

Julkisella sektorilla näkymät ovat varovaisemmat. Hyvinvointialueen henkilöstömäärän arvioidaan pitkällä aikavälillä vähenevän rakenneuudistusten ja sopeuttamistoimien seurauksena, vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden tarve säilyy. Servican syksyllä 2026 käynnistämät muutosneuvottelut koskevat noin 1 200 työntekijää, ja lisäksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen organisaatiouudistus sekä käynnissä olevat yt-neuvottelut ylläpitävät epävarmuutta erityisesti Kuopion seudulla.

Työmarkkinoiden pitkän aikavälin kehitystä tukevat alueelle kohdistuvat investointi- ja kehittämishankkeet sekä osaamispohjan vahvistuminen. Itä-Suomen yliopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu, Karelia-ammattikorkeakoulu ja Kajaanin ammattikorkeakoulu selvittävät yhteisen korkeakouluyhteisön muodostamista tavoitteena vahvistaa Itä-Suomen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä työvoiman saatavuutta. Savonia-ammattikorkeakoulu vahvistaa alueen osaamispohjaa muun muassa uusilla koulutusavauksilla sekä tekoälyyn ja digitalisaatioon liittyvällä koulutuksella. Ammatillisessa koulutuksessa kasvavia osaamistarpeita nähdään erityisesti energiamurroksen, sähköistymisen, kiertotalouden ja teknologiateollisuuden aloilla.

Työ- ja elinkeinoministeriön kevään 2026 alueellisen työmarkkinaennusteen mukaan työmarkkinoiden odotetaan vahvistuvan vähitellen vuosina 2027–2028. Työttömien työnhakijoiden määrän ennustetaan laskevan Pohjois-Savossa noin 14 600 henkilöstä noin 14 100 henkilöön vuoteen 2028 mennessä. Ennustetta tukevat palvelualojen, logistiikan ja teollisuuden maltillinen kasvu sekä talouskehityksen asteittainen vahvistuminen. Työllisyyden kasvua ennakoidaan erityisesti majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, kulttuuri- ja viihdepalveluissa sekä kuljetus- ja varastointialalla, kun taas rakennusalan elpyminen arvioidaan hitaammaksi. Työmarkkinoiden vahvistuminen tukisi Pohjois-Savon elinvoiman kehitystä lähivuosina.

15.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:

(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Pohjois-Savon maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	+

Kuopion seutukunta Kuopio ja Siilinjärvi	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Varkauden seutukunta Joroinen, Leppävirta ja Varkaus	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä	-	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Ylä-Savon seutukunta Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi ja Vieremä	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	+	+	+

Koillis-Savon seutukunta Kaavi, Rautavaara ja Tuusniemi	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Sisä-Savon seutukunta Rautalampi, Suonenjoki, Tervo ja Vesanto	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	+
Työttömyyden määrä	0	0	0
Työvoiman saatavuus	0	0	0

16. Päijät-Häme

Taulukko 16. Päijät-Hämeen maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	204522	204635	-113	-0,1 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	13657	13011	646	5,0 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	1 581	1 431	150	10,5 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	6 472	5 846	626	10,7 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	14,6	14,0		+0,6 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	584	684	-100	-14,6 %

16.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Päijät-Häme on noin 205 000 asukkaan maakunta, jossa toimii yli 15 000 yritystä. Työllistävimmät yritykset painottuvat erityisesti valmistavaan teollisuuteen, teknologia- ja suunnittelupalveluihin, kauppaan ja palveluihin sekä koulutus-, hyvinvointi- ja tukipalveluihin. Väkiluku on lähes vuoden 2000 tasolla, mutta väestörakenne on muuttunut merkittävästi: yli 65-vuotiaiden osuus on noussut 29 prosenttiin, mikä on maan keskiarvoa korkeampi. Työikäisen väestön suhteellinen väheneminen vaikuttaa työvoiman saatavuuteen, palvelujen järjestämiseen ja kuntatalouteen.

Maakunnan kehitys perustuu vahvasti teollisuuteen, kiertotalouteen ja kasvavaan palvelusektoriin. Keskeisiä vahvuuksia ovat monipuolinen yritysrakenne, ympäristö- ja kiertotalousosaaminen, korkeakoulujen ja yritysten tiivis yhteistyö sekä erinomainen logistinen sijainti Etelä-Suomen kasvuvyöhykkeellä. Maakunnan kautta kulkee noin viidennes Suomen tavaravirroista, etenkin kaupan ja elintarvikkeiden osalta. Alueella sijaitsee myös merkittäviä logistiikkakeskittymiä. Perheyritykset ovat alueella poikkeuksellisen yleisiä kaikilla toimialoilla ja yrityskokoluokissa. Päijät-Hämeessä on merkittävää alkutuotantoa, ja alue tunnetaan myös kansallisesti urheilusta, liikuntateknologiasta, valmennusosaamisesta ja tapahtumista.

Tämänhetkinen kehityskuva on kaksijakoinen. Rakennemuutoksen vaikutukset, konkurssit, korkea työttömyys ja julkisen talouden säästötoimet heikentävät kehitystä, mutta samanaikaisesti alueella on poikkeuksellisen vahva investointiputki datakeskusten, kiertotalouden, energiahankkeiden, teollisuuden ja kaupan aloilla. Useat yritykset ovat ilmoittaneet uusista investoinneista, tuotannon laajentamisesta ja kansainvälisestä kasvusta. Merkittävä yksittäinen hanke on Fazerin uusi suklaatehdas Lahdessa, jonka odotetaan vahvistavan elintarviketeollisuutta ja synnyttävän huomattavia alihankinta- ja työllisyysvaikutuksia. Datatalouden kasvua tukevat useat datakeskushankkeet.

Hämeen kauppakamarin tuoreen talouskyselyn mukaan yritysten näkymät ovat aiempaa valoisammat. Liikevaihto, tilauskannat ja kannattavuus ovat vahvistuneet keväästä, ja yritysten tunnelma on selvästi normalisoitunut. Samalla osaavan työvoiman saatavuus on noussut jälleen yhä useamman yrityksen huolenaiheeksi. Isot hankkeet vauhdittavat työllisyyttä, mutta yrityksillä on pulaa esimerkiksi automaatio- ja digitalisaatio-osaajista sekä hitsaajista, koneistajista ja särmääjistä.

Tärkeimmiksi työllisyyshaasteiksi vuosille 2026–2027 maakunnan kuntajohto (puheenjohtajafoorumi) on nimennyt työpaikkojen puutteen sekä yritysten ja talouden riittämättömän kasvun. Tavoitteina ovat uusien yritysten houkutteleminen, työpaikkojen lisääminen ja matalamman osaamistason työtehtävien lisääminen. Merkittäviä haasteita ovat myös pitkäaikaistyöttömyys, työkyvyn ongelmat, työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen sekä nuorten kiinnittyminen koulutukseen ja työelämään. Erityisesti vähän työkokemusta vaativia työpaikkoja on tarjolla liian vähän.

Väestökehitys on ollut varovaisen myönteistä erityisesti Lahdessa. Vuoden alussa väkiluku ylitti ensimmäistä kertaa 122 000 asukkaan rajan, ja Lahti on säilyttänyt muuttovoittonsa myös kuntien välisessä muuttoliikkeessä. Maakunnan pohjoisimmissa kunnissa väestön ikääntyminen etenee nopeammin kuin Etelä-Suomessa keskimäärin. Syrjäseuduilla väestön väheneminen vaikuttaa jo palvelurakenteeseen ja kunnallisiin investointeihin. Vieraskielisen väestön osuus kasvaa erityisesti Lahdessa, jossa se on 11 prosenttia väestöstä.

LUT-yliopiston vaikutus sekä muuttoliikkeeseen että elinkeinoelämään on ollut merkittävä. Opiskelijamäärät ovat kasvaneet nopeasti, ja vuosikymmenen loppuun mennessä LUT-yliopistossa ja LAB-ammattikorkeakoulussa voi opiskella jopa 10 000 opiskelijaa. Kansainvälisten opiskelijoiden osuus LUT:n Lahden kampuksella on jo noin 60 prosenttia. Korkeakoulut vahvistavat alueen osaamispohjaa uusilla koulutusohjelmilla erityisesti tekniikan ja kauppatieteiden aloilla sekä tiiviillä yritysyhteistyöllä.

Kuntien taloudessa korostuvat samanaikaisesti investointitarpeet ja julkisen talouden sopeuttaminen. Useat kunnat jatkavat taloutensa tasapainottamista samalla, kun ne pyrkivät vahvistamaan elinvoimaa yritysalueiden, maankäytön ja investointihankkeiden avulla. Talouden tasapainottamistoimet näkyvät kuitenkin palveluissa ja työmarkkinoilla. Taloudellista painetta lisäävät myös kuntien mittavat infrastruktuuri-investointitarpeet. Monissa Päijät-Hämeen kunnissa esimerkiksi käyttöikänsä päähän tulleet vesi- ja viemäriverkostot vaativat kiireellisiä saneerauksia, ja korjausvelkaa on kertynyt lähes kaikkialle maakuntaan.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella valmistellaan henkilöstövähennyksiä ja säästötoimia. Myös LUT-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu ovat käynnistäneet muutosneuvottelut aluekehitysrahoituksen ja ulkomaisten opiskelijoiden lukukausimaksutulojen vähenemisen vuoksi. Lisäksi Päijät-Hämeestä on viime vuosina poistunut jo yli 400 valtion työpaikkaa.

16.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Päijät-Hämeen elinkeinoelämän näkymät ovat kokonaisuutena aiempaa myönteisemmät erityisesti investointien näkökulmasta, vaikka toimialojen välillä on edelleen merkittäviä eroja. Yritysten odotukset tulevasta kehityksestä ovat vahvistuneet, ja useilla toimialoilla suunnitellaan uusia investointeja tai tuotannon laajennuksia. Samaan aikaan osa yrityksistä toimii edelleen heikon kysynnän ympäristössä, mikä näkyy konkursseina, muutosneuvotteluina ja vaimeana liikevaihdon kehityksenä.

Syksyn 2026 pk-yritysbarometrin mukaan Päijät-Hämeen yritykset suhtautuvat tulevaisuuteen varovaisen luottavaisesti. Vaikka yleinen suhdannenäkymä jää hieman valtakunnallista tasoa heikommaksi, yritykset arvioivat liikevaihdon ja kannattavuuden kehittyvän keskimääräistä paremmin. Kasvuhakuisia tai voimakkaasti kasvuhakuisia yrityksiä on lähes 38 prosenttia, mikä on hieman enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Myös yritysten kansainvälinen toiminta ja TKI-panostukset ovat kasvaneet.

Investointihalukkuus on kuitenkin edelleen varovaista, mikä heijastaa epävarmaa toimintaympäristöä. Varovaisuus investointeihin näkyy myös tuoreessa Hämeen kauppakamarin talouskyselyssä, jonka mukaan investointinäkymät ovat säilyneet vakaina, mutta selvää investointiaallon käynnistymistä ei vielä näy. Päijät-Hämeessä onkin samanaikaisesti muutamia poikkeuksellisen suuria investointeja ja varovaisesti investoiva pk-yrityskenttä.

Yleinen taloustilanne on edelleen suurin yritysten kehittämistä rajoittava tekijä. Myös rahoituksen saatavuus aiheuttaa huolta, sillä rahoitusta hakeneista päijäthämäläisistä pk-yrityksistä keskimääräistä suurempi osuus on jäänyt ilman rahoitusta. Toisaalta OP:n maksuliikedata ja luotonanto osoittavat taloudellisen aktiivisuuden vahvistuneen.

Finnveran myöntämä rahoitus väheni erityisesti teollisuudessa investointikysynnän heikennyttyä. Taustalla voi olla yksittäisistä suurista investointirahoituksista johtuvaa vuosittaista vaihtelua. Toisaalta kaupan, kuluttajapalveluiden ja matkailun investointirahoitus kasvoi selvästi. Tämä kertoo kaupan alan vahvistumisesta ja mahdollisesti myös kuluttajien luottamuksen sekä ostovoiman kohenemisesta. Yrityskauppojen rahoitus yli kaksinkertaistui, vaikka kauppojen määrä pysyi lähes ennallaan. Viennin rahoitus puolestaan laski.

Elinvoimakeskuksen toteuttamat Team Finland -maainfot kohdistuivat tänä vuonna Pohjoismaihin, Baltian maihin ja Saksaan. Lähimarkkinat kiinnostavat yrityksiä edelleen, mutta myös USA, Puola ja Ukrainan jälleenrakennus kiinnostavat alueen yrityksiä. T&K-rahoitus on kiinnostanut yrityksiä, ja uusia avauksia on saatu puolustus- ja kaksoiskäytön teemaan. Vuoden ensimmäisen investointirahoitus Päijät-Hämeen pk-yrityksille on juuri avattu. Yleinen rahoituksen kysyntä on hyvää, ja yrityksillä on kiinnostusta kehittämiseen. Vaikka kansainväliset epävarmuudet lisäävät varovaisuutta, yleinen kehitys viittaa maltilliseen elpymiseen. Business Finlandin rahoitus on vähentynyt osittain vanhojen rahoitusinstrumenttien päättymisen vuoksi. Suuria TKI-hankkeita saisi olla alueella enemmän.

Maakunnassa käynnistettiin elinvoimakeskuksen kutsusta alueellinen investointitiimi vahvistamaan investointien edellytyksiä ja poistamaan kasvun pullonkauloja. Mukana on maakunnan aluekehityksen ja elinkeinoelämän toimijoita. Esiinnousseita teemoja ovat esimerkiksi investointihankkeiden tilannekuva, energian saatavuus, datakeskus- ja teollisuusinvestoinnit, osaavan työvoiman saatavuus, yritysrahoitus sekä TKI-toiminnan mahdollisuudet kasvun vauhdittajana. Keskeisiksi menestystekijöiksi on tunnistettu esimerkiksi energian saatavuus, sähköverkon kapasiteetti, osaavan työvoiman saatavuus, TKI-toiminnan kaupallistaminen, sujuvat lupaprosessit, rahoitus sekä eri toimijoiden yhteistyö investointien edistämisessä.

Kasvua tavoitellaan myös startup-toimintaa edelleen vahvistamalla. LAB-ammattikorkeakoulun yhteydessä toimivan StartHubin yritykset tuottivat vuosina 2020–2024 yli 17 miljoonan euron liikevaihdon, ja noin kolme neljäsosaa yrityksistä toimii edelleen Päijät-Hämeessä. Tämä vahvistaa startup- ja kasvuyrittäjyyden merkitystä alueen elinvoimalle. Hubin tavoitteena on vahvistaa Lahden asemaa kasvuyritysten ja innovaatioiden kansallisena keskuksena. Verkostoitumista tehdään aktiivisesti muiden kaupunkien startup-toimijoiden kanssa ja yhteistyötä on runsaasti muun muassa Suomen enkelisijoittajaverkosto FiBANin kanssa. Talouden elpyessä huomataan jälleen uusien innovaatioiden ja yrittäjien merkitys ja tarve. Myös sijoittajapuolella on havaittavissa aktivoitumista, mikä on hyvä merkki.

Maakunnan merkittävimmät kasvunäkymät liittyvät suuriin investointihankkeisiin, mutta myös jo olemassa olevaan teollisuuteen. Lahdessa toteutusvaiheessa ovat DayOne/TikTokin datakeskus ja Fazerin suklaatehdas. Suunnitteilla on myös uusia datakeskuksia. Orimattilan Pennalan datakeskusalue on valmistelu- ja sopimusvaiheessa. Toteutuessaan se olisi moninkertaisesti Lahden hankkeita suurempi.

Datakeskukset sekä niiden ympärille rakentuva energia- ja infrastruktuurikehitys ovat mittaluokaltaan poikkeuksellisen suuria hankkeita maakunnassa. Lisäksi valmistelussa on useita energia- ja aurinkovoimahankkeita. Investointien toteutuminen edellyttää kuitenkin riittävää sähköverkon kapasiteettia ja energiansaannin turvaamista. Päijät-Hämeessä on tunnistettu suuri määrä energia- ja teollisuushankkeita, joiden toteutuminen edellyttää verkkoinvestointeja. Kujalaan suunniteltu uusi datakeskus tukisi sähkön saatavuutta myös tuottamalla sähköä verkkoon.

Teollisuuden näkymät ovat kaksijakoiset. Yleinen kysyntä ja vienti ovat edelleen epävarmoja, mutta useat vientivetoiset yritykset ovat raportoineet uusista tilauksista, kansainvälisestä kasvusta ja investoinneista. Yksittäisten

hankkeiden vahva kehitys ei kuitenkaan poista viennin ja yleisen kysynnän epävarmuutta koko teollisuudessa. Erityisesti teknologiateollisuudessa, kone- ja laitevalmistuksessa sekä puu- ja pakkausteollisuudessa on nähtävissä investointeja ja markkinoiden avautumista uusille alueille.

Maakunnassa toimivat yritykset hyötyvät muun muassa sähköistymisestä, ilmailuteollisuuden kasvusta sekä kansainvälisesti kasvavista vihreän teknologian markkinoista. Puolustusteollisuuden kasvu sataa teknologiayritysten laariin. Samoin meriteollisuuden puolella Helsingin ja Turun telakoiden isot tilaukset tuovat töitä päijäthämäläisille yrityksille. Esimerkiksi heinolalainen Mittametalli toimittaa kalusterunkoja Meyer Turun telakalle Hero of the Seas -aluksen rakentamiseen.

Nostoina investoivista yrityksistä puunjalostusteollisuuden konevalmistaja Raute sai 31 miljoonan euron laitetilauksen Virossa, Peikko Group investoi Kanadaan ja suunnittelee yli 50 miljoonan investointia Lahteen, Kemppi Group perusti uuden energiansiirtoratkaisuihin keskittyvän yhtiön ja Wipak siirtää tuotantoa Hollannista Nastolaan, mikä tuo alueelle uusia työpaikkoja. Ilmailuteollisuuden pintakäsittelyratkaisuja toimittava lahtelainen Galvatek perusti oman yksikön Yhdysvaltoihin. Pelkästään kesäkuussa 2026 yhtiö on tehnyt kauppoja kolmeen eri maanosaan.

Ruostumattomasta teräksestä tehtyihin putkiin erikoistuneen Stalatuben kasvuinvestointi uuteen valmistuslinjaan luo kasvua. Uutta kysyntää yritykselle luovat esimerkiksi datakeskusbuumi, uusiutuvan energian rakentaminen ja vedenkäsittely. Julkisen liikenteen ajoneuvojen runkorakenteiden kysyntä on kasvussa. Versowood kehittää puutuoteteollisuuttaan. Stora Enso keskittää aaltopahvipakkaustuotannon Lahteen. Saha- ja levyteollisuusyritys Koskisen jatkaa investointejaan levyteollisuustoiminnassa. Vellamon vesitehdas nousee Heinolan Lusiin, ja yrityksen vienti Yhdysvaltoihin, Aasiaan ja Lähi-itään on kasvussa.

Kiertotalous vahvistaa asemaansa Päijät-Hämeen vahvuutena. Alueella kehitetään kiertotalouden yritysalueita, uusia vähähiilisiä ratkaisuja rakennusalalle, sekä bio- ja materiaalitehokkuuteen liittyviä innovaatioita. Kiertotalouden osaaminen kytkeytyy vahvasti alueen tutkimus- ja koulutusorganisaatioihin. Samalla energia-alan investoinnit, sähköistyminen ja puhtaat teknologiat synnyttävät uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Lahteen rakentuva Kuusakosken lähes 10 miljoonan euron laitos pystyy suunnitelmien mukaan käsittelemään vuosittain 20 000 tonnia elektroniikkaromua ja valmistuu vuoden 2026 lopulla. Kuusakoski ja Suomen Autokierrätys ovat sopineet sähköautojen akkujen käsittelyn keskittämisestä Heinolaan. Nostavan ja Kujalan alueiden kehittämisessä kiertotalous, materiaalitehokkuus ja energia kytkeytyvät laajempaan yritysalueiden uudistumiseen.

Rakentaminen on edelleen haastavassa tilanteessa erityisesti asuntorakentamisessa, eikä ala ole täysin toipunut pitkästä taantumasta. Julkisia rakennushankkeita toteutetaan edelleen, mutta kuntien ja muiden julkisten toimijoiden talouspaineet rajoittavat uusien hankkeiden käynnistymistä. Toisaalta datakeskus-, energia-, infra- ja kiertotalousinvestoinnit luovat keskimääräistä paremmat kasvunäkymät ja lisäävät työllisyyttä. Rakentamisen painopiste onkin siirtymässä perinteisestä asuntorakentamisesta kohti vihreän siirtymän hankkeita, teollisuusalueiden kehittämistä sekä energia- ja datakeskusinvestointeja.

Kaupan näkymät ovat vahvistuneet. Suurten vähittäiskauppaketjujen investoinnit, myymälälaajennukset ja uusien toimijoiden sijoittuminen alueelle vahvistavat Lahden seudun asemaa kaupallisena keskuksena. Esimerkkeinä Ikean, Rustan, Julan, Jyskin, Puuilon ja Lidlin investoinnit ovat lisänneet työpaikkoja ja asiakasvirtoja. Heinolan Prisma avautuu maaliskuussa 2027. Samalla osa palvelualoista kärsii edelleen heikosta kysynnästä. Kehitys riippuu pitkälti ostovoiman, työllisyyden ja investointien vahvistumisesta. Myös suurten investointihankkeiden rakentamisvaihe kasvattaa kysyntää majoitus-, ravitsemis-, kuljetus- ja yrityspalveluissa.

Matkailun vetovoimaa kehitetään aktiivisesti koko maakunnassa. Kotimaan matkailu muodostaa edelleen perustan, mutta kasvua haetaan yhä enemmän kansainvälisiltä markkinoilta. Lahden asema kokous- ja kongressimatkailun keskuksena on vahvistunut, ja alueen suurinvestointien sekä kasvavien korkeakoulujen odotetaan lisäävän

työ- ja kokousmatkailua tulevina vuosina. Toimiala hyötyy tapahtumien sekä luonto- ja hyvinvointimatkailun kasvusta, mikä tukee erityisesti majoitus-, ravitsemis- ja palveluyritysten toimintaa ympärivuotisesti. Lahden seudulle myönnetty Sustainable Travel Finland -destinaatiomerkki vahvistaa alueen profiilia vastuullisen matkailun kohteena. Norjalaisen hotellikonserni Strawberryn Lahteen suunnitellun Clarion-hotellihankkeen rahoitusneuvotteluissa on edistetty, mutta rakentamisen aikataulu on edelleen avoin.

16.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Päijät-Hämeen työmarkkinatilannetta leimaa edelleen valtakunnallisesti korkea työttömyys. Teollisuuden ja rakentamisen rakennemuutosten lieventämiseksi maakunta on saanut rakennemuutosrahoitusta. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö on hakenut alueelle Euroopan globalisaatiorahaston tukea. Rahoituksilla tuetaan esimerkiksi uudelleentyöllistymistä, osaamisen kehittämistä sekä osaavan työvoiman saatavuutta.

Elokuun lopussa työttömien osuus työvoimasta oli 14,6 prosenttia, mikä oli maakunnista korkein yhdessä Keski-Suomen kanssa. Maakunnan sisäiset erot ovat huomattavia: korkein työttömyysaste oli Lahdessa (16,8 prosenttia) ja Heinolassa (14,5 prosenttia) ja matalimmat asteet Sysmässä (8,1 prosenttia) ja Hollolassa (9,2 prosenttia). Myös nuorisotyöttömyys on merkittävä haaste: alle 25-vuotiaiden työttömyysaste oli 20,6 prosenttia ja kuuluu maan korkeimpiin. Yli vuoden työttömänä olleiden osuus kaikista työttömistä oli 47 prosenttia, mikä on koko maan keskiarvoa korkeampi. Yli viisi vuotta työttömänä olleiden osuus työttömistä oli jo seitsemän prosenttia. Ikäryhmittäin suurin ryhmä olivat yli 60-vuotiaat. Heidän osuutensa kaikista työttömistä työnhakijoista oli 16 prosenttia.

Tilannetta tasapainottavat useat myönteiset kehitystekijät. Työvoiman kysyntä ei ole yhden toimialan tai investoinnin varassa, vaan sitä syntyy samanaikaisesti teollisuudessa, logistiikassa, rakentamisessa, kunnossapidossa, hyvinvointipalveluissa, opetuksessa, kaupassa, matkailussa ja muissa palveluissa. Samoista osaajista kilpailevat kuitenkin useat työnantajat ja toimialat, mikä kiristää osaajamarkkinaa.

Tuoreen pk-yritysbarometrin mukaan henkilöstömäärien ei odoteta kasvavan voimakkaasti, mutta yritykset arvioivat työvoimansa lisääntyvän jonkin verran seuraavan vuoden aikana. Tämä kertoo, että luottamus liiketoiminnan kehitykseen on säilynyt toimintaympäristön epävarmuudesta huolimatta. Hämeen kauppakamarin osaajakyselyn mukaan rekrytointitarve kasvaa seuraavien 2–3 vuoden aikana etenkin ammatillisen koulutuksen suorittaneiden osalta. Tarve kohdistuu erityisesti teollisuuden, logistiikan ja teknisten alojen tehtäviin. Samalla digitalisaatio, automaatio ja tekoäly tehostavat erityisesti hallinnollista työtä ja parantavat tuottavuutta.

Työvoiman kysynnän kehityksestä kertovat myös työnantajien ilmoittamat tulevat rekrytointitarpeet, jotka eivät näy avoimina työpaikkoina. Vaikka avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt, työnantajakäynneillä on tunnistettu vuoden aikana yli 300 piilotyöpaikkaa noin 90 yrityksestä. Työpaikat liittyvät usein yritysten kasvuun tai tilanteisiin, joissa rekrytointitarve on olemassa, mutta varsinaista rekrytointipäätöstä ei ole vielä tehty.

Työmarkkinoilla näkyvät samanaikaisesti sekä kysynnän haasteet että työvoiman ja työpaikkojen kohtaanto-ongelma. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu osoittaa, ettei työvoiman määrällinen tarjonta yksin ratkaise yritysten osaamistarpeita. Kohtaanto-ongelma on luonteeltaan ennen kaikkea rakenteellinen ja osaamispainotteinen. Tämä näkyy erityisesti teknisen teollisuuden, sähköistymisen, automaation, kunnossapidon, logistiikan sekä tuotannon vaativissa tehtävissä.

Osaavan työvoiman saatavuus onkin yksi maakunnan keskeisimmistä kehittämiskysymyksistä. Käynnissä olevat ja suunnitellut investoinnit lisäävät kysyntää sähkö- ja automaatioalalla, energia-alalla, ICT-sektorilla, logistiikassa, kunnossapidossa sekä prosessi- ja tuotantotekniikassa. Lisäksi kysyntä kohdistuu tekoälyyn, ohjelmistokehitykseen, data-analytiikkaan, kyberturvallisuuteen, energiajärjestelmiin ja vihreän siirtymän ratkaisuihin liitty-

vään osaamiseen. Väestön ikääntyminen ylläpitää samanaikaisesti sosiaali-, terveys- ja hoiva-alojen työvoimatarvetta. Tulevaisuuden osaamisvaatimuksissa korostuvat edelleen oppimiskyky, jatkuva osaamisen kehittäminen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, kun taas ajan puute on merkittävä osaamisen kehittämisen este.

Seuraavan 6–12 kuukauden aikana työttömyyden arvioidaan pysyvän edelleen korkeana, mutta kehityssuunta on myönteinen. Työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat niin korkealla tasolla, ettei investointien luoma kysyntä yksin riitä muuttamaan tilannetta nopeasti. Työllisyyskehitys voi kuitenkin vahvistua asteittain, mikäli käynnissä olevat hankkeet etenevät suunnitellusti ja valmisteilla olevat investoinnit siirtyvät toteutusvaiheeseen. Myös työ- ja elinkeinoministeriön työmarkkinaennusteessa työttömien määrän ennustetaan ensi vuonna vähenevän. Kehitykseen liittyy kuitenkin investointien toteutumiseen, julkisen talouden sopeutustoimiin ja kansainväliseen talouskehitykseen liittyvää epävarmuutta.

LUT-yliopiston ja LAB-ammattikorkeakoulun voimakas kasvu on vahvistanut alueen elinkeinoelämää. Uudet koulutusohjelmat vastaavat teollisuuden ja kasvualojen osaajatarpeisiin, vaikka suunnitellut henkilöstövähennykset aiheuttavat huolta. Kansainvälisten osaajien houkuttelu ja alueelle kiinnittyminen nähdään yhä tärkeämpänä keinona vastata kasvaviin osaajatarpeisiin.

Korkeakoulujen ja yritysten välinen TKI-yhteistyö on tiivistä, ja esimerkiksi Kempowerin sähköisen liikenteen tutkimuskeskus sekä kuituteknologialaboratoriot tukevat vientivetoisen osaamisen kasvua. Tuoreimpana uutisena LUT perustaa Lahden kaupungin tukemana Lahden kampukselle viisi uutta kandidaattiohjelmaa, jotka alkavat syksyllä 2028. Uusia, englanninkielisiä, koulutusohjelmia tulee sekä kauppatieteiden että tekniikan alalle. Syksyllä 2027 käynnistyvät rakennustekniikan kandidaattiohjelmat sekä suomeksi että englanniksi ja kemiantekniikan kandidaattiohjelma suomeksi.

Yritysten ja korkeakoulujen yhteistyössä on kuitenkin edelleen hyödyntämätöntä potentiaalia. Pk-yritysbarometrin mukaan suurin osa alueen pk-yrityksistä ei ole tehnyt yhteistyötä korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa viimeisen vuoden aikana. Erityisesti pk-yritykset tunnistavat tarpeita digitalisaation, datan hyödyntämisen, uusien liiketoimintamallien sekä verkosto-osaamisen kehittämisessä.

16.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:
(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Päijät-Hämeen maakunta Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Kärkölä, Lahti, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	-	-

Päijät-Hämeen maakunnassa on yksi koko maakunnan kattava Lahden seutukunta.

17. Satakunta

Taulukko 17. Satakunnan maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto).

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	210 112	211 261	-1 149	-0,5 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	10 880	10 156	724	7,1 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	1 439	1 303	136	10,4 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	4 099	3 727	372	10,0 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	11,3	10,6	-	+0,7 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	736	624	112	17,9 %

17.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Satakunnassa työllistävimmät toimialat ovat sosiaali- ja terveyspalvelut, teollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa sekä rakentaminen. Satakunta on teollisuuden palveluksessa olevalla henkilöstöllä ja vientiosuudella mitaten Suomen teollisuusvaltaisimpia maakuntia. Satakunnan vahvoja teollisuuden aloja ovat mm. teknologiateollisuus, elintarviketeollisuus ja metsäteollisuus.

Meriteollisuudessa on ollut viime vuodet voimakasta kasvua erityisesti Rauman seudulla. Myös Porin Mäntyluodon telakka on uudelleen noususssa. Porin ja Ulvilan seuduille keskittyneen automaatio-, robotiikka- ja ohjelmointialojen klusterin kasvu on pitkään ollut voimakasta. Energiantuotanto on Satakunnan vahvuus, sillä Olkiluoto 3:n valmistuttua Satakunta tuottaa parhaimmillaan noin 40 prosenttia Suomen sähköstä.

Satakunta tunnetaan myös kulttuuritapahtumistaan ja matkailussa nähdään paljon kasvupotentiaalia. Pori Jazzin, SuomiAreenan, Porispere-festivaalin sekä Rauman Pitsiviikon kaltaisten tapahtumien työllistävä vaikutus maakunnassa on merkittävä. Porissa matkailun kehittämisen kärkikohteita ovat Yyteri ja Kirjurinluoto. Rauman merkittävimpiä vetovoimakohteita ovat mm. Unescon maailmanperintökohteisiin kuuluvat Vanha-Rauma ja Sammallahdenmäki. Rauman Pitsikaupungin joulua kehitetään tavoitteena lisätä ympärivuotista vetovoimaa ja houkuttelevuutta. Pohjois-Satakunnassa luontomatkailun kehittäminen jatkuu kansainvälisen, Unescon alaisen Geopark-brändin mukaisena ja alueen yhdeksän kunnan muodostaman yhteenliittymän Lauhanvuori-Hämeenkangas Geopark ry:n johdolla.

Satakunnan talouskehitys on kääntynyt vahvaan nousuun vuoden 2026 tammi-kesäkuussa. Taustalla vaikuttaa etenkin teknologiateollisuuden vahva veto. Rakentamisen kasvu käynnistyi keväällä ja myös palvelualoilla liikevaihto alkoi kasvaa keväällä yleisesti. Teollisuuden viennin arvo kohosi reippaasti tammi-kesäkuussa. Henkilöstömäärä laski edelleen monilla päätoimialoilla vuoden 2026 alkupuoliskolla.

Vuonna 2025 Satakunnan väkiluku väheni 1 149 hengellä. Väestötappio oli edellistä vuotta suurempi. Luonnollinen väestömuutos on jo pitkään ollut negatiivista. Myös maan sisäinen kuntien välinen muuttoliike on ollut Satakunnalle tappiollista. Väestötappiota on pienentänyt melko voimakkaana jatkunut maahanmuutto. Ilmiön taustalla ovat olleet työ- ja koulutusperusteinen maahanmuutto sekä viime vuosina ukrainalaisten kotikuntamerkintöjen hakeminen. Tammi-elokuussa 2026 Satakunnan väkiluvun lasku on jatkunut. Kasvua on kuitenkin ollut Porissa, Raumalla ja Ulvilassa.

Satakunnan kaltaiselle vientimaakunnalle hyvien liikenne- ja kuljetusyhteyksien turvaaminen on yksi alueen kilpailukyvyn avainkysymyksistä. Tampere-Pori-radalla on käynnissä tasoristeysten poistohanke. Pori-Mäntyluoto-Tahkoluoto-rataosuudella on tehty radan perusparannusta ja tasoristeyksiä poistetaan. Aaltoradan (Länsirannikon rantaradan) tarveselvitys julkaistiin huhtikuussa. Selvityksessä tutkittiin Uusikaupunki-Rauma-Pori-Vaasa-Pietarsaari raideyhteyden taustaa, tarvetta ja linjausvaihtoehtoja sekä uuden ratayhteyden ympäristö- ja yhteiskuntataloudellisia vaikutuksia. Harjavallan ratapihan kehittämiseksi laaditaan ratasuunnitelmaa. Rauma-Kokemäki-henkilöjunaliikenteen käynnistämisestä on tehty sopimus Rauman ja valtion kesken. Henkilöjunaliikenne käynnistyy toukokuussa 2027.

Valtakunnallisen Digirata-hankkeen kaupallisen pilotoinnin rakentamistyöt alkoivat Satakunnan radoilla syyskuussa 2024 ja toteutusvaihe vuoden 2025 alussa. VR:n kalustohankintojen viivästymisen takia kaupallinen käyttöönotto tulee kuitenkin tapahtumaan vasta vuonna 2029. Raideliikenteen kehittämisen ohella maakunnassa on priorisoitu valtatien 2 kehittämistä ja valtatien 8 perusparannusta sekä Porin ja Rauman satamien kehittämistä. Merkittävimmistä tiehankkeista valtatielle 2 Porin keskustan kohdalle on laadittu tiesuunnitelma (ml. YVA), joka tähtää tieosuuden nelikaistaistamiseen ja turvallisuuden parantumiseen. Tiesuunnitelma on edennyt hallinnolliseen käsittelyyn ja toteutuksen voisi rahoituksen varmistuttua aloittaa vuonna 2027.

Valtatiellä 8 Rauma-Eurajoki tieosuudelle on valmistunut yleissuunnitelma, jonka tavoitteena on muuttaa Rauma-Eurajoki-väli nelikaistaiseksi. Rauman ja Porin satamat ovat mukana yhdessä Pohjoismaisen varautumisen liikennestrategiassa tunnistetuista tärkeimmistä liikennekäytävistä, joiden tulisi palvella sekä siviili- että sotilaallista liikennettä. Myös Porin lentokenttäalueen toimintaa kehitetään vahvasti, ja lennot Porista Helsinkiin jatkuvat valtion ja Porin kaupungin tukemina.

17.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

EK:n suhdannebarometrin mukaan Lounais-Suomen (Varsinais-Suomi ja Satakunta) suhdannetilanne parani alkukesän aikana, mutta oli heinäkuussa yhä hieman normaalia heikompi. Suhdannenäkymät ennakoivat tilanteen pysyvän lähikuukausina lähes ennallaan.

Syksyn Pk-yritysbarometrissa Satakunnan pienten ja keskisuurten yritysten suhdanneodotukset olivat nousseet keväästä ja olivat lähellä koko maan keskitasoa. Saldoluku oli Satakunnassa 9, eli suurempi osa yrityksistä odotti taloustilanteen paranevan kuin heikkenevän. Yritykset uskoivat liikevaihdon kasvavan seuraavan vuoden aikana. Vaikka monet pk-yritykset olivat kasvuhakuisia, olivat investointiodotukset edelleen matalalla tasolla. Työllisyysodotukset olivat myös heikentyneet aiemmasta.

Satakunnan seutukunnista vahvimmat suhdanneodotukset olivat Rauman seudulla. Myös Porin seudulla näkymät olivat positiiviset, mutta Pohjois-Satakunnassa saldoluku oli hieman miinuksella.

Elinvoimakeskukselta haetun EAKR- ja JTF-rahoituksen kysyntä pk-yritysten kehittämis- ja investointihankkeisiin on kasvanut vuonna 2026 edellisvuoteen verrattuna. Kasvu näkyy sekä hakemusten lukumäärässä että haetun rahoituksen euromäärässä.

Maaseuturahaston yritystukien hakemusmäärissä on jonkin verran laskua edellisvuoteen verrattuna. Satakunnassa hakemukset painottuvat olemassa olevan liiketoiminnan kehittämiseen ja tyypillisiä hankkeita ovat tuotannon tehostamiseen, kapasiteetin kasvattamiseen sekä kone- ja laiteinvestointeihin liittyvät toimenpiteet. Lisäksi mukana on jonkin verran tuotekehitykseen ja toiminnan modernisointiin liittyviä hankkeita. Leader-rahoituksen osalta hakemusmäärät ovat pysyneet hyvällä tasolla, ja hakemukset kohdistuvat pääosin pienimuotoisiin mikroyritysten kehittämistukiin.

Finnvera myönsi Satakuntaan pk-yritysrahoitusta alkuvuonna 2026 kaikista maakunnista viidenneksi eniten (32 miljoonaa euroa). Rahoituksen määrä putosi edellisistä huippuvuosista, mutta rahoitus kohdistui nyt käyttöpääoman ja toimitusvakuuksien sijaan aiempaa enemmän investointeihin ja yrityskauppoihin.

Satakunnassa koko teollisuuden liikevaihto kasvoi vuoden 2026 tammi-kesäkuussa 7,9 prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta. Teollisuuden vientiliikevaihdon nousu oli tammi-kesäkuussa 6,5 prosenttia. On kuitenkin huomattava, että teollisuuden liikevaihdon ja viennin kasvusta osa on metallien hintojen nousua metallien jalostuksen suuren painoarvon vuoksi, ei suoraan tuotannon määrän kasvua. Teollisuudessa keskimäärin henkilöstömäärä laski silti vähän (-0,3 prosenttia) vuoden 2026 tammi-kesäkuussa. Tämäkin viittaa tuotannon hitaampaan kasvuun kuin mitä liikevaihdon ja viennin arvon voimakas kohoaminen alkuvuonna 2026 antaisi ymmärtää.

Satakunnan teknologiateollisuudessa vuoden 2026 tammi-kesäkuu sujui pääosin hyvin myönteisesti. Liikevaihto ja viennin arvo kohosivat tuntuvasti erityisesti keväällä. Suurin tekijä on maakunnassa merkittävän metallien jalostuksen ripeä kasvu etenkin kuparin hinnan nousun myötä. Liikevaihto kohosi lisäksi ripeästi metallituotteiden valmistuksessa, elektroniikka- ja sähkötuotteiden valmistuksessa sekä keväällä myös meriteollisuudessa. Sen sijaan konepajoilla sekä automaatiossa ja robotiikassa liikevaihto aleni varsin merkittävästi. Henkilöstöä lisättiin hieman koko alkuvuoden ajan, mikä viittaa osaltaan myönteiseen tuotantokehitykseen. Teknologiateollisuuden kehitys on ollut suotuisampaa kuin teollisuudessa keskimäärin.

Elintarvikkeiden valmistuksen liikevaihto kääntyi tauon jälkeen kasvuun vuoden 2026 keväällä Satakunnassa. Viennin arvo alkoi nousta voimakkaasti vuoden 2026 alussa. Henkilöstömäärä pysyi käytännössä ennallaan tammi-kesäkuussa. Metsä- ja kemianteollisuuden liikevaihto kääntyi voimakkaaseen nousuun huhti-kesäkuussa. Metsäteollisuuden viennin arvo kasvoi myös selvästi kevään kuluessa.

Rakentamisessa on jo pitkään vallinnut hiipuva suhdannekuva. Vuoden 2026 huhti-kesäkuussa liikevaihto kääntyi kuitenkin kasvuun monen muun toimialan tavoin 8,1 prosentilla. Henkilöstöäkin alalla lisättiin keväällä 2,8 prosentilla.

Koko maassa keskimäärin rakennusalan liikevaihtokehitys oli vuoden 2026 tammi-kesäkuussa selvästi parempaa kuin Satakunnassa. Rakentamisen arvioidaan koko maassa tänä ja ensi vuonna kasvavan. Etenkin infra- ja toimitilarakentaminen kasvaa, mutta asuntotuotannon lasku jatkuu.

Alkutuotannon näkymät ovat toiminnallisesti edelleen suhteellisen vakaat, mutta taloudellisesti kireät. Sato on ollut pääosin keskimääräisellä tasolla, mutta sääolosuhteista johtuvia alueellisia eroja ja laadullisia haasteita esiintyy. Kasvinviljelytiloilla viljatuotteiden alhaiset markkinahinnat aiheuttavat edelleen merkittäviä taloudellisia haasteita. Öljytuotteiden ja lannoitteiden kohonneet hinnat heikentävät merkittävästi myös alkutuotannon kannattavuutta. Investointitukien haku on jatkunut kohtalaisella tasolla.

Satakunnan palvelualojen kehitys jatkui vuoden 2026 tammi-kesäkuussa aiempaa vireämpänä. Liikevaihto on kohonnut kaupassa sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa. Sen sijaan luovilla aloilla liikevaihto aleni yhä. Liikeelämän palveluiden liikevaihto kääntyi keväällä kasvuun. Palvelualojen yhteenlaskettu henkilöstömäärä laski edelleen jonkin verran tammi-kesäkuussa. Kehitys oli toimialojen keskiarvoa vähän heikompaa. Laskua kirjattiin ainakin kaupan alalla.

Yyterin kylpylähotelli Porissa on ollut suljettuna maaliskuusta 2025 alkaen. Satakunnassa on kuitenkin majoitustoiminnassa viime aikoina myös lisätty kapasiteettia. Hotelli Pato on aloittanut Nakkilassa. Lisäksi Porin Vaakunaa laajennetaan.

Satakunnassa sote-alalla työskenteli vuonna 2024 noin 17 000 työntekijää, joista yksityisen sektorin piirissä oli 3 500. Satakunnan hyvinvointialueella on jatkettu talouden säästöponnisteluja aiempina vuosina kertyneiden alijäämien kattamiseksi.

EK:n ylläpitämän dataikkunan mukaan Satakunnassa on suunnitteilla ja osin jo toteutumassa yritysten vihreän siirtymän investointeja eniten Suomen maakunnista investointien kokonaisarvon ollessa tällä hetkellä noin 40 miljardia euroa.

Euromääräisesti mitattuna suurin osa investointiaikomuksista on merituulivoimahankkeita. Porin Tahkoluotoon suunniteltu merituulipuiston laajennus käsittää kokonaisuudessaan neljäkymmentä yli 15 megawatin voimalaa. Laajennushanke on kuitenkin lykkääntynyt ja investointipäätöstä ei ole vielä tehty. Esiselvitys- tai suunnitteluvaiheessa on lisäksi muutama muu mittava hanke. Myös maatuulivoimahankkeita on suunnitteilla eri puolilla maakuntaa.

Aurinkovoimaloita on tulossa Satakuntaan paljon. Alight Energyn aurinkopuisto Eurajoen Luvialla aloitti sähköntuotannon syyskuussa. SAJM:n Ulvilan Harjunpään aurinkovoimalahanke on kaavoitusvaiheessa. Neoen Renewables Finland Oy on aloittanut Akkula Big Battery -akkuvaraston rakentamisen Raumalla. TVO on varannut Rauman Lakarista noin 1,2 hehtaarin alueen sähkövaraston rakentamista varten.

Datakeskushankkeita on suunnitteilla useita ympäri maakuntaa. Porin Mikkolan datakeskushanke on siirtynyt norjalaisen ASP DC yhtiön omistukseen. Rakentaminen on tarkoitus alkaa tänä vuonna. Lisäksi Polarnode suunnittelee Porin Honkaluotoon datakeskusta. Fortum suunnittelee datakeskustoimintaa Raumalle Lakarin alueelle ja Bitzero Blockchain Kokemäelle. Lisäksi uusia hankkeita on käynnistynyt Huittisissa, Eurajoella, Eurassa, Säkylässä, Harjavallassa ja Kankaanpäässä.

Porin kaupunki on solminut Fortumin kanssa kehityssopimuksen Tahkoluodon alueen kehittämiseksi erityisesti vihreän siirtymän teollisuuden käyttöön. Green North Energy on julkistanut Porin kaupungin kanssa tekemänsä aiesopimuksen vety- ja ammoniakkitehtaan perustamisesta Porin Tahkoluotoon. Investointi olisi toteutuessaan suuruudeltaan yli puolen miljardin euron suuruinen. Alueelle on suunniteltu myös Novana Oy:n vanadiinin talteenottolaitosta. Nordic Ren-Gas suunnittelee Porin Kirrinsantaan e-metaanihanketta, jonka investoinnin kokonaiskustannukset olisivat yli miljardi euroa.

Forcit rakentaa Porin Noormarkkuun uutta TNT:n tuotantolaitosta. Tehtaan peruskivi muurattiin syyskuussa. Tehdas tulee käyttöön vuoteen 2028 mennessä ja työllistää käynnistyttyään noin 70 työntekijää. Volaren hyönteisproteiinia ja -öljyä valmistava laitos valmistui Porin Mikkolaan. Kaupallinen tuotanto on pian alkamassa.

Fortum Battery Recycling Oy suunnittelee akkumateriaalien kierrätyslaitoksen laajennusta Harjavallassa. Toisessa vaiheessa suunnitelmissa on kokonaan uuden kierrätyslaitoksen rakentaminen joko nykyisen laitoksen viereen Harjavaltaan tai Poriin.

Metsä Group suunnittelee Rauman sellutehtaan yhteyteen Suomen ensimmäistä kaupallisen kokoluokan puuperäisen hiilidioksidin talteenottolaitosta. Hankkeen kustannusarvio on noin 70 miljoonaa euroa ja työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt hankkeelle 21 miljoonan euron investointiavustuksen. Lopullinen investointipäätös tehdään aikaisintaan vuoden 2027 alkupuolella.

Norsk e-Fuel yhtiön valmistelut synteettistä lentopolttoainetta valmistavasta tehtaasta Rauman sataman alueelle ovat hyvässä vauhdissa. CPC Finland Oy:n ja Tree Energy Solutionsin perustama yhteisyritys Luoto Energia Oy suunnittelee synteettisen maakaasun tuotantolaitosta Rauman sataman läheisyyteen.

Rauma Marine Constructions Oy:n (RMC) Rauman telakalla on aloitettu kahden Yhdysvaltojen rannikkovartiostolle tulevan jäänmurtajan rakentaminen. Jäänmurtajat valmistuvat vuoden 2028 aikana. Lisäksi kaikki neljä Pohjanmaa-luokan monitoimikorvettia ovat rakenteilla RMC:n telakalla.

Sata Shipbuilding Oy:n Mäntyluodon telakalla Porissa on työn alla lohkojen valmistaminen Helsingin telakalla rakennettavaan Polar-Max-luokan jäänmurtajaan Kanadan valtiolle. Mäntyluodossa valmistetaan lohkorakenteita

myös Helsingin telakalla rakennettaviin kahteen Yhdysvaltojen rannikkovartioston jäänmurtajaan. Lisäksi Väylä-viraston tilaaman Aino-jäänmurtajan rakentaminen alkaa ensi vuonna Helsingin ja Porin telakoilla.

Myös muutamia suuria julkisen puolen rakennushankkeita on meneillään. Rauman Nanunkallion koulun, päiväkodin ja valmistuskeittiön rakentaminen on aloitettu viime vuonna. Kyseinen rakennushanke valmistuu vuoden 2027 alkupuolella. Kuumasairaalan rakentamishanke on alkanut Satasairaalan kampuksella Porissa.

Kahden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana vuonna 2026 Satakunnassa perustettiin 555 uutta yritystä. Aloittaneiden yritysten määrä oli lähes yhtä suuri kuin viime vuonna vastaavaan aikaan. Lopettaneita yrityksiä oli 768, mikä on neljänneksen vähemmän kuin viime vuoden alkupuoliskolla. Tammi-elokuun 2026 aikana konkurssiin haettuja yrityksiä oli Satakunnassa 75, mikä oli hieman vähemmän kuin vuonna 2025 vastaavaan aikaan. Myös yhteenlaskettu henkilöstömäärä konkurssiin haetuissa yrityksissä on vähentynyt viime vuodesta.

17.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 15–64-vuotiaiden työllisyysaste vuonna 2025 oli Satakunnassa 74,9 prosenttia, kun koko maassa se oli 71,4 prosenttia. Työllisiä 15–74-vuotiaiden keskuudessa oli Satakunnassa viime vuonna keskimäärin 96 000 henkeä, mikä on 3 000 henkeä edellisvuotta enemmän. Tämän vuoden kahden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana työllisyysaste ja työllisten määrä on Satakunnassa laskenut vuotta aiemmasta.

Satakunnassa kuntien työllisyyspalveluihin ilmoitettiin tammi-syyskuussa 2026 yhteensä noin 7 900 uutta avointa työpaikkaa, mikä on 24 prosenttia vähemmän kuin viime vuonna vastaavaan aikaan. Avoimet työpaikat ovat vähentyneet lähes kaikissa pääammattiryhmissä. Ainoastaan rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden ammattiryhmässä työpaikkojen määrä on hieman kasvanut viime vuodesta, kun etenkin konepajateollisuuden ammattien työpaikkoja on tullut hakuun aiempaa enemmän.

Satakunnan maakunnassa oli elokuun lopussa 10 880 työtöntä työnhakijaa. Vuoden takaiseen verrattuna työttömien määrä on noussut 7,1 prosenttia. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli syyskuussa 11,3 prosenttia, mikä oli 0,5 prosenttiyksikköä alempi kuin koko maassa keskimäärin.

Heikko työvoiman kysyntä on näkynyt etenkin pitkäaikaistyöttömyyden ja alle 25-vuotiaiden työttömien määrän voimakkaana kasvuna. Työttömien määrä on vielä noussut useimmissa ammattiryhmissä. Eniten nousua on ollut naisvaltaisissa palvelu- ja myyntityön ammateissa. Työttömyys vuotta aiemmasta on alentunut rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden ammattiryhmässä.

Tilastokeskuksen työ- ja elinkeinoministeriölle tuottamien työnantajahaastattelujen mukaan vuonna 2025 oli 30 prosenttia työvoimaa hakeneista toimipaikoista Satakunnassa kokenut vaikeuksia työpaikkojen täyttämisessä. Tänä vuonna kahden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana rekrytointiongelmat ovat pysyneet suurin piirtein viimevuotisella tasolla.

Työvoimabarometrin mukaan Satakunnassa oli elokuussa 2026 työvoiman ylitarjontaa kaikissa toimialaryhmissä. Myös 60 prosentissa ammateista työvoimasta oli ylitarjontaa. Vain 2 prosentissa ammateista oli työvoimapulaa. Kohtaanto-ongelmaakin, eli kun ammatissa on samanaikaisesti paljon sekä avoimia työpaikkoja että työttömiä, oli vain noin 9 prosenttia ammateista. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantotilanteen arvioidaan vielä seuraavan puolen vuoden aikana pysyvän suurin piirtein ennallaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön kevään 2026 lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteen alueellisessa ennusteessa työttömien työnhakijoiden määrän ennustetaan Satakunnassa tänä vuonna nousevan keskimäärin 11 200 henkeen,

mikä on 400 henkeä (vajaat 4 prosenttia) edellisvuotta enemmän. Vuonna 2027 työttömien määrä ennusteen mukaan jo laskisi 200 hengellä. Viimeaikainen kehitys on Satakunnassa ollut ennusteuraa heikompaa ja näyttää siltä, että tänä vuonna työttömyys nousee hieman ennustettua enemmän. Työvoiman kysyntä ei myöskään näytä vielä lyhyellä aikavälillä kääntyvän niin selvään kasvuun, että se näkyisi työttömyyden nopeana alenemisena. Vuoden tähtäimellä työttömien määrän kuitenkin ennakoidaan laskevan.

Tammi-syyskuussa 2026 Satakuntaan myönnettiin 662 ensimmäistä työperusteista oleskelulupaa. Se on 231 prosenttia enemmän kuin koko vuonna 2025. Myönteisiä EU-oleskeluoikeuksien päätöksiä oli alle 10. Työperäistä maahanmuuttoa on tullut etenkin Intiasta ja Filippiineiltä. Myönteisistä oleskelulupapäätöksistä 38 prosenttia oli hitsaajille ja kaasuleikkaajille sekä 33 prosenttia ruiskumaalaajille ja -lakkaajille. Seuraavaksi yleisimmät ammatit olivat ohutlevysepät, ravintola- ja suurtaloustyöntekijät, maanviljelyn avustavat työntekijät sekä paksulevysepät ja rautarakennetyöntekijät.

Maahanmuuttajia ja kansainvälistä työvoimaa tarvitsevia työnantajia palvelevat International House -palvelupisteet toimivat Raumalla, Porissa, Kankaanpäässä ja Huittisissa. Kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärä alueen oppilaitoksiin on vähentynyt. Tähän on vaikuttanut muun muassa toisen asteen koulutuksen muuttuminen maksullisiksi EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville. Myös heikentynyt työllisyystilanne on vähentänyt hakijamääriä. Alueen oppilaitoksista WinNovassa on syksyn aikana käynnistetty ensimmäisiä lukuvuosimaksullisia koulutusohjelmia.

Satakunnan ammattikorkeakoulu (SAMK) on panostanut englanninkielisiin tutkinto-ohjelmiin. SAMK:issa opiskelee vuosittain yli tuhat kansainvälistä tutkinto- ja vaihto-opiskelijaa. Hakijamäärä englanninkielisiin koulutusohjelmiin on kuitenkin laskenut.

WinNova on mukana eri yritysten ja työllisyysalueiden kanssa varmistamassa muun muassa laivanrakennusalan osaajia. Oppilaitoksella on useita ohjelmia käynnissä kone- ja tuotantotekniikan lyhyisiin ja pidempiin ohjelmiin. WinNova, SAMK ja Rauma Marine Constructions ovat myös mukana Nextseas-hankkeessa, jossa koulutetaan osaajia Yhdysvaltojen laivanrakennusalalle. Lisäksi alkuvuodesta WinNovassa käynnistyi tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto-ohjelma, jonka avulla varaudutaan ennakoituun datakeskusten työvoimatarpeen kasvuun. Sataedussa lisättiin vuonna 2026 opiskelijapaikkoja kone- ja tuotantotekniikan tutkintoihin meriteollisuuden ja sen alihankkijoiden tarpeisiin. Uusien paikkojen lisäksi lisättiin yhteishaun sisäänottoa.

Satakuntaan on saatu viime vuosina useita merkittäviä koulutuspanostuksia kohdistuen erityisesti maakunnassa tärkeään automaatio- ja robotiikkaklusteriin ja vihreään siirtymään. Uusimpia koulutusohjelmia on SAMK:in yhteistyössä Vaasan yliopiston kanssa toteuttama energia-alan robotiikkasovelluksiin liittyvä professuuri sekä DI-maisteriohjelma.

Uusiutuvien luonnonvarojen alan teknologian ja kestävyyden osaajia kouluttava kansainvälinen maisteriohjelma Helsingin yliopistossa on käynnistynyt syksyllä 2026. Uuden ohjelman yhteistyökumppanina toimivat Rauman kaupunki ja Satakunnan alue. Turun kauppakorkeakoulun Porin yksikössä on parhaillaan haettavana uusi turvallisuustalouden professorin tehtävä. Turun yliopisto ja Satakunnan ammattikorkeakoulu käynnistävät Porissa myös uuden avaruustekniikan ja ympäristön kaukokartoituksen tutkinto-ohjelman.

17.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:

(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Satakunnan maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	++
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	-	0	+

Pohjois-Satakunnan seutukunta Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia ja Siikainen	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	++
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	-	0	0

Porin seutukunta Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Pori ja Ulvila	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	++
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	-	0	+

Rauman seutukunta Eura, Eurajoki, Rauma ja Säkylä	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	+	++
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	-	0	+

18. Uusimaa

Taulukko 18. Uudenmaan maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto).

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	1 799 629	1 782 300	17 329	1,0 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	114 514	110 566	3 948	3,6 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	11 272	10 597	675	6,4 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	53 808	51 343	2 465	4,8 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	12,2	12,0	-	+0,2 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	7 388	6 112	1 276	20,9 %

18.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Uudenmaan alue koostuu väkiluvultaan ja elinkeinorakenteeltaan hyvin erilaisesta 26 kunnasta. Uudellamaalla asuu noin 1,8 miljoonaa ihmistä, joista 694 000 asuu Helsingissä, 326 000 Espoossa ja 253 000 Vantaalla. Uudenmaan väestöluvultaan pienimmät kunnat ovat Lapinjärvi 2 400, Pukkila 1 700 ja Myrskylä 1 700 asukkaallaan. Noin joka viides uusmaalainen on ulkomaalaistaustainen.

Uudellamaalla on monipuolinen elinkeinorakenne, innovatiivisia ja korkeaan osaamiseen keskittyviä yrityksiä, kasvava ja korkeasti koulutettu väestö sekä hyvät yhteydet maailmanmarkkinoille. Alue edustaa 32 prosenttia koko Suomen väestöstä, 36 prosenttia työpaikoista sekä 39 prosenttia bruttokansantuotteesta. Uudenmaan bruttokansantuote per asukas ylittää reilulla neljänneksellä koko maan keskiarvon, mikä kuvastaa sen taloudellista merkitystä Suomen kannalta. Uudenmaan erityispiirre on palveluvaltaisuus: 80 prosenttia bruttokansantuotteesta tulee palvelusektorilta. Kuluttajapalvelujen lisäksi maakunnassa on laaja rahoitus- ja ICT-palveluiden sektori.

Alueella työssäkäyvien määrällä katsottuna sosiaali- ja terveyspalvelut, kaupan ala sekä ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta ovat suurimmat toimialat Uudellamaalla. Teollisuudessa työskentelee yli 70 000 henkilöä, ja se on alueella työssäkäyvien määrällä katsottuna neljänneksi suurin toimiala. Uusimaa kuuluu edelleen Euroopan johtaviin innovaatioalueisiin. Euroopan komission viimeisimmässä Regional Innovation Scoreboard -vertailussa Uusimaa sijoittui Euroopan kahdeksanneksi innovatiivisimmaksi alueeksi, mutta sijoitus on kuitenkin heikentynyt vuoden 2023 toisesta sijasta.

Uusimaa on Suomen merkittävin yhtenäinen työssäkäyntialue. Uudenmaan työpaikoista yli 80 prosenttia sijaitsee pääkaupunkiseudulla. Uudenmaan vahvuuksiin yritysten näkökulmasta kuuluu huomattava väestöpohja ja kasvupotentiaali. Alueen väestö kasvaa maahanmuuton, sisäisen muuttoliikkeen ja luonnollisen väestönlisäyksen seurauksena. Maakunnassa on valtakunnallisesti korkein osuus 15–64-vuotiaita ja keski-ikä on yksi matalammista koko maassa. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneestä väestöstä on 41 prosenttia, ja osuus on Suomen maakunnista korkein.

Uudenmaan väestöennuste vuodelle 2045 on 2 180 000 asukasta. Aiemmin Tilastokeskus ennusti maakunnan väestönkasvun keskittyvän kokonaisuudessaan Helsingin seutukuntaan, mutta tuoreimmassa ennusteessa myös Itä-Uudellemaalle olisi tulossa hienoista kasvua vuoteen 2045 mennessä ja Länsi-Uudenmaan väkimäärä

pysyisi ennallaan. Maahanmuutto on pääasiallinen kasvun lähde, ilman sitä Uudenmaan väkiluku kääntyisi laskuun vuonna 2027.

Uudenmaan liikenneyhteydet ovat kansallisesti tarkasteltuna korkealla tasolla. Pääkaupunkiseudulla yhteyksiä kehitetään erityisesti raideliikenteeseen tukeutuen. Vantaan noin 19 kilometrin mittainen pikaraitiotie Mellunmäestä Tikkurilan ja Aviapoliksen kautta Helsinki-Vantaan lentoasemalle on rakenteilla, ja liikennöinnin on määrä alkaa vuonna 2029. Myös Espoon kaupunkiradan rakentaminen Leppävaaran ja Kauklahden välillä on käynnissä.

Lentoradan suunnittelu on edennyt ratasuunnitelmavaiheeseen. Suunnitteilla oleva noin 25 kilometrin ratayhteys kulkisi Pasilasta Helsinki-Vantaan lentoaseman kautta Keravan eteläpuolelle, mutta hankkeesta ei ole vielä tehty rakentamispäätöstä. Myös Uudellamaalla on kuitenkin alueita, joissa julkisen liikenteen heikot yhteydet vaikuttavat sekä ihmisten työssäkäyntimahdollisuuksiin että yleiseen taloudelliseen toimeliaisuuteen.

Helsinki-Vantaan lentoasema ja kattavat kansainväliset lentoyhteydet ovat Uudenmaan elinkeinoelämälle merkittävä kilpailukykytekijä. Lentoyhteyksien kehitys tukee yritysten kansainvälistymistä, matkailua ja alueen saavutettavuutta. Vihdin Nummelan lentokenttää kehitetään Helsinki West -nimellä erityisesti ekologisen, digitaalisen ja sähköisen ilmailun toimintaympäristönä.

Maakunnan viisi satamaa palvelevat sekä matkustaja- että tavaraliikennettä. Helsingin satamassa tavaraliikenne kasvoi vuoden 2026 toisella kvartaalilla 3,9 prosenttia edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan nähden, kun taas matkustajaliikenne laski 1,9 prosenttia. Logistiikan toimivuutta lisäävät esimerkiksi Vuosaaren sataman laajennus sekä Hangossa sataman sisääntuloalueen ja RoRo-laiturin uudistaminen. Hangossa edistetään myös suunnitelmia, joiden tavoitteena on kehittää Koverharin satamasta Itämeren tuulivoimahankkeita palveleva logistiikkakeskus.

Kaiken kaikkiaan Uudellamaalla on vireillä merkittäviä teollisuus-, energia- ja logistiikkainvestointeja, mutta niiden toteutuminen edellyttää julkisia panostuksia infrastruktuuriin. Alueen toimijoiden huolena on, että investointitarpeet kasvavat Uudellamaalla nopeammin kuin infrastruktuurin kehittämiseen käytettävissä oleva rahoitus, jolloin hukataan koko Suomen kannalta merkittävää kasvupotentiaalia.

18.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Elinkeinoelämän globaali toimintaympäristö on murroksessa, jota on kuvattu geotalouden nousuna. Tämä tarkoittaa geopolitiikan heijastumista talouselämään muun muassa niin, että yritykset joutuvat arvioimaan strategiaansa ja kumppanuuksia geopoliittiset riskit ja liittolaisuudet huomioiden. Toisaalta valtioiden panostukset teollisuus- ja innovaatiopolitiikkaan avaavat paljon mahdollisuuksia.

Investoinnit puolustukseen sekä vihreään siirtymään näkyvät positiivisesti Uudellamaalla niin teollisuuden kuin tuotekehityksen puolella. Puolustukseen ja kaksikäyttöteknologiaan suuntautuvat yritykset etsivät kansainvälisiä kumppanuuksia ja uusia vientimarkkinoita. Huoltovarmuuteen panostaminen Euroopan laajuisesti avaa myös uusia mahdollisuuksia.

Kansainvälinen toimintaympäristö on tällä hetkellä hyvin epävakaa. Vaikka piristymistä investointihalukkuudessa näkyy, samaan aikaan kansainvälinen tilanne pitää yllä varovaisuutta. Iranin suljettua Hormuzinsalmen öljyn hinta lähti nousuun, eikä kriisi ei näytä ratkeavan nopeasti. USA:n ja Kiinan strategisten öljyvarantojen käyttö on puskuroinut vaikutusta öljyn maailmanmarkkinahintaan, mutta varastojen riittävyys suhteessa konfliktin kestoon on kysymysmerkki.

Euroopan keskuspankki joutui inflaatiopaineessa nostamaan syyskuussa jälleen ohjauskorkoa ja Yhdysvaltain keskuspankki teki samoin. Kaupan alalla sekä palveluissa nouseva kustannustaso uhkaa orastavaa kasvua. Esimerkiksi ravintola-alalla kaikilla yrityksillä ei ole viime vuosina ollut mahdollisuutta siirtää kustannusten nousua hintoihin, joten kannattavuus on jäänyt heikoksi.

Suomen talouden kasvu kuitenkin jatkui vuoden toisella kvartaalilla, ja alkusyksyn paneelikeskustelut alueen asiantuntijoiden kanssa antavat viitteitä siitä, että hyvä vire on säilynyt. Alueen asiantuntijoiden näkemyksissä välittyi varovaisen positiivinen kuva talouden kehityksestä. Usealla suunnalla näkyy nyt merkkejä kysynnän elpymisestä, investointien lisääntymisestä sekä yritysten kasvuhalukkuuden vahvistumisesta.

Syksyn Pk-yritysbarometrissa näkymät olivat Uudellamaalla kohentuneet keväästä ollen myönteisemmät kuin koko maassa keskimäärin. Koko maakunnan saldoluku yleisten suhdannenäkymien osalta oli 15. Suhdannenäkymät olivat vahvimpia Kuuma-seudulla (saldoluku 21). Henkilöstöodotukset seuraavan vuoden päähän taas olivat myönteisimmät Espoossa (saldoluku 11), kun taas Länsi-Uudellamaalla saldoluku oli -12, eli useampi yritys odottaa vuoden sisällä henkilöstömäärän vähenevän ennemmin kuin kasvavan.

Espoo on patenttien määrässä nostanut kansainvälistä sijoitustaan, ja yritykset hakevat siellä tukea kasvuun ja kansainvälistymiseen. Rahoituksen saatavuus on myös asia, jossa yritykset tarvitsevat tällä hetkellä erityisesti apua. Vantaalla on erityisen runsaasti kasvuhakuisia yrityksiä, mutta teknologiavetoinen kasvu ei työllistä samassa mittakaavassa kuin ennen.

Itäiseltä Uudeltamaalta yritysneuvonnan kentältä nostettiin esiin havainto, että huonosta työmarkkinatilanteesta johtuva yrittäjyys on väistymässä ja uusia yrittäjiä motivoi enemmän halu edistää omaa yritysideaansa. Helsingissä starttirahoja on myönnetty ennätyksellisen paljon. Uuden työn synnyttämisen näkökulmasta on positiivista, että uusia yrityksiä perustetaan aktiivisesti. Myös uudet yrittäjyyden muodot kuten kevytyrittäjyys ja sivutoiminen yrittäjyys yleistyvät.

Toimialojen tilanne on kuitenkin edelleen kaksijakoinen. Taantuman suurimmat kärsijät ovat olleet rakennusalan ohella erilaiset kuluttajapalvelut. Uudellamaalla rakennusalan yritysten liikevaihto lähti kasvu-uralle jo vuoden 2025 alkupuolella. Henkilöstömäärä sen sijaan jatkoi laskua. Valtakunnallisessa Elinkeinoelämän Keskusliiton kyselyssä henkilöstöodotukset kuitenkin kääntyivät kasvuun elokuussa.

Asuntorakentaminen pääkaupunkiseudulla on edelleen hiljaista. Infrarakentaminen on kuitenkin nyt koko maakunnassa erittäin vilkasta, mikä tällä hetkellä tuo maarakennusalan yrityksille runsaasti tilauksia ja tarvetta rekrytoida työvoimaa. Vantaalla infrastruktuurihankkeet tukevat osaltaan alueen kasvua. Esimerkkeinä näistä hankkeista toimivat ratikkahanke, kampusinvestoinnit sekä tapahtuma-areenat. Länsi-Uudellamaalla länsiradan rakentaminen jatkuu ja mittavat datakeskushankkeet työllistävät rakentajia Lohjalla ja Vihdissä.

Kaupan alalla vähittäis- ja tukkukaupan myynti on kasvanut jo noin vuoden ajan. Valtakunnallisesti etenkin tukku- ja autokauppa ovat lisänneet myyntiään. Investointihalukkuus on vahvistunut, ja erityisesti automatisaatio, robotisaatio sekä tekoäly muokkaavat alan toimintaa voimakkaasti. Suorittavien työtehtävien tarve vähenee samalla kun erikoisosaamisen kysyntä kasvaa. Tekoäly vaikuttaa kuitenkin myös niin, että pääkonttoreissa tarvitaan vähemmän henkilöstöä.

Palvelualat ovat kärsineet heikosta työllisyystilanteesta ja kuluttajien varovaisuudesta. Nuorten heikko työllisyystilanne näkyy muun muassa ravintolapalveluissa, joita käytetään vähemmän. Majoitus- ja ravitsemisalalla konkurssien määrä kasvoi tammi-syyskuussa 14,3 prosentilla vuoden 2025 vastaavaan ajankohtaan nähden.

Matkailuala on ollut viime vuodet myllerryksessä pandemian ja geopolitiikan vuoksi. Kesällä matkailijamäärät olivat hyvät koko maakunnassa. Kesäsesongin aikana pääkaupunkiseudulla ulkomaisten yöpymisten määrä kasvoi

3 prosentilla vuoden 2025 kesäsesonkiin verrattuna. Hangossa matkailukesä arvioitiin vilkkaaksi. Erityisesti päiväkävijöiden määrä on kasvanut, mihin vaikutti VR:n kesäaikana kulkenut yhteys suoraan Riihimäeltä.

Kulutuskysynnän todettiin olevan edelleen niukempaa, mihin vaikuttaa erityisesti nuorten huono työllisyystilanne. Palvelu- ja matkailualan yrityksiä perustetaan edelleen aktiivisesti. Karkkilassa matkailun kehittämistä tehdään erityisesti kulttuuri- ja pyörämatkailun kautta. Lohjalla seurataan hotellihankkeen etenemistä. Kaupungissa ei toistaiseksi ole yhtäkään hotellia, joten toteutuessaan se vaikuttaisi matkailuun merkittävästi. Matkailuala etsii myös Porvoon seudulla uutta suuntaa, muun muassa regeneratiivisesta matkailusta.

Teollisuudessa yritysten liikevaihto pysytteli taantuman aikana melko tasaisena, eikä henkilöstömäärässä tapahtunut juuri muutoksia. Vuoden 2025 lopulla liikevaihto lähti ripeämpään nousuun, joskaan henkilöstömäärä ei ole vielä seurannut perässä.

Espoossa avaruusteknologia sekä puolustus- ja kaksoiskäyttöteknologiat ovat vahvoja kasvualoja. Otaniemeen tuleva Kvanttinova, eli puolijohdealan tutkimus- ja tuotekehityskeskus tulee olemaan merkittävä niin työllistäjänä kuin koko alan vauhdittajana Suomessa. Vantaalla puolijohdeala, mittausteknologia sekä kaksoiskäyttöteknologiat ovat tärkeitä kasvuklustereina. Helsingissä telakan tilauskanta on erittäin vahva vuosiksi eteenpäin, ja meriteollisuuden positiivinen rakennemuutos heijastuu laajemmin maakuntaan alaan kytkeytyvien investointien ja alihankintaverkoston kautta.

Länsi-Uudellamaalla bio- ja kemianteollisuudella on vahvaa kasvua. IFF Genencorilla on Hangossa teollisiin entsyymeihin erikoistunut tuotantolaitos ja yrityksen tutkimus- ja tuotekehitysyksikkö sijaitsee Kirkkonummella. IFF:n ja Kemiran yhteisyritys rakentaa Hankoon uuden biopohjaisten materiaalien tehtaan, mikä tulee olemaan merkittävä investointi. Lisäksi Hangossa toimii lääkkeiden aktiivisia ainesosia valmistavan Fermionin tehdas. Myös puolustusalan yritykset tuovat alueelle kasvua. Raaseporissa Sisu-auton tilauskirjat ovat täynnä, ja Forcit Hangossa rekrytoi lisää työvoimaa.

Itä-Uudellamaalla korostuvat energia- ja prosessiteollisuuden mittavat investoinnit. Nesteen tulos on vahvistunut jalostusmarginaalien parannuttua, ja Porvoon jalostamolla toteutettiin syksyllä yli 400 miljoonan euron huoltoseisokki, joka työllisti laajan urakoitsijaverkoston. Kilpilahdessa Borealis Polymers siirtyi osaksi uutta Borouge International -konsernia. Loviisassa Fortum käynnistää ydinvoimalan käyttöiän jatkamiseen liittyviä modernisointeja osana noin miljardin euron investointiohjelmaa. Fortumin ja Googlen 22-vuotinen sähkönostosopimus tukee voimalaitoksen toimintaa vuoteen 2050 saakka.

Itä-Uudellamaalla alueasiantuntijoiden keskustelussa nousi esiin myös sote-alan tilanne. Sote-alan yrityksille olisi tärkeää, että hyvinvointialueen toiminta on ennustettavaa ja pitkäjänteistä, jotta yritykset uskaltavat investoida ja työllistää. Hyvinvointialueen palveluverkon muutokset ovat vähentäneet perinteisiä palveluita eri paikkakunnilla, jolloin kunnassa on mietittävä elinvoimaisuutta myös tästä näkökulmasta. Esimerkiksi Lapinjärvellä ratkaisu on ollut rakentaa muutoksen vastapainoksi hyvinvointikampusta, johon on saatu houkuteltua sotealan yrityksiä ja palveluita.

Keski-Uudenmaan kunnissa sekä laajemmin maakunnassa on isoja investointeja lähdössä liikkeelle, mikä herättää kysymyksen työvoiman riittävyydestä ja osaajien saatavuudesta. Investointihankkeiden aikataulujen lomittuminen, aikuiskoulutuksen ja jatkuvan oppimisen kentän muutokset sekä Ukrainan jälleenrakennuksen käynnistyminen yhdessä vaikuttavat siihen, kuinka kriittiseksi kysymys osaavan työvoiman saatavuudesta muodostuu lähivuosina.

Järvenpäässä on käynnissä useita rakennushankkeita, kaupan alan investointeja sekä uusia toimipaikkoja, joiden odotetaan luovan työpaikkoja. Tuusulassa rakentaminen on ollut aktiivista erityisesti toimitila- ja teollisuusrakentamisessa. Kunnassa etenee logistiikka-, toimitila- ja datakeskushankkeita.

Tuusulassa Sulan yritysalue vahvistuu valmistavan teollisuuden sekä logistiikka- ja ajoneuvopalveluiden keskittymänä. Alueelle sijoittuvat muun muassa Chiller Oy:n uusi noin 9 000 neliömetrin päätoimipaikka tuotanto- ja varastotiloineen sekä Raskoneen uusi raskaan kaluston korjaamokeskus. Investoinnit vahvistavat työpaikkaomavaraisuutta ja tukevat Tuusulan asemaa logistiikan ja teollisuuden sijoittumisalueena.

18.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Avoimien paikkojen määrä julkisessa työnvälityksessä on ollut kasvussa, mutta taso on edelleen varsin matala. Tilastokeskuksen kyselytutkimuksessa paikkoja oli kuitenkin vuoden toisella kvartaalilla reilu 14 prosenttia edellisvuotta enemmän. Työllisyysaste oli edelleen alkuvuodesta 2026 matalampi kuin vuosi sitten, ja Uudellamaalla työttömyysaste on hieman koko maan tasoa korkeampi.

Työttömien työnhakijoiden määrän kasvu on kuitenkin hidastunut vuoden 2026 aikana. Syyskuussa kasvua oli enää 3,6 prosenttia ja Helsingissä 1,3 prosenttia, mikä ennakoi sitä, että työttömien työnhakijoiden määrä voisi kääntyä laskuun vuodenvaihteessa. Mikäli ulkomainen kysyntä Suomen vientituotteille ja -palveluille jatkuu vahvana ja työllisyyden parantuminen nostaa kotimaista kysyntää, Uusimaa saattaa päästä työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) keväistä työmarkkinaennustetta aiemmin laskusuuntaan työttömien työnhakijoiden määrässä.

Julkisen sektorin leikkaukset ja säästöpaineet sekä palvelualojen tilanne ovat vaikuttaneet siten, että naisilla työttömyyden kasvuvauhti on ollut jo yli vuoden verran miehiä nopeampaa. Erityisasiantuntijoiden ammattiryhmässä työttömyyden kasvuvauhti on edelleen keskimääräistä nopeampaa. Rakennus-, korjaus, ja valmistustyöntekijöiden ammattiryhmässä työttömien työhakijoiden määrä taas on ollut jo keväästä asti laskussa. Jossain määrin rakennusalan tilanne selittää sitä, että Uudellamaalla ulkomaan kansalaisten työttömyys on ollut hienoisessa laskussa. Vieraskielisten osalta työttömyys on kuitenkin edelleen kasvussa, kuten kaikkien työttömien työnhakijoiden määrä.

Datakeskusten rakentaminen ja julkiset infrahankkeet pitävät yllä kysyntää rakennusalan osaajille vielä pidempäänkin. Työvoiman saatavuus on toistaiseksi hyvä, mutta lähiajan näkymissä alalla tiedostetaan, että aikanaan koittava Ukrainan jälleenrakentaminen vaikeuttaa työvoiman saatavuutta Suomessa, kun otetaan huomioon lisäksi se, että suuri määrä työvoimasta on poistunut alalta taantuman aikana.

Suuret teollisuus- ja infrahankkeet näkyvät tällä hetkellä etenkin maarakennuspuolella työvoiman korkeana kysyntänä. Kun hankkeet etenevät, tullaan tarvitsemaan myös "maanpäällisen" rakentamisen osaajia eli esimerkiksi putkiasentajia, sähköasentajia ja muita vastaavia osaajia. Ammatillisella koulutuksella on valmius järjestää täsmä- ja täydennyskoulutuksia yritysten osaajatarpeisiin vastaamiseksi.

Teknologiateollisuuden yritykset tarvitsevat työvoimaa etenkin konepajateollisuudessa ja meriteollisuudessa. Bioteknologiateollisuus on edelleen kasvamassa ja työllistää Hangossa ja Kirkkonummella. Raaseporissa Sisuauton tilauskirjat ovat täynnä. Forcit Hangossa palkkaa monipuolisesti osaajia, ilahduttavasti myös nuoria. Venealan ja meriteollisuuden tarpeisiin kannattaisi suunnata vahvemmin koulutustarjontaa ja vahvistaa alan vetovoimaa nuorten silmissä, koska alalla odotetaan suurta eläköitymisaaltoa.

Pitkäaikaistyöttömyys on näyttänyt kroonistumisen merkkejä Uudellamaalla: pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työnhakijoista on noin 46 prosenttia. Vaarana on, että pitkäaikaistyöttömyyden määrä jämähtää jälleen aiempaa korkeammalle tasolle pysyvästi, kuten on tapahtunut myös aiempien taantumien ja talouskriisien tapauksissa. Työttömyyden pitkittynyt kesto heikentää työllistymisen todennäköisyyttä myös noususuhdanteessa.

Työllisyysalueet toivat esiin, että täydennys- ja muuntokoulutusta sekä erilaista yksilöllistä tukea tarvitaan, jotta työllistyminen onnistuu. Samalla ne toivat esille onnistuneita esimerkkejä ja hyviä käytäntöjä siitä, miten yhteistyöllä työnantajien kanssa on onnistuttu pitkäaikaistyöttömien työllistämisessä esimerkiksi rakennusalalle ja meriteollisuuteen.

Aluepaneeleissa asiantuntijat ennakoivat, että nopeaa työttömyyden parantumista ei ole näkyvissä kuuden kuukauden päähän, mutta vuoden päästä tilanteen ajateltiin olevan jo jonkin verran parempi. Osaavan työvoiman suhteen odotukset olivat paneeleissa myös saman suuntaisia: työttömyystilanteen parantuessa nähtiin yleisesti, että osaavan työvoiman saatavuus myös vaikeutuu. Samalla kuitenkin todettiin, että työvoimaa tulee riittämään vielä joksikin aikaa työttömyyden kivuttua niin korkealle tasolle.

Paneeleissa nousi esiin myös se, että Uudellamaalla on väestön koulutusrakenteen takia vielä keskimääräistä enemmän korkeakoulun käyneitä työnhakijoita saatavilla. Kiihtyvä teknologinen murros edellyttää kuitenkin usein osaamisen päivittämistä, sillä työnantajien tarpeet ja vaatimukset muuttuvat nopeasti. Alueasiantuntijoita keskustelutti paljon myös, miten paljon tekoälyn laajamittainen käyttöönotto heijastuu työllisyyden kehitykseen.

18.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:

(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Uudenmaan maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Helsingin seutukunta Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lohja, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa ja Vihti	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Loviisan seutukunta Lapinjärvi ja Loviisa	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	0

Porvoon seutukunta Askola, Myrskylä, Porvoo ja Pukkila	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	++
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	-

Raaseporin seutukunta Hanko, Inkoo ja Raasepori	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	++
Työttömyyden määrä	0	0	+
Työvoiman saatavuus	0	0	--

19. Varsinais-Suomi

Taulukko 19. Varsinais-Suomen maakunnan avainluvut (tilastojen lähteet: Tilastokeskus ja KEHA-keskuksen Työnvälitystilasto)

Muuttuja	Tuoreimman tiedon ajankohta	Tuorein tieto	Vuosi aikaisemmin	Muutos vuodessa	Muutos vuodessa
Väkiluku	31.12.2025	497 800	494 819	2 981	0,6 %
Työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	27 127	26 046	1 081	4,2 %
Alle 25-v. työttömät työnhakijat	Syyskuu 2026	3 452	3 120	675	10,6 %
Pitkäaikaistyöttömät	Syyskuu 2026	11 732	10 681	1 051	9,8 %
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta	Syyskuu 2026	11,2	10,9	-	+0,3 %-yks.
Uudet avoimet työpaikat kuukauden aikana	Syyskuu 2026	1 792	1 550	242	15,6 %

19.1 Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Varsinais-Suomen vahvuus on elinkeinorakenteen monipuolisuus; lääkkeiden valmistuksen, meri-, ajoneuvo- ja teknologiateollisuuden, ohjelmistoalan sekä kaupan ja palveluiden keskittymät. Alueen rooli on merkittävä maatila- ja puutarhataloudessa. Lähiruoan suosio on aktivoinut alaa ja luonut pohjaa myös luomutuotannon kasvulle. Logististen palveluiden saatavuus ja monipuolisuus on alueella hyvällä tasolla.

Pk-yrityssektori on monilla aloilla hyvin elinvoimainen. Ammatillisen ja korkeakoulutasoisen koulutuksen tarjonta on monipuolinen ja se turvaa alueella osaavan työvoiman saatavuutta. Työvoiman saatavuus erityisesti Turun seudulla hyötynee myös viime vuosina kasvaneesta maahanmuutosta.

Varsinais-Suomen väkiluku ylitti puolen miljoonan rajan ensimmäistä kertaa elokuussa. Maakunnan vauhdikas kasvu viime vuosina on perustunut ennen kaikkea maahanmuuttoon mutta myös maan sisäiseen muuttovoittoon. Maakunta on kuitenkin kasvun suhteen jakautunut, sillä kasvua tapahtuu Turun kaupunkiseudun kaupungeissa ja monissa Vakka-Suomen kunnissa. Väestö puolestaan vähenee Salon ja Loimaan seuduilla. Turun seutukunnan vahva kasvu tulee näkymään korostuneesti erityisesti asumis-, koulutus- ja kotoutumispalvelujen tarpeen kasvuna.

Varsinais-Suomen yritysten odotuksissa on nähtävissä selkeää vahvistumista, jota tukevat erityisesti vienti-, teknologia- ja investointivetoisten toimialojen näkymät. Elpyminen on kuitenkin epätasaista: rakentaminen ja kotimarkkinakysyntä ovat edelleen vaisuja, eivätkä myönteiset suhdannesignaalit vielä näy laaja-alaisesti työvoiman kysynnässä. Työttömyys ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyys ovat kasvaneet, samalla kun maakunnan väestönkasvu ja monipuolinen elinkeinorakenne tukevat pidemmän aikavälin kehitysedellytyksiä.

Syksyllä ilmestynyt pk-yritysbarometri kertoo maakunnan suhdannenäkymien olevan hieman koko maata paremmat. Yritykset näkevät myös työllisyystilanteen paranevan koko maan tilannetta nopeammin. Tätä tukee myös Turun kauppakamarin syyskuussa teettämä kysely, jossa vastaajat kokevat arvionsa suhdannetilanteesta muuttuneen syksyn aikana edelleen positiivisempaan suuntaan mm. liikevaihdon, tilauskantojen, kannattavuuden kuin henkilöstömäärän ja vienninkin suhteen.

Finnveran rahoitusinvestoinnit ottivat Varsinais-Suomessa alkuvuodesta hyvän loikan ylöspäin. Maakunnassa rahoitettujen investointien määrä kohosi vuodentakaisesta kolmanneksella lähinnä meriteollisuuden vetämänä. Hyvä uutinen oli niin ikään kuluttajavetoisten alojen, matkailun sekä kaupan ja kuluttajapalvelujen, hyvä kehitys.

Myös maatalouden suurten investointien rahoitus on herättänyt vahvaa kiinnostusta maakunnassa. Pk-yritysbarometrissä investointien ei nähdä kehittyvän lähitulevaisuudessa yhtä suotuisasti kuin Finnveran alkuvuodesta tehdyt havainnot antavat olettaa, vaan odotuksista kertova saldoluku oli vahvasti pakkasella.

Muutosturvaprosesseja on yrityksissä ollut valitettavan paljon käynnissä, vaikka kevään korvilla tilanne näytti hetken jo rauhoittumisen merkkejä. Prosessit ovat päättyneet usein irtisanomisiin, lomautuksien jäädessä joustokeinoina normaalia vähemmäksi. Toimialoista irtisanomiset ovat koskettaneet eniten hallintoa ja tukipalveluita (sis. henkilöstönvuokraus), teollisuutta sekä tukku- ja vähittäiskauppaa.

Varsinais-Suomen kuntien talous- ja investointinäkymät ovat eriytyneet, mutta säästöpaineet ovat yleisesti kovat ja yhteistoimintaneuvotteluja on käyty useissa kunnissa. Väestöään menettävissä kunnissa korostuvat palveluverkon sopeutustarpeet, kun taas kasvukunnissa paineet kohdistuvat palveluihin ja uusiin investointeihin.

Maailmantalous on osoittautunut turbulentissa tilanteessa odotettua vastustuskykyisemmäksi ja kokonaisuutena Iranin kriisin vaikutukset niin euroalueella kuin Yhdysvalloissa ovat toistaiseksi jääneet pelättyä pienemmiksi. Tämä on olennaista viennistä riippuvaiselle Varsinais-Suomelle. Epävakaus geo- ja kauppapolitiikassa pitää kuitenkin edelleen riskejä yllä. Iranin konfliktin jatkuminen ja siihen sidonnainen öljyn hinta, mahdollinen inflaation kiihtyminen ja sen vaikutus ohjauskorkoihin voivat muodostua kysynnän jarruksi. Suomen johtavat tutkimuslaitokset kokevat tilanteen varovaisen optimistisesti, joskin merkittäviä riskejä sisältäväksi.

19.2 Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Varsinais-Suomen teknologiateollisuuden tilanne myötäilee muun maan tilannetta, ja varsinkin kone- ja metalliteollisuudessa näyttää tilanne hyvältä. Maakunnan kasvun veturina toimii meriteollisuus, jonka näkymät ovat jo pidemmän aikaa olleet erinomaiset. Teknologiateollisuuden hyvä vire ei ole vielä näkynyt kasvavina rekrytointitarpeina koko alalla mutta perusvire on kuitenkin positiivinen. Osalla alan yrityksistä menee toki selkeästi nihkeämminkin.

Valmet Automotive siirtyi vuosi sitten valtion pääomistukseen, ja julkisti uuden strategiansa, joka avaa uusia mahdollisuuksia puolustusteollisuuden suuntaan. Vuotta myöhemmin on yhtiöllä jo kaksi valmistusopimusta puolustusteknologiayhtiöiden (Patria ja Sisu-Auto) ajoneuvojen valmistuksesta ja kolmas vielä linja-autoja valmistavan Carrus-deltan kanssa. Tuotantosopimusten työllistävyydessä puhutaan toistaiseksi vain joistain sadoista työntekijöistä sopimusta kohti, mutta tuotantoa on mahdollista skaalata tilauskannan mukaan ylöspäin. Parhaimmillaan Uudenkaupungin autotehdas on työllistänyt yli neljätuhatta autonrakentajaa. Yhtiö käy neuvotteluja myös autonvalmistajien kanssa uusista tilaussopimuksista ja muut sarjatuotteiset pyörättömätkään puolustusteollisuuden tuotteet eivät ole poissuljettu sen suunnitelmista.

Puolustusteollisuuden tuotanto on saanut myös muita merkittäviä avauksia Varsinais-Suomessa ja merkittävin lienee räjähdealan yritys Forcitin uutinen uuden elektroniikan kokoonpanotehtaan rakentamisesta Saloon. Tehdas tulee työllistämään noin 200 henkeä käynnistäessään täydellä teholla vuonna 2029.

Salon Teijossa toimiva pienvenetelakka Marine Alutech on julkistanut isoja tilauksia tämän vuoden aikana eri NATO-maista, joista viimeisimmän Saksasta. Yrityksen tilauskanta on kasvanut jo 450 miljoonaan euroon. Sillä on kunnianhimoiset suunnitelmat kasvaa 500 henkilöä työllistäväksi yritykseksi vuoteen 2030 mennessä. Myös yrityssaneeraukseen joutuneen Summa Defence -konserniin kuuluva Uudenkaupungin Työvene sai kesällä jatkotilauksen aluksen rakentamisesta Skotlantiin. Sen tilauskanta on myös hyvällä tolalla, koska eri kokoisia tilauksia on sisällä useista eri maista. Työvene työllistää alihankkijoineen tällä hetkellä reilut 500 henkeä.

Meyer Turku solmi vuosi sitten jälleen uuden loistoristeilijän valmistussopimuksen yhdysvaltalaisen Royal Caribbeanin kanssa, ja lisäksi yritykset solmivat pitkän aikavälin yhteistyösopimuksen vuoteen 2036 asti. Sopimus

mahdollistaa telakan ja sen alihankintaverkoston pitkän aikavälin systemaattisen kehittämisen. Loistoristeilijöitä on nyt satama-altaaseen lasketun Icon-luokan aluksen jälkeen jonossa vielä kolme, tilauskirjojen ulottuessa näin ainakin vuoteen 2030 asti. Risteilijävalmistamisen kotimaisuusastetta pyritään nostamaan mm. siirtämällä laivan lohkojen valmistamista ulkomailta telakka-alueelle. Lisäksi logistiikkatoimintojen uudelleenjärjestely on käynnissä.

Maakunnan rakennusteollisuudessa on havaittavissa pientä piristymistä, vaikka asuntorakentaminen on lamaantunutta kysynnän ollessa edelleen hyvin vähäistä. Julkinen rakentaminen pitää tällä hetkellä työllisyyttä yllä ja on vireää. Maakunnan käynnissä olevista julkisista hankkeista isoimpia ovat Sataman matkustajaterminaali, Kupittaan Kärki kokonaisuus sekä isot tiehankkeet. Kouluja ja päiväkoteja on myös rakennettu/remontoitu aktiivisesti kuten myös Varhan kohteita. Myös raitiotiepäätös hyväksyttiin Turun valtuustossa keväällä. Lähes puolen miljardin investointi on Turun historian suurin. Päätös on ehdollinen valtion 30 prosentin rahoitusosuudelle. Rakennustyöt ensimmäisille osuuksille on tarkoitus aloittaa 2027 (mm. arkeologiset kaivaukset ja Tuomiokirkkosillan remontti), ja raitiotieliikenne voisi parhaassa tapauksessa alkaa jo vuonna 2033.

Maakunnan rakentamisen tilanne myötäilee Rakennusteollisuuden viimeistä suhdannekatsausta. Isoista rakennusliikkeistä osalla menee todella hyvin mutta osalla on hiljaista. Joissain rakennusalan ammattiryhmissä on työttömyys alkanut toiveita herättävästi jo supistua. Korjausrakentaminen on nostanut päätään, johtuen osittain valtiovallan siihen lanseeraamista tukitoimista mm. energiatehokkuusremontteihin. Yksityisellä rahoituksella rakennetaan parhaillaan Turun rautatieasemaa väliaikaisesti korvaavaa Logohubia.

Maakunnan rakennusalan työllisyyttä tukevat merkittävästi myös tieinvestoinnit, erityisesti Turun kehätien (E18) parannushanke sekä Paraisten väylä. E18-hankkeen keskeisimmät kohteet ovat Raision keskustan alittava tunneli sekä valtatien 8 eritasoliittymän uudistaminen. Hanke luo edellytyksiä Raision keskustan laajamittaiselle kehittämiselle ja investoinneille.

Vuonna 2027 teiden uudelleenpäällystämiseen käytettävissä oleva rahoitus vähenee merkittävästi aiempiin vuosiin verrattuna. Päällystettyjen teiden ja siltojen korjausmäärät eivät riitä vastaamaan korjaustarpeeseen, minkä seurauksena korjausvelka kasvaa nopeasti. Huonokuntoiset sillat ja tieosuudet aiheuttavat merkittäviä haittoja tienkäyttäjille ja erityisesti elinkeinoelämän kuljetuksille.

Lääkealalla menee Turun seudulla edelleen tasaisen vahvasti. Orionin ja Bayerin yhteiskehittämä eturauhassyöpälääke jatkaa globaalia voittokulkuaan tahkoamalla miljardituottoa vuosittain. Myös Bayerin hormonikierukan myynti tavoittaa yli miljardin liikevaihdon. Diagnostiikkapuolella osa pienemmistä yrityksistä on joutunut sopeuttamaan toimintaansa nykytilanteeseen. Globaaleilla markkinoilla Kiina on noussut aggressiivisesti tavoittelemaan lääkealan herruutta, ja Yhdysvallat sotkee alaa hintakatoillaan. Uusien lääkeaihioiden rahoituksen saanti on muuttunut Euroopassa todella haasteelliseksi johtuen pitkälti Yhdysvaltojen nykyhallinnon politiikasta.

Turussa toimiva kansallinen lääkekehityskeskus pyrkii tukemaan lääkeaihioita, jotta ne voisivat löytää kansainvälistä rahoitusta taakseen. Tällä hetkellä keskuksessa on neljä hanketta kehitteillä. Turkuun perustetussa naisten terveyttä maailmanlaajuisesti edistävässä verkostossa on luotu kiihdyttämö mm. uusien yritysten houkuttelemiseksi kaupunkiin. Alueen lääkekehityksessä panostetaan myös lisääntyvässä määrin suurteho- ja kvanttilaskentaan.

Sosiaali- ja terveysalalla hyvinvointialue Varha joutuu myös ensi vuonna hakemaan toiminnastaan reiluja säästötoimenpiteitä. Se etsii 36 miljoonan säästöjä mm. asiakasmaksujen korotuksista, henkilöstökuluista sekä ulkopuolisista ostopalveluista. Henkilöstön vaihtuvuus on siellä aika pientä ja osaajia löydetään uusiin tehtäviin suhteellisen sujuvasti. Varhan merkittävimpiä käynnissä olevia investointeja ovat Tyksin Kompassisairaalan toisen vaiheen rakentaminen, Tyksin T-sairaalan lisäosan rakentaminen sekä Salon sairaalan vaiheittain valmistuva uudistushanke. Lisäksi Turun keskustaan on suunnitteilla uusi laajan palvelun sote-keskus. Yksityisellä sektorilla Terveystalo rakentaa Kupittaalle uutta toimipistettään, jonka on tarkoitus valmistua vuonna 2027.

Kaupan liitto informoi tukku- ja vähittäiskaupan myynnin kasvaneen viime vuoden syyskuusta lähtien ja se ennustaa myynnin kasvavan tänä ja ensi vuonna yli kahden prosentin vuosivauhtia. Kasvun ei ennakoida riittävän palauttamaan alalta viime vuosina menetettyjä työpaikkoja, koska automaation, itsepalvelun ja tekoälyn kaltaiset megatrendit vaikuttavat toimialalla vahvasti. Turun seudun isoissa ostoskeskuksissa on myynti ollut varsinkin kesän aikana vahvaa. Kuluttajien luottamus talouteensa on sen sijaan pysynyt negatiivisena jo pidemmän aikaa, jolloin suurempia hankintoja pohditaan erittäin tarkasti. Myös inflaation hillitsemiseksi tehtävät korkojen nostot heikentävät kuluttajien innokkuutta isompiin ostoksiin. Alkusyksystä Turun Osuuskauppa avasi Turun seudulle kaksi uutta isoa hypermarkettia (Naantali ja Turku).

Mennyt kesä onnistui matkailun puolesta hyvin ja saaristoyrittäjät viestivät jopa kaikkien aikojen parhaasta kesästä. Turun suurimmat festivaalitapahtumat ylsivät kävijätavoitteisiinsa ja onnistuneet tapahtumat tukivat hyvin alueen hotellien ja ravintoloiden kysyntää. Kotimaan matkailua rajoitti edelleen kuluttajien varovaisuus, vaikka yöpymisten määrät nousivatkin esimerkiksi Turussa viime vuodesta. Kansainväliset matkailijat näkyivät alueella erityisen vahvasti ja yöpymisten määrät kohosivat viidenneksen viime vuodesta.

Hotelli- ja kylpyläprojektien moninainen määrä etenkin Turun seutukunnassa kielii siitä, että alueen vetovoimaan ollaan valmiita panostamaan. Lokakuun lopulla avautuva musiikkitalo Fuuga luo pimenevään talvikauteen kasvavia odotuksia niin hotellien käyttöasteen kuin ravintolapalveluidenkin osalta. Vuoden 2028 asuntomessujen valmistelut Salon seudulla etenevät jouhevasti ja ne järjestetään ensimmäistä kertaa monipaikkaisena tapahtumana. Unescon maailmanperintöluetteloon hyväksytty Alvar Aallon suunnittelema Paimion parantola aiotaan peruskorjata ja muuttaa hyvinvointihotelliksi, joka voisi avautua uuteen käyttöön vuonna 2030.

Maakunnan ensimmäisestä datakeskuksesta tehtiin päätös lokakuussa, kun kanadalainen AtNorth ilmoitti investoivansa kahden miljardin keskukseen Saloon. Pysyviä työpaikkoja arvioidaan syntyvän noin sata. Naantaliin 600 miljoonan euron vety- ja ammoniakkilaitosta suunnittelevan Green North Energyn hanketta viedään myös eteenpäin, mutta muuten sähkönsiirtoverkkojen sijainti ja määrä rajoittavat maakunnan hankkeiden etenemistä. Verkkoa riittää tällä hetkellä Turun seudulla vain yhdelle isolle hankkeelle.

Wega Groupin Oripäähän suunnittelema biojalostamohanke etenee jouhevasti ja investointipäätöstä odotetaan ensi vuonna, jolloin tuotanto olisi mahdollista aloittaa jo vuonna 2029. Regant Oy on varannut tontit Salosta ja Uudestakaupungista datakeskusten suunnittelua varten. Suomen toistaiseksi suurin aurinkopuisto Uudenkaupungin Kalannissa on saatu kytkettyä verkkovirtaan mutta lähes kaikki maakunnan muut teollisen mittakaavan aurinkovoimalat, joita on vajaat 40, ovat vielä suunnitteluvaiheessa. Lounais-Suomen Jätehuolto rakentaa Turkuun uuden lajitteluaseman, investoinnin arvon ollessa 25 miljoonaa euroa.

Voimakkaasti kasvaneet maatalouden kustannukset ovat aiheuttaneet varsinaissuomalaisille maatiloille todellisia kannattavuushaasteita, joita erityisesti viljan matala hinta pahentaa. Suomessa monet maataloustuotteet ovat EU-alueen edullisimpia, ja alhainen tuottajahinta on johtanut saatavuusongelmiin vähittäiskaupassa. Esimerkkejä epäterveestä tilanteesta ovat paikoin tyhjentyneet naudanliha- ja kananmunahyllyt. Toimialalla odotetaan uudistuneen elintarvikemarkkinalain tuovan parannusta alkutuottajan asemaan ruokaketjussa.

Maataloustoimiala vaikuttaa investointihalukkuuden perusteella keskittyvän yhä enemmän Länsi-Suomeen. Maatalouden rahoituksen haasteena ollut pankkien kireä lainapolitiikka on väljentynyt alkuvuoden aikana. Suomesta ensimmäistä kertaa löytyneellä sikarutolla on merkittäviä vaikutuksia, jotka eivät rajoitu vain sikatalouteen.

Puukauppaa käydään normaalia hitaammin, ja hinnat ovat olleet viime vuotta alhaisemmalla tasolla. Metsäteollisuuden tuotantomäärät ja vienti ovat olleet viriämässä. Kemiallisen metsäteollisuuden lopputuotemarkkinoilla on ollut ylitarjontaa, vaikka toisaalta selluvarastot ovat laskeneet alkuvuodesta ja hinnat ovat toipuneet. Mekaanisen metsäteollisuuden osalta lyhyellä aikavälillä on epävarmuutta, mutta pitkän aikavälin näkymät ovat positiiviset. Euroopassa puun hinta on korkea ja sahauskapasiteetista on pulaa.

19.3 Työmarkkinoiden tilanne ja näkymät

Varsinais-Suomen kokonaistyöttömyys on kasvanut viimeisen vuoden aikana koko maahan verrattuna hieman verkkaisemmin. Seutukunnista työttömyys on kasvanut selvästi voimakkaimmin Vakka-Suomessa, Uudenkaupungin autotehtaan irtisanomisten ja lomautusten takia. Maakunnan työllisyyden kehitystä ovat värittäneet muutenkin yhteistoimintaprosessit, ja ajoneuvovalmistaja Valmet Automotiven lisäksi akkutehdas Ioncor on joutunut käymään niitä. Yritys on joutunut muuttamaan strategiaansa auton akuista enemmän omiin työkoneiden ja muiden kulkuneuvojen akkujärjestelmiin. Tämä näkyy keväällä alkaneiden uudelleenjärjestelyjen sarjana, jossa satojen työntekijöiden sopeutustarve koskee erityisesti Salon tehdasta mutta osittain myös Uuttakaupunkia. Autotehtaan tilanteeseen on haettu valtiolta äkillisiin rakennemuutoksiin liittyvää tukea. Euroopan globalisaatiorahaston tukea myönnettiin jo autotehtaan ja sen alihankintaketjusta irtisanottujen tukemiseen, ja Ioncorin tilanteeseen sitä tultaneen vielä loppuvuoden aikana hakemaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön keväällä ilmestynyt lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteen mukaan työmarkkinoiden elpyminen on käynnissä, mutta sen nähdään etenevän hitaasti. Työllisyys alkaa kasvaa vasta vähitellen vuosina 2027–2028, kun talouskasvu vahvistuu. Työmarkkinaennuste ennakoi työttömyyden kasvavan vielä 2026 korkeaksi, mutta pitkäaikaistyöttömyyden huippu arvioidaan jo ohitetuksi. Kasvua tukevat ennusteen mukaan erityisesti palvelualat, logistiikka ja teollisuuden investoinnit, kun taas rakentamisen ja ICT-alan toipuminen etenee hitaammin. Varsinais-Suomen työttömyydessäkään talouden myötätuuli ei vielä valitettavasti näy suuremmin, vaan työttömyys on noussut ja laskenut melko trendinomaisesti kesällä ja alkusyksystä.

Tietyillä toimialoilla kuten metalliteollisuudessa ja kaupan alalla on työttömyys jo kuitenkin lähtenyt supistumaan. Suurimpina huolenaiheina maakunnassa ovat pitkäaikaistyöttömyys ja nuorten työttömyys, jotka molemmat ovat kasvaneet selkeästi yleistä työttömyystrendiä nopeammin. Pitkäaikaistyöttömyyden kohdalla huomio kiinnittyy yli kaksi vuotta työttömänä olleiden määrään, joka on sitkeästi jatkanut kasvuaan, vaikka normaali pitkäaikaistyöttömyys (yli vuoden työttömyys) näyttää siirtyneen syksyllä jo lasku-uralle. Nuorten työttömyys, kuten pitkäaikaistyöttömyyskin ovat keskittyneet maakunnan suurimpiin kaupunkeihin Turkuun ja Saloon.

Työvoiman saatavuus ja kohtaanto -palvelun perusteella on maakunnassa pulaa tai kohtaanto-ongelmaa vain yksittäisissä sote- ja ICT-alan, alkutuotannon ja metallipuolen ammateissa. Varsinais-Suomen työllisyysalueet nostivat vaikeasti täytettävien ammattien joukkoon metalliteollisuuden useita ammatteja mutta myös joitain maanrakennukseen liittyviä ammatteja. Turun työllisyysalueella huomattiin myös pulaa erikoislääkäreistä, data-analyytikoista ja varhaiskasvatuksen opettajista.

Meriteollisuuden hyvä vire näkyy erityisesti metalliteollisuuden osaajien kysynnässä. Turun kauppakamarin kesällä teettämässä kyselyssä lyhyellä aikavälillä työpaikkojen määrän kasvua ennakoivat voimakkaimmin teollisuus- ja rakennusalan yritykset. Työvoimatarpeen vähentymisestä signaloivat eniten informaatio- ja viestintä sekä tukku- ja vähittäiskaupan yritykset. Yleisesti työvoiman kysynnän voidaan olettaa kasvavan seuraavan puolen vuoden syklillä, kun talouden parantunut vire alkaa vaikuttaa paremmin myös työllisyyteen.

Myönteisiä työlupapäätöksiä maakuntaan tehtiin tammi-syyskuussa 2026 ylivoimaisesti eniten meriteollisuuden tehtäviin. Toinen suuri ryhmä muodostui ravintola- ja siivousalan tehtävistä. Nämä luvat liittyivät lähes pelkästään uuden risteilyaluksen käyttöönottoon. Royal Caribbean Cruises onkin ollut Suomen suurin työlupien käyttäjä. Muiden alojen rooli jäi hyvin vähäiseksi. Eniten myönteisellä työluvalla oli töissä ihmisiä Filippiineiltä, Intiasta, Bangladeshistä ja Ukrainasta. Lähitulevaisuutta silmällä pitäen meriteollisuus tulee todennäköisesti pysymään suurimpana työlupien käyttäjänä. Tekoälyyn kasvavaan käyttöön liittyen datakeskusten rakentaminen ja ICT-osaaminen näyttäisi ennusteiden valossa kasvavan suotuisasti, jolloin sinne saattaa muodostua tietynlaisista osaajista pulaa.

Maakunnan työllisyysasteen trendin kehitys jatkoi tämän vuoden kolmannella neljänneksellä nousuaan 77,2 prosenttiin (Q2: 76,3 %). Työttömyysaste ei samaan aikaan ole maakunnassa pudonnut vuoden alusta kuin 0,8 prosenttiyksikköä, jolloin työllisyyden kasvu näyttäisi selittyvän suurelta osin työvoiman ulkopuolelta työllisiksi siirtyneillä eikä juurikaan työttömien laajamittaisella työllistymisellä. Työllisyyden neljännesvuosimuutoksiin voi kuitenkin sisältyä huomattavaa kausi- ja otantavaihtelua.

Korkeita työttömyyslukuja silmäiltäessä on hyvä pitää mielessä, että viime vuosina toteutuneet toimenpiteet (mm. aikuiskoulutustuen ja vuorotteluvapaan lakkauttaminen, perhe-etuuksin heikennykset) ovat lisänneet työvoiman tarjontaa, ihmisten siirtyessä lisääntyvässä määrin työvoiman ulkopuolelta työnhakijoiksi. Samaan aikaan työvoiman kysyntä on ollut todella vaatimatonta, ja työllisyysalueiden aktiivitoimenpiteissä olevien määrät pudonneet aikaisemmasta. Tilanne on tuonut nk. piilotyöttömyyden esille ja tilastoihin.

19.4 Kehityssuuntia koskevat arviot

Taulukoiden arviointiasteikko:
(++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi

Varsinais-Suomen maakunta	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	0	-	-

Salon seutukunta Salo ja Somero	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	0
Työttömyyden määrä	0	-	0
Työvoiman saatavuus	+	+	0

Vakka-Suomen seutukunta Kustavi, Laitila, Pyhäranta, Taivassalo, Uusikaupunki ja Vehmaa	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	--	+	+
Työvoiman saatavuus	+	+	+

Loimaan seutukunta Aura, Koski Tl, Loimaa, Marttila, Oripää ja Pöytyä	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä	0	+	+
Työvoiman saatavuus	0	-	-

Turunmaan seutukunta Kemiönsaari ja Parainen	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	0
Työttömyyden määrä	-	0	+
Työvoiman saatavuus	0	-	-

Turun seutukunta Kaarina, Lieto, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Raisio, Rusko, Sauvo ja Turku	**Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen**	**Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**	**Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen**
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	+
Työttömyyden määrä	-	+	+
Työvoiman saatavuus	0	-	-

20. Kartat

Karttojen kehityssuuntia koskevat arviot kertovat maakuntien ja seutukuntien kehityksestä suhteessa kyseisen alueen tilanteeseen. Pohjakartat: Tilastokeskus: Kuntapohjaiset tilastointialueet, Tilastokeskus, Aineisto on ladattu Tilasto keskuksen rajapintapalvelusta 27.2.2025 lisenssillä CC BY 4.0

20.1 Elinkeinoelämä ja yritystoiminta

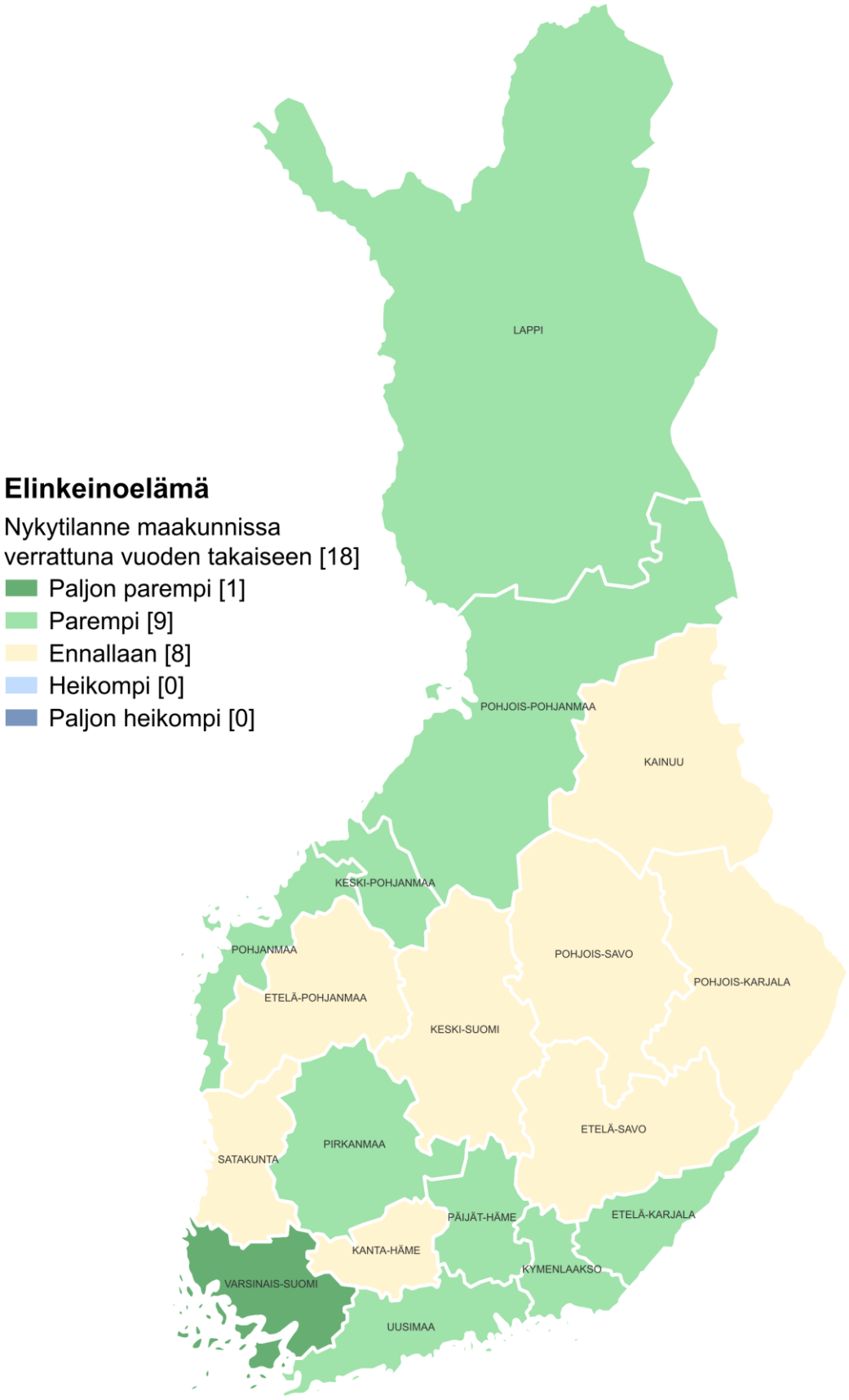

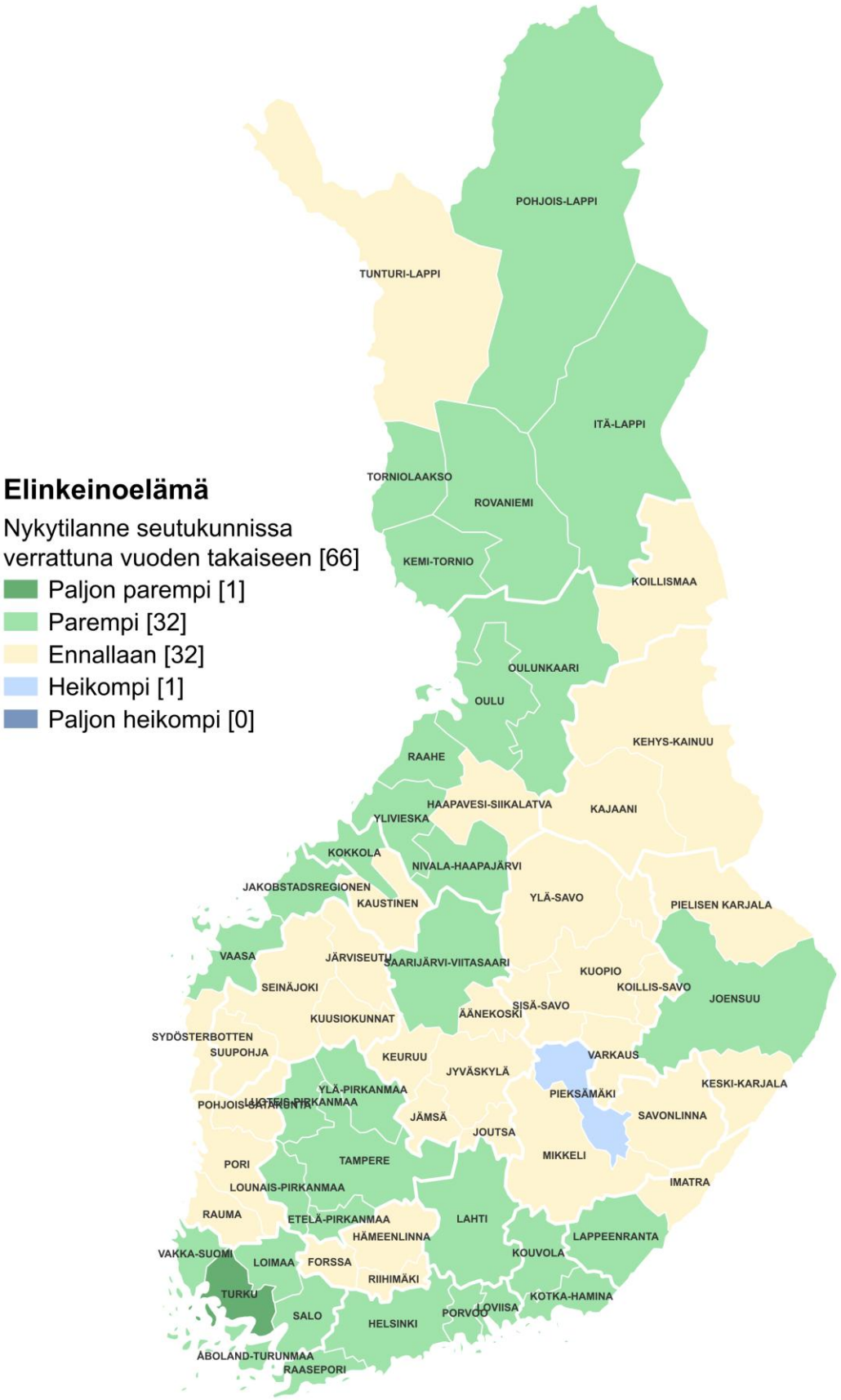
Elinkeinoelämä
Nykytilanne seutukunnissa
verrattuna vuoden takaiseen [66]
Paljon parempi [1]
Parempi [32]
Ennallaan [32]
Heikompi [1]
Paljon heikompi [0]
POHJOIS-LAPPI
TUNTURI-LAPPI
ITÄ-LAPPI
TORNIOLAAKSO
ROVANIEMI
KEMI-TORNIO
KOILLISMAA
OULUNKAARI
OULU
KEHYS-KAINUU
RAAHE
HAAPAVESI-SIIKALATVA
KAJAANI
YLIVIESKA
KOKKOLA
NIVALA-HAAPAJÄRVI
JAKOBSTADSREGIONEN
KAUSTINEN
YLÄ-SAVO
PIELISEN KARJALA
VAASA
JÄRVISEUTU
SAARIJÄRVI-VIITASAARI
KUOPIO
SEINÄJOKI
KOILLIS-SAVO
JOENSUU
SISÄ-SAVO
ÄÄNEKOSKI
KUUSIOKUNNAT
SYDÖSTERBOTTEN
SUUPOHJA
KEURUU
VARKAUS
JYVÄSKYLÄ
KESKI-KARJALA
YLÄ-PIRKANMAA
PIEKSÄMÄKI
POHJOIS-PIRKANMAA
JÄMSÄ
SAVONLINNA
JOUTSA
MIKKELI
PORI
TAMPERE
IMATRA
LOUNAIS-PIRKANMAA
RAUMA
ETELÄ-PIRKANMAA
LAHTI
HÄMEENLINNA
LAPPEENRANTA
VAKKA-SUOMI
KOUVOLA
LOIMAA
FORSSA
RIIHIMÄKI
TURKU
KOTKA-HAMINA
LOVIISA
SALO
PORVOO
HELSINKI
ÅBOLAND-TURUNMAA
RAASEPORI

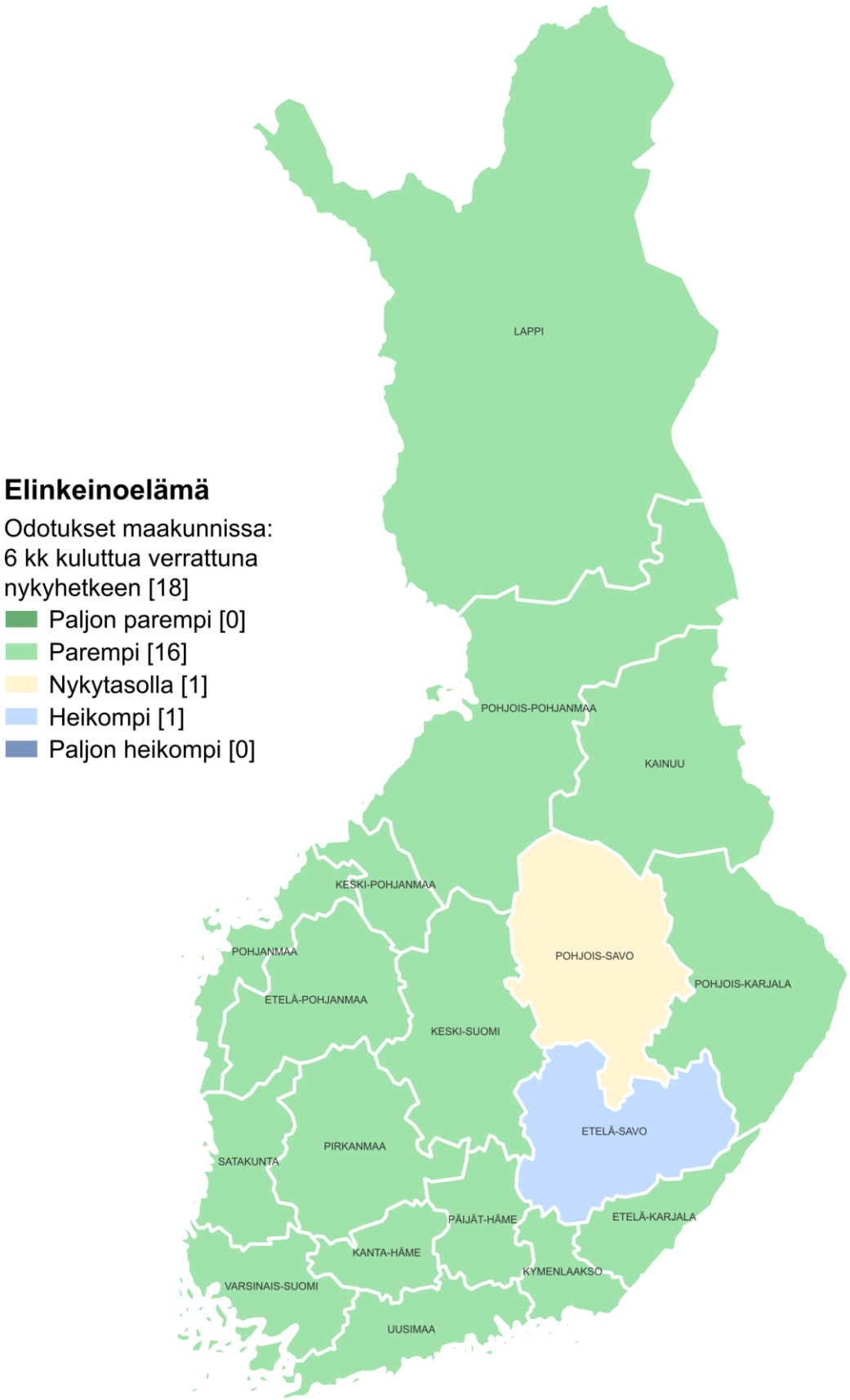
Elinkeinoelämä
Odotukset maakunnissa:
6 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]
Paljon parempi [0]
Parempi [16]
Nykytasolla [1]
Heikompi [1]
Paljon heikompi [0]
LAPPI
POHJOIS-POHJANMAA
KAINUU
KESKI-POHJANMAA
POHJANMAA
ETELÄ-POHJANMAA
POHJOIS-SAVO
POHJOIS-KARJALA
KESKI-SUOMI
ETELÄ-SAVO
PIRKANMAA
SATAKUNTA
PÄIJÄT-HÄME
ETELÄ-KARJALA
KANTA-HÄME
KYMENLAAKSO
VARSINAIS-SUOMI
UUSIMAA

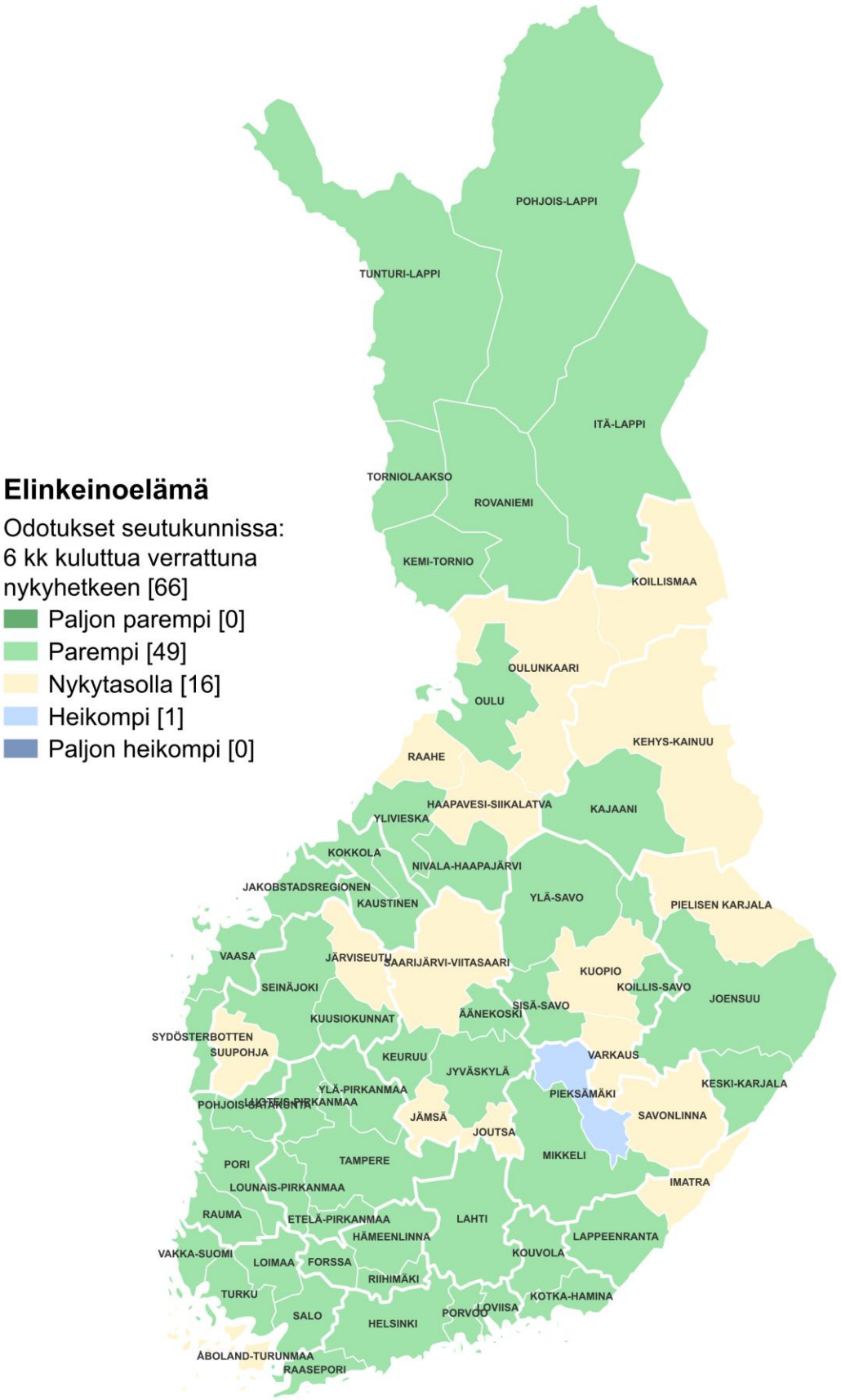
Elinkeinoelämä
Odotukset seutukunnissa:
6 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [66]
Paljon parempi [0]
Parempi [49]
Nykytasolla [16]
Heikompi [1]
Paljon heikompi [0]
POHJOIS-LAPPI
TUNTURI-LAPPI
ITÄ-LAPPI
TORNIOLAAKSO
ROVANIEMI
KEMI-TORNIO
KOILLISMAA
OULUNKAARI
OULU
RAAHE
KEHYS-KAINUU
KAJAANI
HAAPAVESI-SIIKALATVA
YLIVIESKA
KOKKOLA
NIVALA-HAAPAJÄRVI
JAKOBSTADSREGIONEN
KAUSTINEN
YLÄ-SAVO
PIELISEN KARJALA
VAASA
JÄRVISEUTU
SAARIJÄRVI-VIITASAARI
KUOPIO
SEINÄJOKI
KOILLIS-SAVO
JOENSUU
SISÄ-SAVO
ÄÄNEKOSKI
KUUSIOKUNNAT
SYDÖSTERBOTTEN
SUUPOHJA
KEURUU
VARKAUS
JYVÄSKYLÄ
KESKI-KARJALA
YLÄ-PIRKANMAA
PIEKSÄMÄKI
POHJOIS-PIRKANMAA
JÄMSÄ
SAVONLINNA
JOUTSA
MIKKELI
PORI
TAMPERE
IMATRA
LOUNAIS-PIRKANMAA
RAUMA
ETELÄ-PIRKANMAA
LAHTI
HÄMEENLINNA
LAPPEENRANTA
VAKKA-SUOMI
KOUVOLA
LOIMAA
FORSSA
RIIHIMÄKI
TURKU
KOTKA-HAMINA
LOVIISA
SALO
PORVOO
HELSINKI
ÅBOLAND-TURUNMAA
RAASEPORI

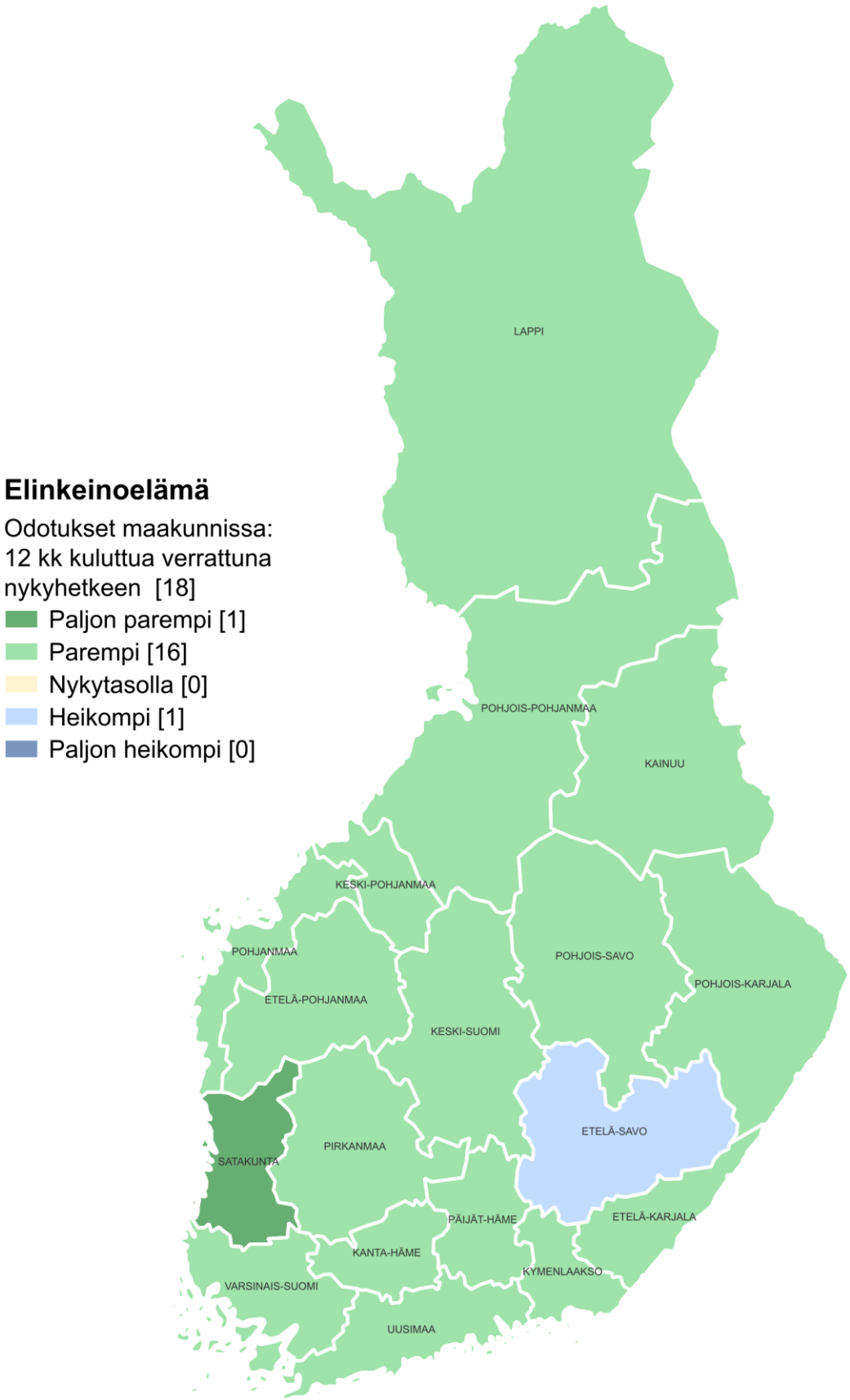
Elinkeinoelämä
Odotukset maakunnissa:
12 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]
Paljon parempi [1]
Parempi [16]
Nykytasolla [0]
Heikompi [1]
Paljon heikompi [0]
LAPPI
POHJOIS-POHJANMAA
KAINUU
KESKI-POHJANMAA
POHJANMAA
ETELÄ-POHJANMAA
POHJOIS-SAVO
POHJOIS-KARJALA
KESKI-SUOMI
ETELÄ-SAVO
PIRKANMAA
SATAKUNTA
PÄIJÄT-HÄME
ETELÄ-KARJALA
KANTA-HÄME
KYMENLAAKSO
VARSINAIS-SUOMI
UUSIMAA

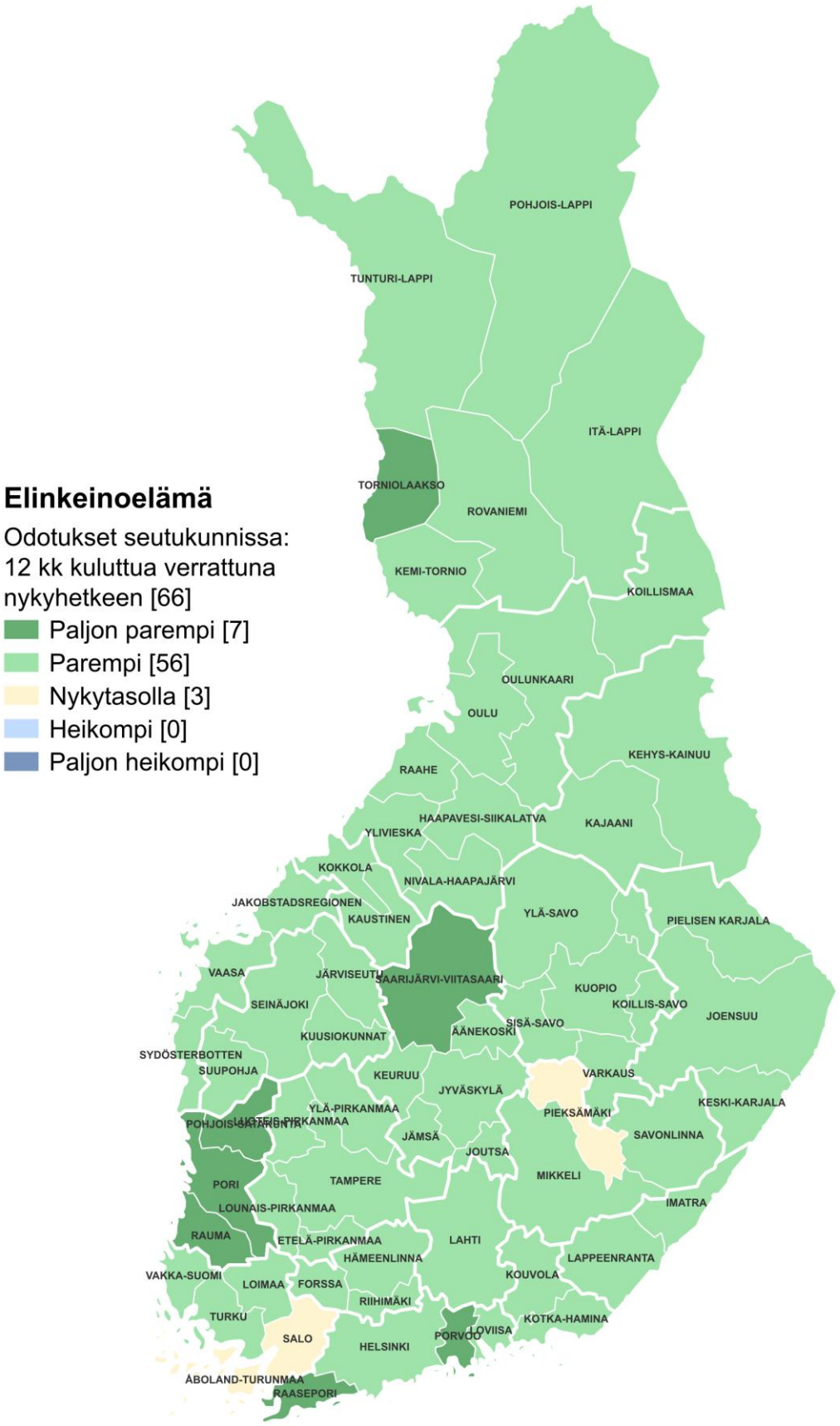
Elinkeinoelämä
Odotukset seutukunnissa:
12 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [66]
Paljon parempi [7]
Parempi [56]
Nykytasolla [3]
Heikompi [0]
Paljon heikompi [0]
POHJOIS-LAPPI
TUNTURI-LAPPI
ITÄ-LAPPI
TORNIOLAAKSO
ROVANIEMI
KEMI-TORNIO
KOILLISMAA
OULUNKAARI
OULU
KEHYS-KAINUU
RAAHE
HAAPAVESI-SIIKALATVA
KAJAANI
YLIVIESKA
KOKKOLA
NIVALA-HAAPAJÄRVI
JAKOBSTADSREGIONEN
KAUSTINEN
YLÄ-SAVO
PIELISEN KARJALA
VAASA
JÄRVISEUTU
SAARIJÄRVI-VIITASAARI
KUOPIO
SEINÄJOKI
KOILLIS-SAVO
JOENSUU
SISÄ-SAVO
ÄÄNEKOSKI
KUUSIOKUNNAT
SYDÖSTERBOTTEN
SUUPOHJA
KEURUU
VARKAUS
JYVÄSKYLÄ
KESKI-KARJALA
YLÄ-PIRKANMAA
PIEKSÄMÄKI
POHJOIS-PIRKANMAA
JÄMSÄ
SAVONLINNA
JOUTSA
MIKKELI
PORI
TAMPERE
IMATRA
LOUNAIS-PIRKANMAA
RAUMA
ETELÄ-PIRKANMAA
LAHTI
HÄMEENLINNA
LAPPEENRANTA
VAKKA-SUOMI
KOUVOLA
LOIMAA
FORSSA
RIIHIMÄKI
TURKU
KOTKA-HAMINA
LOVIISA
SALO
PORVOO
HELSINKI
ÅBOLAND-TURUNMAA
RAASEPORI

20.2 Työttömyyden määrä

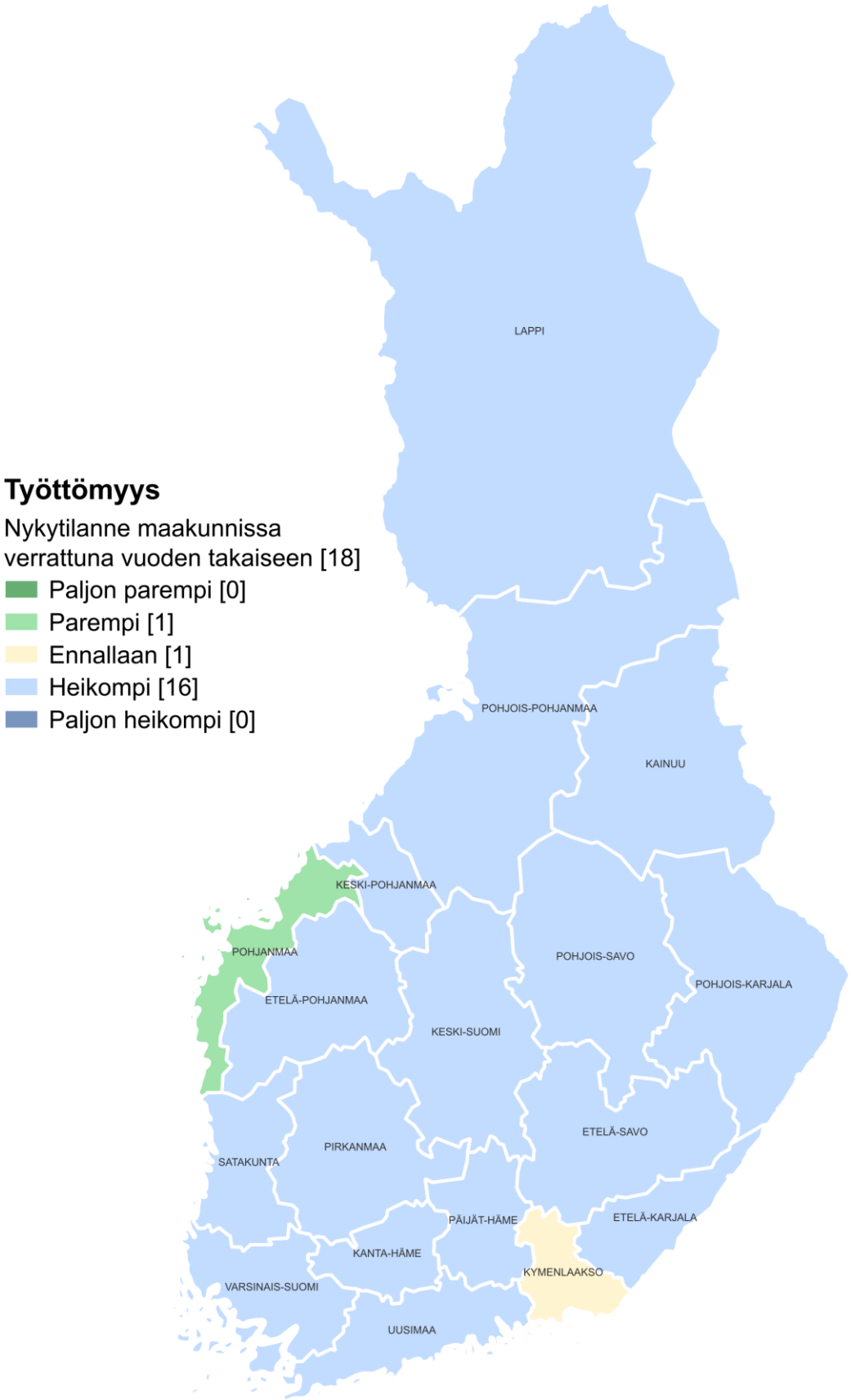

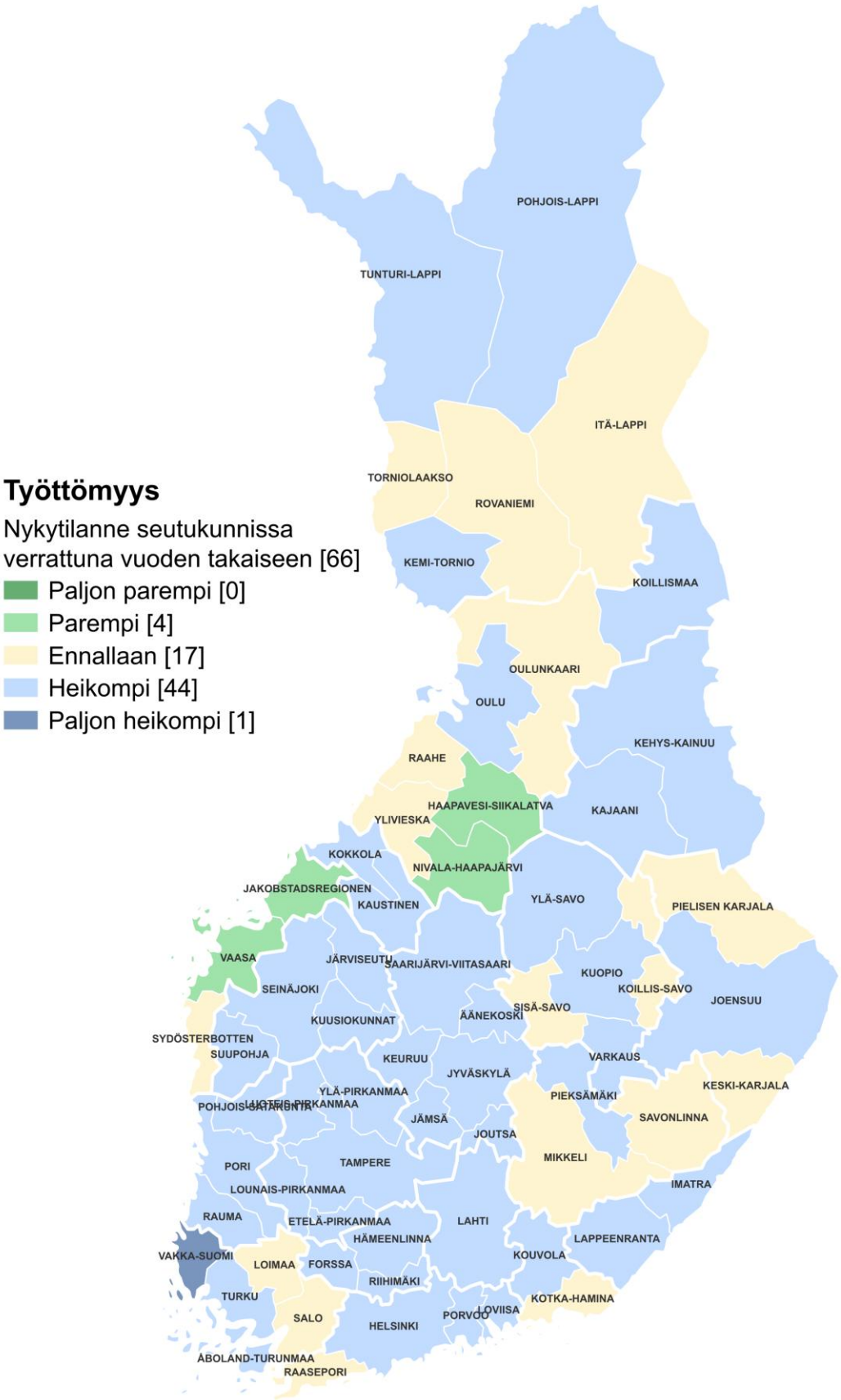
Työttömyys
Nykytilanne seutukunnissa
verrattuna vuoden takaiseen [66]
Paljon parempi [0]
Parempi [4]
Ennallaan [17]
Heikompi [44]
Paljon heikompi [1]
POHJOIS-LAPPI
TUNTURI-LAPPI
ITÄ-LAPPI
TORNIOLAAKSO
ROVANIEMI
KEMI-TORNIO
KOILLISMAA
OULUNKAARI
OULU
KEHYS-KAINUU
RAAHE
HAAPAVESI-SIIKALATVA
KAJAANI
YLIVIESKA
KOKKOLA
NIVALA-HAAPAJÄRVI
JAKOBSTADSREGIONEN
KAUSTINEN
YLÄ-SAVO
PIELISEN KARJALA
VAASA
JÄRVISEUTU
SAARIJÄRVI-VIITASAARI
KUOPIO
SEINÄJOKI
KOILLIS-SAVO
JOENSUU
SISÄ-SAVO
ÄÄNEKOSKI
KUUSIOKUNNAT
SYDÖSTERBOTTEN
SUUPOHJA
KEURUU
VARKAUS
JYVÄSKYLÄ
KESKI-KARJALA
YLÄ-PIRKANMAA
PIEKSÄMÄKI
POHJOIS-PIRKANMAA
JÄMSÄ
SAVONLINNA
JOUTSA
MIKKELI
PORI
TAMPERE
IMATRA
LOUNAIS-PIRKANMAA
RAUMA
ETELÄ-PIRKANMAA
LAHTI
HÄMEENLINNA
LAPPEENRANTA
VAKKA-SUOMI
KOUVOLA
LOIMAA
FORSSA
RIIHIMÄKI
TURKU
KOTKA-HAMINA
LOVIISA
SALO
PORVOO
HELSINKI
ÅBOLAND-TURUNMAA
RAASEPORI

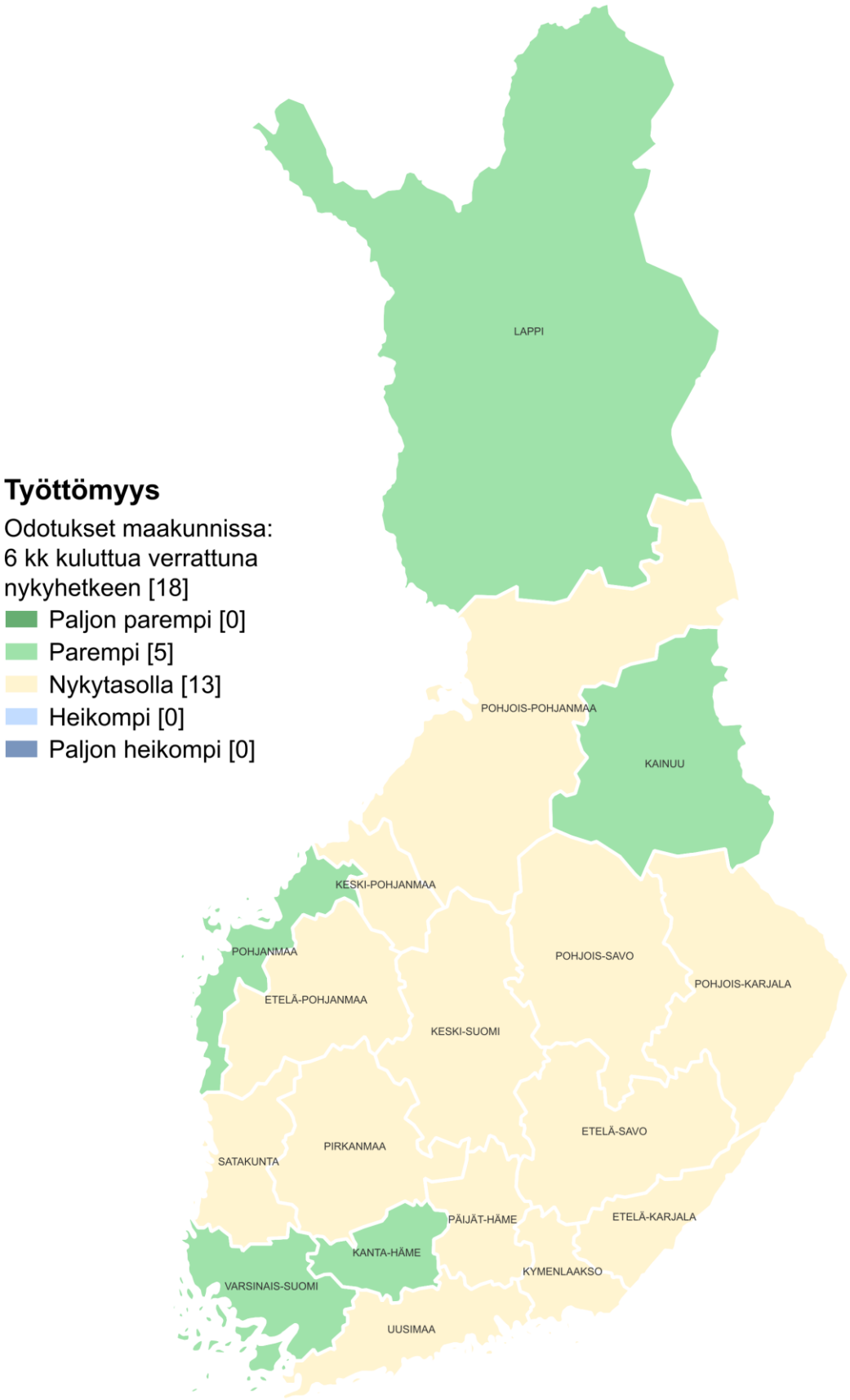
Työttömyys
Odotukset maakunnissa:
6 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]
Paljon parempi [0]
Parempi [5]
Nykytasolla [13]
Heikompi [0]
Paljon heikompi [0]
LAPPI
POHJOIS-POHJANMAA
KAINUU
KESKI-POHJANMAA
POHJANMAA
POHJOIS-SAVO
POHJOIS-KARJALA
ETELÄ-POHJANMAA
KESKI-SUOMI
ETELÄ-SAVO
PIRKANMAA
SATAKUNTA
PÄIJÄT-HÄME
ETELÄ-KARJALA
KANTA-HÄME
KYMENLAAKSO
VARSINAIS-SUOMI
UUSIMAA

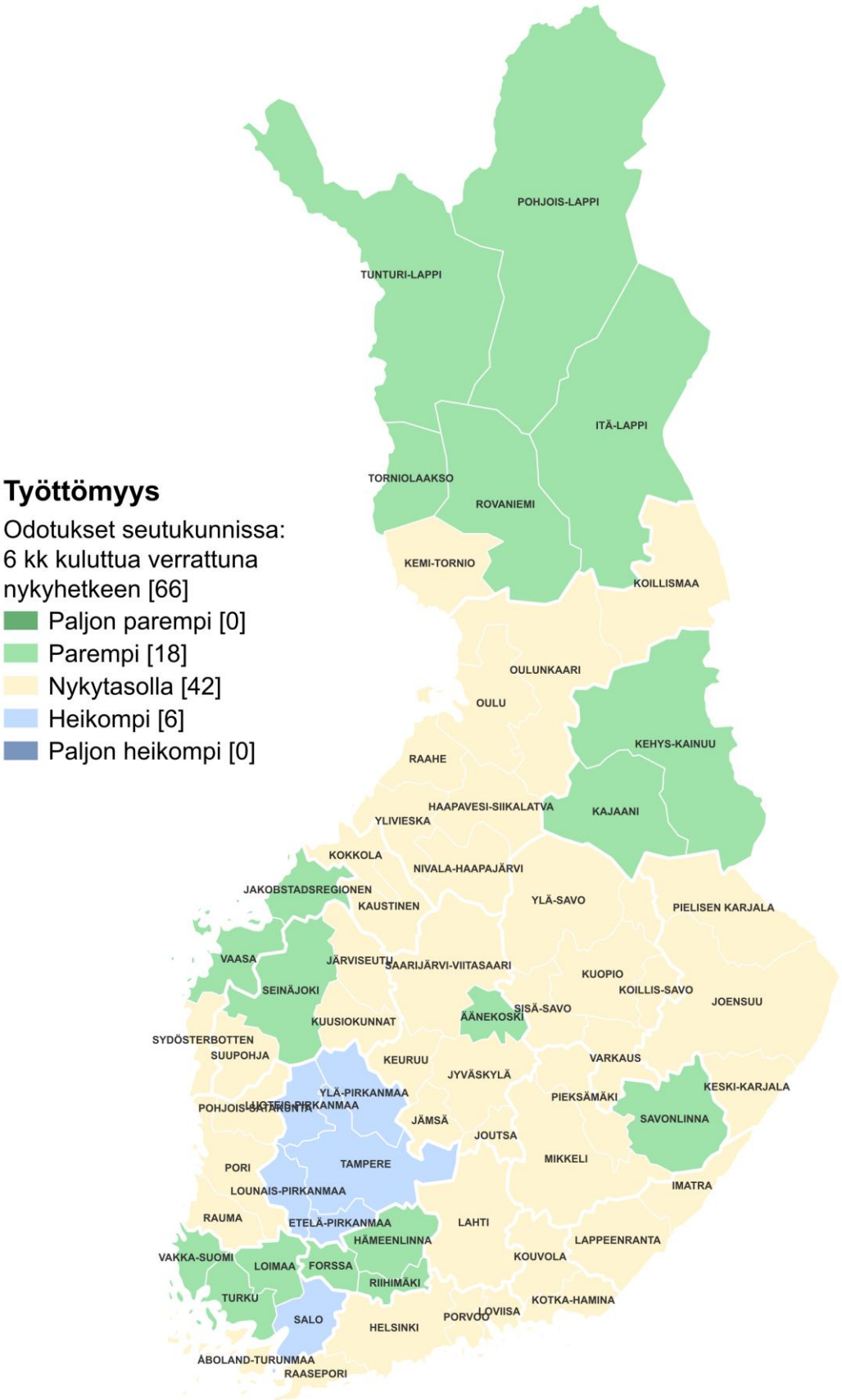
Työttömyys
Odotukset seutukunnissa:
6 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [66]
Paljon parempi [0]
Parempi [18]
Nykytasolla [42]
Heikompi [6]
Paljon heikompi [0]
POHJOIS-LAPPI
TUNTURI-LAPPI
ITÄ-LAPPI
TORNIOLAAKSO
ROVANIEMI
KEMI-TORNIO
KOILLISMAA
OULUNKAARI
OULU
KEHYS-KAINUU
RAAHE
KAJAANI
HAAPAVESI-SIIKALATVA
YLIVIESKA
KOKKOLA
NIVALA-HAAPAJÄRVI
JAKOBSTADSREGIONEN
KAUSTINEN
YLÄ-SAVO
PIELISEN KARJALA
VAASA
JÄRVISEUTU
SAARIJÄRVI-VIITASAARI
KUOPIO
SEINÄJOKI
KOILLIS-SAVO
JOENSUU
SISÄ-SAVO
ÄÄNEKOSKI
KUUSIOKUNNAT
SYDÖSTERBOTTEN
SUUPOHJA
KEURUU
VARKAUS
JYVÄSKYLÄ
KESKI-KARJALA
YLÄ-PIRKANMAA
PIEKSÄMÄKI
POHJOIS-PIRKANMAA
JÄMSÄ
SAVONLINNA
JOUTSA
MIKKELI
PORI
TAMPERE
IMATRA
LOUNAIS-PIRKANMAA
RAUMA
ETELÄ-PIRKANMAA
LAHTI
HÄMEENLINNA
LAPPEENRANTA
VAKKA-SUOMI
KOUVOLA
LOIMAA
FORSSA
RIIHIMÄKI
TURKU
KOTKA-HAMINA
LOVIISA
SALO
PORVOO
HELSINKI
ÅBOLAND-TURUNMAA
RAASEPORI

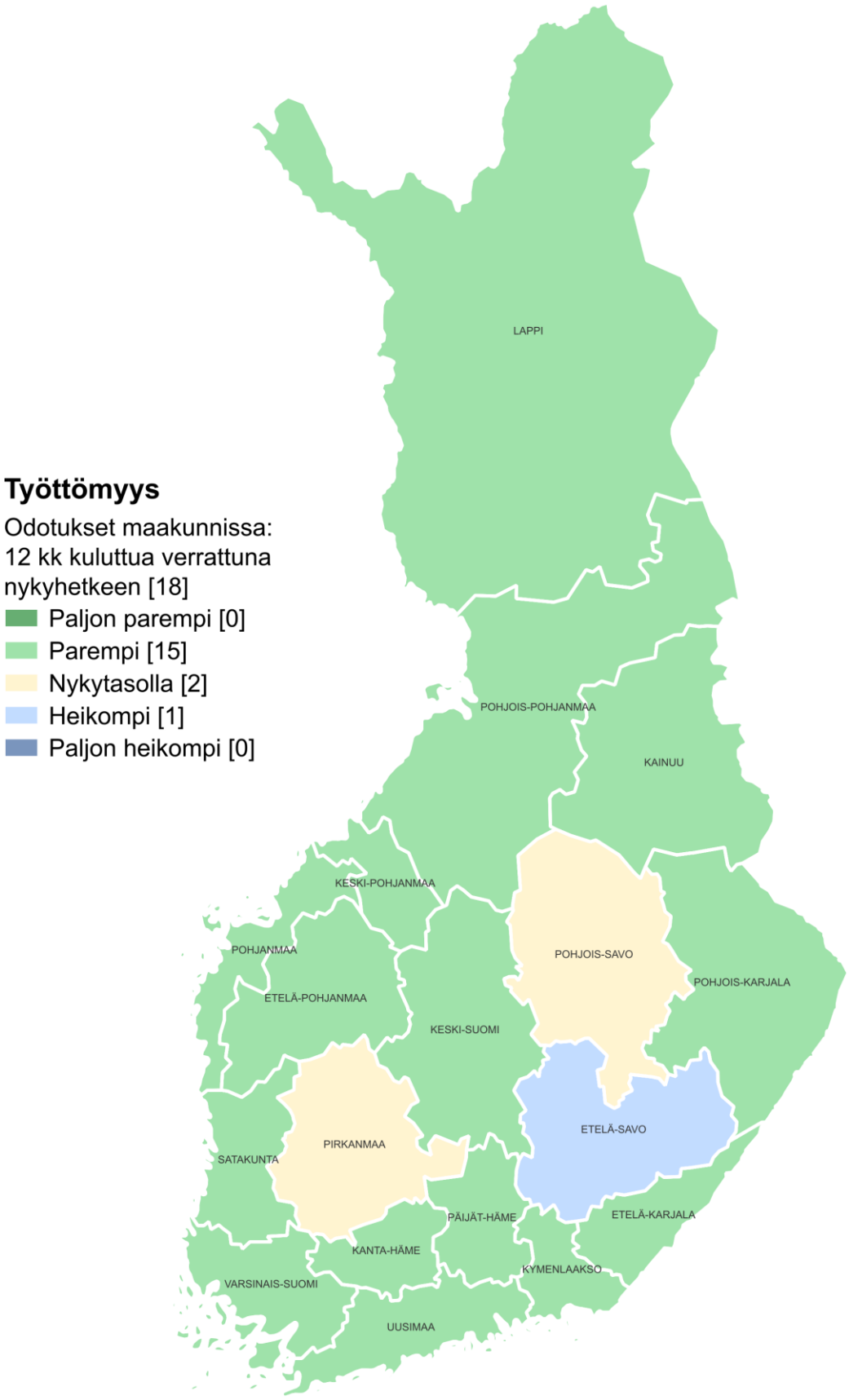
Työttömyys
Odotukset maakunnissa:
12 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]
Paljon parempi [0]
Parempi [15]
Nykytasolla [2]
Heikompi [1]
Paljon heikompi [0]
LAPPI
POHJOIS-POHJANMAA
KAINUU
KESKI-POHJANMAA
POHJANMAA
ETELÄ-POHJANMAA
POHJOIS-SAVO
POHJOIS-KARJALA
KESKI-SUOMI
ETELÄ-SAVO
PIRKANMAA
SATAKUNTA
PÄIJÄT-HÄME
ETELÄ-KARJALA
KANTA-HÄME
KYMENLAAKSO
VARSINAIS-SUOMI
UUSIMAA

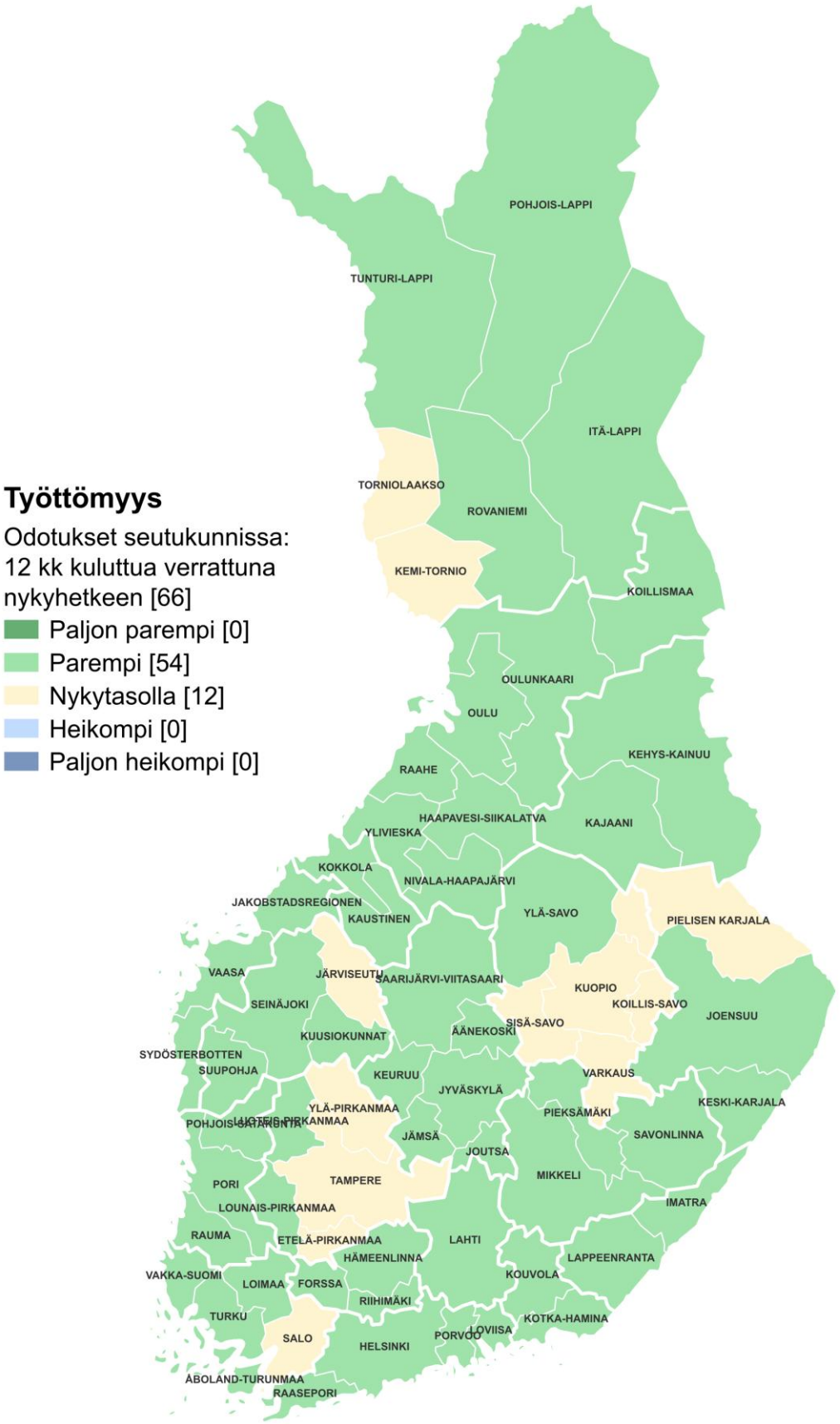
Työttömyys
Odotukset seutukunnissa:
12 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [66]
Paljon parempi [0]
Parempi [54]
Nykytasolla [12]
Heikompi [0]
Paljon heikompi [0]
POHJOIS-LAPPI
TUNTURI-LAPPI
ITÄ-LAPPI
TORNIOLAAKSO
ROVANIEMI
KEMI-TORNIO
KOILLISMAA
OULUNKAARI
OULU
KEHYS-KAINUU
RAAHE
HAAPAVESI-SIIKALATVA
KAJAANI
YLIVIESKA
KOKKOLA
NIVALA-HAAPAJÄRVI
JAKOBSTADSREGIONEN
KAUSTINEN
YLÄ-SAVO
PIELISEN KARJALA
VAASA
JÄRVISEUTU
SAARIJÄRVI-VIITASAARI
KUOPIO
SEINÄJOKI
KOILLIS-SAVO
JOENSUU
SISÄ-SAVO
ÄÄNEKOSKI
KUUSIOKUNNAT
SYDÖSTERBOTTEN
SUUPOHJA
KEURUU
VARKAUS
JYVÄSKYLÄ
KESKI-KARJALA
YLÄ-PIRKANMAA
PIEKSÄMÄKI
POHJOIS-PIRKANMAA
JÄMSÄ
SAVONLINNA
JOUTSA
MIKKELI
PORI
TAMPERE
IMATRA
LOUNAIS-PIRKANMAA
RAUMA
ETELÄ-PIRKANMAA
LAHTI
HÄMEENLINNA
LAPPEENRANTA
VAKKA-SUOMI
KOUVOLA
LOIMAA
FORSSA
RIIHIMÄKI
TURKU
KOTKA-HAMINA
LOVIISA
SALO
PORVOO
HELSINKI
ÅBOLAND-TURUNMAA
RAASEPORI

20.3 Työvoiman saatavuus

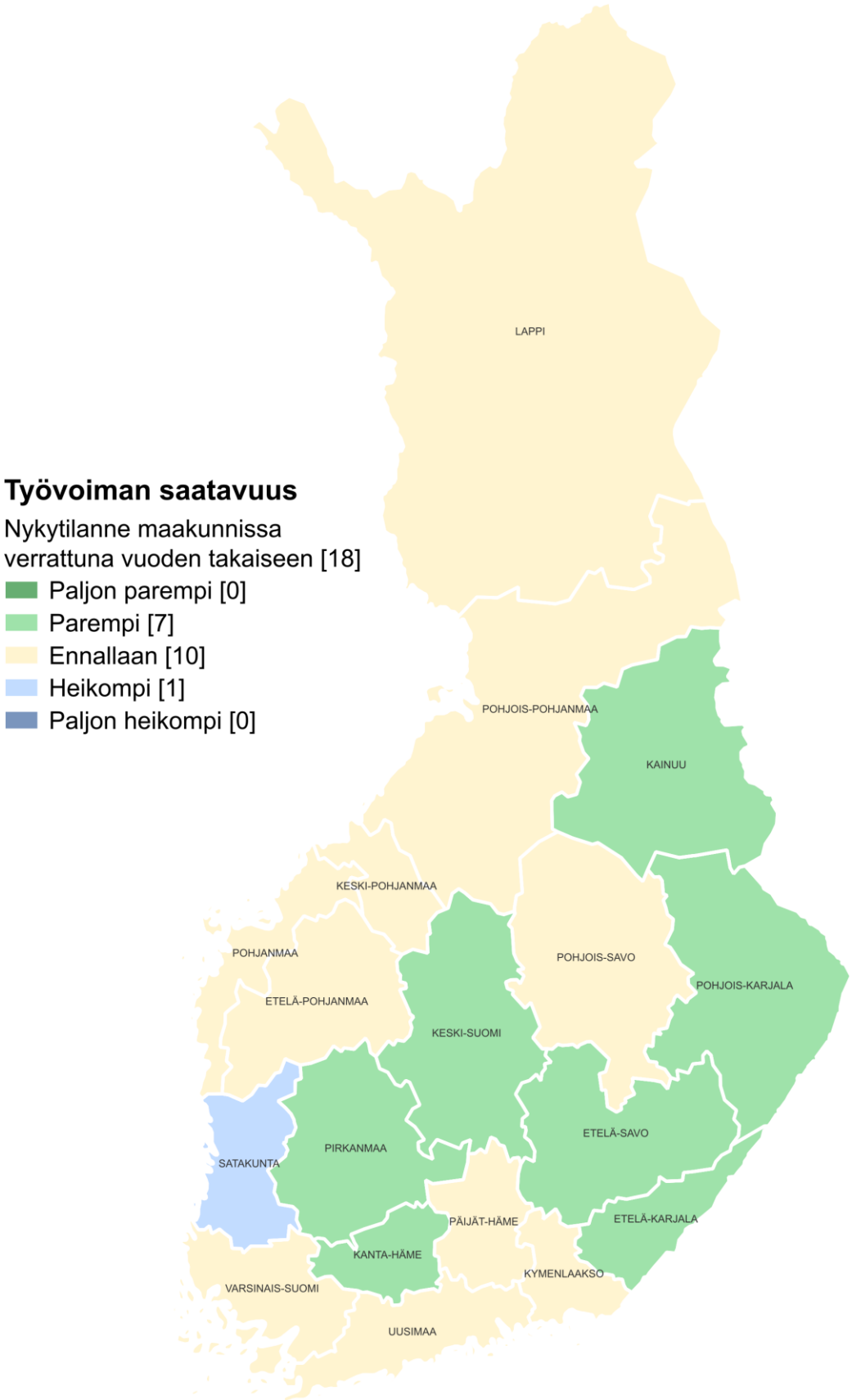

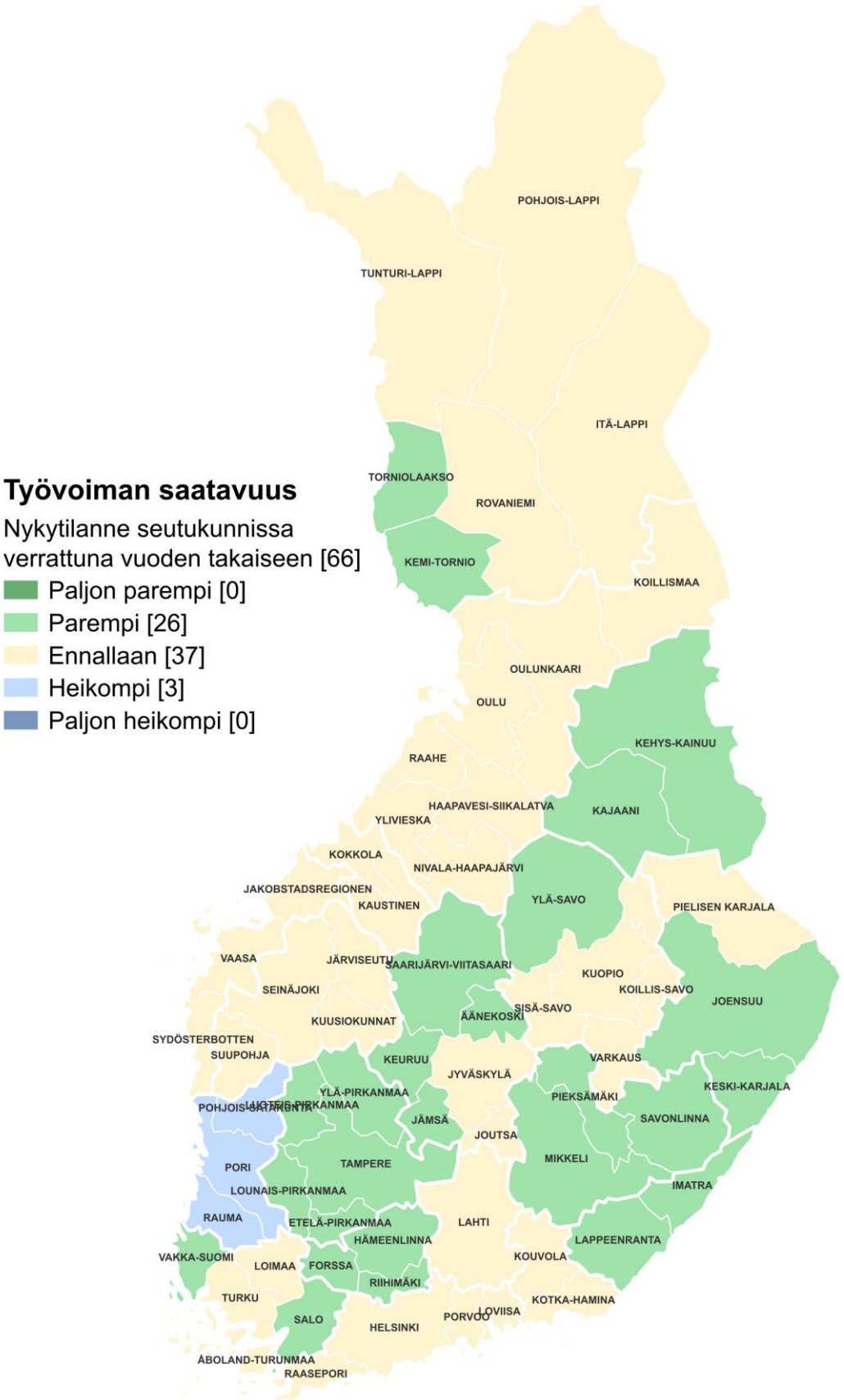
Työvoiman saatavuus
Nykytilanne seutukunnissa
verrattuna vuoden takaiseen [66]
Paljon parempi [0]
Parempi [26]
Ennallaan [37]
Heikompi [3]
Paljon heikompi [0]
POHJOIS-LAPPI
TUNTURI-LAPPI
ITÄ-LAPPI
TORNIOLAAKSO
ROVANIEMI
KEMI-TORNIO
KOILLISMAA
OULUNKAARI
OULU
KEHYS-KAINUU
RAAHE
HAAPAVESI-SIIKALATVA
KAJAANI
YLIVIESKA
KOKKOLA
NIVALA-HAAPAJÄRVI
JAKOBSTADSREGIONEN
YLÄ-SAVO
KAUSTINEN
PIELISEN KARJALA
VAASA
JÄRVISEUTU
SAARIJÄRVI-VIITASAARI
KUOPIO
SEINÄJOKI
KOILLIS-SAVO
JOENSUU
SISÄ-SAVO
ÄÄNEKOSKI
KUUSIOKUNNAT
SYDÖSTERBOTTEN
SUUPOHJA
KEURUU
VARKAUS
JYVÄSKYLÄ
KESKI-KARJALA
YLÄ-PIRKANMAA
PIEKSÄMÄKI
POHJOIS-PIRKANMAA
JÄMSÄ
SAVONLINNA
JOUTSA
MIKKELI
PORI
TAMPERE
IMATRA
LOUNAIS-PIRKANMAA
RAUMA
ETELÄ-PIRKANMAA
LAHTI
HÄMEENLINNA
LAPPEENRANTA
VAKKA-SUOMI
KOUVOLA
LOIMAA
FORSSA
RIIHIMÄKI
TURKU
KOTKA-HAMINA
LOVIISA
SALO
PORVOO
HELSINKI
ÅBOLAND-TURUNMAA
RAASEPORI

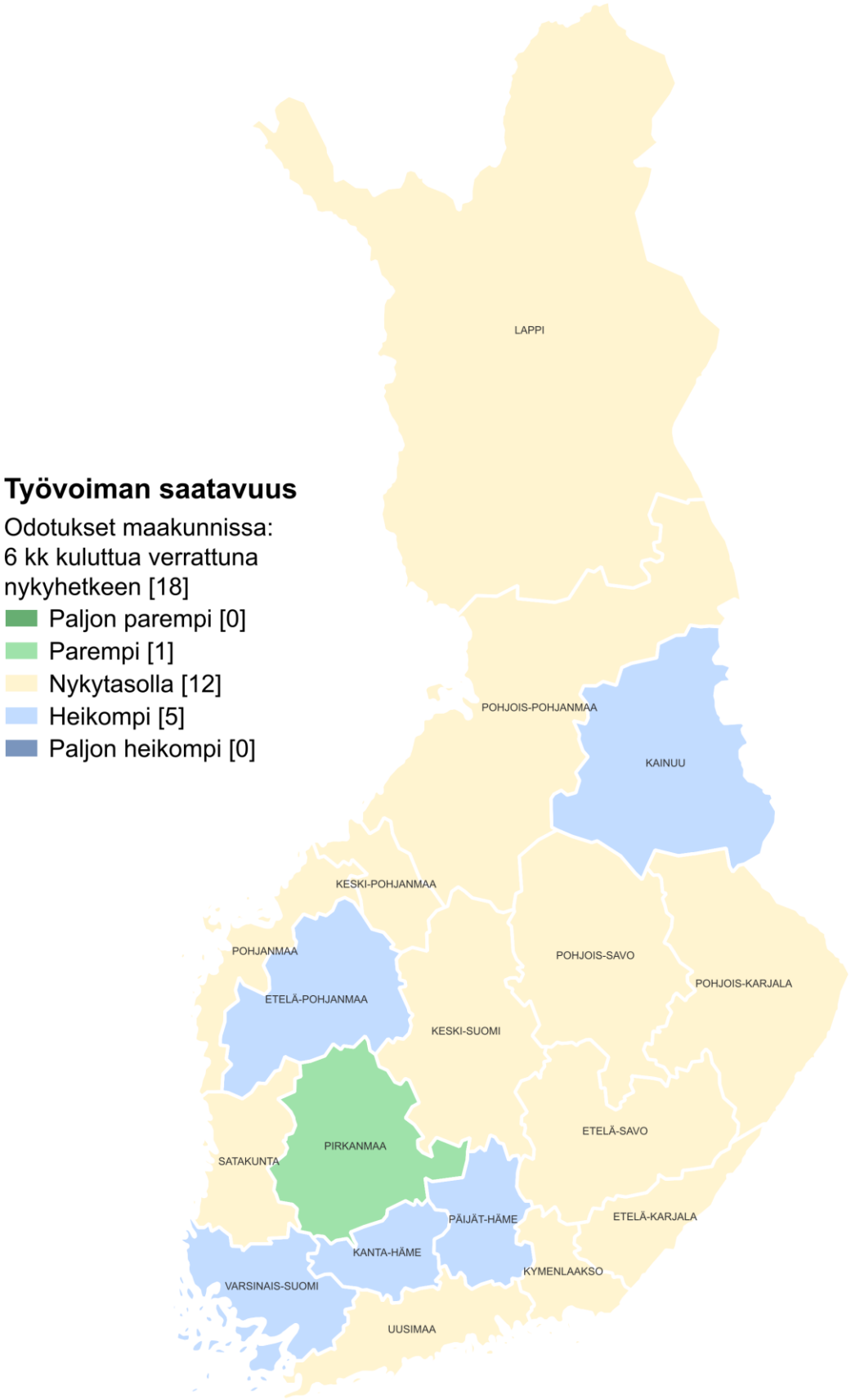
Työvoiman saatavuus
Odotukset maakunnissa:
6 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]
Paljon parempi [0]
Parempi [1]
Nykytasolla [12]
Heikompi [5]
Paljon heikompi [0]
LAPPI
POHJOIS-POHJANMAA
KAINUU
KESKI-POHJANMAA
POHJANMAA
ETELÄ-POHJANMAA
POHJOIS-SAVO
POHJOIS-KARJALA
KESKI-SUOMI
ETELÄ-SAVO
PIRKANMAA
SATAKUNTA
PÄIJÄT-HÄME
ETELÄ-KARJALA
KANTA-HÄME
KYMENLAAKSO
VARSINAIS-SUOMI
UUSIMAA

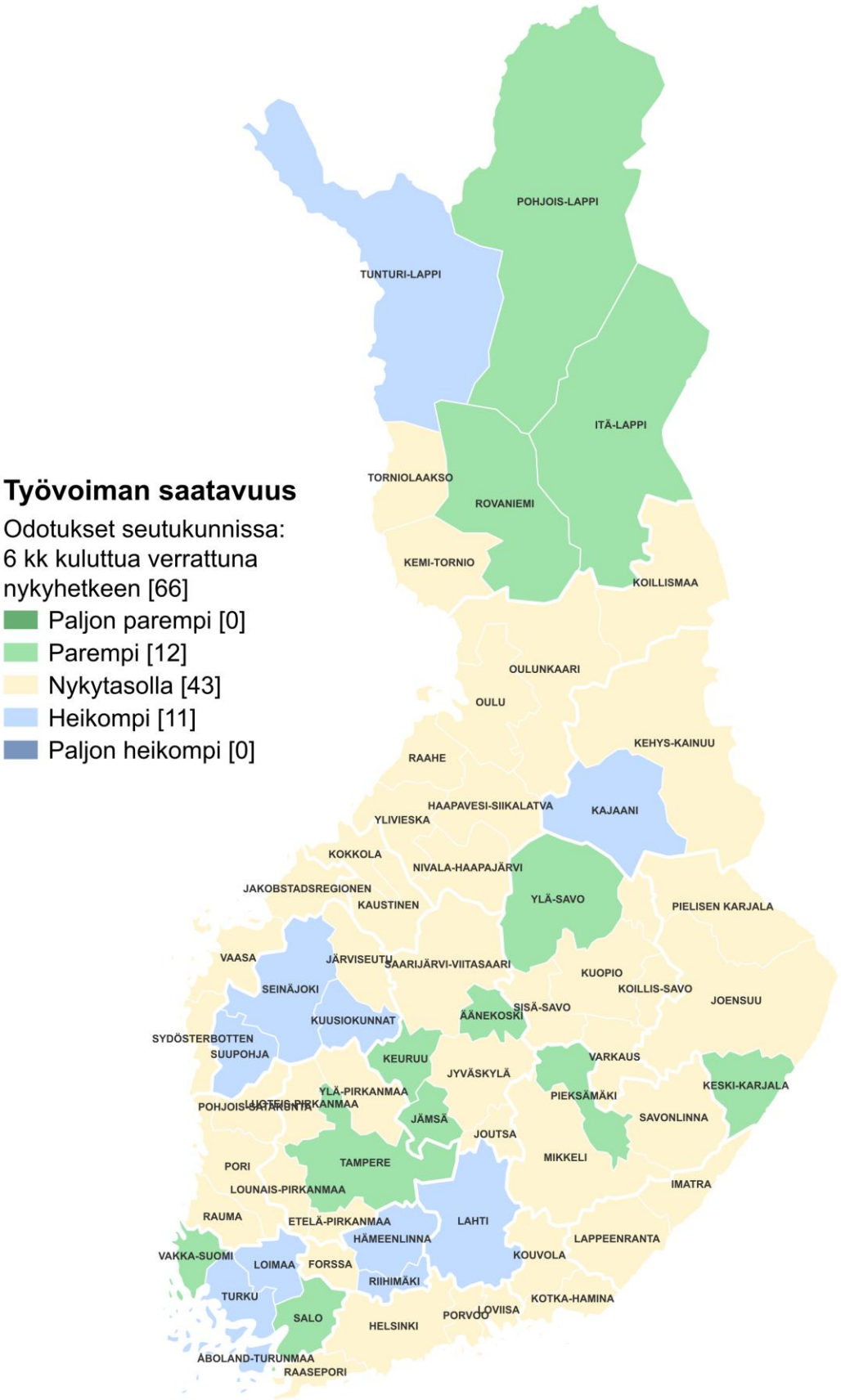
Työvoiman saatavuus
Odotukset seutukunnissa:
6 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [66]
Paljon parempi [0]
Parempi [12]
Nykytasolla [43]
Heikompi [11]
Paljon heikompi [0]
POHJOIS-LAPPI
TUNTURI-LAPPI
ITÄ-LAPPI
TORNIOLAAKSO
ROVANIEMI
KEMI-TORNIO
KOILLISMAA
OULUNKAARI
OULU
KEHYS-KAINUU
RAAHE
KAJAANI
HAAPAVESI-SIIKALATVA
YLIVIESKA
KOKKOLA
NIVALA-HAAPAJÄRVI
JAKOBSTADSREGIONEN
KAUSTINEN
YLÄ-SAVO
PIELISEN KARJALA
VAASA
JÄRVISEUTU
SAARIJÄRVI-VIITASAARI
KUOPIO
SEINÄJOKI
KOILLIS-SAVO
JOENSUU
SISÄ-SAVO
ÄÄNEKOSKI
KUUSIOKUNNAT
SYDÖSTERBOTTEN
SUUPOHJA
KEURUU
VARKAUS
JYVÄSKYLÄ
KESKI-KARJALA
YLÄ-PIRKANMAA
PIEKSÄMÄKI
POHJOIS-PIRKANMAA
JÄMSÄ
SAVONLINNA
JOUTSA
MIKKELI
PORI
TAMPERE
IMATRA
LOUNAIS-PIRKANMAA
RAUMA
ETELÄ-PIRKANMAA
LAHTI
HÄMEENLINNA
LAPPEENRANTA
VAKKA-SUOMI
KOUVOLA
LOIMAA
FORSSA
RIIHIMÄKI
TURKU
KOTKA-HAMINA
LOVIISA
SALO
PORVOO
HELSINKI
ÅBOLAND-TURUNMAA
RAASEPORI

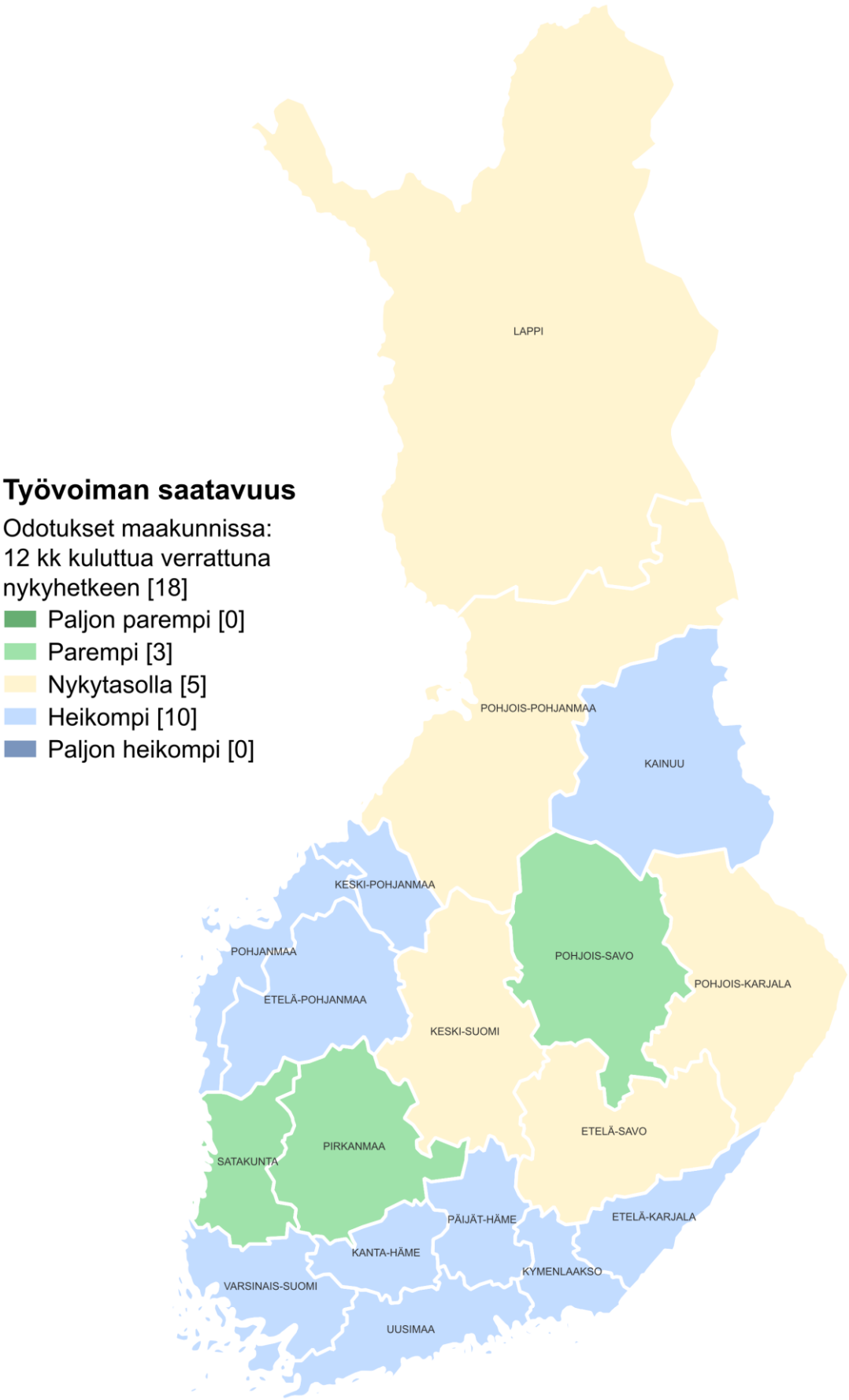
Työvoiman saatavuus
Odotukset maakunnissa:
12 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [18]
Paljon parempi [0]
Parempi [3]
Nykytasolla [5]
Heikompi [10]
Paljon heikompi [0]
LAPPI
POHJOIS-POHJANMAA
KAINUU
KESKI-POHJANMAA
POHJANMAA
ETELÄ-POHJANMAA
POHJOIS-SAVO
POHJOIS-KARJALA
KESKI-SUOMI
ETELÄ-SAVO
PIRKANMAA
SATAKUNTA
PÄIJÄT-HÄME
ETELÄ-KARJALA
KANTA-HÄME
KYMENLAAKSO
VARSINAIS-SUOMI
UUSIMAA

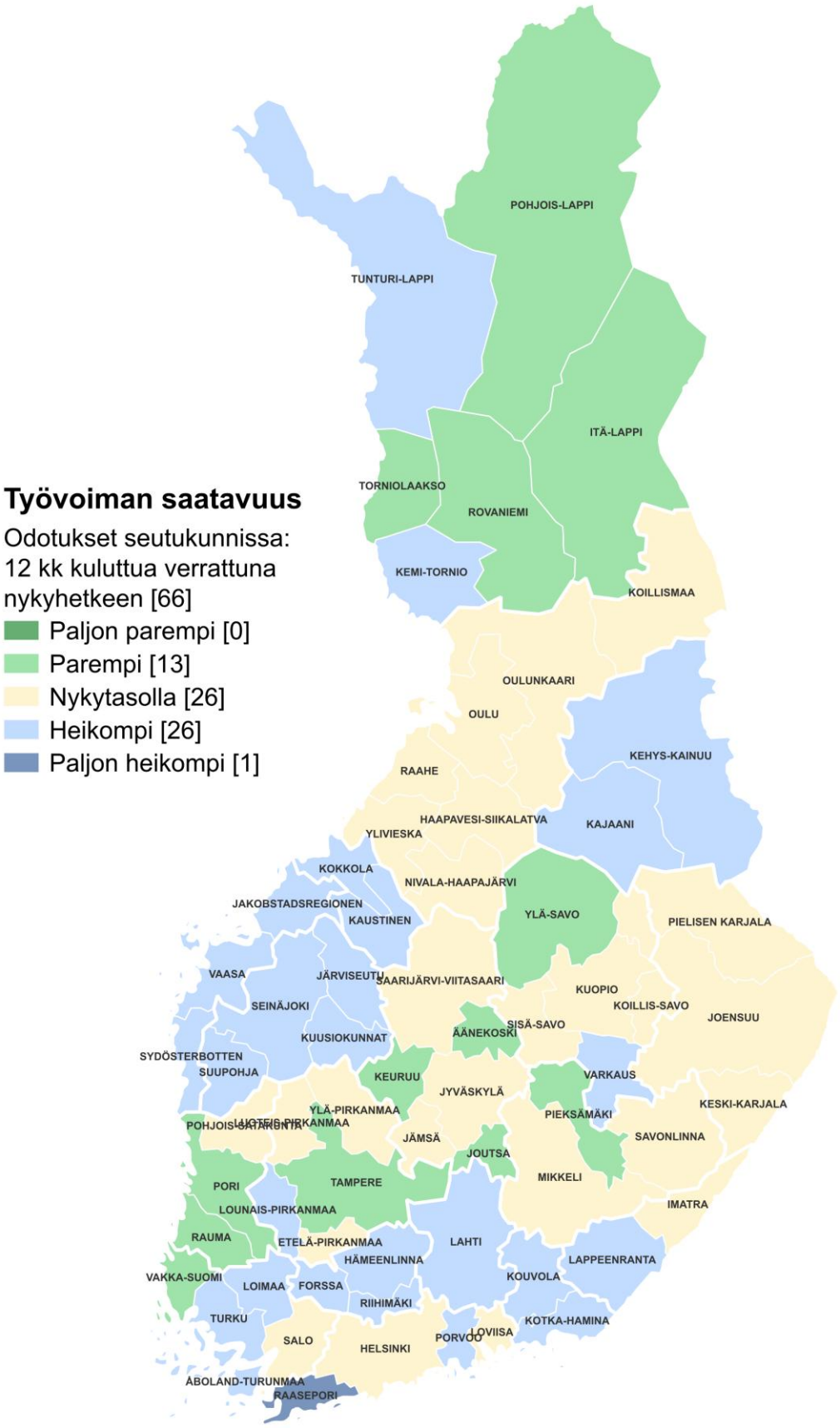
Työvoiman saatavuus
Odotukset seutukunnissa:
12 kk kuluttua verrattuna
nykyhetkeen [66]
Paljon parempi [0]
Parempi [13]
Nykytasolla [26]
Heikompi [26]
Paljon heikompi [1]
POHJOIS-LAPPI
TUNTURI-LAPPI
ITÄ-LAPPI
TORNIOLAAKSO
ROVANIEMI
KEMI-TORNIO
KOILLISMAA
OULUNKAARI
OULU
KEHYS-KAINUU
RAAHE
KAJAANI
HAAPAVESI-SIIKALATVA
YLIVIESKA
KOKKOLA
NIVALA-HAAPAJÄRVI
JAKOBSTADSREGIONEN
KAUSTINEN
YLÄ-SAVO
PIELISEN KARJALA
VAASA
JÄRVISEUTU
SAARIJÄRVI-VIITASAARI
KUOPIO
SEINÄJOKI
KOILLIS-SAVO
JOENSUU
SISÄ-SAVO
ÄÄNEKOSKI
KUUSIOKUNNAT
SYDÖSTERBOTTEN
SUUPOHJA
KEURUU
VARKAUS
JYVÄSKYLÄ
KESKI-KARJALA
YLÄ-PIRKANMAA
PIEKSÄMÄKI
POHJOIS-PIRKANMAA
JÄMSÄ
SAVONLINNA
JOUTSA
MIKKELI
PORI
TAMPERE
IMATRA
LOUNAIS-PIRKANMAA
RAUMA
ETELÄ-PIRKANMAA
LAHTI
HÄMEENLINNA
LAPPEENRANTA
VAKKA-SUOMI
KOUVOLA
LOIMAA
FORSSA
RIIHIMÄKI
TURKU
KOTKA-HAMINA
LOVIISA
SALO
PORVOO
HELSINKI
ÅBOLAND-TURUNMAA
RAASEPORI

Kuvailulehti

Julkaisusarjan nimi ja numero: KEHA-keskuksen julkaisuja 5/2026

Toimittaja: Timo Bergman, Kimmo Kari, Monika Stenholm

Julkaisun nimi: Alueelliset kehitysnäkymät, syksy 2026

Tiivistelmä

KEHA-keskuksen kokoama ja toimittama Alueelliset kehitysnäkymät syksy 2026 -raportti kokoaa elinvoimakeskusten ja muiden aluekehittäjien näkemykset alueiden nykytilasta sekä 6 ja 12 kuukauden näkymistä. Asiantuntija-arviot on tehty syys-lokakuussa 2026. Ennakointikierroksen tiedonkeruu päättyi 22.10.2026 ja niihin liittyviä sisältöjä on päivitetty loka-marraskuun aikana ajantasaisilla tiedoilla.

Alueiden yleiskuva on loppuvuonna 2026 varovaisen myönteinen, mutta edelleen kaksijakoinen. Talouskehitys on monilla alueilla kääntymässä parempaan, mutta seuraavan vuoden aikana aiheuttavat eniten kansainväliseen toimintaympäristöön ja investointien toteutumiseen liittyvät epävarmuustekijät. Kyseisiä tekijöitä ovat kansainvälinen turvallisuustilanne, geopoliittiset jännitteet, kauppapolitiikka, energian hinta ja heikko kysyntä.

Maakuntien kuuden kuukauden päähän suuntautuvissa yleiskuva-arvioissa elinkeinoelämän kehitysnäkymä arvioidaan useimmiten nykyistä paremmaksi tai vähintään vakaaksi. Erityisesti investointien valmistelu, teollisuuden tilauskannat sekä energia- ja datakeskushankkeet tukevat lähiajan odotuksia. Maakuntien enemmistö arvioi elinkeinoelämän olevan nykyistä paremmassa tilanteessa vuoden kuluttua. Positiiviset odotukset perustuvat investointien etenemiseen, teollisuuden toipumiseen sekä vihreän siirtymän hankkeisiin.

Maakuntien arvioissa elinkeinoelämän näkymät ovat pääosin myönteisiä. Useilla alueilla on havaittavissa merkkejä elinkeinoelämän tilanteen asteittaisesta paranemisesta. Elinkeinoelämän keskeisimmät kasvutekijät liittyvät vihreään siirtymään, energiaan, datakeskuksiin, sähköistymiseen, puolustus- ja turvallisuussektoriin sekä suuriin teollisiin investointeihin. Näihin liittyviä hankkeita on käynnissä tai suunnitteilla lähes kaikissa maakunnissa.

Alueellisten arvioiden perusteella elinkeinoelämän tilanteen odotetaan paranevan edelleen seuraavan 6–12 kuukauden aikana, jos investoinnit etenevät suunnittelusta toteutukseen. Maakuntien elinkeinoelämän +--arvioissa valtaosa alueista arvioi elinkeinoelämän tilanteen paranevan lähimmän puolen vuoden aikana. Myönteisiä näkymiä tukevat erityisesti teollisuuden asteittainen elpyminen, investointihankkeiden eteneminen sekä vihreän siirtymän ja datakeskuksiin liittyvien hankkeiden valmistelu ja rakentaminen.

Työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat monilla alueilla edelleen korkealla tasolla. Maakuntien arvioiden mukaan työmarkkinatilanne pysyy lähikuukausina melko vakaana, mutta vuoden aikajänteellä näkymät ovat nykytilannetta myönteisemmät. Useissa maakunnissa työttömyyden odotetaan vähenevän vähitellen, samalla kun työvoiman saatavuushaasteiden arvioidaan kasvavan.

Maakuntien työmarkkinoita koskevissa +--arvioissa seuraavan kuuden kuukauden näkymä on pääosin vakaa tai varovaisen myönteinen. Useimmat alueet eivät odota työmarkkinatilanteeseen merkittäviä muutoksia seuraavan puolen vuoden aikana. Työttömyyden arvioidaan useilla alueilla vakautuvan, mutta selvää ja laaja-alaista laskua odotetaan vielä melko harvalla alueella. Osaavan työvoiman saatavuuden arvioidaan pysyvän pääosin ennallaan, vaikka osa maakunnista ennakoi saatavuushaasteiden vähitellen lisääntyvän. Vuoden aikajänteellä työmarkkinanäkymä on nykytilannetta myönteisempi. Monissa maakunnissa työttömyyden arvioidaan vähenevän nykyisestä. Osaavan työvoiman kysynnän odotetaan vahvistuvan useilla alueilla ja työmarkkinatilanteen arvioidaan kehittyvän myönteiseen suuntaan. Samalla useat maakunnat arvioivat työvoiman saatavuuden heikkenevän seuraavan 12 kuukauden aikana.

Asiasanat (YSO:n mukaan): alueelliset kehitysnäkymät, alueet, aluekehitys, elinkeinoelämä, ennakointi, tulevaisuus, elinvoima, työllisyys, talous, työmarkkinat, työttömyys, työvoiman kysyntä, osaaminen

ISBN 978-952-7624-41-8 (PDF)
ISSN 3087-6133 (verkkojulkaisu)
URN:ISBN:978-952-7624-41-8

Julkaisun osoite: www.doria.fi

Sivumäärä:

Kieli: Suomi

Kustantaja /Julkaisija: KEHA-keskus

Kustannuspaikka ja -aika: Mikkeli xx.11.2026

KEHA-keskuksen julkaisuja 5 | 2026

ALUEELLISET KEHITYSNÄKYMÄT, SYKSY 2026

KEHA-keskus

ISBN (PDF) 978-952-7624-41-8
ISSN 3087-6133 (verkkojulkaisu)
URN:ISBN: 978-952-7624-41-8

keha-keskus.fi